

తెలుగు బాలభారతి

ఎనిమిదవ తరగతి

భారత సంవిధానము

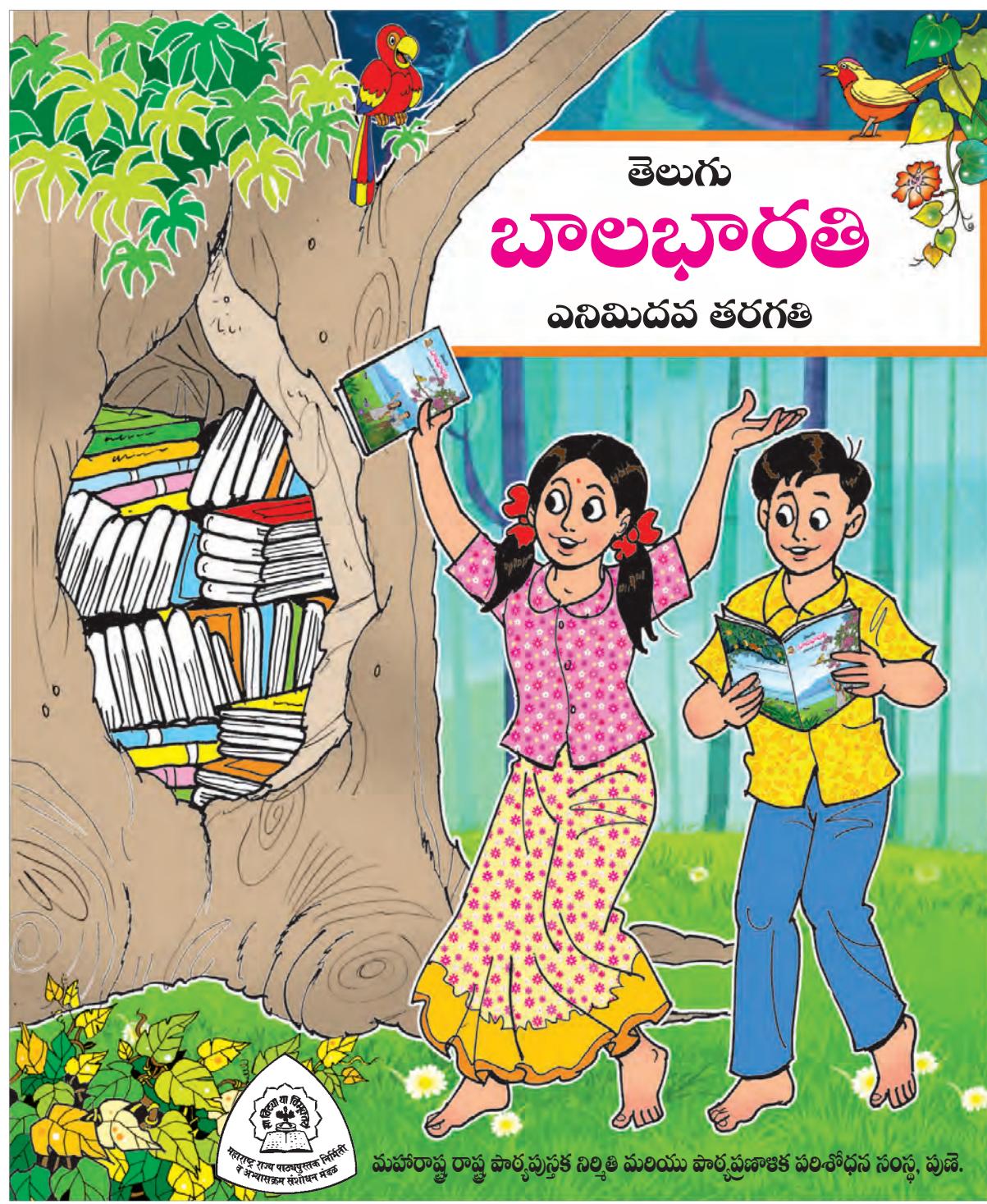
పార్ట్ - IV A

ప్రాథమిక బాధ్యతలు

51 ఎ) ప్రాథమిక బాధ్యతలు

- ప్రతి పౌరుడు ఈ క్రింది బాధ్యతలను మనసారా స్వీకరించి బాధ్యతాయుతంగా ప్రవర్తించవలెను.
- రాజ్యంగ శాసనబద్ధుడై యుండుట. శాసనమందలి ఆశయములనూ, శాసనం స్థాపించే సంస్థలనూ, జాతీయ పతకాన్ని, జాతీయ గీతాన్ని అంకితభావంతో గౌరవించుట.
 - స్వాతంత్యేద్యమ నూర్తితో అన్ని రంగాలలో వ్యవహారించుట.
 - దేశ సార్వభోగుత్వాన్ని, సమన్వయతనూ, సమగ్రతను రక్షించుట.
 - దేశరక్షణలో అనుక్షణం సంసీద్ధుడై ఉండుట.
 - ప్రజాజీవనంలో అన్యోన్యతనూ, భ్రాతృభావాన్ని పోషించుట, మత, భావప్రాంతీయతత్వాలకు వర్గవేరుధ్యములకు అతీతముగా ఉండుట. శ్రీలను అగోరవపరచే ఆచారములను విడనాడుట.
 - అమూల్యమైన భారతీయ చారిత్రక సంపదనూ, సుసంపన్న సంస్కృతినీ పరిరక్షించుట.
 - పర్యావరణాన్ని అడవులను, కొలములనూ, నదులనూ రక్షించుట, అభివృద్ధి పరచుట, మృగరక్షణ జలజంతు జీవరాసులపై కరుణాతత.
 - (పాచ) శాస్త్రీయ మరియు మానవతా దృక్పథాలను అలవరచుకొనుట, జిజ్ఞాసను పెంపాందించు కొనుట, సంస్కరణ తత్వమును పెంపాందించుట.
 - హింసను విడనాడుట, ప్రజల ఆస్తుల విధ్వంసం చర్యలను నిరోధించుట.
 - వ్యక్తిత్వ శక్తి సామర్థ్యాల ఔన్నత్యాన్ని పెంపాందించుకొనుట ద్వారా మరియు సమిష్టి కృషి ద్వారా అన్ని రంగాలలో గణనీయమైన స్థాయిని చేరుటకొరకు, శిఖరాగ్ సాధనకొరకు నిరంతరం కృషి సల్పుట.
 - రక్షకులు లేదా సంరక్షకులుగా ఉన్నవారందరూ ఆరు నుంచి 14 సంవత్సరముల లోపల పసివారికి విద్యాభ్యాసము చేయు అవకాశమును కల్పించవలెను.

ప్రభుత్వ తీర్మానం క్రమ సంఖ్య: అభ్యుష్-2116/(ప.క. 43/16) ఎన్డ్-4 తేది 25.4.2016 ప్రకారం స్కోపింగబడిన సమస్యలు సమితి యొక్క తేది 29.12.2017 రోజు సమావేశంలో రా పార్యపుష్టకమును 2018-19 విద్యాసంవత్సరం నుంచి నిర్దేశించుటకుగాను అనుమతి ఇష్టబడినది.

మీ స్కూల్సోన్‌తో DIKSHA APP నుచ్చోగించి పార్యపుష్టకం మొదటి పుటలోని QR CODE ను స్కూన్ చేసిన డీజిటల్ పార్యపుష్టకం మరియు ప్రతి పాఠంలోని QR CODE ను స్కూన్ చేసిన ఆ పాఠానికి సంబంధించిన అధ్యయన-అధ్యాపనలకు ఉపయుక్తమగు దృశ్య-శ్రవణ నాహిత్యం లభిస్తుంది.

ప్రథమ ప్రచురణ : 2018, పునర్వ్యుద్ధరణ : 2022

మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పాత్యపుస్తక నిర్మితి మరియు పాత్యప్రణాళిక పరిశోధన సంస్థ, పుణై-411004

ఈ పుస్తకమునకు సంబంధించిన సర్వాక్షరాలు మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పాత్యపుస్తక నిర్మితి మరియు పాత్యప్రణాళిక పరిశోధన సంస్థ నిర్మితి మరియు పాత్యప్రణాళిక పరిశోధన సంస్థ సంచాలకుల లిఖితపూర్వక అనుమతి లేనిదే ఈ పుస్తకమునందలి ఏ భాగమును ఉటంకించుటగాని లేదా పునర్వ్యుద్ధరించుటగాని చేయరాదు.

Telugu Language committee

Smt. B. Sarada, Chair Person

Smt. T. Suseela, Member

Smt. M. Vidya Benerji, Member

Smt. K. Anuradha, Member

Sri. B. Vijayabhaskar Reddy, Member

Dr. Smt. Thulasi Bharat Bhushan, Member-Secretary

తెలుగు భాషా సమితి :

శ్రీమతి భమిడిపాటి శారద - అధ్యక్షులు

శ్రీమతి టి. సుశీల - సభ్యులు

శ్రీమతి ఎమ్. విద్యా చెనర్చి - సభ్యులు

శ్రీమతి కె. అనూరాధ - సభ్యులు

శ్రీ భూమినపల్లి విజయభాస్కర్ రెడ్డి - సభ్యులు
డా॥ శ్రీమతి తులసీ భారత్ భూషణ్, సభ్య-కార్యదర్శి

Telugu Language Study Group

Smt. V. Rajeshwari

Sri. K. Y. Kondanna

Smt A.S. Yadav

Smt. Laxmi Prasad Chalasani

Sri Rajkumar Mutyalvar

Sri Mallesham Krishnahari Bethi

తెలుగు భాషా అధ్యయన మండలి

శ్రీమతి వి. రాజేశ్వరి

శ్రీ కె.ఎ. కొండన్న

శ్రీమతి ఎ. ఎన్. యాదవ్

శ్రీమతి లింగ్ ప్రసాద్ చలసాని

శ్రీ రాజ్కుమార్ ముత్కుల్వార్

శ్రీ మల్లేశం కృష్ణపూరి బేటి

Production

Sri Sachchitanand Aphale -

Chief production officer

Sri Sachin Mehta - Production officer

Sri Nitin Wani - Asst. Production officer

నిర్మితి:

శ్రీ సచ్చితానంద అఫ్స్ - ముఖ్య నిర్మితి అధికారి

శ్రీ సచిన్ మెహెతా - నిర్మితి అధికారి

శ్రీ నితిన్ వాణి - సహాయ నిర్మితి అధికారి

Type Setting

Quintex, Mumbai

అష్టరకూర్చు

క్రీంటెక్స్, ముంబయి

Coordination

Dr. Smt. Thulasi Bharat Bhushan

Special Officer, Telugu

ప్రధాన సమన్వయకులు

డా॥ శ్రీమతి తులసీ భారత్ భూషణ్,

విశేషాధికారిణి - తెలుగు,

మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పాత్యపుస్తక నిర్మితి

మరియు పాత్యప్రణాళిక పరిశోధన

సంస్థ, పుణై.

Publisher

Sri Vivek Uttam Gosavi

Controller

పత్రాశకులు

శ్రీ వివేక్ ఉత్తం గోసావి

నియంత్రకులు

మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పాత్యపుస్తక నిర్మితి మరియు

పాత్యప్రణాళిక పరిశోధన సంస్థ, ప్రభాదేవి,

ముంబయి-25

Cover

Sri. Vevekanand Patil

Illustrations

Sri Ghanshyam Deshmukh, Sri Bhatu Bagale

ముఖచిత్రం:

శ్రీ వివేకానంద పాటీల్

చిత్రములు:

శ్రీ ఘనశ్యామ్ దేశ్ముక్, శ్రీ భట్టు బాగలే,

Paper: 70 GSM Creamwove

Print Order No. :- N/PB/2018-19/1000

Printer :- M/S. S GRAPHIX INDIA PVT. LTD., THANE

భారత సంవిధానము

ప్రస్తావన

భారతదేశప్రజలమగు మేఘు, భారతదేశమును సార్వభోష్య
సామ్యవాద లాకీక ప్రజాస్యామ్య గణరాజ్యముగ
నెలకొల్పుటకు మరియు అందలి పౌరులెల్లరకు
సామూజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ న్యాయమును,
భావము, భావప్రకటన, విశ్వాసము,
ధర్మము, ఆరాధన -- వీటి స్వాతంత్ర్యమును,
అంతస్తులోను, అవకాశములోను సమానత్వమును
చేకూర్చుటకు; మరియు వారందరిలో
వ్యక్తి గౌరవమును, జాత్యైక్యతను,
అభిండతను తప్పక ఒనగూర్చు సాంబ్రాతమును,
పెంపాందించుటకు; సత్యనిష్ఠో పూర్వకముగ తీర్మానించుకొని,
ఈ 1949వ సంవత్సరము నవంబరు ఇరువది యారవ
దినమున మా సంవిధాన సభయందు ఇందుమూలముగ,
ఈ సంవిధానమును అంగీకరించి, అభిశాసనము చేసి
మాకు మేఘు ఇచ్చుకొన్నవారమైతమి.

జాతీయ గీతము

జనగణమన - అధినాయక జయ హీ

భారత - భాగ్యవిధాతా

పంజాబ, సింధు, గుజరాత, మరాతా,

ద్రావిడ, ఉత్కుల, బంగ,

వింధ్య, హిమాచల, యమునా, గంగా,

ఉచ్చల జలధితరంగ,

తవ శుభ నామే జాగే, తవ శుభ ఆశిస మాగే,

గాహీ తవ జయగాథా,

జనగణ మంగలదాయక జయ హీ,

భారత - భాగ్యవిధాతా

జయ హీ, జయ హీ, జయ హీ,

జయ జయ జయ, జయ హీ

ప్రతిజ్ఞ

భారతదేశం నా మాతృభూమి. భారతీయులందరు
నా సహోదరులు.

నేను నా దేశాన్ని ప్రేమిస్తున్నాను. సుసంపన్నమైన,
బహువిధమైన నా దేశ వారసత్వ సంపద నాకు
గర్వకారణం. దీనికి అర్పత పొందడానికి సర్వదా నేను
కృషిచేస్తాను.

నా తల్లిదండ్రుల్ని, ఉపాధ్యాయుల్ని, పెద్దలందర్ని
గౌరవిస్తాను. ప్రతివారితేను మర్యాదగా నడచుకొంటాను.

నా దేశంపట్ల, నా ప్రజలపట్ల సేవానిరతితో
ఉంటానని ప్రతిజ్ఞ చేస్తున్నాను. వారి శ్రేయాభిపూర్ణలే నా
శ్రావణికి మూలం.

ప్రస్తావన

ప్రియమైన విద్యార్థులారా!

మీరందరు ఈ తరగతిలోకి అడుగిదుతున్నారు. ఆనందంగా ఉంది కదూ! మీ అందరికి నుస్యాగతం. ‘బాలభారతి’ ఎల్లప్పుడు మీకు నచ్చే, మీరు మెచ్చే పార్యపుస్తకం. ఈ పార్యపుస్తకాన్ని మీకు అందించుచున్నందులకు మాకు చాలా ఆనందంగా ఉంది.

పారశాల విద్యలోనే భాషపై పట్టు సాధిస్తే మున్మందు చాలా ఉపయుక్తంగా ఉంటుంది. భాషాప్రాణీణ్యత మన భావాలను చక్కగా వ్యక్తపరచడానికి, సమాజంలో ఆత్మవిశ్వాసంతో మనగడ సాగించడానికి అత్యావశ్యకం. ఇతర విషయముల (సబ్జెక్ట్) అధ్యయనంలో కూడా భాషకు ఎంతో ప్రాధాన్యత ఉంది. ఎందుకనగా విషయం చక్కగా తెలిసినప్పటికి, దానిని వ్యక్తపరచడానికి ప్రభావపంతమైన భాష తోడుగా ఉండేతీరాలి. అందుకొరకు ఈ పార్యపుస్తకంలో స్వీయస్పందన, అభిప్రాయ వర్ణికరణ, శబ్దసంపత్తి, భాషావగాహన వంటి కృత్యాలను చేర్చడం జరిగింది. అదేవిధంగా అవగాహన కృత్యాల ద్వారా పద్య, గద్యాల రసగ్రహణం జరిగి భాషలోని మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించగలుగుతారు. అలాగే భాషను వివిధ రకాలుగా ఎలా ఉపయోగించవచ్చునో సహజంగానే మీకు అలవడుతుంది.

ఈ పార్యపుస్తకంలో వివిధ రకాల సాహిత్య ప్రక్రియలు పరిచయం చేయబడినవి. వాటాని అభ్యసించడంతో బహుమాఖమైన శబ్దసంపత్తి పెంపొందుతుంది. వీటిటోపాటు సమాజంలో మన చుట్టూ జరిగే విషయాలను కూడా చేర్చినందున మీరు సామాజిక స్పృహను ప్రేరణను పొంది ఆదర్శవంతమైన జీవనంఘేతు అడుగులు వేయగలుగుతారు. ఈ పార్యపుస్తకంలో పరసం, చర్చలు, భాషాగమ్మత్తు ఉపక్రమాల వంటి అనేక కృత్యాల చేరిక వలన నేర్చుకొను జ్ఞానాన్ని నిత్యజీవనంలో ఉపయోగించుకొనవచ్చును. అంతేగాక దీక్షా యాప్ ద్వారా క్యూ.ఆర్. కోడ్ మూలంగా ప్రతి పారానికి సంబంధించిన అదనపు ఉపయుక్త దృశ్య - శ్రవణ సాహిత్యం లభిస్తుంది. అది మీ అధ్యయనానికి తప్పక ఉపయోగపడగలదు.

ఈ పార్యపుస్తకం మీకు ఆనందదాయకమైన వాతావరణం కల్పిస్తూ ఈ తరగతిలో మీరు సత్యవిత్తాలను సాధించి ఏ తరగతిలోకి అడుగిదుటకు తప్పక తోడ్పుడగలదు.

ఈ పుస్తకమును గురించిన మీ భావనలను, సూచనలను మాకు తెలియజేయగలరు.

(డాః సునిల్ మగర్)

సంచాలకులు

స్థలం : వుణి

తేది : ఎప్రిల్ 18, 2018. అక్షయ తృతీయ

భారత సౌరమాన తేది: 28 చైత్రం, 1940

మహారాష్ట్ర రాష్ట్ర పార్యపుస్తక నిర్మితి మరియు
పార్యపుస్తక పరిశోధన సంస్థ, పుణె-4

8వ తరగతి - తెలుగు అధ్యయన ఫలితాలు

అధ్యయన - ఆధ్యాపన ప్రక్రియ	అధ్యయన ఫలితాలు
<p>విద్యార్థులందరికి (ఎభిస్చంగా సమర్థులైన విద్యార్థులలో సహ) ష్టూడెంటులు, జట్టులలో కృత్యాలు చేయు అవకాశం, ప్రోత్సాహం లభించుటకు వారికి-</p> <ul style="list-style-type: none"> • తమ భాషలో మాటల్లాడుటకు, చర్చించుటకు అలాగే విశ్లేషించుటకు అవకాశం ఇవ్వాలి. • ఏదేని విషయాన్ని అర్థం చేసుకొనుసపుడు ప్రత్యక్ష జీవనంతో అన్వయించుటకు అవకాశం ఇవ్వాలి. • ఉపయోగించెడి భాషలోని సూక్ష్మ భేదాలను గురించి చర్చించుటకు అవకాశం ఇవ్వాలి. • జట్టులలో కృత్యాలు చేయుసపుడు ఒకరి పనుల గురించి మరొకరు చర్చించుట, అభిప్రాయాలను ఇచ్చి - పుచ్చుకొనుట, ప్రశ్నలు అడుగుటకు స్వేచ్ఛనివ్వాలి. • తెలుగుతోబాటు అన్న భాషలలోని సాహిత్యాన్ని చదువుటకు అలాగే రాయుటకు అవకాశం మరియు వాటిపై చర్చించుటకు స్వేచ్ఛనివ్వాలి. • తమ సరిసరాలు, కాలం మరియు సమాజంతో సంబంధం కల్గిన వివిధ సాహిత్యాలను చదువుటకు మరియు వాటిని గూర్చి చర్చించుటకు అవకాశం కల్పించాలి. • భాషానిర్వాణ అధ్యయనంలో లేఖనం కొరకు వివిధ కృత్యాలను కూడా ఏర్పాటు చేయాలి. ఉదా - పదక్రియలు, అనధికార లేఖ గడిసుడి మొదలగునవి. • క్రియాశిలంగా మరియు జూగరూకతగా తయారుచేసిన సాహిత్యం, (ఉదా- వార్షాపత్రికలు, పత్రికలు, సినిమాలు మరియు దృశ్య-శపణ (ఆఫియో-ఫీడియో) సాహిత్యాలు మొదలగునవి చూచుటకు, వినుటకు, చదువుటకు, రాయుటకు అవకాశం ఇవ్వాలి. • ఊరోళక్తి మరియు స్వజనశీలతను అభివృద్ధి పరుచుటకు ఉపక్రమాలు. ఉదా- అభిసంయం, మూకాభిసంయం, కవితలు, పారాలు, స్వజనాత్మక లేఖనం, వివిధ సందర్భాలలోని సంభాషణ మొదలగునవి ఏర్పాటు చేయాలి మరియు వాటి తయారికి కావలసిన హస్తలిఖిత సాహిత్యం మరియు నివేదిక లేఖనం చేయు అవకాశం కల్పించాలి. • పారశాల/విభాగం/తరగతి మొదలగు పత్రికలు, గోడపత్రికలను (వార్ల పోస్టర్) తయారు చేయుటకు ప్రోత్సహించాలి. 	<p>అధ్యయనార్థి/విద్యార్థి-</p> <p>08.08.01 వివిధ విషయాలకు సంబంధించిన వివిధ రకాల సాహిత్యం చదివి చర్చాప్రార్థారు.</p> <p>08.08.02 వివిధ రకాల సాహిత్యం (వార్షాపత్రికలు, కథలు, ఇంటర్వెన్యూల్స్ లభించే సాహిత్యం) అవగాహన పూర్వకంగా చదివి ఆ విషయాన్ని గూర్చి వాటిక సాంకేతిక భాషలో ప్రక్షపరుస్తారు.</p> <p>08.08.03 చదివిన సాహిత్యం గురించి తమ ఇష్టాయిష్టాలు, అభిప్రాయం, నిర్ధారణల లపగాహన కొరకు ప్రశ్నలు అడుగుతారు.</p> <p>08.08.04 తమ పరిసరాలలోని వివిధ మాండలికాలు, జసపద సాహిత్యం గురించిన సమాచారం చెబుతారు.</p> <p>08.08.05 అపరిచితమైన అంశాలు మరియు పరిస్థితులను ఊహిస్తారు. వాటి గురించి మనసులో కలిగే ప్రతిస్పందన, ఆలోచనలు నీటిని గూర్చి చెబుతారు, రాస్తారు.</p> <p>08.08.06 జాతి, ధర్మం, లింగం, పర్షణం, ఆవార్షణలోరాలు వంటి సున్నితమైన విషయాల గురించి నీటాతుకంగా తమ మిత్రులు, ఉపాధ్యాయులు మరియు కుటుంబాలోని సభ్యులను ప్రశ్నలు అడుగుతారు.</p> <p>08.08.07 ఏదేని సాహిత్యాన్ని చదివి అందులోని సామాజిక విలువల గురించి చర్చాప్రార్థారు. వాటి కారణాలను తెలుసుకొనుటకు ప్రయత్నిస్తారు.</p> <p>08.08.08 వివిధ రకాల సాహిత్యం, ఉదా - కథలు, కవితలు, అర్థికర్మి, నివేదికలు, పృత్తులూలు, వ్యాపార విత్రాలు, వ్యాపార మొదలగు వాటిని సూక్ష్మంగా పరించి వాటి గురించి నిర్ధారణకు చెప్పారు, విశ్లేషిస్తారు, వాటిలోని ముఖ్యాంశాలను శోధిస్తారు.</p> <p>08.08.09 కోత్త పదాలు, జాతీయాలు, సామెతలు, సుభాషితాలు మొదలగువాటిని అవగాహన చేసుకొని అస్వాదిస్తారు.</p> <p>08.08.10 కథలు, కవితలు చదివి, లేఖనంలోని వివిధ శైలులను గుర్తిస్తారు. ఉదా - పర్షణాత్మకం, భావాత్మకం, మైదాలగునవి.</p> <p>08.08.11 పారపైపుయాలను అభ్యర్థించుపుడు అవగాహన కొరకు అపసరాన్ని బట్టి సహాయుడు/ఉపాధ్యాయులు/ ఉపయుక్తమైన సందర్భాపాహిత్యాల (నిఘంటువు, నిజ్ఞాన సర్వప్రాయులు, ఇంటర్వెన్యూల్స్) సహాయం తీసుకొంటారు.</p> <p>08.08.12 కథ, కవిత, ప్రకటన మొదలగు వాటిని చదువుచుస్తాడు వాటి రచనా విధానాన్ని అస్వాదిస్తారు వాటిని గూర్చి తమకు తోచినట్లుగా వాటిక, లిఫిత రూపంలో ఆలోచనలను ప్రశ్నపరుస్తారు.</p> <p>08.08.13 పఠనం మరియు లేఖనంలోని ఉచ్చేశాలను దృష్టియుందుంచుకొని సాంత అభిప్రాయాన్ని ప్రభావపంతంగా రాస్తారు.</p> <p>08.08.14 సాంత అనుభవాలను సాంత భాషలో వివిధ రకాల ప్రక్రియలు, శైలులను ఉపయోగించి పర్షణాత్మక లేఖనం చేస్తారు. ఉదా - కథ, కవిత, వ్యాపం మొదలగు వేర్పేరు పద్ధతులలో అనుభవ లేఖనం చేస్తారు.</p> <p>08.08.15 శైలందిన జీవనంలోని ఒకానోక ప్రత్యేక సంఘటన, అనుభవం గురించి వివిధ పద్ధతులలో స్వజనాత్మక లేఖనం చేస్తారు.</p> <p>08.08.16 హస్తకళ, వాస్తవకళ, వ్యవసాయకళ, స్వత్సకళ, చిత్రకళలలో ఉపయోగించే భాషను స్వజనాత్మకంగా ఉపయోగిస్తారు.</p> <p>08.08.17 అభివృద్ధికరణలోని వివిధ శైలులు, రూపాలు గుర్తించి కథలు మొదలగునవి సాంతంగా రాస్తారు. (ఉదా హస్తకళ, వీరగాఢలు)</p>

ఉపాధ్వయలకు, తల్లిదండ్రులకు.....

సమర్పులైన భావిశోరులను తయారు చేయడమే విద్యావ్యవస్థ ముఖ్యాద్యేశ్వరు. కావున అట్టి విద్యార్థుల సర్వతోముఖాభిపృష్ఠకి, దానిని సాధించుటలో భాషకు అపోరమైన ప్రాముఖ్యత కలదు. ఏ సమాజ సంస్కృతి అయినా వారి భాష ద్వారా ప్రతిబింబిస్తుంది. భాష, సంస్కృతులు నిడదీయరానివి. సంస్కృతి ద్వారా ప్రాప్తించే విలువలు చక్కని సమాజానికి పునాదులు. కావున అట్టి భాషాధ్యయనం ద్వారా విద్యార్థులు, ఆశించిన అధ్యయన ఫలితాలను పొందుట, తద్వారా వారి భాషావికాసము జరుగుటపై భాషా ఉపాధ్వయులు దృష్టిని కేంద్రీకరించవలని యున్నది.

ప్రస్తుత పాత్యపుస్తకము జ్ఞాననిర్మితి సిద్ధాంతమును అనుసరించి కృత్య ప్రాధాన్యంగా రూపొందించబడినది. కావున విద్యార్థులను,

కంఠ్పుం నుండి- అవగాహన వైపుకు,
అవగాహన నుండి- అఖవ్యక్తికరణ వైపుకు
అఖవ్యక్తికరణ నుండి- ఫోషా సమృద్ధివైపుకు-

మరల్చి భాషాధ్యయనం అనందాయకంగా చేయునట్లు, తద్వారా ఆర్జించిన భాషాజ్ఞానాన్ని వివిధ సందర్భాలకు, రంగాలకు అస్యాయించుకొనే విధంగా తీర్చిదిద్దాలి.

పాత్యపుస్తకంలోని పద్యాలు, పాతాలు, ఇతర అంశాలు వేటిని సాధించుటకు ఉద్దేశించబడినవో (భాషాధ్యయన సామర్థ్యాలు జీవన కౌశలాలు, సైతిక మానవీయ విలువలు, శాస్త్రీయ దృక్షఫ్తం మొదలగునవి) గ్రహించి ఆ దృష్టితో బోధనా వ్యాప్తాలను ఎంపిక చేసుకొని అధ్యాపనం గానించుట ఎంతేని అవసరం.

1. పాత్యాంశాలతో అనుసంధానం కలిగిన అంశాలను చర్చించి, తెలుసుకొని ఆ పిదప పాఠంలోకి ప్రవేశించుట ద్వారా విద్యార్థులు ఇనుమడించిన ఉత్సాహంతో, ఉత్కంఠతో పాతాన్ని చదువుట/వినుట జరుగుతుంది. ఆ సౌలభ్యం కోసం ‘నేపథ్యం’ అను శీర్షిక ఇవ్వబడింది. దానిని మీరు, విద్యార్థులు చక్కగా ఉపయోగించుకొనగలరు.
2. మూల్యాంకనానికి అనుగుణంగా ప్రతి పాతానికి కృత్యాల (స్వరూప) నమూనాలు ఇవ్వడం జరిగింది. కానీ ఆవశ్యకతానుసారం మార్పులు-చేర్పులు చేసికొనుట చేయగలరు.
3. కొత్త, పాతల మేలు కలయికగా కూర్చుబడిన పాత్యాంశాలను ప్రాచీన- ప్రస్తుత విషయాలతో అనుసంధానం చేస్తూ అదేవిధంగా ఇతర విషయాలతో (సబ్సైక్స్) సహ సంబంధాన్ని కూరుస్తూ బోధించినచో పాఠశాల విద్య విద్యార్థుల మనస్సులో హత్తుకుంటుంది. నిజజీవితంలో ఉపయోగపడుతుంది.
4. భావనలను నిస్సుంకోచంగా, ఉచితరీతిలో వెళ్ళడించడానికి పిన్నపయస్సునుండే అవకాశం కల్పించడం చాలా ముఖ్యం. ఎందుకనగా సంకోచం కారణంగా తెలిసిన విషయాలను కూడా చెప్పలేక తడబడటం అనేది కొనసాగుతున్న ఉండవచ్చు. కావున విద్యార్థులకు పాత్యాంశాలు మరియు ఇతర విషయాల గురించి తమ సొంత అభిప్రాయాలు ప్రకటించే అవకాశం కల్పించాలి. వారి భావాలను భండించడం, విభేదించడం చేయాడు. విద్యార్థులు విషయాన్ని బహుకోణాల్లో ఆలోచించి విశేషించేలా అవకాశం కల్పించాలి. ఆ విధంగా సమస్యలను వారే పరిష్కరించుకొని, ఒత్తిడికి లోనుగాకుండునట్లు తర్వీదు నివ్వాలి.
5. తెలుగు భాషాసౌందర్యాన్ని, మాధుర్యాన్ని, అస్వాదించే ప్రేరణ, భాషలో గమ్మత్తును తెలుసుకొని అనందించే ఆవకాశం కల్పించి తద్వారా మాతృభాషపై మమకారం పెంపాందించుట చేయవచ్చు.
6. పరసం అనేది చక్కని అభిరుచి. దానిని పెంపాందించాలనే దృష్టితో ‘గంధాలయ సమయం’ అచ్చటచ్చట చేర్పబడింది. అది ప్రత్యక్షంగా తప్పక అమలు జరిగే విధంగా చూడాలి. అందులకుగాను పత్రికల కల్తిరింపులను, అంతర్ధాలాన్ని ఉపయోగించుచూ సునాయాసంగా సాధ్యపరచవచ్చు.

విషయ సూచిక

వద్దభాగం

క్రమ సంఖ్య	పాఠం పేరు	కవి/కవయిత్రి- రచయిత/రచయిత్రి	పుట సంఖ్య
1	ప్రబోధము	కీ.శే. రాయప్రోలు సుబ్బారావు	1
2	భ్రావజీదయం	కీ.శే. డా॥ బోయి భీమన్న	6
3	పణ్ణి-పరిపాలము	కీ.శే. నాశం కృష్ణారావు	11
4	సుభాషితాలు	ఏనుగు లక్ష్మికవి, మారన వెంకయ్య	17
5	త్రీకాళహస్తి	కీ.శే. ధూర్జటి	23
6	రాజు-కవి	కీ.శే. గుణ్ణం జాఫువా	30

గడ్డభాగం

1	ప్రకృతి వ్యవస్థాయం	శ్రీ బెలగాం భీమేశ్వర రావు	36
●	హరిత యూత్తికుడు - దరిష్టి (ఉపవాచకం)		43
2	కానుక		48
●	వార్తావని (పరసం)		54
3	ఒత్తిడిని తగ్గించుకొనే విద్య	డా॥ బి.వి. వట్టభిరాం	55
●	తలుపులు బద్రం (ఉపవాచకం)	శ్రీ ఐండెం జగదీశ్వర్	59
4	పల్లెకు పోదాం!	శ్రీ దాసరి వెంకట రమణ	62
●	కవిత్రయం (పరసం)		68
5	చిన్నాటి వాగ్దానం	శ్రీమతి సుధామూర్తి	69
●	చైతూ-బైనాలు (ఉపవాచకం)	శ్రీ శాఖమూరి శ్రీనివాస్	74
6	సర్ ఆర్థర్ కాటన్	కీ.శే. భాగవతుల ఉమామహేశ్వర శర్మ	78
●	లలిత కణలు (పరసం)		82
7	చదువుల సారమెల్ల	శ్రీ ఎమ్. వి. శ్రీధరరావు	83
●	తోలు బోమ్మలాటలు (ఉపవాచకం)		89
8	నేను..... సావిత్రీ బాయిని	వోల్లా (శ్రీమతి లలిత పోపూరి)	91
9	భద్రత	శ్రీ శ్రీనివాస్ శాఖమూరి	96
*	వ్యక్తరణం		100

1. ప్రచోదము

నేపథ్యం

- మీరు చదివిన ఈ దేశభక్తి గేయాలను కపుల పేర్లతో జతపరచండి.

భారతమాతకు జీబేలు	- కీ.శే. సమతారావు
తల్లి భారతి వందనం	- కీ.శే. రాయపోలు నుబ్బారావు
దేశమును ప్రేమించుమన్నా	- కీ.శే. గురజాడ అప్పారావు
ఏదేశమేగినా, ఎందు కాలిడినా	- కీ.శే. డా॥ దాశరథి

- ప్రై దేశభక్తి గేయాలను పునఃపూరణ చేయండి.

ఇప్పుడు కీ.శే. రాయపోలు నుబ్బారావు గారు మన దేశ ఔన్నతాప్ని ఒక్క గుర్తొడిచే విధంగా ఎలా వర్ణించారో చదపండి-పాడండి-స్వార్థాన్ని పొందండి.

శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డయి
పాలు పాటిన భాగ్య సీమయి
ప్రాలినది ఈ భరత ఖండము
భక్తి పాడర తమ్ముడా!

(1)

వేద శాఖలు పెరిగెనిచ్చట
అది కావ్యంబలరె నిచ్చట
బాదరాయణ పరమ బుంఘులకు
పాదు సుమ్మిది చెల్లెలా!

(2)

విషిన బంధుర వృక్ష వాటిక
ఉపనిషద్ము వోలికె నిచ్చట
విషుల తత్త్వము విస్తరించిన
విమల తలమిదె తమ్ముడా!

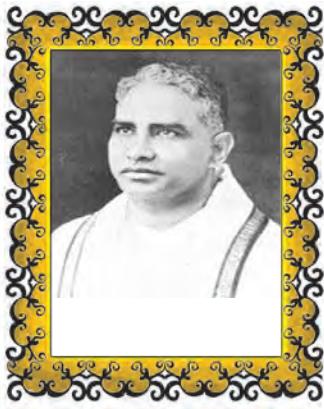
(3)

దేశ గర్వము దీప్తి చెందగ
దేశ చరితము తేజరిల్లగ
దేశ మరసిన ధీర పురుషుల
తెలిసి పాడర తమ్ముడా!

(4)

కవి పరిచయం:-

శ్రీ రాయపోలు సుబ్బారావు గారు 1892 మార్చి 13న గుంటూరు జిల్లా గార్లపాడులో జన్మించిరి. ఈయన ఉన్నానియా విష్ణవిద్యాలయం, శ్రీ వేంకటేశ్వర విష్ణవిద్యాలయాలలో తెలుగు శాఖాధ్యక్ష పదవిని నిర్వహించిరి. అంధ్రాపథి, ఉత్తర రామచరిత్ర, సుందరకాండ మొదలగునవి పీరి ఇతర రచనలు. డాక్టరేట్ పట్టాను, కవి భూషణా, కవి సాహిత్య స్థాపక, కలాప్రపూర్ణ మొదలైన ఎన్నో బిరుదులను, గారవ సత్కారాలను అందుకొనిరి. ప్రస్తుత పాఠ్యభాగము మనోహరమైన ప్రబోధ గీతాలతో తెలుగు జాతిసుట్టాతలూగించిన ‘అంధ్రాపథి’ అను గీతా సంకలనం మండి గ్రహించబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) భారతదేశ ప్రాచీన చరిత్ర గురించి నీ కేమీ తెలియును?
- 2) వేదములెన్ని? అవి ఏవి?
- 3) ఆదికవి ఎవరు? అతడు రచించిన గ్రంథమేమీ?

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలం పెంపాందించుకుండాం.

శ్రీలు = సంపదము; ద్రాలినది = విలసిల్లినది;
 వేదశాఖలు = వేదముల నుంచి జన్మించిన
 శాస్త్రములు, ఉపనిషత్తులు మొదలగునవి;
 బాదరాయణుడు = బదరీ వసమున జన్మించిన
 వాడు (వ్యాసుడు);
 విపిన బంధుర వ్యక్త వాటిక =
 అడవి యందలి దట్టమైన చెట్ల సమూహము;
 ఉపనిషత్ + మధుపు = ఉపనిషత్తులు అనెడి తేనె;
 దీప్తి = వెలుగు, ప్రకాశం;
 తేజరిల్లు = ప్రకాశించు, ప్రసిద్ధి చెందు;
 అరయు = పాలించు, రక్షించు;
 ధీరుడు = వీరుడు.

భావాలు:-

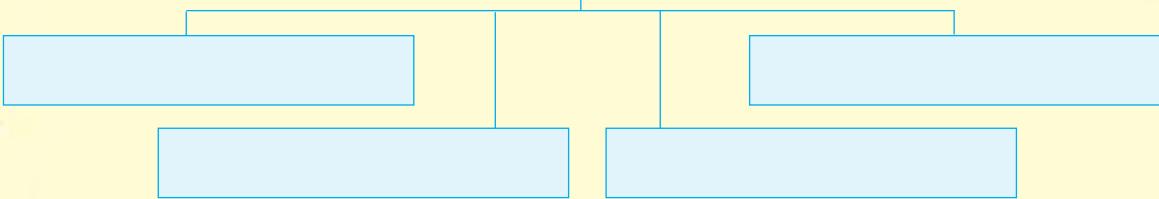
1. ఓ తమ్ముడా! ఈ భరత భూమి సిరిసంపదులతో అతిశయించిన పాడిపంటలతో భాగ్యస్తమగా వాసికెక్కినది. అటువంటి ఈ భూమిని భక్తితో కొలవండి.
2. ఓ చెల్లెలా! ఈ భరత ఖండము నందే వేదముల నుండి జన్మించిన శాస్త్రములు, ఉపనిషత్తులు మొదలగునవి వెలిశాయి. ఆదికావ్యమైన శ్రీవంద్రాపాయణము వెలసినది. బదరికావసమున జన్మించిన వ్యాసమహర్షి పంటి పవిత్రమైన బుములకు ఇది నిలయము.
3. ఓ తమ్ముడా! ఈ ఖండమునందలి అరణ్యములు దట్టమైన వ్యక్త సమూహముతో వ్యాపించియున్నవి. తేనెవంటి తియ్యమైన ఉపనిషత్తులు ఇచ్చటనే వెలసినవి. అటువంటి ఈ భరతభూమి ఆధ్యాత్మిక తత్త్వము విస్తరించిన పవిత్ర భూమి.
4. ఓ తమ్ముడా! ఈ భారతదేశము యొక్క ఉన్నతి ప్రకాశించునట్లుగా దేశచరిత్ర ప్రసిద్ధి చెందునట్లుగా దేశాన్ని రక్షించి పాలించిన వీర పురుషుల కీర్తిని, త్యాగనిరతిని అలపించుము.

III. కృత్యం

కింది గేయాలను చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ)

భరతభండమునందు వెలిసినవి

గేయములు : పాత్యభాగంలోని 1, 2, 3 గేయాలు.

ఆ) 1) ఆదికావ్యమని దేనిని అంటారు? 2) బాదరాయణుడు అని ఈ బుప్పిని అంటారు.

ఇ) i) కింది పదాలకు వాచకములు రాయండి.

1) తమ్ముడు = 2) చెల్లెలు =

ii) స్వియస్పందన

‘ఈ గేయం దేశభక్తిని ప్రతిబింబిస్తోంది’ సమర్థించండి.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ) సమాధానము రాయండి.

భారతదేశ ప్రాచీన వైభవమును వర్ణింపుము.

ఆ) జతపరచండి.

1) శ్రీలుపాంగిన	అ) పరమ బుములకు
2) బాదరాయణ	ఆ) దీప్తి చెందగ
3) విషుల తత్త్వము	ఇ) జీవగడ్డయి
4) దేశ గర్వము	ఈ) విష్టరించిన

ఇ) స్వియస్పందన

భరతభండము పాడిపంటలకు నీలయమని ఎట్లు చెప్పవచ్చునో మీ సాంతమాటల్లో రాయండి.

V. భాషాపగాహన

అ) పచనములు రాయండి.

- 1) శాఖ = _____
- 2) యుగములు = _____
- 3) చరిత్ర = _____
- 4) బుములు = _____

ఆ) కింది పదాలకు వాచకాలు రాయండి.

1) శాఖ	= ____
2) బాదరాయణుడు	= ____
3) కావ్యము	= ____
4) బుప్పి	= ____

ఇ) పట్టికను పూరించండి.

	పదము	విడదీయుట	సంధి పేరు
1		పెరిగెను + ఇచ్చుట	
2		భాగ్యసీమ + అయి	
3	కావ్యంబలరె		ఉకార సంధి

ఈ) కింది విగ్రహవాక్యములు ఏ సమాసములకు

చెందినవో రాయండి.

- 1) వేదమందలి శాఖలు
- అ) సప్తమీ తత్త్వరుష సమాసము
- ఆ) రూపక సమాసము
- ఇ) ద్వీగు సమాసము

2) విపులమైన తత్త్వము =

- అ) బహార్మీ సమాసము
- ఇ) అవ్యయాభావ సమాసము

- ఆ) విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసము

3) దేశము యొక్క చరితము =

- అ) పళ్ళీ తత్త్వరుష సమాసము

- ఆ) ద్వాంద్య సమాసము

VI. సృజనాత్మకత

భారతదేశ సంస్కృతి - సాంప్రదాయములను గూర్చి తెలిసికొని మిత్రులతో చర్చించండి.

VII. లేఖనమైపుణ్యాలు :

వ్యాసం

వ్యాసం అంటే ఇచ్చిన అంశాన్ని గురించి వివరించి చెప్పడం. మన అభిప్రాయాలను క్రమపద్ధతిలో వెలువరించడం ఒక కళ. అనవసర విషయాలు ప్రస్తావించకుండా అభిప్రాయాలను సూటిగా వెల్లడిస్తే చదివే వారికి ఆసక్తికరంగా ఉంటుంది. కుతూహలంను కలిగిస్తుంది.

ఇప్పుడు దేశభక్తి గురించి కింది అంశాల ఆధారంగా చక్కటి వ్యాసాన్ని ఎలా రాయాలో నేర్చుకుండామా!

అంశాలు:-

- దేశభక్తి అంటే
- దేశభక్తిని పెంపొందించుకోవలసిన ఆవశ్యకత.
- కొందరు దేశభక్తుల పేర్లు
- నీ దేశభక్తిని ఏ విధంగా చూపిస్తావు?
- దేశభక్తునికి ఉండవలసిన లక్షణాలు.

“జనీ జన్మ భూమిశ్శ, స్వర్గాద్వీ గరీయసి” అని ఆరోక్తి. జనీ, జన్మభూమి స్వర్గం కంటే మిస్సు, జన్మ భూమి పట్ల భక్తి గౌరవాలు కలిగి యుండటం ప్రతి మనిషి కనీస ధర్మం. ‘దేశమును ప్రేమించుమన్నా’ అని రాయపోలు చెప్పిన మాటలు సదాస్వర్ణింపదగినవి. ‘దేశమంటే మట్టి కాదోయ్, దేశమంటే మనుషులోయ్’ అని గురజడ చెప్పిన మాటలను బట్టి తోటి మానవులకు సేవలు చేస్తే దేశానికి సేవ కాగలదని అర్థమవుతుంది.

మన దేశం దేశభక్తులకు పుట్టినిల్ల, వీర పాండ్య కట్టబోమ్మన, రుణీ లక్ష్మీభాయి, రుద్రమదేవి, భగత్ సింగ్, అల్లారి సీతారామ రాజు, మహాత్మాగాంధీ, నెహ్రూ, తిలక్, భోసులు, ఇందిరా గాంధీ, టంగుటూరి ప్రకాశంపంతులు, పాట్టి శ్రీరాములు ఇత్యాది దేశభక్తులు దేశం కోసం సర్వస్వాన్ని తృణాప్రాయంగా విసర్జించారు. అమరజీవులైనారు. స్వాతంత్యపోరాటంలో పాల్గొని అసువులు బాసిన దేశభక్తులు అసంఖ్యాకంగా ఉన్నారు. చరిత్ర పుట్లలో సువర్ణాక్షరాలతో లిఫింపదగిన దేశభక్తులు వీరు. వీరే కాకుండా దేశం కోసం ప్రాణాలర్పించిన అజ్ఞాత దేశభక్తులు ఎందరో ఉన్నారు. ప్రతిఫలాపేక్ష లేకుండా, దేశ్వరుల కోసం ప్రాటుబడుటను నిజమైన దేశభక్తి అని అనవచ్చును.

దేశ సమైక్యతకు కృషి చేస్తూ “మానవ సేవే మాధవసేవ” అని తలని నిస్వార్థబుద్ధితో దేశానికి సేవ చేయడమే నిజమైన దేశభక్తి. ఇటువంటి నిజమైన దేశభక్తులు గల దేశం స్వగతుల్యమౌతుండనుటలో సందేహం లేదు.

ద్రుతప్రకృతికములు:

ద్రుతము : ‘న’ కారమును ద్రుతము అందురు. (న్, ని, ను) ద్రుతమనగా జారిపోవునది అని అర్థము. ఇది ఉన్నసు, లేకపోయినను పదము యొక్క అర్థములో ఎట్టి మార్పును రాదు.

ద్రుతప్రకృతికము: ద్రుతము చివర గల పదములు.

ఉడా. చేతన్, పలన్

కళలు : ద్రుత ప్రకృతికములు కానిని కళలు.

ఉడా: కూర్చు, గుటించి, యొక్క, వారు మొదలగునవి.

విశేషంపములు:

ఆదికావ్యము : సంస్కృత గ్రంథమైన శ్రీ మద్రామాయణమును ఆది కావ్యమందురు. దీనిని వాల్మీకి మహర్షి రచించెను.

బాదరాయణుడు: ఇది వ్యాసునికి గల మరియొక పేరు. ఈయన భారతమును, అష్టాదశ పురాణములను, వేదవేదాంగములను రచించెను.

ఉనిపత్రులు : వేదార్థమును వివరించు గ్రంథములు.

జట్టుపని : మీరే స్వయంగా ఆలోచించి కొన్ని దేశభక్తి గేయాలను రాయిండి. వాటిని ఒక ఆల్ఫమ్గా తయారు చేయిండి.

గుడుదవాదేశము: గుడుదవలు బహుళంబుగా నగును.

ప్రథమ మీద - అనగా ప్రథమా విభక్తి (డు, ము, పు, లు, రు) చివర గల పదములు తరువాత పరుపములు (కచటతప) పచ్చినచో అని క్రమముగా గ స డ ద వ లు గా మారును.

వాడు + కొట్టెను = వాడుగొట్టెను

'వాడు' అన్నపదములో 'డు' అనునది ప్రథమావిభక్తి. దాని తరువాత పచ్చిన 'క' అనునది పరుపము.

ఇప్పుడు 'క' స్థానములో 'గ' పచ్చి చేరును. కనుక

వాడు + కొట్టెను

వాడు + గొట్టెను = వాడుగొట్టెను అను రూపము ఏర్పడును.

అట్లే వారు + పోయిరి = వారువోయిరి.

'రు' అనునది ప్రథమావిభక్తి. దాని తరువాత 'ప' అనునది పరుపము. ఇప్పుడు 'ప' స్థానములో 'ప' పచ్చి చేరును. కనుక

వారు + పోయిరి

వారు + వోయిరి = వారువోయిరి అను రూపము ఏర్పడును.

సరళాదేశసంధి:

సరళా దేశము : ద్రుతపక్కతికముల మీద పరుపములకు సరళములగును.

పరుపములు క, చ, ట, త, ప

సరళములు = గ, జ, డ, ద, బ

పూచెను + కలువలు = పూచెను గలువలు

పూచెను + గలువలు - 'క' అను పరుపము స్థానములో 'గ' అను సరళము పచ్చి చేరును. అప్పుడు 'పూచెనుగలువలు' అను రూపము ఏర్పడును.

తోచెను + చుక్కలు = తోచెనుజుక్కలు

తోచెను + జుక్కలు - 'చ' అను పరుపము స్థానములో 'జ' అను సరళము పచ్చి చేరును.

అప్పుడు 'తో చెను జుక్కలు' అను రూపము ఏర్పడును.

నీని నేర్చుకున్నా:

వేద వేదాంగాలు, ఉనిపత్రులకు నిలయమైన భారతదేశ ఔన్నత్యము.

దానిని నిలుపుకొనుటకై నిరంతరం శ్రమించి కీర్తి నొందిన రాజుల చరిత.

ఉ.సూ : దేశభక్తి గీతాలను జాతీయ పండుగలందు పాడుటకై అభ్యాసం చేయించండి.

వి.సూ : అష్టాదశ పురాణాలను, వేదాంగములను అంతర్జాలం నుండి తెలుసుకొనండి.

2.

శ్రావణోదయము

పాఠంలోకి ప్రవేశించే ముందు:-

- కింది పట్టికను చదవండి - ఆయా కాలాల ప్రత్యేకతను చర్చించండి.

క్రమ సంఖ్య	మాసములు	బుతువులు	కాలములు
1	షైత్ర, వైశాఖములు	వసంత బుతువు	ఎండాకాలము
2	జ్యేష్ఠ, ఆషాఢములు	గ్రీష్మ బుతువు	
3	శ్రావణ, భాద్రపదములు	వర్షభుతువు	వానాకాలము
4	ఆశ్వయుజ, కార్తీకములు	శరద్యతువు	
5	మార్గశిర, పుష్యములు	హోమంతభుతువు	చలికాలము
6	మాఘ, పౌల్యాములు	శిశిర బుతువు	

- ఇప్పుడు కీ.శే. డా. బోయి భీమస్వాగారు శ్రావణమాస అందచందాలను, ప్రత్యేకతలను వర్ణించిన విధానాన్ని చదువుదామా!

మబ్బు కబురంది, వికసిత మానసమున
ధాత్రి విప్పిన లరుళా హస్తాబ్జ పుటల
రసమునుం జిల్పి, జీవనార్థముల దడిపి,
స్వాదువై నిల్చినది శ్రావణోదయమ్ము!

1

గడ్డిపుప్పుల నుండి కైకొన్న దగుగాక
తేనెకు తక్కువా తియ్యదనము?
లంక ఓంకల మేతలం గొన్న దగుగాక
పాడికి లోటటో పచ్చదనము?
మారూల పల్లియ మర్లిదే యగుగాక
ఇగురుకు కొరతయా యెర్రదనము?
ముంపుడుకోనేల మొలిచిన దగుగాక
కలువకు వెలితియా కలికిదనము?

పత్రముల, పూల, ఫలముల, పానకముల,
అటపాటల మా పల్లె యాడుపడుచు
లారతులు పట్టి నిన్ను పీరంటమునకు
పిలుచు చుండిరి, బోట్టును పెట్టుకొమ్ము!

2

ఎండవానల నందు నెడనెడ పడు జల్లు
 జిల్లిబిలి కెంబట్లు చీరగాగ,
 పడమటికోన నేర్చడిన ఇంద్రధనుస్ను
 జడచుట్టలో పూలసరముగాగ,
 మొయిలురెప్పల త్రేండ హాయలుమించెడి మించ
 సాబగైన కడకంటి చూపుగాగ,
 మూనమూనకు చాల ముద్దుముచ్చుల లీను
 వరిచేలు కుచ్చెత్తు పరుసగాగ,

శిలల గరగించి పరతెంచు సెలలు, నదులు,
 పంటకాల్యలు, బోదలు - పదసరోజ
 మంజమంజీర రవసంభ్రమములుగాగ,
 కొలుపు తీర్చి పాలింపు మీ తెలుగు నేల!

3

కవి పరిచయః:-

డా॥ బోయు భీమన్నగారు 1911 సెప్టెంబరు 19 బోయు పుల్లయ్య, నాగవు పుణ్యదంపతులకు అంధ్రప్రదేశ్‌లోని తూర్పు గోదావరి జిల్లా మామిడి కుదురు గ్రామంలో జన్మించారు. ఉపాధ్యాయునిగా పృత్తి ప్రారంభించి అంధ్రప్రదేశ్ అనువాద విభాగం డైరక్టరుగా, రిజిస్టర్ అఫ్ బుక్స్ 1964 వరకు పని చేశారు. ఈయన పద్య, గీయ, పచనరచనలతో పాటు నాటకాలను కూడా రాశాడు. అంబెడ్కర్ గారు రాసిన రచనలను తెలుగులోకి అనువదించారు. పాట్లి శ్రీరాములు తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం వారు డా.. బోయు భీమన్న పేరుతో ఒక సాహితీ పీఠాన్ని ఏర్పాటు చేశారు. బోయు భీమన్న సామాజిక చైతన్యాన్ని ఆశించి రచనలు చేసి, తెలుగు సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేసిన కవి. కేంద్రసాహిత్య అకాడమీ అవార్డు, పద్మ భూషణ్ తో పాటు ఎన్నో గౌరవ సన్మానాల నందుకొన్నారు. ప్రస్తుత పార్యభాగం ‘బోయు భీమన్న సమగ్ర సాహిత్యం’ నుండి ప్రస్తావించబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) వివిధ బుతువులు వాటి థర్మలను గురించి మిత్రునితో సంభాషించండి.
- 2) మీకు ఏ మాసం అంటే ఎక్కువ ఇష్టం. దానికి కారణాలను తరగతిలోని ఇతర విద్యార్థులతో చర్చించండి.
- 3) శ్రావణ మాసం ప్రత్యేకత ఏంటి?

II. వినండి-ఆలోచించండి-రాయిండి

పదజాలం పెంపాందించుకుండాం-భావాలు

తెలుసుకుండాం.

- మబ్బు = మేఘము; వికసిత = వికసించిన;
 మాసమున = మనస్సున, హృదయమందు;
 అరుణ = ఎర్రని;
 హస్తాభజ్ము = పద్మముల వంటి చేతులు;
 జీవన + అర్థములు = జీవిత ప్రయోజనములు;
 శ్రావణ + ఉదయమ్ము = శ్రావణమాస ప్రారంభము.

భావము: శ్రావణమాసము నల్లని మేఘములు ఆకసమున కనబడగానే వికసించిన మనస్సుతో, భూమి యొక్క ఎర్రని పద్మముల వంటి చేతులయందు ఆహోదమును, రసమును చిల్కరించినది. వాటితో జీవిత ప్రయోజనములను (పైరు పంటలను) తడిపి మనోరంజకముగా నిల్చినది.

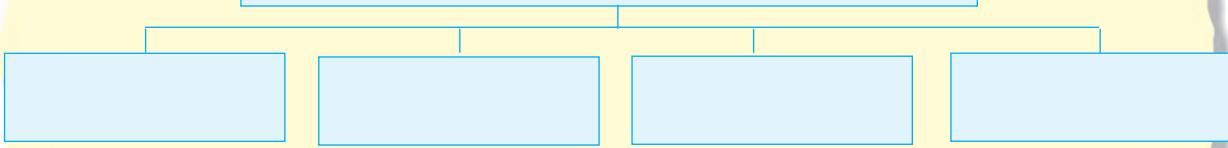
2. కైకొన = స్వీకరించిన; లంక = విశాలమైన;
 డొంక = ఇరుకైన; లోటు = తక్కువ;
 మర్లిదే = మర్లి చెట్టుదే;
 ముంపుడు = బురద;

III. కృత్యం

కింది పద్యాలను చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

A. కింది ఆకృతిని పూరించండి.

(శ్రావణమాసము వచ్చిన విధము (ఏవేని నాలుగు అంశాలు))

పాఠ్యభాగం లోని 1, 2 పద్యాలు

కలికిదనము = అందము, మనోహరత్వము.

భావము: గడ్డిపువ్వుల నుంచి సేకరించినదే ఐనను తేనెలోని తేన తియుగానే ఉంటుంది. లంక, డొంకలలోని పచ్చికను మేసినను పాడి పంటలకు కొదవ లేదు. మారు మూల పల్లెలోని మరిచెట్టే అయినను వాటి చిగురు ఎరగానే ఉంటుంది. బురదకోనేటిలో పెరిగిన కలువ పూవే అయినా మనోహరంగా ఉంటుంది. అదే విధంగా మా పల్లెలోని ఆడపిల్లలు ఆకులతో, పూలతో, పండ్లతో, తీయని పౌనియాలతో హోరతులు ఇచ్చి నిస్సు పేరంటానికి పిలుచుచున్నారు. బోట్టును పెట్టుకోవలసినది. (బోట్టుపెట్టి పేరంటానికి పిలుచుచున్నారని అర్థం)

3. ఎడనెడు = అడపదదప;

పూలసరము = పూలదండ;

మించు = మెరపు; హోయలు = విలాసము,

సాగసు; సాబమైన = అందమైన;

మూన = వస్తు గాలితము చేయగా రాలక నిలిచినది.

భావము: ఓ శ్రావణ లక్ష్మీ! ఎండవానలకు మధ్య అడపదదప పదుతున్న చిన్నచిన్న జల్లులే నీ ఎర్రని పట్టుచీర పదుమటి దిక్కున ఏర్పడిన ఇంద్రధనుస్సు నీవు సిగలో అలంకరించిన పూలదండ. మేఘములు అనెడి రెప్పల క్రింద అతిశయించిన కాంతితో కూడిన మెరుపే అందమైన నీ క్రీగంటి చూపు. గాలికి కదలుచూ ముచ్చటలు గొల్లు పరిచేలు నీ కుచ్చెళ్ళగా వరుసగా అవరినవి. శిలలు కరగించ, క్రిందికి ప్రవోంచు పెలయేరుల, నదుల, పంట కాల్పల, బోదెల సవ్వడులే నీ పాదమున మంచీర ధ్వనులుగా కొలుపు తీర్చి ఈ తెలుగునేలను పాలించుము.

అ) పల్లె పదుచులు స్వాగతించిన విధము

- 1) _____
- 2) _____

ఇ) i) పద్యము నందలి ఏవేని నాలుగు ప్రాశపదములు రాయండి.

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____
- 4) _____

ii) స్వీయముండన

కని పల్లె గోప్యదనాన్ని వర్ణించిన విధమును మీ సాంత మాటల్లో రాయండి.

IV. విసండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ) జవాబులు రాయండి.

- 1) తేనె వేటి నుండి లభిస్తుంది.
- 2) శ్రావణమాసమనెడి లక్ష్మీ ఏ విధముగా కొలువు దీర్ఘ తెలుగును పాలింపవలసినదని కని కోరాడు.

అ) తపోష్మలను గుర్తించి రాయండి.

- 1) ఇగురుకు కొరతయా తెల్లదనము. ()
- 2) కలువకు వెలితియా కలికిదనము. ()
- 3) తేనెకు యెక్కువా తీయదనము. ()
- 4) ఇంద్రధనుస్సు మెడలో పూలసరముగాగా. ()

V. భాషావగాహన

అ) జతపరచండి.

1) కబురంది	అ) గుణసంధి
2) జీవనార్థములు	ఆ) ఉంకారసంధి
3) శ్రావణోదయము	ఇ) సవర్ణదీర్ఘసంధి

అ) కింది పట్టికను అడిగిన విధంగా పూరించండి.

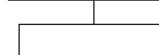
	పదము	విగ్రహవ్యాఖ్యలు	సమాసము
1	జీవనార్థములు		
2		లంకయును, డొంకయును	
3	వికసిత మానసము		
4	గడ్డి పుప్పలు		
5	కడగంటి చూపు		

ఇ) గీతగీనిన పదాలు ఏ వాక్యాలలో రాయండి.

- 1) ఈ తెలుగు నేలను కొలువు తీర్చి పాలింపుము.

- 2) శ్రావణోదయమ్ము స్వాదువై నిల్చినది.

ఈ) కింది పదాలను సాంతవాక్యాలలో ఉపయోగించండి.

- 1) ఆటపాటలు
- 2) ముచ్చటలీను
- 3) సంభ్రమము.

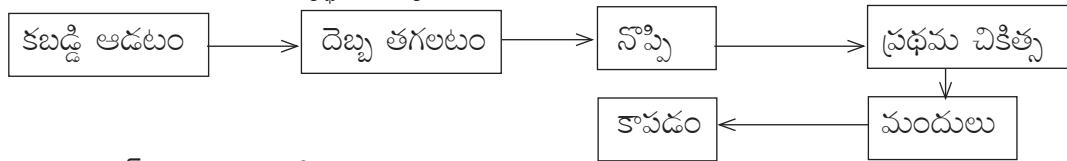
VI. సృజనాత్మకత

అయి బుబుతువుల లక్షణాలు, ఆ కాలంలో దొరికే పండ్లు, ప్రకృతి సౌందర్యము వివరిస్తూ చిత్రసంపుటి (అల్బమ్) తయారు చేయండి.

వర్ష బుబుతువు		
	విపరిణా	చిత్రాలు
1	బుబుతు లక్షణాలు	
2	దొరికే పండ్లు	
3	ప్రకృతి సౌందర్యము	

VII. లేఖన సైపుణ్యాలు: సంభాషిస్తున్న విషయం లేదా అంశం నుండి వైద్యోలగ రాదు. సూటిగా మాట్లాడాలి.
సంభాషణ : వర్షమాసకాలంలో ఉండాలి. విషయానికి, సందర్భానికి తగినట్లుగా సంభాషణ ఉండాలి.
పాత్రోచిత భాష ఉండాలి. వాక్యాల మధ్య సంబంధం ఉండాలి. తగిన విరామచిహ్నాలు తప్పక ఉపయోగించాలి.

కింది అంశాల ఆధారంగా విద్యార్థి, వైద్యనితో జరిపిన సంభాషణ రాయండి.

విద్యార్థి : డాక్టర్ గారూ! సమస్యారం!

డాక్టరు : నమస్కారం! కూర్చోండి.

విద్యార్థి :

యణాదేశ సంధి

యణాదేశము :- య, ప, ర, ల అను వానిని యణ్ణలు లందురు. ‘ఇ, ఉ, ఓ, ఄ’ అను పర్ణములకు అసప్రములు పరమగునపుడు క్రమముగా ‘ఎం, ఏ, ర్, ట్, టీ’ అనునవి ఆదేశమగును.

ఉదా : అతి + అధికము = అత్యధికము

అత్ + ఇ + అధికము - ‘ఇ’ అను అచ్చునకు ‘అ’ అను అసప్రము పరమైనది. కావున ‘ఇ’ స్థానమున య్య అనునది ఆదేశముగా వచ్చును.

అత్ + ఎం + అధికము = అత్యధికము అను రూపము ఏర్పడును.

అణు + అస్త్రము = అణ్వాస్త్రము

అణ్ + ఉ + అస్త్రము - ‘ఉ’ అను అచ్చునకు ‘అ’ అను అసప్రము పరమైనది. కావున ‘ఉ’ స్థానములో ‘వ్’ అను పర్ణము వచ్చి చేరును. అప్పుడు

అణ్ + ఏ + అస్త్రము = అణ్వాస్త్రము అను రూపము ఏర్పడును.

పృథివీ సంధి

‘లు’ కారమునకు ‘ఎలు’, ‘ఐ’ లు పరమైన ‘ఐ’ కారము, ‘ఓలు’ పరమైన ‘ఓలు’ కారము ఆదేశమగును. ‘ఐ’, ‘ఓలు’ అను పృథివీ లందురు. ఆదేశము - ఉన్న అక్షరమును తోలగించి దాని స్థానములో వేరొక అక్షరము వచ్చి చేరుట.

ఉదా: ఎల + ఎల = ఏకైక

అ + ఐ - ఎల + అ + ఎల = ఎల + ఐల = ఏకైక

అ + ఐ - అష్ట + ఐశ్వర్యము = అష్టిశ్వర్యము

అష్టి + అ + ఐశ్వర్యము = అష్టి + ఐశ్వర్యము = అష్టిశ్వర్యము.

మహో + ఒపథి = మహోపథి

మహో + అ + ఒపథి = మహో + ఔపథి = మహోపథి

అ + ఔ - దివ్య + ఔపథము = దివ్యపథము

దివ్య + అ + ఔపథము = దివ్య + ఔపథము = దివ్యపథము

నేనిని నేర్చుకున్నా:

- సాహిత్యాన్ని చదివి రసాస్యాదన చేయటం. ప్రశ్నలడిగి జ్ఞానాన్ని పెంపాందించుకునేందుకు ఒకే విషయంపై వివిధ కపులు రాసిన పద్యాలు చదవటం.
- కథలు, కవితలు, చదివి వివిధ రకాల శైలిని అర్థం చేసుకోవటం.

ఉ.సూ : శ్రావణ మాసంలో వచ్చే వివిధ పండుగలను, వాటి ప్రాముఖ్యతను తెలియజేయండి.

వి.సూ : శ్రావణ మాసం వైశిష్ట్యతను గూర్చి అంతర్జాలంలో చూసి తెలుసుకోండి.

QE4RD8

3.

పక్కి - వరిపాలము

నేపథ్యం

ఇతరులై ఆధారపడి చేయించుకున్న పనులు - తడికపెట్టినట్లు తూతూమంతంగా ఉంటే, మనమే స్వయంగా చేసుకున్న పనులు - గోడపెట్టినట్లు ర్ఘంగా, శాశ్వతంగా నిలుస్తాయి. ఈ లోకోక్తిని గురించి చర్చించండి. దీనికి ఈ పాతానికి గల లంకెను గుర్తించండి.

అంత సచటికి పాలముకా పరుగు దెంచి,
తనదుపుత్రునితో నిట్టులనియో: “కుళ్ల!
పండెపాల మెల్ల, నిటక తడ వుండరాదు,
కాపు లందఱఁ బిలిపింతు రేపె కోయ. 3

“అమ్మ! ఏంటివె పాలముకా పన్న మాట?
నిలువవచ్చునె మన మిందు నిముస మైన?
ప్రాద్యపుచ్చితి మిన్నాళ్లు ముదము మీఱ,
ఎందు బోపుదు మక్కటా! ఇప్పు డింక?” 4

డారివెలుపల, నొక సెల యేఱుదరిని
పండబాటిన పాలమందు, పక్కి యొకటి
గూటిలోఁ దాసు పిల్లలు గూడిమాడి
కాపురము చేయుచుండె సౌఖ్యంబు మీఱ. 1

చంచువుల గింజ లిరికించికొంచు పక్కి
ప్రేమతో కందువులఁ దినిపించుచుండె;
అపుడె మొలచిన టెక్క లల్లార్పికొనుచు
కొదమపులుఁగులు కిలకిల కూయుచుండె. 2

అనుచు పిల్లలు వచియింప, అనియె తల్లి;
“ఇందె యుందము, అప్పుడే తొంద రేల?
రేపె జరుగు కోతలు, కాపువాడు
ఒరులసాయ మహేష్మించియుండేఁ గాన.” 5

అంత పిల్లలతో నిట్టు లనియె తల్లి;
“గడియ యైనను మన మింక తడయరాదు;
పరులసాయంబు లేకయే స్వయముగానె
కార్య మొనరింప సమకట్టే కాపువాడు. 7

కడచె కొన్నాళ్లు; మరల నాకాపువాడు
పాలమునకు వచ్చి వచియించె పుత్రుతోడ:
“ఒరులపైఁ బెట్టి మన మింక నుండఁ దగునె?
నేడె కోతము స్వయముగ నీపు నేనె.” 6

“రఘ్య మగు నొక్క పద్మాకరంబుపాంత
గూడు కట్టితి నొక చెట్టుకొమ్మీఁద;
హాయిగా నందు సకలసౌభ్యములతోడ
నుంద మెప్పుడు నాముద్దకందులార!” 8

కవి పరిచయం:-

ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని తూర్పు గోదావరి జిల్లా మండపేట గ్రామంలో లక్ష్మిమై కామరాజు తను పుణ్యాదంపతులకు జన్మించారు. వీరికి ‘బాలసాహిత్యబ్రహ్మా’. మధురకవి, తెలుగు వైతాళికుడు మొదలగు బిరుదులు కలపు. గోరుముర్దులు, మీగడతరకలు, తేనె చినుకులు, పాలతరగలు మొదలగునవి వీరి ఇతర రచనలు. ప్రస్తుత పార్శ్వభాగం “మీగడతరకలు” నుండి గ్రహించబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) పంచతంత్ర కథలను గురించి మీ మిత్రునితో చర్చించండి.
- 2) పల్లెలలోని పొలములు - గట్టపైన పెరిగిన చెట్లు వాటి సౌందర్యం గురించి మీ మిత్రునితో సంభాషించండి.
- 3) 'పరిపంట' ను గురించి ఉపాధ్యాయుని అడిగి తెలుసుకోండి.

II. చదవండి-అలోచించండి-చర్చించండి.

పదజాలం పెంపొందించుకుందాం - భావాలు తెలుసుకుందాం.

- దరిని = ఒడ్డున;
 పండబాటిన = బాగుగా పండిన;
 కూడి మాడి = కలసిమెలసి;
 మీఱ = అతిశయించునట్లు,
 అల్లార్చుచు = (పైకి కిందికి చేయుచు) ఆడించు;
 చంచువులు = ముక్కలయిందు;
 కందువుల = పిల్లల;
 కొదమ పులుగులు = పక్కిల్లలు;
 తడవు = ఆలస్యము;
 ముదము = సంతోషము;
 తడయరాదు = ఆలస్యము చేయరాదు;
 పద్మ + ఆకరము = పద్మములకు స్థానము (సరస్వతి); పొంత = సమీపమున;
 కందులారా = పిల్లలార; ఒనరింప = చేయుటకు;
 సమకట్టె = పూనుకొనెను.

భావములు:-

1. ఊరి బయట ఒక సెలయేరు ఒడ్డున బాగుగాపండిన పొలము ఉండెను. దానిలో ఒక పక్కి తన పిల్లలతో సుఖముగా నివసించుచుండెను.
2. ఆ పక్కి తన చంచువుల మధ్యలో గింజలు ఇరికించుకొని తన పిల్లలకు ప్రేమతో తినిపించుచుండెను. అప్పుడే వచ్చిన రెక్కలను అల్లార్చుచుచు ఆ పక్కిపిల్లలు కిలకిలా కూయు చుండెను.
3. అంతట అప్పటికి ఆ పొలము కాపు వచ్చి తన పుత్రునితో ఈ విధముగా పలికెను 'కుమారా! పొలము అంతా పండిసది. కోతకు వచ్చిసది. ఇంక అలస్యము చేయకూడదు. రేపే పంటను కోయుటకు వ్యవసాయ పనివాండను పిలిపించెదను.
4. "అమ్మా! పొలముకాపు అన్నమాట విన్నావా? మనము ఇక్కడ నిమిషమైనా నిలువవచ్చునా. ఇన్నాళ్ళు ఎంతో సంతోషముతో ఇక్కడ కాలక్షేపము చేసితిమి. అయ్యా ఇప్పుడు ఎక్కడికి వెళ్ళవలెను."
5. అని పిల్లలు పలుకగా తల్లి ఈ విధముగా అనెను." "అప్పుడే తొందర పడవయ్య, ఇక్కడే నివసించెదము. కాపువాడు ఇతరుల సహాయము కావలె అనుకోసుచున్నాడు. కాపున రేపే కోతలు జరగన్న. (మొదలు పెట్టరు)
6. ఈ విధముగా కొన్ని దినములు సాగెను. మరల ఆ కాపువాడు పొలమునకు వచ్చి తన కుమారునితో ఈ విధముగా అనెను." ఇతరులమీద ఆధారపడి ఇంకను అలస్యము చేయతగదు. నీవు, నేను ఇప్పుడే స్వయముగా కోతను ప్రారంభించెదము"
7. దీనిని విన్న తల్లి పిల్లలతో ఈ విధముగా అనెను. కాపువాడు ఇతరుల సహాయము లేకుండా తానే స్వయముగా వని చేయుటకు పూనుకొనెను. ఒక్క క్షణమైనను యింక మనము అలస్యము చేయరాదు.
8. ఓ ప్రేయమైన పిల్లలారా! అందమైన ఒకనొక సరస్వతి దగ్గరలోనున్న ఒక చెట్టుకొమ్మె మీద గూడు కట్టితిని. అచ్చట సకల సోఖ్యములతో హోయిగా నివసించుచుదము.

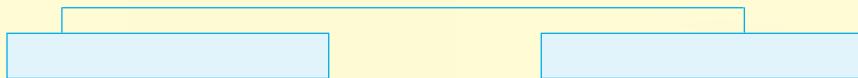
III. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

కృత్యం.

కింది పద్యాలను చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ)

సంభాషణ వీరి మధ్య జరిగినది.

పార్యభాగంలోని 4, 5, 6 పద్యాలు

అ) పక్షి పిల్లలు తల్లితో ఈ విధంగా పలికిరి.

ఇ) i) కింది పదాలకు అర్థాలు రాయండి.

1) ముదము = _____

2) అపేక్షించు = _____

ii) స్వీయస్ఫుంధన

“ప్రతి పనికి ఇతరులపై ఆధారపడరాదు” - మీ అభిప్రాయమును సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV. చర్చించండి-రాయండి.

అ) జవాబులు రాయండి.

- 1) పక్షి తన పిల్లలను ఏ విధముగా పోషించు చుండెను.
- 2) పండిన పొలమును చూచి కాపువాడు తన పుత్రునితో ఏమనెను?
- 3) పక్షి తన పిల్లలతో ఆలస్యము చేయక వెంటనే వెళ్ళవలెననుటకు కారణమేను?

ఆ) సరైన సమాధానాలతో భారీలను పూరించండి.

(గడియర్చుచును, ప్రేమతో, నిముసమైన, తడయరాదు, సమకట్టి)

- 1) పక్షి _____ కందువుల తినిపిం చుచుండె.
- 2) నిలువవచ్చునే మన మిందు _____
- 3) గడియర్చుచును మనమింక _____
- 4) కార్యమైనరింప _____ కాపువాడు.

V. స్వీయస్ఫుంధన

- 1) “కాపువాడు ఒరుల సాయమపేక్షించి యుండె గాన” - ఈ వాక్యము యొక్క భావాన్ని మీ సాంతమాటల్లో వివరించండి.
- 2) ‘పక్షి - వరిపొలము’ కథ ద్వారా మీరేమి తెలుసుకున్నారో సాంతవాక్యాల్లో రాయండి.

VI. భాషావగాహన

అ) సంధిని గుర్తించండి.

- 1) పొలమందు గుణసంధి
- 2) పొద్దు పుచ్చితీ ఉకారసంధి
- 3) తొందరేల సపర్లదీర్ఘసంధి

ఆ) కింది విగ్రహవాక్యాలకు సమాప పదాలు రాసి,

సమాపం పేరు రాయండి.

సమాప పదం	విగ్రహవాక్యం	సమాపం పేరు
1	ముద్దువైన కందులు	
2	ఒరుల యొక్క సాయము	
3	పద్మములకు ఆకరము	

ఇ) గీతగీసిన పదాలు ఏ భాషాభాగాలో గుర్తించండి.

- 1) అమ్మ నింటివే? పొలము కాపస్త మాట.

2) నేడె కోతము స్వయముగ నీను నేను

పిల్లవాడు కనిపించాడు. అప్పుడు మీరు

ఏం చేస్తారో ఉహించి రాయండి.

ఈ) గీతగీసిన విభక్తి ప్రత్యయాలను గుర్తించి రాయండి.

1) తనదు పుత్రునితో ఇట్లు లనియె

2) అనుచు పిల్లలు వచియింప

ఊ) ఏకాలమో గుర్తించి రాయండి.

1) కోదమ పులుగులు కిలకిల కూయుచుండె.

2) రేపే జరుగుపు కోతలు.

3) అచటికి పొలము కాపరుగు దెంచె.

VII. సృజనాత్మకత

మీరు ఎక్కువలసిన బస్సు వచ్చింది. అదే సమయంలో దారి తప్పి ఏడుస్తున్న ఒక చిన్న

VIII. లేఖనానైపుల్యాలు.

‘భారతదేశం వ్యవసాయ ప్రధాన దేశం’ అన్న అంశంపై వ్యాసం రాయండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

1) ఏదేని సంఘటనను ఉహించి దాని గురించి రాయటం.

2) చక్కని సామెతలతో, నుడికారాలతో వ్యాసం రాయటం.

3) ప్రకృతిలోని పశుపక్ష్యాదులు, చెట్లు చేమలు మొదలగు వానిని పరిశీలించి వాటిని గురించి చర్చించటం.

ఛందస్సు

పద్యలక్షణముల తెలుపు శాస్త్రము ఛందస్సు. ఛందశ్శాస్త్రమున అక్షరములు గురువులు, లఘువులు అని రెండు విధములు.

గురువులు:

ద్విమాత్ర కాలమున పలుకబడు అక్షరములు గురువులు. గురువులను ‘U’ అను గుర్తుతో సూచింతురు. (మాత్ర అనగా రెప్పపాటు కాలము)

(1) దీర్ఘాక్షరములు, వీనితో కూడిన హల్లులు.

U	U	U	U	U	U	U	U
1. అ,	ఈ	ఊ,	ఋ,	ఏ,	ఐ,	ఓ,	ఔ
U	U	U					
2. తా,	పా,	కౌ,		మౌ.			

(2) సున్న, విస్రద్, పాల్సువుకు ముందున్న అక్షరములు

U	U	U	U	U	U
అం,	పం,	దుః,	తః,	క్స్న,	స్వ్

(3) ద్విత్వ్య, సంయుక్తాక్షరములకు ముందున్న ఊది పలుకబడు ప్రాస్తుములు

U	U	U	U
అమ్మ,	కన్న,	లక్ష,	యుక్తి

లఘువులు:

ఏక మాత్ర కాలమున పలుకబడు అక్షరము (I) గుర్తుతో సూచింతురు

1. అ,	ఇ,	ఊ,	ఋ,	ఏ,	ఐ

2. స, హ, ర, మొ..

| | | | |
క్రదుచు, అధుచు విధుచు మొదలగువాని యందు మొదటి అక్షరము ఊది పలుకబడకపోవుట పలన అని లభువులు.

భేంది పద్యపాదములందలి గురులఘువులను గుర్తించుము:

1. దానిన్ నేరక యందఱున్ వివశులై తారున్న, సన్నిరీతో
2. సేన ప్రభ్యాడు ద్రోణజంథు విడిపించెన్ విక్రమం బోప్పగన్

గణము :

ఛందశాస్త్రమున అక్షర సమూహమును 'గణము' అందురు. ఈ తరగతిలో రెండక్షర గణములను, మూడక్షర గణములను గూర్చి తెలుసుకొందాము.

రెండక్షర గణములు : 1. ఒ ఒ గగము (రెండు గురువులు)

2. || లలము (రెండు లభువులు)

3. ఒ | గలము (గురువు - లభువు) హగణము

4. | ఒ లగము (లభువు - గురువు) వగణము

మూడక్షర గణములు : 1. ఒ || భగణము (ఆదిగురువు)

2. | ఒ | జగణము (మధ్యగురువు)

3. || | సగణము (అంత్యగురువు)

4. ఒ ఒ ఒ మగణము (మూడు గురువులు)

5. | ఒ | యగణము (ఆదిలభువు)

6. ఒ | ఒ రగణము (మధ్యలభువు)

7. ఒ | | తగణము (అంత్యలభువు)

8. || | సగణము (మూడు లభువులు)

గణములను గుర్తించు పద్ధతి :

| | U U U | U | | | U

య మా తా రా జ భా స ల గం - మూడేసి అక్షరములు (గుర్తులు) ఒక గణముగా ఏర్పడును.

ఉదా: యమాతా - 'య' గణము. ఇట్లే మిగిలినవి గుర్తించవలెను.

యతి :

పద్యపాదము నందలి మొదటి అక్షరమునకు 'యతి' అని పేరు. ప్రతి పద్యపాదమునందు నియమిత స్ఫూనములందు యతిని ఉంచుటను యతి నియమమందురు.

ప్రాస:

పద్యపాదము నందలి రెండవ అక్షరమును 'ప్రాస' అందురు. పద్యమునందు ప్రతి

పాదమునందు రెండవ అక్షరము ఒకే హల్లుగా యుండుటను ప్రాస నియమమందురు.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

- స్ఫూనలంబనను మించినది లేదు.
- ఇతరులపై ఆధారపడక మన పనిని మనమే చేసుకుంటే సకాలంలో నెరవేర్చుకోగలుగుతాము

ఉ.మా : 'పరులపై ఆధారపడకూడదు' అను దానిని గూర్చి వివిధ ఉదాహరణలతో వివరించండి.

వ.మా : 'పక్కి-వరిపొలము' - లాంటి మరికొన్ని కథలను అంతర్జాలం నుంచి సేకరించి, చదపండి.

సుభాషితాలు

నేపథ్యం

సూక్తులు, సుభాషితాలు మేధావులైన మన పూర్వీకులు చెప్పిన మంచి మాటలు. వ్యక్తి చేయకూడని పనులు చేయడం వలన చెడిపోతారు. అలాగే చేయనలసిన పనులు చేయక పోయినా కూడా చెడిపోతారు.

ఎల్లరి యొద ప్రీమాభిమానాలు, నిజాయితీ, క్రమశిక్షణ, దానగుణం మొదలగు విలువలు కలిగియున్నవాడే ఉత్తమ మానవుడు. ఇవే వ్యక్తికి మణి భూపణాలు. ఇవి ఉంటే సమాజంలో తిరుగులేదు.

ఇప్పుడు ఈ పారంలోని సుభాషితాలను చదండి-నేర్చుకోండి-ఆచరించండి.

- చ. తెలివి యొకింత లేనియెడ దృష్టుడనై కరిభంగి సర్వముం దెలిసితి సంచు గర్వితమతి న్యిహారించితిఁ దొల్లియిపుడు జ్ఞానమతు లైనపండితుల సన్నిధి నించుక బోధశాలినై తెలియనివాడనై మెలఁగితిఁ గతమయ్యినితాంత గర్వమున్ (1)
- శే. నియతిచేతఁగదర్థితుండయిన దైర్య పరునిదైర్యగుణంబు మాన్సంగందరమే? క్రిందు సేయంగఁబడినట్టి కృష్ణపథుని కీల యొందైన మీఁదుగాఁడెరలుగాఁదె! (2)
- మ. తమ కార్యంబుఁబరిత్యజించియుఁబరా ర్థాప్రాపకుల్ సజ్జనుల్, దమకార్యంబు ఘుటించుచు బరహితార్థవ్యాప్తుల్ మధ్యముల్, దమకై యన్యహితార్థఫూతుకజనుల్, దైత్యల్ వృథాన్యార్థభం గము గావించెడువార లెప్పరో యెఱుంగ శక్యమే యేరికిన్? (3)
- శే దుయమణి పద్మాకరము వికచముగఁజేయుఁ, గుముదహర్షంబు గావించు నమ్మతసూతి, యర్థితుఁడు గాక జలమిచ్చు నంబుధరుఁడు; సజ్జనులు గారె పరహితా చరణమతులు (4)

ఉ. ఊరక సజ్జనుండోదిగి యుండిన నైన దురాత్మకుండు ని
ప్రౌరణ మోర్చలేక యపకారము చేయుట వాని విద్యగా;
చీరెలు సూఱుటంకములు చేసిడి వైనము బెట్టె నుండగా
జేరి చినింగిపోఁ గొఱుకు చిమ్ముట కేమి ఫలంబు భాస్కరా! (5)

కవి పరిచయం:-

శ్రీ ఏనుగు లక్ష్మణ కవిగారు అంధపదేశ్లోని తూర్పు గోదావరి జిల్లాలో పెద్దాపురంలో తిమ్మకవి, పేరమాంబ పుణ్య దంపతులకు జెయించారు. ఇతడు శ్రీ.స. 18వ శతాబ్దికి చెందినవారు. భర్తుహారి సంస్కృతంలో రచించిన సుభాషితం త్రిశతిని తెలుగు లోనికి ‘సుభాషిత రత్నావళి’ పేరుతో అనువాదం చేసిన వారిలో ఒకరు. భర్తుహారి నీతి శతకం నుండి కొన్ని పద్యాలు గ్రహించబడినవి.

శ్రీ మారన వెంకయ్యగారు ‘భాస్కరా’ అనే మకుటంతో ఎన్నో నీతులను మనసుకు హత్తుకోనేటట్లు తన పద్యధారసు కొన సాగించిన తెలంగాణకు చెందినకవి. పీరు 17వ శతాబ్దానికి చెందినవారు.

I. విసండి-సంభాషించండి.

- 1) కొన్ని శతకముల పేర్లు చెప్పండి.
- 2) శతకమనగా నేమి? శతకపద్య లక్ష్మణాలు చెప్పండి.

II. చదపండి-ఆలోచించండి-చర్చించండి.

పదజాలం పెంపొందించుకుందాం - భావాలు నేర్చుకుందాం.

- 1) తోల్లి = పూర్వము; ఒకింత = కొద్ది మాత్రం; ఎడన్ = సమయముసందు; తృపుడనై = తృప్తిచెందిన వాడనై; కరి భంగి = ఏనుగు వలె; సర్వమున్ = సమస్తమును అంచు = అనుకోనుచు; గర్వితమతిన్ = గర్వబుధి కలవాడై గర్వించువాడనై; విహరించితి = తిరిగితిని; ఇప్పుడు = ఈ సమయమున ఉజ్జ్వల మతులైన = గొప్పబుధి కల్గిన; పండితుల సన్నిధి = పండితుల వద్ద;

ఇంచుక = కొద్ది మాత్రమున;

బోధశాలినై = బోధింపబడిన వాడనై;

తెలియని వాడనై = ఏమియుతెలియని వాడినిగా;

మెలగితిం = ప్రవర్తించుచున్నాను,

నితాంత = అంతములేని;

గర్వమున్ = గర్వము;

గతము + అయ్యెన్ = పోయినది

భాపము : నేను ఒకప్పుడు కొద్దిగా తెలిసికొని ఉన్న కాలమున మదించి, నేను సర్వజ్ఞడను అని తలచితిని. ఇప్పుడు పండితుల వలన తెలిసికొనుటచే నేను మూర్ఖుడనని నాకేమియు తెలియదని గ్రహించితిని. నాగర్వము అంతయుపోయి జ్ఞానము కలిగినది.

- 2) నియతి చేత = నియమము చేత;

కదర్థితుండు + అయిన =

గద్దింప బడినవాడు అయిన;

దైర్యపరుని = దైర్యము గలవాని యొక్క

దైర్య గుణంబు = దైర్యము అను గుణమును;

మాన్సంగ = పోగొట్టుటకు; మాన్సివేయుటకు;

తరమే = వీలు అగునా;
 క్రిందు సేయంగ బడినట్టి =
 తలక్రిందులుగా చేయబడిన;
 కృష్ణపథుని = అగ్ని యొక్క; కీల = జ్వాల;
 ఎందైన = ఎచ్చటైనను; మీదుగా = పై వైపునకే;
 కెరలు = వ్యధి చెందును; గాదె = కదా!

భావము: దైర్యవంతునికి ఎటువంటి దుఃఖము సంభవించినను అతడి దైర్యమును పాగోట్టుట అసాధ్యము. అగ్నిని తలక్రిందులుగా ఉంచినను అగ్ని జ్వాల పైవైపునకే ప్రసరించును. కానీ క్రింది వైపుగా ప్రసరించదు.

3. పర + అర్థప్రాపకుల్ = ఇతరులకు
 మేలు చేయువారు; సజ్జనుల్ = సత్సురుషులు;
 తమ కార్యంబు = తమ పనులను;
 పరిత్యజించియు = పదిలివేసికూడా;
 ఘటించుచున్ = చేసుకొనుచుకూడా;
 పరహితార్థ వ్యాప్తులు = ఇతరులకు మేలు
 చేయువారు; అనస్య = ఇతరులకు;
 హితార్థ = మేలుచేయు విషయముల యందు;
 ఘూతకజనుల్ = చెడగోట్టువారు;
 దైత్యుల్ = రాక్షసులు; వృధా = వ్యర్థముగా;
 అన్యార్థ = ఇతరుల విషయములను;
 భంగము గానించెడి వారలు = ఆటంకం
 కలిగించువారు.
 ఎప్పురో = ఏ తరగతి క్రిందకు వత్తురో;
 ఎఱుంగన్ = తెలుసు కొసుటకు;
 ఏరికిన్ = ఎవరికైనను; శక్యమే = సాధ్యమా!
 (కాదని భావము)

భావము: తమ పనులను విడిచిపెట్టి ఇతరుల కార్యము చేయువారు సత్సురుషులు. తమ కార్యములకు భంగము లేకుండా పరుల కార్యములను చేయువారు మధ్యములు. తమ పనుల నినిత్తమై ఇతరుల కార్యమును చెడగోట్టువారు రాక్షసులు. తమకు ఏమాత్రము ప్రయోజనము లేకున్నను పరులకు

సష్టము చేయు వారలకు ఏ పేరు పెట్టవచ్చునో నాకు తెలియుట లేదు.

4. ద్వయమణి = ఆకాశమున ప్రకాశించు సూర్యుడు;
 పద్మ + ఆకరము = పద్మములకు నిలయమైన
 కొలనుల; వికచముగ = వికసించు నట్టివానిగ;
 చేయు = చేయును;
 అమృత సూతి = చంద్రుడు;
 కుముద = కలువలను;
 హర్షంబు = సంతోషము కలవానిగా
 అనగా వికసించుట;
 కావించు = చేయును;
 అంబుధరుడు = నీటిని ధరించిన మేఘుడు;
 అర్థితుడుగాక = ఎవరి చేతను కోరబడక;
 జలమీచ్చు = నీటిని ఇచ్చును;
 పరహిత + ఆచరణమతులు = ఇతరులకు
 మంచి చేయు బుధి గలవారు;
 సజ్జనులు గారె = మంచివారే గదా!

భావము: ఎవరును ప్రార్థింపకుండానే సూర్యుడు తామర కొలనును వికసింప చేయును. చంద్రుడు ఎవరి చేతను అడగకుండానే కలువలను వికసింప చేయుచున్నాడు. ఎవరిచేతను యాచింపకుండానే మేఘుడు నీటిని (వర్షముగా) ఇచ్చుచున్నాడు. సజ్జనులు ఎల్లప్పుడును పరులకు హిత మొనర్చుటయందే ఇష్టపడుదురు.

5. సజ్జనుడు = మంచివాడు;
 ఓదిగి = అణగియుండి;
 దురాత్మకుండు = చెడ్డవాడు;
 నూటాటంకములు = వందవరహాలు;
 చిమ్మట = చిమ్మట అను పురుగు

భావము: భాస్కర! చాలా విలువగలిగిన చీరలు పెట్టేలో నుండగా ఏ లాభము లేకున్నమా చిమ్మట పురుగు ఆ చీరలను చినిగి పోపునట్లుగా కొరికి వేయును. అట్టే మంచి మనుష్యుడు వేరొకరి జోలికి పోకుండా అణగి మణగి యున్నమా దుర్మార్గుడు తనకు ఎటువంటి లాభం లేకపోయిన మా సజ్జనునకు అపకారము చేయును.

III. కృత్యం.

పార్య భాగములోని పద్యాలను చదివి సూచనాసుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ) జతపరచండి.

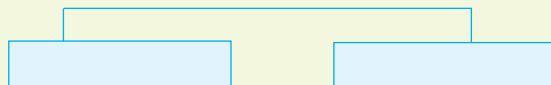
'క' వర్ణము	'చ' వర్ణము
1) దైర్య గుణంబు	అ) మధ్యముల్
2) పరహితార్థ వ్యాప్తతుల్	ఆ) మాన్యంగదరమే
3) అస్యహితార్థ శూతుక జనుల్	ఇ) యెందైన మీదుగా తెరలు గాదె
4) కృష్ణపథుని కీల	ఈ) దైత్యల్

పార్యభాగంలోని 2, 3, 4 పద్యములు

అ)

దైర్యవంతుని లక్షణాలు

ఇ) i) కింది పదాలకు లర్ధాలను రాయండి.

- 1) దైత్యలు = 2) అమృతసూతి =

ii) స్వియస్వందన

“సజ్జనులు పరహితా చరణ మతులు” నీ అభిప్రాయాన్ని వివరించుము.

IV. విసండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ) జవాబులు రాయండి.

- 1) ‘సత్యరుములు - మధ్యములు-రాక్షసులు’ అనుపదములను నిర్వచించండి.
- 2) సజ్జనుల లక్షణ మెట్టిది?
- 3) గర్వము ఎప్పుడు తోలగిపోయెను?
- 4) చిమ్మట పురుగు లక్షణ మేమి?

అ) కింది భాలీలను కుండలీకరణానోని సరైన

పదాలతో పూరించండి.

(యుమణి, సజ్జనుల్, దైర్యగుణంబు, చిమ్మటకు)

- 1) _____ పద్మాకరము వికచముగ చేయు.
- 2) చినింగి పోగొఱుకు _____ ఏని ఫలంబు భాస్కర!
- 3) దైర్యపరుని _____ మాన్యంగదరమే?
- 4) తమ కార్యంబు పరిత్యజించి యుఱుర్థ ప్రాపకుల్ _____

ఇ) కింది వాక్యాల తప్పాప్పులను గుర్తించి రాయండి.

- 1) తమ కార్యంబు ఘుటించుచున్ బరహితార్థ వ్యాప్తతుల్ మధ్యముల్. ()
- 2) దుర్భనులు గారె పరహితా చరణమతులు. ()
- 3) దురాత్మకుండ నిష్కారణ మోర్వలేక అపారము చేయును. ()
- 4) దృష్టమణి పద్మాకరము వికచముగ చేయు. ()

ఈ) కింది పద్య పాదములను జతపరచండి.

1) చినింగి పోగొఱుకు	అ) సమృత సూతి
2) కుముద హర్షంబు	ఆ) జలమిచ్చు
3) తెలిని యెకింతలేని	ఇ) చిమ్మట
4) అర్థితుడు గాక	ఈ) దృష్టుడనై
	కరిభంగి
	సర్వమున్

ఉ) స్వియసుందరస:

- 1) సజ్జనుని గూర్చి నీ సాంతమాటల్లో రాయి.
- 2) శతకపద్యాల సీతులు మానవునికి ఎంత వరకు దోహదం చేయునో మీ సాంత మాటల్లో రాయండి.

IV. భాషాపగాహన

ల) కింది పదాలకు పచనము మార్చి రాయండి.

- 1) చీరెలు =
- 2) పండితులు =
- 3) సజ్జనుడు =
- 4) దైత్యుడు =

అ) కింది పదాలకు వాచకములను రాయండి.

1) మధ్యముడు	2) టంకములు
____	____
3) పండితురాలు	4) అంబుధరుడు
____	____

ఇ) కింది పదాలకు వ్యతిరేక పదాలు రాయండి.

- 1) ఘైర్యము x _____
- 2) సజ్జనులు x _____
- 3) శక్యము x _____
- 4) అపకారము x _____

ఈ) కింది పదాలను విడదీసి, సంధిపేర్లను రాయండి.

	పదం	విడదీయుట	సంధిపేరు
1	పరహితార్థ	+	
2	వారలెవ్వరు	+	
3	పద్మాకరము	+	
4	ఒకింత	+	
5	జలమిచ్చు	+	

ఉ) కింది పట్టికను పూరించండి.

	పదం	విగ్రహవాక్యము	సమాపము
1		తమ యొక్క కార్యము	
2	ఉండ్జులు మతులు		
3		పద్మములకు ఆకరము	

VI. సృజనాత్మకత:

- 1) వేమన శతకము, సుమతీ శతకము, భాస్కర శతకము మొదలగు శతకాలలోని పద్యాలను చదివి, భావాలను తెలుసుకోండి.
- 2) వివిధ రకాల శతకాల కొరకు అంతర్జాలంలో వెతకండి లేదా గ్రంథాలయమును సందర్శించండి.

ఛందస్సు

పుత్రములు:

దీనికి 4 పాదములుండును. అన్ని పాదములందును ఛందస్సు ఒకేరీతిగా ఉండును. ప్రతి పద్యమునందు ప్రాస నియమము ఉండును.

1. ఉత్సులమాల :

దీనికి నాలుగు పాదములుండును. ప్రతి పాదమునందును ‘భ, ర, న, భ, భ, ర, వ’ అను గణములు ఉండును. ప్రాస నియమము ఉండును. దీనియందు 20 అళ్ళరములు ఉండును. పదియవ అళ్ళరము యతిస్థానము. క్రింది పద్యపాదమును గమనించుము.

భ	ర	న	భ	భ	ర	వ
ఉ	ఉ ఉ		ఉ	ఉ	ఉ ఉ	ఉ
చీరెలు	సూటుటం	కములు	చేసెడి	వైను	బెట్టెనుం	డగా

2. చంపకమాల

ఈ వృత్తమునకు నాలుగు పాదములుండును. ప్రతి పాదమునందు ‘న, జ, భ, జ, జ, జ, ర’ అను గణములుండును. దీనియందు 21 అక్షరము లుండును. 11వ అక్షరము యతిస్థానము. ప్రాణనియమము కలదు.

కేంద్రి పద్యపాదమును గమనించుము.

న	జ	భ	జ	జ	జ	ర
తెలిని	యొకింత	లేనియె	డడ్చుస్తు	డనైక	రిభంగి	సర్వముం

* కేంద్రి పద్యపాదములకు గణవిభజన చేసి, అవి ఏ పద్యపాదములో తెల్పండి.

- 1) చదువది యొంత కల్గిన రసజ్ఞత యించుక చాలకున్న నా
- 2) అని యొక ధర్మమున్ నయభయములు ముట్టగ బల్చి ధీనుపా

VII. లేఖన నైపుణ్యాలు:

అహోన పత్రిక

కేంద్రి సమాచారాన్ని చదివి అహోన పత్రికను తయారు చేయండి.

- తేది, చిరునామా
- సంబోధన
- నేతాజీ వస్తు సంగ్రహాలయం, ముంబాయి.

తేది : 25-07-2018 ఉదయం : 10:00 గం..

ప్రారంభకులు/ముఖ్య అతిథి: నగరమేయర్ శ్రీ సుమిత్ పాటీల్గారు

- ఈ వస్తు సంగ్రహాలయం భారతదేశంలో ప్రసిద్ధిగాంచిన వస్తుసంగ్రహాలయాలలో ఒకటి, దీని రూపకల్పన ప్రసిద్ధశిల్పి జక్కన.
- అందమైన శిఖరము, మూడు ప్రధానవిభాగాలు, కళలు, వాస్తు శాస్త్రము, సౌభాగ్యక చరిత్ర.
- సందర్భించు కాలము: అక్షోబరు నుండి ఏప్రిల్ వరకు.

సమయం: ఉదయం 10:00 గం.. నుండి సాయంత్రము 6 గం.. వరకు (సోమవారాలు తప్ప).

నేనిని నేరుకున్నా :

శతక పద్యాల విశిష్టత. భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్య, నీతి శతకములు మానవ జీవితంపై ఎంతటి ప్రభావాన్ని కలిగించినది. నిత్య సత్యాలై నిరంతరం సన్మార్గాన్ని బోధిస్తున్న విధం గ్రహించితిని.

ఉ.సూ : శతక పద్యాల లక్షణాలను గూర్చి, వివిధ శతకములను గూర్చి వివరించండి.

వి.సూ : వివిధ శతక పద్యములను గూర్చి అంతర్జాలంలో చూడండి.

5.

శ్రీకాళహస్తి

నేపథ్యం

- ఇది 5 అక్షరాల పదం. ఒక శైవ క్షేత్రం
 - 1వ అక్షరం ఖభ లేదా గౌరవ సూచకం
 - 2, 3 అక్షరాలు తేక తెగిన పాము
 - 4, 5 అక్షరాలు ఏనుగుకు పర్యాయపదం
గళ్ళు పూరించి పేరు కనుకొన్నారా?
- ఇప్పుడు ఈ క్షేత్ర మహిమను ధూర్షటి కావి ఎలా వర్ణించారో చూడాలి?

క०. కటకటబడి యింక నెటు వలె

నటు కానీ వానిఁధీర్థనటు కాదేనిన్
నిట లాఘ్వన కర్పింతుం
జటులగతిం బ్రాహములు నిజంబుగ నమచున్. 1

ఆ. పిన్న రూపమగుచు బిల్య శాఖాంబుజ
నాళమధ్యీముఁ గాళనాగ
మడఁగి యుండ దంతి యతి వేగమునవచ్చి
శిశుని పూజఱ్జాచి చిత్త మలర. 2

ఆ. దాగి యున్న పాము డాయక పోయెగా
 దాయ యనుచు రోషదహాన శిఖలు
 కన్న కొనలగ్రాలఁ గానుండ నాకీడు
 గాన కిభవరుండుగాన కేగి

3

ప. నీరేరుహ మాలూర దళభరంబులు కరంబునఁ జూట్టి పట్టి
 కొని చనుచెంచి పాపహృదయ శల్యంబగు నిర్మాల్యంబునఁ దుడువఁదలంచి 4

శా. శుండాలంబు కరంబు పాప ఫణిరాజునైచ్చినాపూజ భ
 ర్మండీవేళ సనుగ్రహించె నని ముక్కుంగోళ్లలో నెక్కియు
 ర్ధుండక్కీడు దదీయ కుంభకుహార స్తాసంబునంద్రిమ్మర్మ
 గొండల్లాలుగ నెత్తి మొత్తుకొని దిక్కు ల్యుట్టిగీ పెట్టుచున్. 5

సీ. మొగలేటి మడుగున మునిగి తుండమ్మున
 సుదక మాకర్లించి యూది యూది
 కడుఁగపాలము దాకి కలగంగఁ జక్కగాఁ
 జేసాచి జిఱు నఁజీది చీది.
 యిలమీద తలదాక సీప్రక్క నాప్రక్క
 బెడ మర్లగా బొడ పెట్టిపెట్టి
 యుడివోని వేదన సున్నచో నుండక
 పని లేని పరుపులు పాటి పాటి

తే. పెద్ద పూకులతోఁ గుంభపీర యుగము
 దొము కొంచును జెట్టులు దూటి దూటి
 పాము చేసిన దుఃఖంబు సౌమయంబు
 దీర్ఘకొను నెర వెఱుఁగక థీరబుధి.

6

శా. ఏనాచచ్చట తప్ప దిష్టుడును మాధీశోప కంరంబునన్
దానుం జావక చంపనోప దుర గేంద్రం బెక్కుడే దుఃఖమే
లానాకు? స్ఫురి చంపి చచ్చట జనాహ్లదంబుగాదా యివా
చిన స్థాణునగంబె వధ్య శిలగా సేవింతుగా కింతటన్

7

మ. అని మత్తేభము చిత్త జాహితుని దిక్కై ప్రొక్కి యిక్కాళమే
కనుమంబోపునో ? యంచుఁదుండమటియంగాఁజుట్టి వక్కస్తలం
బునగీలించి పిటిందికింజని శిరబున్యంచి యక్కొండభ
గ్నున దాకెన్వడిఁగుంభముల్యునులఁదత్తూటంబు లూటాడగన్.

8

ఆ. కొండ కొండ తోడ గుండులు గూలంగఁ
దాకినట్లు దోచె, దళితకుంభ
సీమనున్న పాము చిదిసి నేనుంగును
బడియె, నెత్తురచటఁ బడియకట్టే.

9

కవి పరిచయం:-

క్రీ.శ. 16వ శతాబ్దమున తెలుగు దేశమును పాలించిన కృష్ణరాయల అస్థానమందలి అష్ట దిగ్గజములని పేరుపొందిన కమ్పలలో ధూర్జటి ఒకడు. ఇతఁడు పీరశైవుడు. కాళహాస్త్రిశ్వర మహాత్మును రచించి, కాళహాస్త్రిశ్వరుని కంకితమిచ్చెను. కాళహాస్త్రిశ్వర శతకము శతని యితర గ్రంథము. ధూర్జటి పలుకులలో అతులిత మాధురీ మహిమకలదు. ఈ పాత్యభాగము ‘కాళహాస్త్రిశ్వర మహాత్ము’ నుండి గ్రహించబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

మీకు తెలిసిన కొన్ని శైవజ్ఞేతముల పేర్లు తెలిపి,
వాటి ప్రాచుర్యాన్ని గురించి సంభాషించండి.

శత్రువును చంపటమో లేక శివునకు నా ప్రాణములను
సమర్పించుటమో చేసి తీరవలయును అని తలంచెను.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలం పెంపొందించుకుందాం-భావాలు
తెలుసుకుందాం

2. పిన్న = సూక్ష్మముగు;

1. కటకటపడి = చింతించి,

బిల్వశాఖ = మారేడు కొమ్మ;

నిటుల + అక్షునకు = శివునికి;

అంబుజనాళ = తామర తూచ్చు;

చటులగతిన్ = తీవ్రముగా;

నాగము = పాము;

అదగియుండన్ = దాగి యుండెను;

దంతి = ఏనుగు; చిత్తము = మనస్సు;

అలరన్ = సంతోషించగా;

భావము: పాము సూక్ష్మరూపంలో అణగియుండెను.

భావము: పాము (కాళము) శివున్నె రత్నములు లేక

ఏనుగు పచ్చి తోలినాడు తాను సమర్పించిన పుష్పములు

పుష్పములుండుటకు బాధపడి, ఇక్కెన్నెనను సరే నా

చెక్కు చెదరుకుండుటకు సంతోషించెను.

3. రోష = కోపమును; దహన = అగ్ని యొక్క;
శిథిలు = మంటలు;
ఇఖరుండు = శైష్ఫ్రమైన ఏనుగు;
కాన = అడవి.

భావము: శత్రువగు ఏనుగు తన సమీపమునకు రాలేదని పాము మండిపడుచుండెను. కాని, రాబోపు అపద తెలియని ఏనుగు అడవికి బయలుదేరెను.

4. నీరేరుహ = తామర; మాలూర = మారేడు;
పాప = పాము యొక్క;

హృదయ = మనసునకు;
శల్యంబగు = ముల్లువంటి;
నిర్వాల్యంబు = తోలినాటి పూజా పుష్పములు

భావము: ఏనుగు శివపూజకు క్రొత్తగా పర్యములను, మారేడు దశములను తెచ్చి, తోలినాటి పూజా పుష్పములను తోలగింప తలంచి.

5. శుండాలము = ఏనుగు;
కరంబు = తోండము; భర్మండు = ఈశ్వరుడు;
ముక్కుంగోళ్ళు = ముక్కులలోని రంధ్రములు;
ఉధండ = అధికమైన; తదీయ = దాని యొక్క;
కుంభ = కుంభ స్ఫురము సందర్శి;

కుహార = బెజ్జము; త్రిమ్మరు = తిరుగు

భావము: ఏనుగు తోండమును చాపగా, పాము దాని ముక్కు రంధ్రములలో దూటి కుంభస్ఫురము సందర్శి బెజ్జము సందు తిరుగు చుండెను. ఆ బాధను సహించలేక ఏనుగు కొండలు పగులునట్లు, దిక్కులు ప్రతిధ్వనించునట్లు ఫ్లీంకారము చేసెను.

6. మొగలేటి = సువర్ణ ముఖియను నదియందు;
మదుగున = లోతుగా నుస్క ప్రదేశమున;
పెడమర్లుగా = వెనుకకు తిరుగునట్లు;
పొడ = శరీరముపై పెద్ద బోట్లుగా కన్నించు రేఖి;
ఉడి + పోని = ఉడివోని = తగ్గని;

పామజము = ఏనుగు; వెరపు = ఉపాయము

భావము: ఏనుగు సువర్ణ ముఖినదిలో వయనిగి తోండము నిండా నీరు పీర్చి గట్టిగా వెలుపలకు ఉండెను. కపాలము చలించునట్లు జిట్టుమని చీడెను. భూమిపై

తలతాకునట్లు వెల్లకిలపడెను. ఎన్ని చేసినను పాము బయటకు రాక పోవుటచే, నిలువలేక చెట్లతో కుంభస్ఫురము రాపిడి చేసెను. అయినను పాము వలన బాధ తీరుమార్గము కనపడలేదు. చివరకు ధైర్యముతో...

7. ఉమాధీశు = శివుని; ఉప కంతము = సమీపము;
సరి = సాటివాడు;
అవాచీన = దక్షిణదేశము సందర్శి;
స్థాని = శివుని యొక్క;

సగము = కొండ;
వధ్యశిల = మరణమునకు ఉపయోగించు తాయి.

భావము: శివుని సున్నిధిలో నా మరణము తప్పదు. సన్ను చంపికాని ఈపాము చావదు. కావున మాలో అధిక దుఃఖము నాకే ఏల కలుగవలెను? సాటివానిని చంపి తాను మరణించినచో జనులు సంతోషించుతారు. కావున దక్షిణ కైల్లానమగు ఈ కొండనే వధ్యశిలగా చేసి కొందును.

8. చిత్రజ + ఆహాతుని = మన్మథుని శత్రువగు శిపుని;
కనుమ = సందు; అటియంగా = దగ్గరగా;
కీలించి = పెట్టి; ఊటాడగన్ = చలించునట్లు.

భావము: ఆ ఏనుగు ఈశ్వరునికి మొక్క, పాము ఏ సందు నుండి పోవునో యని శంకించుచు, తోండమును చుట్టగా చుట్టి, తలవంచి కుంభస్ఫురము పగులునట్లు పర్వతమును ఢీకొనెను.

9. దళిత = బ్రథ్మలైన; చిదిసె = నలగిపోయెను;
పడియకట్టె = మడుగయ్యెను

భావము: ఒక గిరి యింకోక గిరిని ఢీకొన్నట్లుగా, ఏనుగు పర్వతమును ఢీకొనగా కుంభస్ఫురము బ్రథ్మలైన, పాము నలగి పోయెను. ఏనుగు మరణించి, నెత్తురు మడుగయ్యెను.

III. విండి-చర్చించండి-రాయండి.

ల) జవాబులు రాయండి.

- 1) పాము ఏనుగును చంపుటకు నిశ్చయించు కొన్న విధము.
- 2) పాము ఏనుగును బాధించిన విధము
- 3) ఏనుగు ఎట్టి నిర్ణయమునకు వచ్చెను?

అ) లర్ధవంతమైన పదాలతో పూరించి పద్య పాదాన్ని తిరిగిరాయండి.

1) చటులగతిం _____ నిజంబుగ ననుచున్.

2) నా _____ భర్మండీ వేల సను గ్రొంచె.

3) పాము చేసిన _____ సామజంబు.

4) _____ చిదిచె నేనుంగును బడియో.

IV. కృత్యం

పార్యభాగంలోని కింది పద్యాలను చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ) జతపరచండి.

‘క’ వర్ధము

1. కొండ కొండ తోడ
2. నెత్తురచట
3. సగంబె వధ్యశిలగా
- 4) ఇక్కాళమే

‘చ’ వర్ధము

- అ) సేవింతుగా కింతటన్
- ఆ) కనుమం బోపునో?
- ఇ) గుండులు గూలంగ
- ఈ) దాకినట్లు దోచె
- ఉ) పడియ కట్టె

పార్యభాగంలోని 7, 8, 9 పద్యములు

అ) తప్పాప్పులను రాయండి

- 1) ఏనా జన్మించుట తప్పదిప్పుడు. ()
- 2) స్థాణునగంబె వధ్యశిలగా సేవింతు. ()
- 3) ఇక్కాళంబె కనుమంబోపునో. ()
- 4) ఎక్కుడే సుఖమేలా నాకు. ()

శ) i) కింది పదములకు సమానార్థకములు రాయండి.

- 1) నగము = _____ 2) మత్తేభము = _____

ii) స్వియస్సందన

ఎనుగు నిర్ణయానికి నీ స్సందన

V. భాషావగాహన

అ) కింది పదాలను విడదీసి, సంధిపేర్లు రాయండి.

ఉదా:- నిటలాక్షుడు = నిటల + అక్షుడు

- 1) చిత్త జాహాతుడు = _____ + _____
- 2) ఇక్కాళము = _____ + _____
- 3) అక్కిండ = _____ + _____
- 4) కొండల్చూలగ = _____ + _____
- 5) దిక్కుల్చూట్టు = _____ + _____

అ) కింది సమాసములను జతపరచండి.

- 1) దహన శిలలు అ) విశేషణ పూర్వపద
- 2) అలివేగము కర్మధారయ సమాసము
- 3) ఫణిరాజు ఆ) ద్విగు సమాసము
- ఇ) పణ్ణు తత్తురుష సమాసము
- ఈ) ద్వంద్వ సమాసము

**ఇ) కింది పద్యపాదములను గణవిభజన చేసి,
యతిస్థానము గుర్తించి, ఏ పద్యపాదములకు
చెందినవో రాయండి.**

- 1) ఏ నాచచ్చుట తప్పదిప్పుడు నుమాధీశేప
కంఠంబున్న
- 2) అనిమత్తేభము విత్తజాహితుని
దిక్కైమొక్కెయిక్కాళమే

ఈ) కింది పద్యపాదము సంధలి అలంకారాన్ని గుర్తించండి.

- 1) కొండ కొండ తోడ గుండులు గూలంగ దాకి
నట్లుదోచె.
- 2) కొండల్గాలగ నెత్తి మొత్తుకొని దిక్కుల్చుట్ట
గీపెట్టుచున్

VII. లేఖనసైపుణ్యాలు

VI. సృజనాత్మకత

- 1) శ్రీ అనగా సాలెపురుగు, అది ఎట్లు
శిపసాయిజ్యమును పొందెనో అంతర్జాలము
ద్వారా గ్రహించండి.
- 2) పోతన భాగవతం లోని కరి, మకరి మధ్య
జరిగిన పోరు, చివరకు విష్ణుసాయిజ్యము పొందిన
విధము ఉపాధ్యాయుడినడిగి తెలుసుకొసండి.

నేనిది నేర్చుకున్నా:

ఈర్ష్యాసూయల వలన నష్టమే మిగులునని, సఖ్యతగా
ఉండటం అందరికి మేలును కలిగింప జేస్తుందని
గ్రహించడం.

కథా లేఖనం

జరిగిన లేదా ఊహించిన సంఘటన గురించి ఎదుటి వారిని ఆకట్టుకొనే విధంగా కథరూపంలో
వర్ణించి రాయడాన్ని కథా లేఖనం అంటారు.

సూచనలు:

1. అంశాల ఆధారంగా రాసీకథ చదివేవారికి ఉత్సవకత కలిగే విధంగా ఉండాలి.
2. అంశాల క్రమంలోనే కథను రాయాలి.
3. కథకు శీర్షిక పెట్టాలి. నీతి కూడా రాయాలి.

ఇప్పుడు అంశాల ఆధారంగా కథను ఎలా రాయాలో చూద్దామా!

అంశాలు:

ఒక గోరెల కాపరి - రోజు అడవిలో మేపేవాడు - ఒక రోజు - కొడుకు - కట్టెలు కొట్టు కొస్తాను -
పులి - జాగ్రత్త - తండ్రిని ఆట పట్టించాలని - నాన్నా పులి! - పులి లేదు, గిలిలేదు - మూడో సారి -
నిజంగానే పులి - కొడుకు కేక - ఒక గోరెను తీసుకెళ్లింది - ఎప్పుడూ నిజమే చెప్పాలి - నీతి.

ఒక గోరెల కాపరి తన గోరెల మందను రోజు అడవికి తీసుకెళ్లి మేపేవాడు. ఒక రోజు అతని కొడుకు
కూడా అతనితో వస్తానన్నాడు. తండ్రి 'సరే' అన్నాడు. 'నీవు గోరెల మందను చూస్తాపుండు. నేను కట్టెలు
కొట్టుకు వస్తాను' అన్నాడు తండ్రి. 'సరే' అన్నాడు కొడుకు.

'అప్పుడప్పుడూ ఇక్కడికి పులిపస్తుంది, జాగ్రత్త సుమా! పులి వస్తే బిగ్గరగా కేకవేయి' అన్నాడు తండ్రి.
తండ్రిని ఆటపట్టించాలని అనుకున్నాడు కొడుకు. కాసేపటికి 'నాన్నా! పులి!' అన్నాడు. తండ్రి పరిగెత్తుకు
వచ్చాడు. 'డౌరికే పిలిచాను పులిలేదు, గిలిలేదు,' అన్నాడు. కొడుకు నష్టయ్యాతూ. తండ్రి వెళ్లి పోయాడు.
తండ్రి మళ్ళీ కట్టెలు కొట్టడం మొదలు పెట్టాడు. మరి కాసేపటికి 'నాన్నా! పులి!' అన్నాడు కొడుకు. ఈ

సారికూడా అలాగే జరిగింది. మూడో సారి ‘నాన్నా! పులి!’ అన్నాడు. ఈ సారి నిజంగానే పులివచ్చింది. కానీ కొడుకు ఎంత అరచిన తండ్రి వినిపించుకోలేదు. పులి మంద మీద పడి ఒక గోరెను ఎత్తుకొని పోయింది. అది చూసి కొడుకు భోరున ఏడ్చాడు.

చూళావా, నప్పులాటకైనా అబద్ధాలాడితే ఏమపుతుందో! అందుకే ఎప్పుడూ నిజమే చెప్పాలి” అన్నాడు తండ్రి.

నీతి: అబద్ధాలాడ కూడదు. ఎప్పుడూ నిజమే చెప్పాలి.

ఘంఢస్సు

మత్తేభము:

ఈ వృత్తమునకు నాలుగు పాదములుండును. ప్రతి పాదము సందును. ‘స, భ, ర, న, మ, య, వ’ అను గణములుండును. పదునాల్లవ యక్షరము యతిస్థానము. ప్రాస నియమము కలదు. ప్రతి పాదము సందు 20 అక్షరములుండును.

స	భ	ర	న	మ	య	వ
ఒ	ఒ	ఒ ఒ		ఒ ఒ ఒ	ఒ	ఒ
అనిమ	త్తేభము	చిత్తజ్ఞ	హితుని	దిక్కెమ్మె	క్షియుక్క	శమే

శార్ధాలము:

ఈ వృత్తమునకు నాలుగు పాదములుండును. ప్రతి పాదమునందును ‘మ, స, జ, స, త, త, గ’ అను గణములుండును. పదమూడవ యక్షరము యతిస్థానము. ప్రాస నియమము గలదు. ప్రతి పాదము సందు 19 అక్షరములు ఉండును.

క్రింది పద్యపాదమును గమనించుము.

మ	స	జ	స	త	త	గ
ఒ ఒ ఒ	ఒ	ఒ	ఒ	ఒ ఒ	ఒ	ఒ
ఏనాచ	చ్చుటు	ప్పుదిప్పు	డునుమా	ధీఛోప	కంరంబు	నన్

సమాచార పీటిక:

అంతర్జాలంలో వివిధ స్థలానామాలు ఎలా ఏర్పడ్డాయో వెలికి సమాచారాన్ని సేకరించండి.

నేని నేర్పుకున్నా:

- మనము చేసేదే సరి అని భావించరాదు. ఎదుటివారి గురించి ఆలోచించి ప్రవర్తించుట ఎల్లారకు శ్రేయస్సురము.

ఉ.మా : స్నేహము యొక్క గొప్పతనాన్ని గూర్చి విధ్యార్థులకు తెలియజేయవలెను.

వి.మా : భాగవతము సందలి వివిధ నీలికథలను తెలిసికొనుము.

6.

రాజు - కవి

నేపథ్యం

- కింది గడిసుడిలో రాజు మరియు కవికి గల వర్యాయమదాలను గుర్తించండి.

క	వి	త	ల	ల్ల	వా	డు
కా	వ్య	క	ల్ర		ఘ	టే
		ప్ర		మీ		
క		భు	భూ	వ	తి	
వి		వు		వి	లి	క

- రాజు, కపుల ప్రత్యేకతలను, గొప్పతనాలను కీ.శే. గుట్టం జాపువా గారు ఏ విధంగా పోల్చి నిగ్న తేల్వరో చూద్దామా!

సాధరాజమందు జన్మించె నోక బిడ్డ

పూరి గుడిసెలోన బుట్టె నోకడు

ప్రబలిరందు నిందు, రాజయ్యోనోక్కడు

నోకడు రాను రాను సుకవి యయ్య.

1

అతని రాజదండ మధికార ధనమయం

చితని కలము కావ్యశత శతమ్యు

అతని యిల్లు మేటి రతనాల రుచిమయం

చితని యిల్లు గండ వితతిమయము.

2

కవి నెరుగు రాజు, రాజును

కవి యెరుగును, కవిని రాజు గణియింపండు

కవి రాజు గణన సేయడు

కవియును రాజైద్దరాత్మ గౌరవకాముల్.

3

భయము తోడ రాజు ప్రస్తుతింతురు ప్రజల్

భక్తితోడ కవిని ప్రస్తుతింతు

జీతమిచ్చి రాజు సేవింపబడుచుండు

జీతమీక సుకవి సేవలందు. 4

రాజు చేతి కత్తి రక్తంబు వర్షించు

సుకవి చేతి కలము సుధలు గురియు

ఆతడేల గలుగు యావత్తుపంచంబు

నీతడేల గలుగు నిహాము వరము. 5.

రాజు మరణించె నొకతార రాలిపోయె

కవియు మరణించె నొక తార గగన మెక్కె

రాజు జీవించె రాతి విగ్రహములందు

సుకవి జీవించె ప్రజల నాలుకలయందు. 6

కవి వరిచయం:-

గుఱ్ఱం జాపువా గారు 28 సెప్టెంబరు 1895 సంవత్సరంలో జన్మించారు. ప్రాథమికోపాధ్యాయునిగా పనిచేశారు. మూర్ఖీ చిత్రాలకు వ్యాఖ్యాతగా ఊరూరా తిరిగి మంచి పేరు తెచ్చుకున్నారు. వీరు ఉథయ భాష ప్రఫీణులు. 1956 నుండి 1960 వరకు ఆకాశవాణి మద్రాసు కేంద్రంలో తెలుగు ప్రాచుర్యసరుగా ఉద్యోగం నిర్వహించారు. కవి కోకిల, కవితా విశారద, నవయుగ కవి చక్రవర్తి, కవిసాధూట్ లను బిరుదులను పొందారు. అనేక సాహితీ సంస్థలచే సన్మానాలు పొందారు. వీరు శిల్పి, ఫిరదౌసి, ముసాఫిరులు, స్వయం పరం, త్రైస్తు చరిత్ర ముస్కు కాప్యములను రచించిరి. వీనిలో వీరి ‘క్రీస్తుచరిత్ర’ కాప్యమునకు కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు లభించింది. అంధ్ర విశ్వవిద్యాలయం ‘కూడపుర్స్కార్’ బిరుదుతో సత్కరించింది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీకు తెలిసిన కొందరు రాజుల పేర్లను చెప్పండి.
- 2) మీకు తెలిసిన కొందరు కవుల పేర్లను చెప్పండి.
- 3) రాజు, కవికి గల భేదమేమిటో చెప్పండి.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

వదబాలం పెంపొందించుకుండాం-భావాలు నేర్చుకుండాం.

1. సౌధరాజము = అంతః పురము;
ప్రబలిరి = పృథివీపాందిరి;
రాసురాను = నెమ్ముది నెమ్ముదిగా;
సుకవి = మంచి కవి.

2. రాజదండుము = రాజునకు గల అధికార చిహ్నము;
మేటి = సాటిలేని;
రుచిమయం = కాంతితో కూడినది;
గండ = మొక్కబడి; నితతి = గుంపు;
సమూహం; నిరిని, వ్యాప్తి.

భావము: రాజునకు గల రాజదండుము అధికార ధనముతో కూడినది. కవి కలము వందల కొలది కావ్యములను రాయునట్టిది. రాజగృహము సాటిలేని రత్నాల కాంతితో కూడినట్టిది. కవి గృహము మొక్కబడి గానున్నది. (ఉండీలేనట్లు వుండుట).

3. గణియింపడు = లెక్క చేయడు;

ఆత్మ గౌరవ కాముల్ = ఆత్మ గౌరవమును

కోరువారు;

ఎరుగు = తెలుసుకొను, విచారించు, తెలియు

భావము: రాజుకు కవి తెలియును, కవికి రాజు తెలియును.

కాని రాజు కవిని లెక్కచేయడు, కవి రాజును లెక్కచేయడు. కవి, రాజు ఇద్దరును ఆత్మగౌరవమును కోరుకొనేవారు.

4. ప్రస్తుతింతురు = కొనియాడుదురు.

భావము: ప్రజలు భయముతో రాజును కొనియాడుదురు.

భక్తితో కవిని కొనియాడుదురు. రాజు ప్రజలకు జీతమిచ్చి వారిచే సేవింపబడుచుండును. కాని కవి జీతమియ్యకనే ప్రజలచే సేవలందుకొనును.

5. సుధ = అమృతము;

యావత్ప్రపంచము = ప్రపంచమంతయు;

ఇహము = భూలోకము; పరము = పరలోకము.

భావము: రాజు చేతియందలి కత్తి శత్రువులను సంహరించి, రక్తాన్ని కురిపించును. సుకవి చేతియందలి కలము కావ్యాలను రాసి, అమృతాన్ని కురిపించును. రాజు ప్రపంచమును పాలించును. కాని కవి ఈలోకము, పరలోకమును కూడా పాలించగలడు.

6. మరణించుట = చనిపోవుట;

తార = సక్షత్రము;

గగనమెక్కె = ఆకాశమును చేరి ప్రకాశించెను.

భావము: రాజు మరణించగా ఒక తార రాలి పోయెను.

కవి మరణించగా ఒకతార ఆకాశమును చేరి ప్రకాశించెను.

రాజు శిల్పముగా చెక్కబడి, రాతి విగ్రహములందు జీవించును. సుకవి రాయబడిన కావ్యములు ప్రజలు చదువుట వలన అతడు ప్రజల నాలుకలయందు జీవించెను.

III. కృత్యం

కింది పద్యములను చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

a)

1) రాజదండుము, కవి కలములకు తేడా.

2) రాజు గృహము, కవి గృహములకు గల భేదము

పార్యోగంలోని 1, 2, 3 పద్యములు

అ) తగిన పదాలతో ఖాళీలను పూరించండి.

1) పూరి _____ బుట్టె నొకడు.

2) ఇతని _____ కావ్యశతశతమ్ము.

ఇ) i) కింది పదములకు వాచకములు రాయండి.

1) రాజు =

2) గుడిసె =

ii) స్వీయస్వరందన

కనీ, రాజు ఒకరినోకరు గణన సీయకుండుటకు గల కారణాలను మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV. విసండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ) జవాబులు రాయండి.

- 1) రాజుకు, కవికి గల తారతమ్యము వివరించుము.
- 2) ప్రజలు రాజును, కవిని ప్రస్తుతించు విధము.
- 3) రాజు చేతి కత్తికి, సుకవి చేతి కలమునకు గల భేదము.
- 4) మరణించిన పిదవ రాజు, కవి జీవించు విధము.

ఆ) కింది ఖాళీలను పూరించండి.

- 1) ఒకడు రానురాను _____ యయ్య.
- 2) భక్తితోడ _____ని ప్రస్తుతింతురు.
- 3) రాజు చేతి కత్తి _____ పర్మించు.
- 4) సుకవి జీవించె _____ నాలుకల యందు.

V. భాషావగాహన

అ) కింది సంఘులను జతపరచండి.

- 1) ప్రబలిరందు
- 2) రాజుయ్య
- 3) గుడిసెయందు
- 4) గణనసీయడు
- 5) భవనమందు

<input type="text"/>

గుడిసె + అందు
గణన + చేయడు
భవనము + అందు
రాజు + అయ్య
ప్రబలిరి + అందు

అ) కింది విగ్రహ వాక్యములు ఏ సమాసములకు చెందినవో రాయండి.

1) రాజు యొక్క దండము	
2) పూరిది యైన గుడిసె	
3) రాతి యొక్క విగ్రహము	

ఇ) కింది గుర్తింబడిన పదములు ఏభాషాభాగములకు చెందినవో రాయండి.

- 1) పూరి గుడిసెలోన పుట్టెనోకడు

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------
- 2) అతని యిల్లు మేటి రతనాల రుచిమయం.

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------

ఈ) గుర్తింబడిన ప్రత్యయములు ఏ విభక్తులకు చెందినవో రాయండి.

- 1) భయము తోడ ప్రస్తుతింతురు ప్రజల్

<input type="text"/>

- 2) కనియును రాజిధ రాత్మ గౌరవకాముల్

<input type="text"/>

ఉ) కింది పదాలకు వ్యతిరేక పదాలు రాయండి.

1) భయము	x	____
2) ఇహము	x	____
3) అధికారము	x	____
4) గౌరవము	x	____

ఊ) కింది పదములు ఏ వాచకములకు చెందినవో రాయండి.

- 1) కత్తి = _____
- 2) సుకని = _____
- 3) ఇల్లు = _____
- 4) అతడు = _____

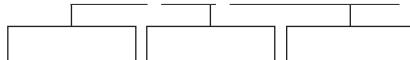
బు) కింది పదములకు వచనములు మార్చి రాయండి.

1) కలము	2) కపులు
3) కత్తి	4) కావ్యలు

బూ) కింద గుర్తింపబడిన పదములకు

వాక్యాంగములు రాయండి.

- 1) ప్రజలు కవిని ప్రస్తుతింతురు.

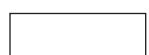

- 2) సుకని చేతి కలము సుధలు కురియు.

ఎ) కింది వాక్యములు సామాన్య/సంయుక్తములలో ఏరకమునకు చెందినవో రాయండి.

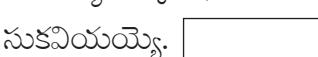
- 1) కవి నెరుగు రాజు, రాజును కవి యెరుగును.

- 2) జీతమీక సుకని సేపలందు.

- 3) రాజయ్య నొక్కడు, నొక్కడు రానురాను సుకనియయ్య.

V. సృజనాత్మకత:

రాజస్థానములో పుండి, తమ కావ్యముల ద్వారా ప్రసిద్ధి పొందిన కపులను గురించి రాయండి.

గోడ పత్రిక (పోస్టర్) తయారు చేధాం. (జట్టుపని)

- ముందుగా తగిన అంశాన్ని /అంశాలను ఎంచుకోవాలి.
- అంశాన్నికి తగిన సమాచారం, ఆకర్షణీయమైన వాక్యాలు, నినాదాలు, చిత్రాలు, కత్తిరింపులు సేకరించి క్రమబద్ధికరించాలి. వీటన్నింటిని చార్పు పేపర్‌పై ఆకర్షణీయంగా పొందుపరచాలి.
- పోస్టర్ గురించి ప్రేక్షకులకు వివరిస్తూ ప్రదర్శించాలి.
- ఇప్పుడు కింది సమూహాను పూరించి పరిపూర్ణమైన ఒక గోడ పత్రిక తయారు చేధామా!

పరిశుభ్రత పాటిష్టో- ఆరోగ్యంగా జీవిష్టో

- పరిశుభ్రత గురించి గేయం రాయాలి

ఉదా: పొద్దున నిద్దుర లేవాలి
పళ్ళను బాగా తోమాలి.

.....

- పరిశుభ్రత ప్రాముఖ్యత గురించి సొంత
మాటలలో రాయాలి.

.....

చేతులు పరిశుభ్రంగా కడిగే విధానం

చిత్రాల కింద అంచెల వారిగా సూచనలు రాయాలి.

చేతులకు సబ్బు రాయాలి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

జామువా కవితలోని విశిష్టత, రాజులు పరిపాలించే రాజ్యాలకున్న శాశ్వతమైనవి.
కని కలం నుండి వెలువదే కావ్యాలన్న సత్యం.

ఉ.మా : కలం గొప్పదా? కత్తి గొప్పదా? అను అంశంపై విద్యార్థులతో చర్చించి, కని గొప్పతనమును వారికి వివరించవలెను.
వి.మా : తమ కవితలచే ప్రజలలో కదలికను తెచ్చిన కవులను గురించి తెలుసుకోండి.

1. ప్రకృతి వ్యవసాయం (సంభాషణ)

నేపథ్యం

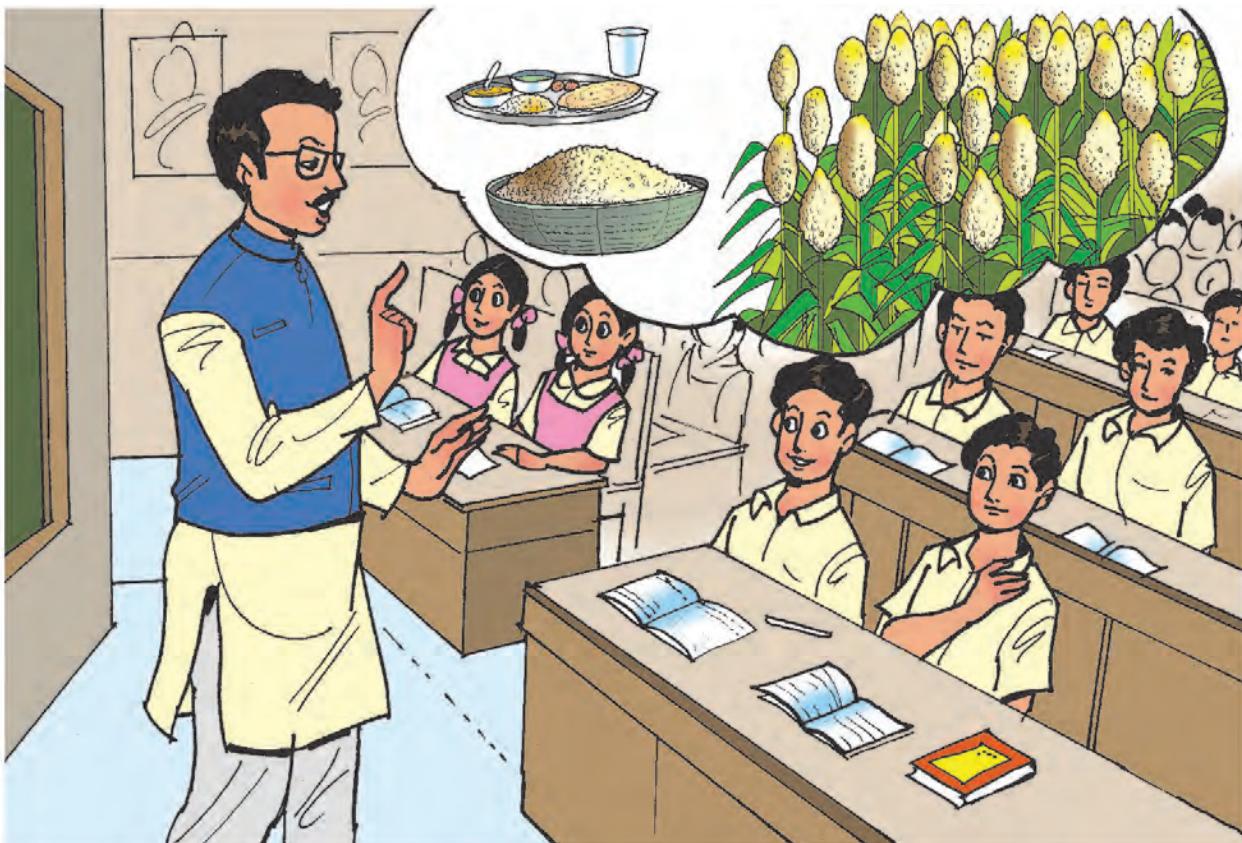
మనకు : ఆరోగ్యకరమైన
ఆహారం

ప్రకృతి వ్యవసాయం

ప్రకృతిలో మమేకం
చేసే ప్రకృతి నేట్టం

భూమికి: భూసారానికి
రక్షక కవచం

జీవవైవిధ్యానికి:
జీవనదానం

(తరగతి గదిలోకి జి.కె.సార్ వచ్చారు. విద్యార్థులు నిల్చుని నమస్కారం చేశారు. సార్ కూడా విద్యార్థులకు ప్రతి నమస్కారం చేశారు)

జి.కె.సార్ : ఈ రోజు మనం వ్యవసాయం గురించి తెలుసుకుండాం. మనకు ఆహార పదార్థాలు ఎలా లభిస్తాయో తెలుసా?

లాస్య : రైతు వ్యవసాయం చేసి పండిస్తాడు.

జి.కె.సార్ : పూర్వం రైతుకు వ్యవసాయ భర్తలు తక్కువగా ఉండేవి. వ్యవసాయం చేసే భర్తలు పోను మిగులు బాగా కనిపించేది. కానీ ఇప్పుడు వ్యవసాయ భర్తలు పెరిగి పెట్టబడి వస్తే చాలనుకునే రోజులొచ్చాయి.

కుందన : అలా ఎందుకు అయింది సార్?

జి.కె.సార్ : వ్యవసాయంలో హరిత విషపం వచ్చాడ ఈ పరిస్థితి ఏర్పడింది.

సూర్య : హరిత విషపమంటే ఏమిటి సార్?

జి.కె.సార్ : పంట లెక్కచగా పండి మంచి దిగుబడులు రావటానికి చేసే ప్రయత్నమే హరిత విషపం. మొదట్లో హరిత విషపం వల్ల మంచి ఫలితాలే కనిపించాయి. రాసురాసు కొండ నాలుకకు మందు వేస్తే అసలు నాలుక ఊడినట్టుయింది. భూసారం తగ్గటం వలస దిగుబడి తగ్గిపోయింది. పండి పంట పురుగుల పాలు కాసాగింది. భూసారం పెంచడానికి రైతులు రసాయనిక ఎరువులు ఎక్కువగా కొని వెయ్యడం ప్రారంభించారు. పంటకు పట్టిన పురుగులను నాశనం చెయ్యడానికి రసాయనిక పురుగు మందులు ఇష్టొనుసారంగా వాడుతున్నారు. ఇవి చాలా ఖరీదైనవి. వానిని కొని వెయ్యపోతే పంటలు పండపన్న నమ్మకం రైతులకు కలిగింది. అందుకే కర్రకులకు ఈ దయనీయ పరిస్థితి ఏర్పడింది.

కుందన : మరి వారి దారుణమైన పరిస్థితులు మార్పుడానికి ఎవరూ ముందుకు రాలేదా?

జి.కె.సార్ : వచ్చారు. చెబుతాను వినండి. భాస్కర్ సావే అనే ఆయన గుజరాత్ రాష్ట్రానికి చెందిన ఒక ఉపాధ్యాయుడు! రసాయనిక ఎరువులు, పురుగు మందులు ఉపయోగించడం వల్ల వ్యవసాయ భూమికి ఉపకారం చేసే అనేక అమాయక జీవులు కూడా చనిపోతున్నాయని గ్రహించాడు. ఆ ప్రపాదాలు చోటు చేసుకోకుండా ఉండడానికి ఆయన ప్రకృతి వ్యవసాయపద్ధతి ఆచరించాడు.

లాస్య : ప్రకృతి వ్యవసాయ మంటే ఏమిటి సార్?

జి.కె.సార్ : ప్రకృతి పనరులకు సప్టం కలుగుకుండా సేంద్రియ ఎరువుతో (అంటే ప్రకృతి సిద్ధమైన ఆపుపేడ, కంపోస్టు పంటి ఎరువులు, వేపాకు మొదలగు వాటితో) చేసే వ్యవసాయాన్ని ప్రకృతి వ్యవసాయమంటారు. ఈ విధానంలో నేల, నీరు రక్షింపబడతాయి. ప్రకృతి సిద్ధమైన సూర్యకాంతిని పూర్తిసాధాయిలో వినియోగించడం జరుగుతోంది. తక్కువ నీటితో అధిక దిగుబడులు సాధించడం జరుగుతోంది.

సూర్య : సార్! మరి సావే గారు ఆ ప్రయత్నంలో విజయం పొందారా?

జి.కె.సార్ : ఆయన ఎటువంటి కృతిమ ఎరువులు వెయ్యకుండా 14 ఎకరాలలో పండ్ల తోటలు పెంచి మంచి ఫలితం రైతులకు చూపించగలిగాడు. విజయం పొందినట్టే కదా. అడవిలో పెరిగే చెట్లకు ఎవరు నీరు పోస్తున్నారు? ఎవరు ఎరువులు వేస్తున్నారు? మరి ఆ చెట్లు చక్కగా పెరిగి పూలు పూయటం లేదా కాయలు కాయటం లేదా? అన్న ఆలోచనే ఆయనను ప్రకృతి వ్యవసాయం వైపు సడిపించింది. విజయం పొందేలా చేసింది.

కుందన : ఇంకా మరెవరైనా భాస్కర సావే లాంటి వారున్నారా?

జి.కె.సార్ : ఉన్నారు. సుభావ్ సావేకార్ గారు అలాంటి వారిలో ఒకరు. ఈయన మహారాష్ట్రకు చెందిన రైతు బాంధవుడు. “జీవామృతం” అనే ఒక ప్రకృతి సిద్ధమైన ద్రావణం తయారు చేసి, వ్యవసాయంలో అధిక దిగుబడి సాధించాడు.

ఆనంద్ : జీవామృతం అంటే ఏమిటి?

జి.కె.సార్ : ఒక పెద్ద పాత్రలో 200 లీటర్ల నీరు తీసుకొని అందులో 10 కిలోల ఆవుఫేడ, 10 లీటర్ల ఆవు మూత్రం, 1 కిలో బెల్లం, 1 కిలో పశ్చాదినుసుల పిండి, గుప్పెడు పొలం గట్టు మట్టి వెయ్యాలి. రోజుకి 3 లేదా 4 సార్లు కలుపుతూ 4 రోజుల పాటు దానిని పులియ పెట్టాలి. అదే జీవామృతం. దీనిని మొక్కలపై నేరుగా కల్గాపిలా జల్లుకోవచ్చు. లేదా పడబోసి పిచికారీ చేసుకోవచ్చు. పొలంలో నీటి కాలువలుంటే కాలువలో జీవామృతం కలిపి పాలానికి అందజేయవచ్చు. జీవామృతం అమృతం లాగే ఉపయోగపడుతుంది.

కుందన్ : సార్! ఈ మధ్య టీవిలో ‘అన్నదాత’ అనే కార్బూకమంలో ప్రకృతి సమతుల్యం అనే పదం విన్నాను. అంటే ఏమిటి సార్!

జి.కె.సార్ : ప్రకృతిలో ఉన్నది ఒక మానవులే కాదు! జంతువులు, పక్షులు, క్రమికీటకాలు, జలచరాలు, వాయుచరాలు, ఉథయచరాలు, చెట్టు చేమలు, మహారణ్యాలు, పచ్చికమైదానాలు, నదులు, కొండలు, పర్వతాలు, గనులు, ఇసుకదిబ్బులు, సముద్రాలు ఇవన్ని ప్రకృతి సిద్ధంగా ఏర్పడినవే. వీటిలో ఏని లోపించినా ప్రకృతి సమతుల్యం దెబ్బతిందని అంటారు. ప్రకృతి సమతుల్యం దెబ్బ తిన్నట్టయితే ప్రకృతి వైపరీత్యాలు సంభవిస్తాయి. సకాలంలో వర్షాలు పడవు. భూతాపం పెరిగి పోతుంది. దాని ఘలితంగా మంచు కొండలు కరుగుతాయి.

లాస్య : ప్రకృతి వ్యవసాయం ప్రోత్సహించిన వారిలో మహిళలు ఎవరైనా ఉన్నారా సార్?

జి.కె.సార్ : లేకేమి? ఆమె పేరు డా.. వందనాశివ. ఈమె పేదదేశాల రైతులు, రైతు కూలీలు, మహిళారైతుల పక్కాన నిలబడిన ధీర వనిత. “నవధాస్యం” అనే సంస్కృత స్తాపించారు. రైతులు విత్తనాల కోసం, ఎరువుల కోసం, పురుగుల మందుల కోసం పరుల మీద ఆధార పడడాన్ని వ్యతిరేకించారు. ఆ విషయంలో స్వయంసమృద్ధిని చౌకైన విధానాల ద్వారా సాధించాలని ఆమె ప్రయత్నిస్తున్నారు. అసలు గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయం జరుగుతుందంటే అది మహిళల చలవే.

ఆనంద్ : ఇప్పుడు మీరు చెప్పిన వాళ్ళంతా మానవాళికి సహాయం చేయటం కోసమే జన్మించారనిపిస్తున్నది. వీళ్ళకేకాదు ప్రకృతి వ్యవసాయం కోసం, ప్రకృతి సమతుల్యం కోసం కృషి చేస్తున్న వారందరికి మా జేజేలు.

(తరగతిలోని విద్యార్థులంతా ఆనందంతో చప్పట్లు చరిచారు. అంతలో పీరియడ్ బెల్ నోగింది. సార్ తరగతి నుంచి వెళ్ళారు.)

కవి పరిచయం:-

శ్రీ బెలగాం భీమేశ్వరరావు గారు బెలగాం రాజేశ్వరి, గంగారామ్ పుణ్యదంపతులకు 1952 జూలై 6 వ అంధ్రప్రదేశ్ విజయనగరం జిల్లా పార్వతీపురంలో జన్మించారు. ఎమ్. ఏ (తెలుగుసాహిత్యం) ఎం.ఇడి. పూర్తిచేసిన విశాంత ఉపాధ్యాయుడు. బాలసాహిత్యంలో బాలల గేయాలు, బాలల కథలు, పద్యాలు, గేయ కథలు, అనుబంధ నవలలు, నాటీకలు, సీరియస్ నవలలు ఎన్నో రచనలు చేశారు. చెట్టోస్తున్నాయి జాగ్రత్త, పృష్ఠపురాణం, చెట్లను పెంచుదాం లాంపి ఎన్నో పర్యాప్తరణ సంబంధమైన రచనలు చేశారు. రాష్ట్రఉత్తమ ఉపాధ్యాయునిగా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే అవార్టు పొందారు.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) వ్యవసాయ పద్ధతులు, సేంద్రియ ఎరువులు.
- 2) వ్యవసాయం యొక్క ప్రాముఖ్యత.
- 3) మన దేశం వ్యవసాయాధారిత దేశం

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలాన్ని పెంపొందించుకుందాం.

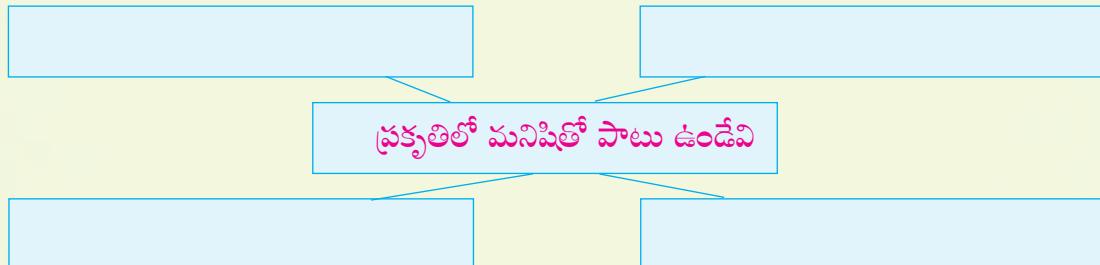
భూసారం = భూమియందలి శక్తి;

విష్ణవం = పెద్ద మార్పు; దిగుబడి = ఉత్సత్తు;
జలచరము = జలము (సీటి)లో జీవించునది;
సంభవించు = పుట్టు, జన్మించు;
ప్రకృతి సిద్ధము = సహజంగా లభించునని;
బాంధవుడు = బంధువు వంటి వాడు;
మహిళ = స్త్రీ; ధీర = దైర్యము కలది; నవ = క్రోత్త.

III. కృత్యం:

పార్యంభాగంలోని కింది పరిచేధాన్ని చదివి, సూచనాసుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ) అల్లిక పూర్తి చేయండి.

పుట సంఖ్య 38 లోని “కుందన: సార్! ఈమధ్య టీ.వి.లో.... సార్ తరగతినుంచి వెళ్లారు” పరకు.

ఆ) తస్వాపులను గుర్తించి రాయండి.

- 1) ప్రకృతిలో ఉన్నది ఒక మానవులే. ()
- 2) సమతూకం దెబ్బ తిన్నట్లయితే ప్రకృతి వైపరీత్యాలు సంభవిస్తాయి. ()
- 3) డా.. వందనాశివ ‘సవధాన్యం’ అనే సంస్కరణ స్థాపించింది. ()
- 4) గ్రామీణ ప్రాంతాలలో వ్యవసాయం జరుగుతుందంటే అది మహిళల చలనే. ()

ఇ) i) కింది పదాలను మీ సాంత వాక్యాలలో ఉపయోగించి రాయండి.

- 1) సంభవించు
- 2) దెబ్బతిను.

ii) స్వీయస్వందన

డా॥ వందనాశివ గారు చేసిన సేవను మీ సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి.

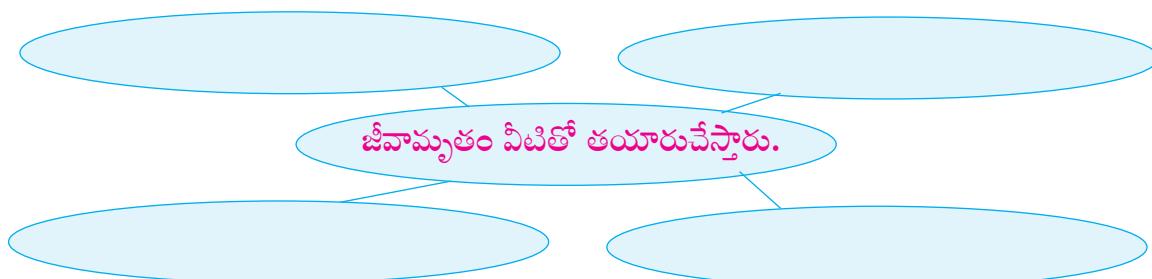
అ) జవాబులు రాయండి.

- 1) మనకు ఆహార పదార్థాలు ఎలా లభిస్తాయి?
- 2) భూసారం తగ్గిపోవడానికి గల కారణమేమి?
- 3) హరిత విషపం అంటే ఏమిటని జి.కె సారు చెప్పారు?
- 4) భూమికి ఉపకారం చేసే అమాయక జీవులు ఎలా చనిపోతున్నాయి?

ఆ) ఎపు ఎపరితో అనిరి?

- 1) ఈ రోజు మనం వ్యవసాయం గురించి తెలుసుకుండాం.
- 2) జీవామృతం అమృతం లాగే ఉపయోగపడుతుంది.
- 3) ప్రకృతి వ్యవసాయమంటే ఏమిటి సార్?

ఇ) కింది అల్పికను పూర్తి చేయండి.

V. స్వీయస్వందన

- 1) 'ప్రకృతి సమతుల్యం' గురించి మీ సాంత వాక్యాల్లో రాయండి.
- 2) ప్రకృతి వ్యవసాయం అంటే ఏమిటో మీ సాంత వాక్యాల్లో రాయండి.

VI. భాషాపాఠాను

అ) కింది భాషాభాగాలను జతపరచండి.

- ఈమె పేరదేశాల రైతుల పక్కాన నిలబడింది.
'క'	వర్ధము	'చ'	వర్ధము
1) పేద		అ) సర్వామం	
2) రైతు		ఆ) క్రియ	
3) ఈమె		ఇ) విశేషణం	
4) నిలబడింది		ఈ) నామవాచకం	

ఆ) కింది వాక్యాలు ఏ కాలానికి చెందినవో రాయండి.

- 1) కర్దకులకు ఈ దయనీయ పరిస్థితి ఏర్పడింది.
- 2) నేల, నీరు రక్షింపబడతాయి.
- 3) అధిక దిగబడులు సాధించడం జరుగుతున్నది.
- 4) 'సవధాన్యం' అనే సంఘను స్థాపించారు.

ఇ) గీతగీసిన పదాలు ఏ వాక్యాంగాలో గుర్తించండి.

- 1) రైతు వ్యవసాయం చేసి పంటను పండిస్తాడు.
- 2) ఆయన పండ్ల తీటలను పెంచాడు.

ఈ) కింది వాక్యాలు సామాన్య, సంఖీష్ట,
సంయుక్తములలో ఏ రకానికి చెందినవో
రాయండి.

1) పంటలెక్కువ పండించడానికి, మంచి
దిగుబడులు రావడానికి చేసే ప్రయత్నమే
హరిత విషపం.

2) సుభావ్ సావేకార్ మహరోష్ట్రకు చెందిన రైతు
బాంధవుడు.

3) వ్యవసాయం చేస్తే ఖర్చులు పోసు మిగులు
బాగా కనిపించేవి.

4) రైతులు విత్తనాల కోసం ఎరువుల కోసం
పరులమీద ఆధారపడడాన్ని వ్యతిరేకించారు.

VII. సృజనాత్మకత

- 1) సేంద్రియ ఎరువులు ఎలా తయారు చేస్తారో
రాయండి.
- 2) భూసారాన్ని కాపాడే కొన్ని పద్ధతులను
అంతర్జాలంలో వెలికి రాయండి.
- 3) మీకు తెలిసిన కొన్ని పంటలు, అవి
పండించే విధానాలను రాయండి.

VIII. లేఖన వైపుళాయాలు:

అనధికారీలేఖ

మన మనోభావాలను వ్యక్తం చేయడానికి లేఖలు మంచి సాధనాలు. లేఖలు రెండు రకాలు.

అవి (ఆ) అనధికార లేఖలు (అనియత లేఖలు), (అ) అధికార లేఖలు (నియత లేఖలు) ఇప్పుడు
అనధికార లేఖ రాయడానికి పాటించాల్సిన సూచనలు తెలుసుకుండాము.

సూచనలు :- 1. కుడివైపున పైభాగంలో మీ చిరునామా 4, 5 వరుసల్లో రాయాలి. 2. ఉత్తరం ఎవరికి
రాస్తున్నామో వారిని సంబోధించాలి. ఉదా. పూజ్యలైన నాన్నగారికి, ప్రియమైన స్నేహితునికి.... 3. మొదటి
పరిచ్ఛేదములో (పేరాలో) వారిక్షేపు సమాచారాలు అడిగి, మనక్కేమ సమాచారాలు తెలియజేయాలి. 4. రెండవ
పరిచ్ఛేదంలో రాయదలచిన విషయ వివరణ రాయాలి. 5. చివరి పరిచ్ఛేదంలో ముగింపు రాయాలి. 6. ఆ తర్వాత
కుడిచేతివైపు కింద ముగింపు, సంబోధన, లేఖ రాసిన వారి పేరు రాయాలి. 7. పిదప ఎడమ చేతివైపు లేఖ
ఎవరికి రాస్తున్నామో వారి పేరు, చిరునామా రాయాలి.

ఇప్పుడు ఇచ్చిన అంశాలతో అనధికార లేఖ ఎలా రాయాలో చూద్దామా!

అంశాలు :

- మీ చిరునామా
- సంబోధన
- మొదటి పేరా : క్షేమ సమాచారాలు
- రెండవ పేరా : రాయదలచుకున్న అంశాలు
- * బాలల దినోత్సవము
- * వ్యాపారచన పోటీ (ప్రథమ బహుమతి)
- * నేటి బాలలే రేపటి పోరులు
- * 'సత్యశోధన' అను గాంధీగారి అత్మకథ, ప్రశంసాపత్రము
- మూడవ పేరా
- ముగింపు
- ఇట్లు,
-,
-,
- స్నేహితుడు/స్నేహితురాలు
- చిరునామా.
- చి. సత్యనారాయణ,
- ఫ్లాట్ నంబరు - 30/2 పైబర్ టెక్,
- ప్రాటెక్ సిటీ మాదాపూర్, హైదరాబాదు,
- తెలంగాణ (రాష్ట్రం).

బి. ప్రసాద్,
ఇంటి నంబరు - 165,
పద్మసగర్,
భీవండి.
తేది ___/___/___

పూజ్యలైన నాన్నగారికి,

సమస్కరిస్తూ మీ కుమారై ప్రసాద్ రాయడం ఏమనగా ఇచ్చట మేమంతా క్లేమం. మీరు కూడా క్లేమమని తలుస్తాము.

మా పారశాలలో బాలల దినోత్సవం సందర్భంగా వ్యాసరచన పోటీలు నిర్వహించారు. “నేటి బాలలే రేపటి పౌరులు” అన్న అంశమీద నేను రాసిన వ్యాసానికి ప్రథమ బహుమతి పచ్చింది. నాకు ‘సత్య శోధన’ అను గాంధీగారి ఆత్మకథ, ఒక ప్రశంసాపత్రం ఇచ్చారు. నాకు చాలా అసందంగా ఉంది.

ఇంట్లో అమృత తమ్ముడు క్లేమంగా ఉన్నారు. మీరు పర్యాటన ముగించుకొని తొందరగా రావాలని కోరుతున్నాను. మీ రాక కోసం ఎదురు చూస్తున్నాము.

ఇట్లు
మీ కుమారై,
ప్రసాద్.

బి. సత్యనారాయణ,
ఫ్లాట్ నంబరు - 30/2,
సైబర్ టెక్,
ప్రైట్ సిటీ మాదాపూర్,
ప్రైదరాబాదు,
తెలంగాణ (రాష్ట్రం).

IX. జట్టువని:

వివిధరకాల నేలలలో పండించే రకరకాల పంటలకు చెందిన వివరాలను ఒక పట్టికలో పొందుపరచి మీ సూచనాఘలకంలో ప్రదర్శించండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

ప్రకృతి వ్యవసాయం యొక్క ప్రాముఖ్యత.

ఉ.సూ : వివిధ రకాల ఆధునిక వ్యవసాయ పద్ధతులను వివరించండి.

వి.మూ : వాసపాములు రైతుకు మిత్రుని వంటిని అని అంటారు. ఎందుకో అంతర్జాలం సుండి తెలుసుకోండి.

పారంలోకి ప్రవేశించేమందు:

మంచి పనులను చేస్తూ పోవాలేగాని ప్రతిఫలాన్ని ఆశిస్తూ చేయరాదు. ప్రతిఫలం దానంతట అదే వస్తుందనేది ఆర్యోక్తి.

మామిడి టెంక నాటిన ముదుసలి కథ మీరు వినియే ఉంటారు. ఒక వయోవ్యధుడు మామిడి టెంకలు నాటుతుంటాడు. అటుగా వాహ్యోక్తికి వెళుతున్న రాజుగారు ఆ వింత చూసి నవ్వుతూ నీవు నాటిన విత్తు చెట్టై ఘలములిచ్చుదాక బ్రతికి ఉందువా? అని ప్రతీశ్నాదు. దానికి సమాధానంగా వృద్ధుడు ముందు ఎవరో నాటిన చెట్ల ఘలాలను నేను అనుభవించాను. నేడు నేను నాటుతున్నవి భావితరాల కొరకు అంటాడు. అందుకు సంతసించిన రాజు అతనికి కొన్ని బంగారు నాణములు బహుకరిస్తాడు. వెంటనే ముదుసలి “చూచితిరా! నాటిన విత్తు నాటీ నాటకముందే ఘలము నిచ్చినదని చమత్కరిస్తాడు.

ఇటువంటి వ్యక్తులు నాడే కాదు. నేడూ ఉన్నారని నిరూపించిన మహానీయుని గురించి ఇప్పుడు తెలుసుకుండామా!

దరిష్టి రామయ్యగారు తెలంగాణ రాష్ట్రంలోని ఖమ్మం జిల్లా రెడ్డిపల్లి గ్రామవాస్తవ్యులు. దరిష్టి రామయ్య గారు అట్టతో చేసిన ఒక చ్ఛాన్ని కిరీటంలాగా ధరిస్తారు. అది అలంకారం కాదు. అదౌక సందేశం లాంటి ఆదేశం. ఎందుకంటే దాని మీద ‘వ్యో రక్తం రక్షితః’ అని ద్రాసి పుంటుంది. ఆయన చెట్లు నాటుతూ, నాటమని ప్రజల మనస్సుల్లో నాటుకొనేలా చెబుతుంటారు, మొక్కలను ఉచితంగా పంచుతూ దాదాపు 75 యేళ్ళ పయస్సుల్లో కూడా ఎనలేని కృషి చేస్తున్నారు. అందుకే ప్రజలు ఆయనను ‘పనచీని, చెట్ల రామయ్య’ అని పిలుస్తున్నారు. రామయ్యగారు పర్యాపరణ పరిరక్షణ, కాలుష నివారణల కొరకు చెట్లు నాటడమే కాదు వాటిని బాధ్యతగా పెంచుతున్నారు, సంరక్షిస్తున్నారు.

చెట్లు నాటడం వెనుక ఆయనకు స్వార్థి నిచ్చిన

సంఘటనల గురించి అడిగినప్పుడు - అలాంటివి చాలా మున్నాయంటారు రామయ్యగారు. బాల్యంలో ఓసారి తల్లి నల్లని బీరగింజలను నాటగా పచ్చని మొక్కలు మొలవడం- పెరిగి అల్లుకోని తీగలకు పనుపు పూలు పూయడం- కాయలు కాసి వ్రేలాడటం ఎంతో ఆశ్చర్యంగా గమనించారట. తోటి పిల్లలు పొటీలుపడి అగ్గిపెట్టేతో పొడుగు పొడుగు రైళ్ళు చేస్తుంటే రామయ్య పుల్లలనే నిశితంగా గమనించారట వాటికొసలు నల్లని గింజల్లా ఉండటం పలనవాటిని తీసుకువెళ్ళి మట్టిలో నాటారంట. తల్లి అగ్గిపెట్టేకి వెలికి రామయ్య! అణా పెట్టికొన్న అగ్గిపెట్టేలోని పుల్లలు పారేసి పెట్టేతో ఆడావా? అని గద్దించిందట. రామయ్య తను చేసిన పనిని చెబితే నప్పుకొని, ఏని నాటితే చెట్లు మొలుస్తాయో నివరించిందట.

ముత్తగూడం బడిలో ఉపాధ్యాయుడు బోధించిన ‘మొక్కలు - వాటి ఉపయోగాలు’ పాఠం, బడిలోని తోటపని పీరియడ్, హాడ్ మాస్టర్ బి. మల్లేశం, “ఇతరుల చెట్ల కాయలు కోయడం చీవాట్లు తినడం కన్నా, మీరే చెట్లు నాటి వాటి పండ్లు తినండి” అని చెప్పిన మాటలు ఎంతో స్వార్థి నిచ్చాయని తెలిపారు. అలాగే అశోకుడు, ప్రతాపరుద్రుడు బాటలకిరువైపులా చెట్లు నాటారని పాతాలో చదువుకోవడం కూడా ఒక కారణమేనట. అంతేగాక గురజాడ అప్పారాపుగారు,

**“స్వంత లాభం కొంత మానుకు
పొరుగువాడికి తోడుపడవోయ్”**
**“దేశాభిమానం నాకుకద్దని
పట్టి గొప్పలు చెప్పుకోకోయ్,
పూని యేదైనాను నొకమేల్
కూర్చు జనులకు చూపవోయ్” – అని
అంటే**

‘మొక్క నాటి చూపా! నాకు తెలిసినది అదే!’ అంటూ సంతోషంగా నప్పుతూ చెప్పారు. గ్రామంలో రకరకాల వ్యాధులకు మొక్కలు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడటం దాని ద్వారా చెట్ల ప్రాపుబ్యతను గుర్తించడం వరోక కారణం అంటారు. ఈ విధంగా జీవితంలో వివిధ దశల్లో స్వాధైని పొంది ఇసుమడించిన ఉత్సహంతో ముందుకు సాగుతున్నారు. ఏ మొక్కను చూపినా ఆ మొక్క ఉపయోగాన్ని అలవోకగా చెప్పుతారు. వనరక్షణ మీద వెయ్యిక్కేగా సూక్తులు కూర్చురట. కుమారుల పెండ్లి కార్యులపై కూడా ‘ప్రకృతి మాతా వనలజ్ఞై అశీషులతో’, అని ముద్దించారు.

మనమరాళ్ళకు ‘హరిత, చందన, పుష్ప’ అనే పేర్లు పెట్టుకున్నారు. ఎండిన మొక్క ఎక్కడ కనపడినా నీళ్ళు పోయకుండా వెనుతిరగరు. రామకోటి రాయడం కన్నా కోటి చెట్లను పెంచడం మిస్కగా భావిస్తారు.

అనేక దుష్టరాక్షసుల సంహారానికి ప్రతీకగా పండుగలు జరుపుకుంటారు. ప్రస్తుతం వికటాట్టహాసం చేస్తున్న కాలుప్య రాక్షసుళ్ళి సంహారించడానికి కత్తులు, అయ్యధాలు అవసరం లేదు. ప్రతి ఒక్కరు ఒక్క మొక్కను నాటి ప్రేమగా పెంచితే చాలు. కాలుప్యభూతాలను తరికొట్టువచ్చు అంటూ పచ్చని పుడుమి కోసం నిత్యం ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఈ ప్రయత్నంలో భార్య జానమ్మ చేదోడువాదోడుగా నిలుస్తున్నది.

అడవిసుంచి సేకరించిన గింజలను బస్తాలలో నిలుప చేసి తొలకరి వానలు కురియగానే వాటిని నాటి, పెంచి ఆ మొక్కలని అందరికి మొక్కాలిథ్యం పేరుతో శుభార్థాలకు బహుమతిగా ఇస్తుంటారు. పాతశాలలు, ద్వీలయాలు, ప్రభుత్వాల్యాలు ఒక్కటిమిటి కౌపించిన చోటల్లూ సైక్కిలుపై లిరుగుతూ మొక్కలు నాటి భూమాత బుఱణం తీర్చుకుంటున్నారు.

దీనిని గుర్తించిన ప్రభుత్వ అటవీశాఖవారు

● జిల్లా అటవీశాఖ ‘పర్యావరణ అవార్డును’

- అకాడమీ ఆఫ్ యూనివర్సిటీస్ గోరవ డాక్టరేట్సు’
- భారత ప్రభుత్వం 2017లో పద్మశ్రీ పురస్కారాన్ని అందించారు.

ఈ సంచర్భంగా అనేక పత్రికలు, ప్రసార మాధ్యమాలు ఇతనిని ‘హరిత యాత్రికుడు’, ‘పనమాలి’, ‘గ్రీన్ వారియర్’, ‘గ్రీన్ క్రాసెడర్’, అని అనేక నిధాల కొనియాడాయి.

దీనికి ప్రతిస్పందన దరిపల్లి మాటలలో:

- ఈ అవార్డులతో బాధ్యత మరింత పెరిగింది. అనేక మంది ప్రేరితులపుతారని నమ్ముతున్నాము.
- ఉద్యోగసంఘంలో విహారించినంత ఆసందంగా ఉంది.
- ప్రభుత్వం సమ్మ కాదు పర్యావరణ పరిరక్షణను గుర్తించారు.
- అందరూ నాలాగా మొక్కలు నాటుతారని, వనటీపులపుతారని నా ఆశ.
- చేసింది తక్కువ, చేయాల్సింది ఎక్కువని నేను భావిస్తున్నా.
- నేను నాటిన కోటిచెట్ల నీడలో రేపటి తరం సుఖంగా ఉండాలనేదే నా తపస.
- మొక్కలు సరికేవారేగాని నాటేవారు కనబడటం లేదు.

“చెట్లను పెంచుటే ధ్వేయమురా ఇది

మానవ జూతికి రక్షణారా ఇది

నే చదివిన జీవిత పాతమురా ఇది” అంటారు

దరిపల్లి రామయ్

రామయ్ గారి మొక్కవోని స్వార్థితో-

మొక్కల్ని నాటుదాం!

మొక్కల్ని సాకుదాం!!

ముందుకు సాగుదాం!!!

రోడ్ల వెంట అయన నాటిన
నిద్ర గన్నేరు విత్తనాలు మహాపృష్ఠాలుగా
పెరిగాయి. ఇంద్రు మనుషులు
చెట్లు కాండాన్ని బాహువలు చాచి
పట్టుకున్నా చేతులు కలుపవు.

చెట్లు లేని చోట విత్తనాలు చల్లి అవి
మొలకెత్తితే ఆ విత్తనానికి పుస్తకస్తు
నిచ్చినట్లు నేను భావిస్తా!
- దరిపల్లి రామయ్య

రెండు కేజీల రామ తులసి విత్తనాలు
భద్రాచలం దగ్గర పర్మాలలో
సీకరించి తిరుమలకు పంపారు
రామయ్యగారు.

I.అ. చర్చించండి-రాయండి.

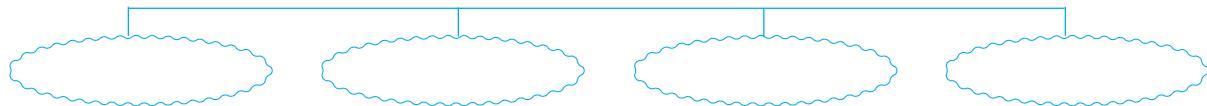
1. దరిపల్లి రామయ్యగారు జన్మించినది.
2. రామయ్యగారిని ప్రజలు పేలుస్తున్న పేర్లు.
3. రామయ్యగారు తన మనుషులకు పెట్టిన పేర్లు.

A. లఘుచీక రాయండి.

1. రామయ్యగారి సేవలను గుర్తించి వివిధ సంప్రదాలు
బహుకరించిన అవార్డులు/పురస్కారాలు.
2. రామయ్యగారిని వివిధ పత్రికలు,
ప్రసారమాధ్యమాలు కొనియాడిన విధం.

ఇ. అల్లికసు పూరించండి.

మొక్కలు నాటటంలో రామయ్యకు స్వార్థి నిచ్చినవారు.

II. కృత్యం:

- పార్శ్వభాగంలోని కింది పరిచేధాన్ని చదివి, సూచనాసుసారం కృత్యాలు చేయండి.
అ. చెట్లు నాటడం వెనుక దరిపల్లి రామయ్యగారికి స్వార్థి నిచ్చిన ఏవైనా నాలుగు సంఘటనలు:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

పుట సంఖ్య: 43, 44 లోని “చెట్లు నాటడం వెనుక అయనకు సంతోషంగా నప్పుతూ చెప్పారు” పరకు

A. అభిప్రాయప్యక్షేకరణ :

దరిపల్లి వారు మొక్కలు నాటడంలోని సమంజనత్వం.

ఇ. స్మృత్యుసుందరస:

నీ చదువుపట్లు స్వార్థి కలిగించినవ్యక్తి.

అభిప్రాయప్యక్షేకరణ:

- 1) దరిపల్లి రామయ్యగారి భూమాత బుఱాం తీర్పుకుంటున్న విధం.
- 2) పురస్కారాలు/అవార్డులు పొందిన తరువాత దరిపల్లి రామయ్యగారి ప్రతిస్పందన.

III స్పృజనాత్మకత:

1. “లదునులో నాటితే
పదునుగా పెరుగుతా
కంపలో విసిరినా
సాంపుగా మొలుస్తా

సాంపుగా సాకితే
ఇంపుగా పెరుగుతా
ఎదిగి ఎల్లప్పుడు
మీక్కేముమే కోరుతా..... అని విత్తనం అంటుందంటారు.

1. మీ దరిష్టి రామయతాత మరి మొక్క/వృక్షం ఏనుంటుందో ఊహించి మీరొక కనిత రాయండి.
2. వివిధ రకాల బోష మొక్కలను గురించిన సమాచారాన్ని చిత్రాలను అంతర్జాలంలో సేకరించి, ఒక చక్కని ఆల్ఫ్రోమ్ తయారుచేయండి.

III. లేఖనవైపుళ్లు:

- 1) మీకు నచ్చిన చెట్టును గూర్చి కింది అంశాల ఆధారంగా సంభాషణ రాయండి.

- వివిధ రకాల చెట్లు
- అందులో నీకు నచ్చిన చెట్లు
- సమృటకు కారణములు
- లాభములు
- ముగింపు

ఉదా:-

- వివేక : మీ పెరట్లో ఏన్ చెట్లున్నాయి?
- రజియా : మా పెరట్లో జామ, చింత, సీతాఫలం, మామిడి చెట్లున్నాయి.
- వివేక : అందులో నీకు నచ్చిన చెట్లేది?
- రజియా : నాకు మామిడి చెట్టు అంటే యిష్టం. ఎందుకంటే...

- 2) కింది అంశాల ఆధారంగా కథ రాయండి.

అంశాలు: నీటిలో కప్పు - కాళ్ళకు తాడు - స్నేహబంధం - ఆకాశంలో గద్ద - పరుగెట్టడం - కాళ్ళకు బంధాలు - గద్ద - తొందర పాటు తగదు.

నివేదిక

నివేదిక అనగా ఒక సంఘటన లేదా కార్యక్రమం జరిగిన విధానాన్ని సంక్లిష్టంగా తెలియజేస్తూ రాయడం.

సూచనలు :

1. దీనిని ఒక పరిచేధంగా మాత్రమే రాయాలి.
2. సంఘటన లేదా కార్యక్రమం జరిగిన తేదీ, నెల, సంవత్సరం, జరిగిన ప్రదేశం తప్పని సరిగ్గా ముందు రాయాలి.
3. ఎవరెవరు హజరయ్యారు? ఏ విధంగా జరిగింది అనే అంశాలు క్రమంగా రాయాలి.

ఇప్పుడు అంశాల ఆధారంగా “సామూహిక ఉత్సవాన్ని” గురించిన నివేదికను ఎలా రాయాలో తెలుసుకుండామా.

అంశాలు:

తేది : 02-09-2017

వేదిక : లార్టోగ్ గణపతి ప్రోంగణం, పరేల్, ముంబాయి.

ముఖ్య అతిథి : సగర మేయర్, ముంబాయి, మహానగర సంఘం, ముంబాయి.

కార్యక్రమ వివరాలు :	● రంగవల్లు పోటీలు	● వక్కెత్తపు పోటీలు	● చిత్ర లేఖన పోటీలు
	● ముఖ్య అతిథి ప్రసంగం	● సృత్య పోటీలు	● వందన సమర్పణ
	● పాటల పోటీలు		

నవేదిక :

ఈ సంవత్సరం ఆగష్టు 25, భాద్రపద శుక్ల పక్షం, చవితి రోజున ముంబయి నగరమంతా గణేష్ చతుర్థి పండుగను ఘనంగా జరుపుకున్నారు. ఆ రోజున ముంబయి పరేల్ ప్రాంతంలోని లారీబాగ్ ప్రాంగణం నందు పెద్ద గణపతి విగ్రహం నిలపబడింది. ఆ రోజు నుండి గణపతి నిమజ్జనం (అనంత చతుర్థశి) వరకు ప్రతిరోజు వివిధ రకాల పోటీలు అనగా రంగ వల్లుల పోటీలు, సృత్యపోటీలు, వక్కుత్యపు పోటీలు, చిత్రలేఖన పోటీలు మొదలగునవి నిర్వహించారు. వివిధ పోటీలలో ప్రతిభ కనపరచిన వారికి 02-09-2017న సాయంత్రం 4.30 గంటలకు ముఖ్య అతిథిగా విచేసిన ముంబయి (మహానగర పాలిక) మేయరుగారు బహుమతి ప్రదానం చేశారు. ఈ గణపతి పండుగ సామూహిక ఉత్సవాలు బాలగంగాధర్ తిలక గారు ప్రారంభించారు. వాటిని నేడు దేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాలలో ఘనంగా జరుపుకొంటున్నారు. ‘భిన్నమతాల కలయికకు ఈ పండుగలు మూలం’ అని ఉపస్థించారు. పందన సమర్పణాతో కార్యక్రమం ముగిసింది.

జట్టువని : చర్చించండి – చేయండి.

- **మీవా - రాజు,** నీరు దొరకక ఎండలకు విలనిలలాడుతున్న పక్షుల కొరకుచిన్న చిన్న ఉట్టు అల్లి అందులో మట్టి పౌత్రులు పెట్టి నీరుపోళారు. ఇంటి బయట చెట్లకు వేలాడదీసారు. మీరు వేసవిలో ఇంకా ఏమేమి చేయాలనుకున్నారో? చర్చించండి, రాయండి.

అలంకారములు:

శరీరమునకు సౌందర్యము కలిగించు గాజులు, కంఠపోరములు మొదలగు వానిని అలంకారములందురు. అట్టే పద్యమునకు సౌందర్యమును కలిగించు సాధనములు అలంకారములనబడును.

ఇవి శబ్దాలంకారములు, అర్థాలంకారములు అని రెండు విధములు.

శబ్దాలంకారములు:

శబ్దము యొక్క ఆవృత్తినిబట్టి ఏర్పడు అలంకారములు.

ఇవి అనుష్ఠానము, యమకము, ముక్క పదగ్రస్తము అని మూడు విధములు.

1) అనుష్ఠానము:

ఇది వృత్తుషుష్ఠానము, ఛేకానుష్ఠానము, లాటానుష్ఠానము అని మూడు విధములు.

1) వృత్తుషుష్ఠానము:

ఒకే అక్షరము లేదా రెండు మూడు అక్షరములు మరలమరల వచ్చట.

ఉదా. సాధు రక్కాదక్కుడు, విపక్క శిక్కజా విచక్కడు అగు ఆ రాజేంద్రుని కీర్తి అస్యాశము.

2) ఛేకానుష్ఠానము :

రెండు అక్షరములు వెంట వెంటనే వచ్చట.

ఉదా. సుగుణాభిరాముని రాముని ధ్యానింతము.

గ్రంథాలయ సమయం :

చెట్ల పెంపకానికి సంబంధించిన వివిధ పుస్తకాలను చదిని, చెట్ల పెంపకాన్ని చేపట్టండి.

నేనిని తెలుసుకున్నా.

- చిన్న విత్తనంలో కూడా ఎంత శక్తి ఉంటుందో తెలుసుకున్నా.
- ప్రతి ఒక్క పక్షకీ పూనుకుంటే ఎంతో సాధించువచ్చు కాబట్టి రామయ్య తాతలాగా పర్వానగణనానికి దోహదం చేస్తా.

వి.మూ : దరిపల్లి రామయ్య గురించిన దృశ్య చిత్రాలను (పీడిమో) చూడండి. సూఫ్తిని పొందండి.

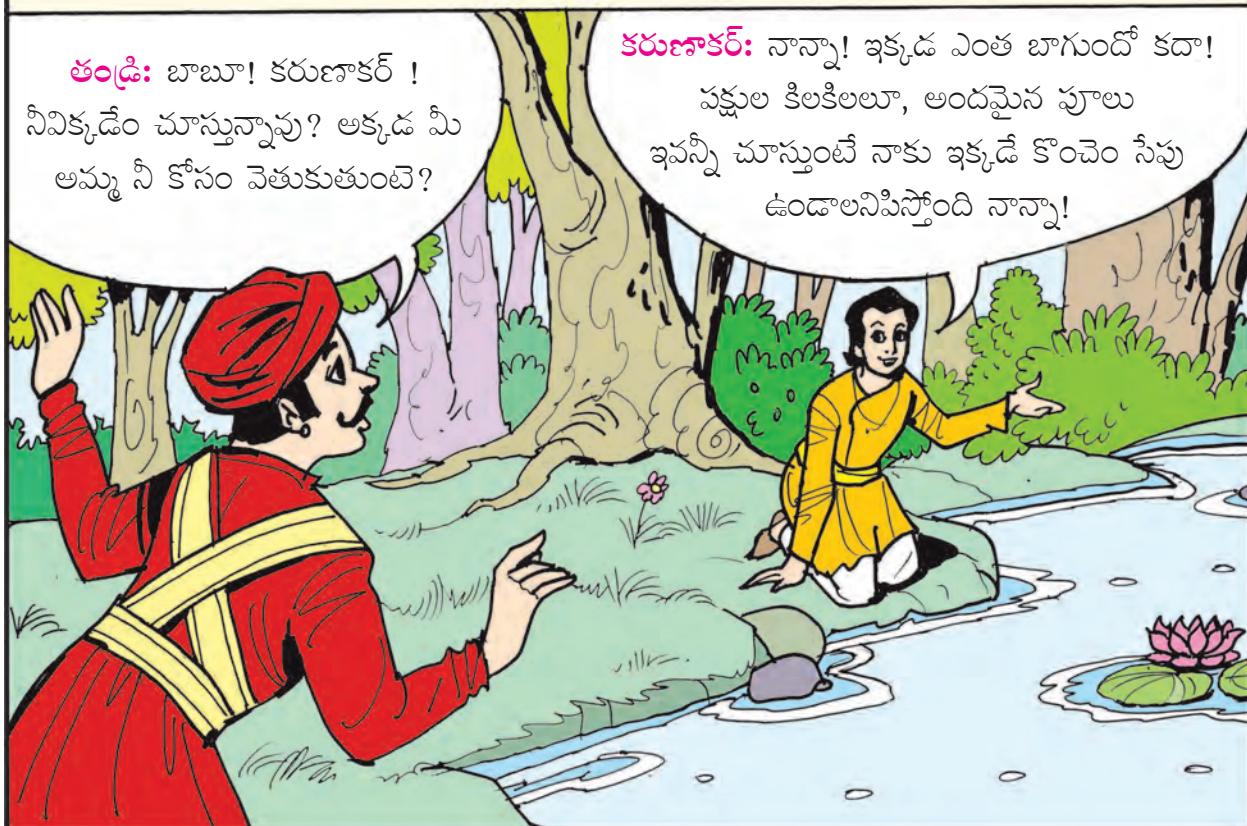
నేపథ్యం:

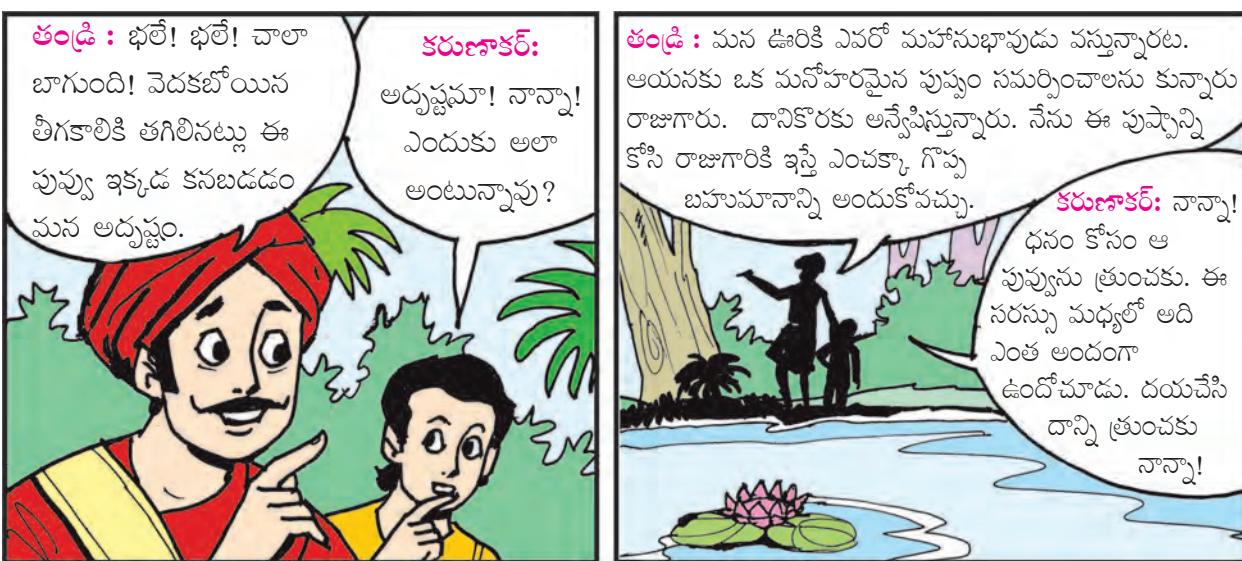
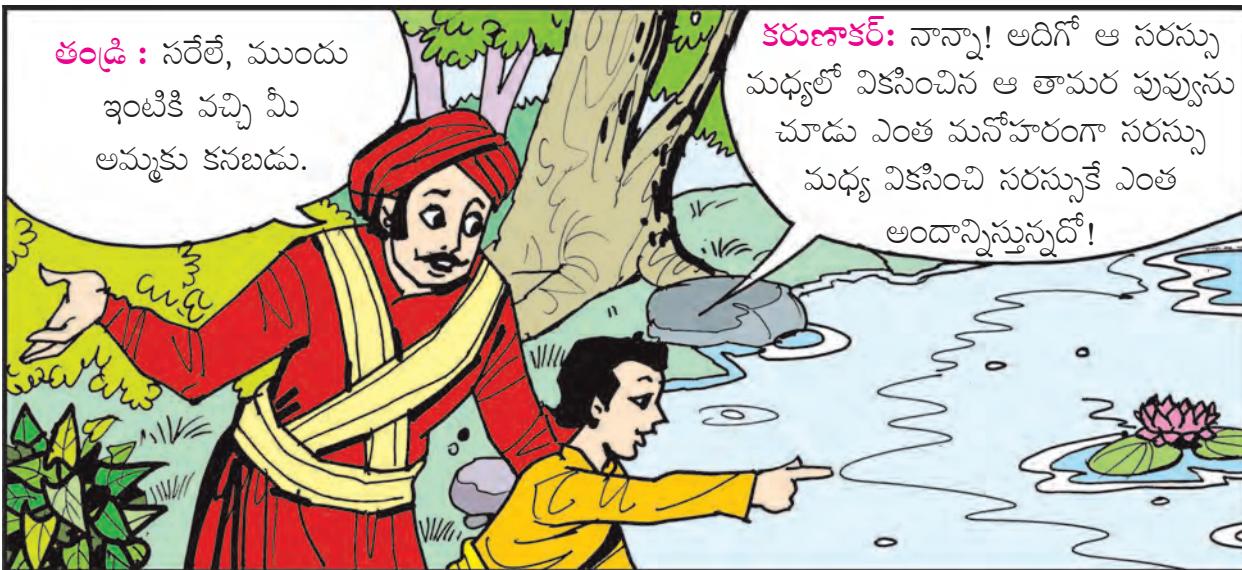
ప్రకృతి మనకు ఆహోదాన్ని, అహాన్ని మరెన్నింటినో ప్రసాదించి మనల్ని పురిటి బిడ్డలా సున్నితంగా కాపాడుతుంది. కానీ మనం నిజమైన అవసరాలకే కాక అవసరంగా కూడా కీడు కలిగిస్తుంటాము. ఇట్టి పనులే ఇస్పుడు తీస్తికొడుతున్నాయి. వర్షావరణ సమతల్యత దెబ్బతిని అనేక ఆపదలను ఎదుర్కొంటున్నాము. కాబట్టి తగిన చర్యలు చేపట్టాల్సిన సమయం ఆసన్నమైంది. ఈ మార్గంలో మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం అడుగు ముందు వేసి పుష్పగుచ్ఛం వద్దు. పుష్టకం ముద్దు - 'శ్రుకే నకో శ్రుక ద్యా' అని నిపదిస్తోంది.

ప్రస్తుత పాఠంలో ప్రకృతి యొడల సున్నితంగా ప్రపర్తించిన దెవరు? ప్రపచించిన దెవరు?

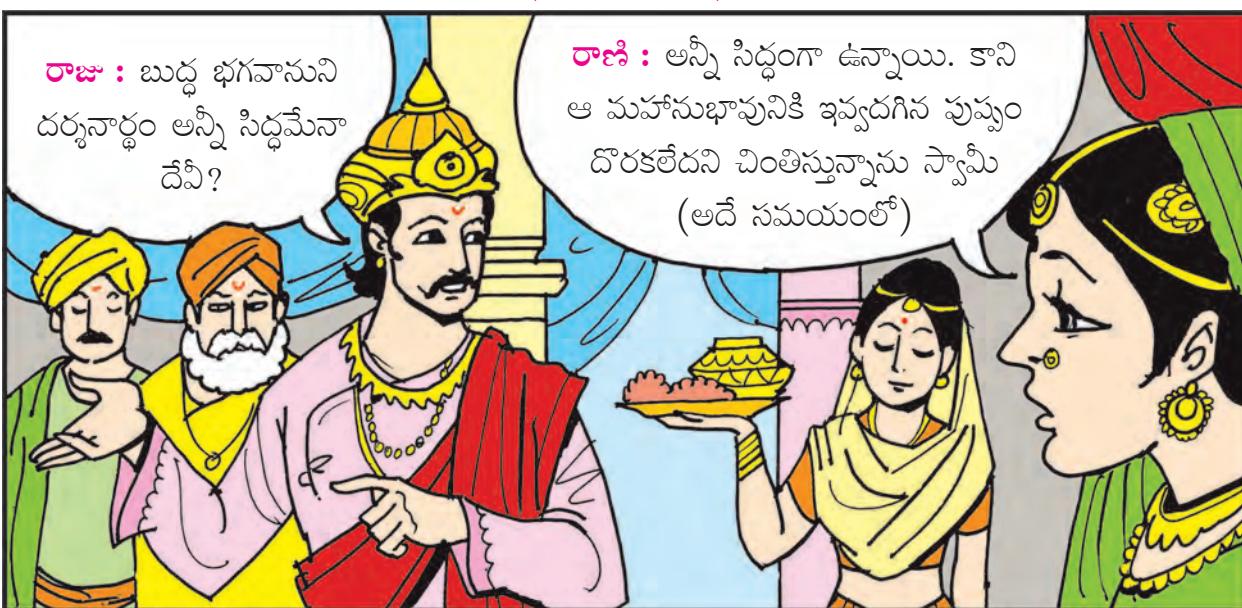
(మొదటి రంగం)

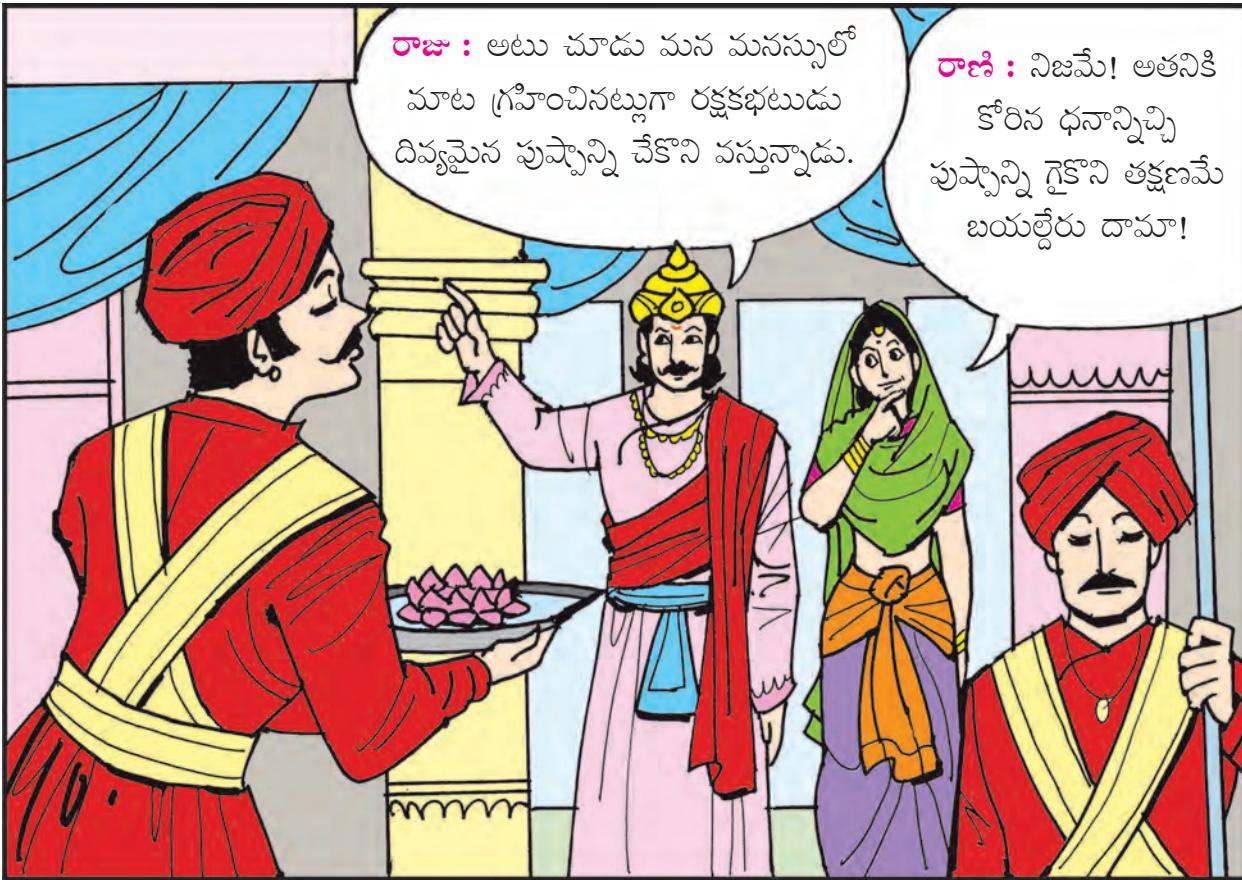
ఒక డ్యూరికి కొంత దూరంలో ఒక చిట్టడవి ఉంది. అక్కడ ఎన్నో రకాల పళ్ళ చెట్లున్నాయి. వాటిపై చిత్ర విచిత్రమైన ఈకలు గల పక్కలున్నాయి. వాటి కిలకిలారావములతో సందడిగా ఉంటుందా చిట్టడవి. దాని మధ్యలో ఒక సరస్వ ఉంది. అందు ఎంతో అందమైన ఒక తామర పువ్వు వికసించి ఉంది. దాన్ని ఒక బాలుడు తన్నయత్వంతో చూస్తూ ఉంటే.

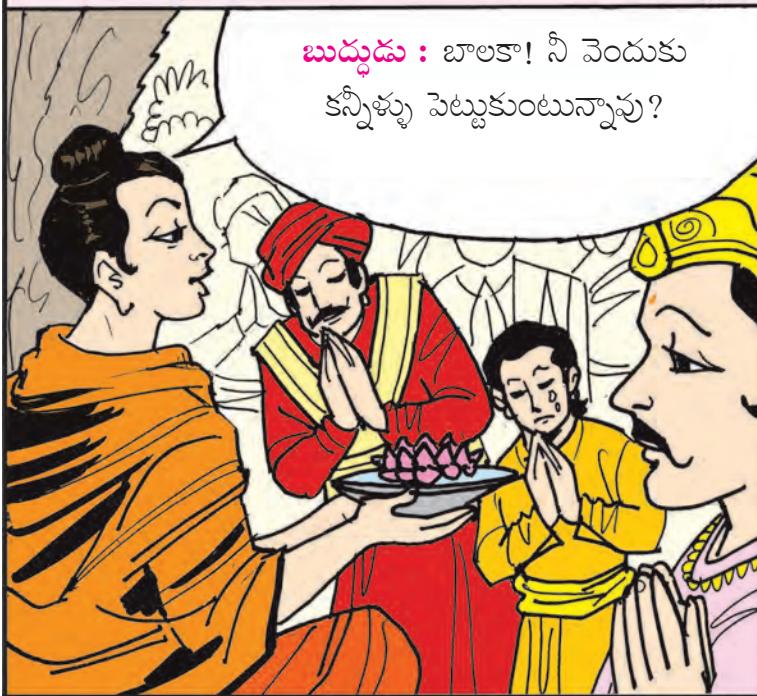
(రెండవరంగం)

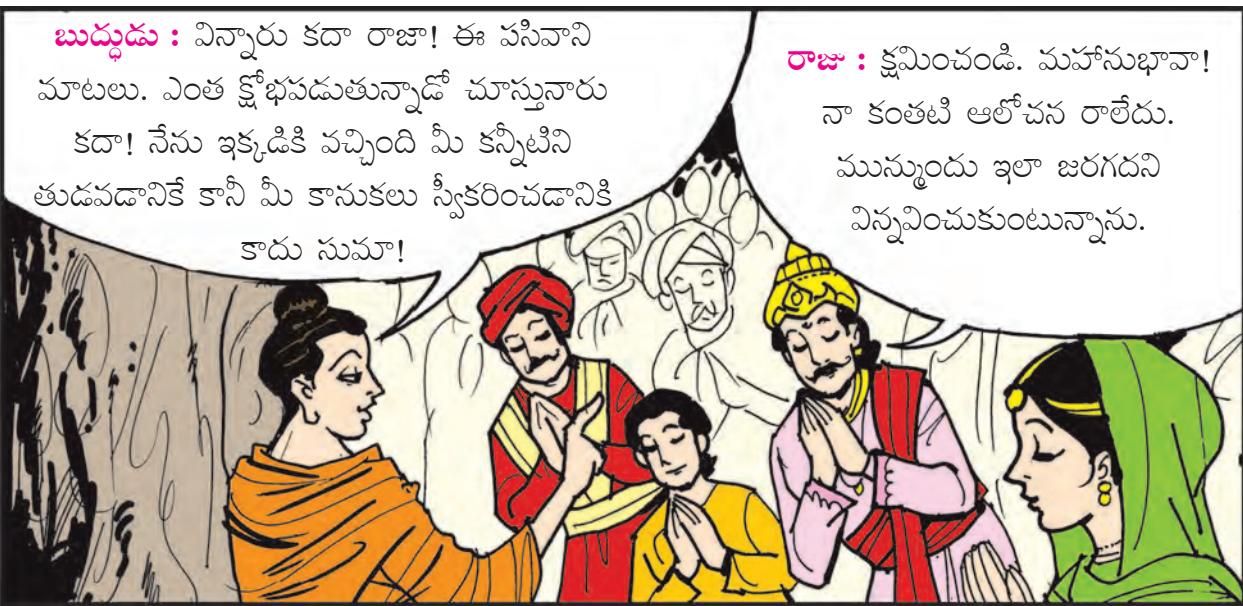
(మూడవ రంగం)

కరుణాకర్: బుద్ధుని చెంత వసివాడుతున్న పుష్పాన్ని దాని
శూర్పాపైభవాన్ని తలంచుకొని కన్నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు.

కరుణాకర్: భగవాన్! ఈ పుష్పం
ఉదయం సరోవరంలో ఉన్నప్పుడు
కళకళ లాడుతూ ఎంతో అందంగా
ఉంది. ఇస్సుడు వెలవెలబోతుంది.
నాన్నను ఎంత వారించినా వినక ఈ
పుష్పాన్ని రాజు గారికి సమర్పించి
ధనలాభం పొందాడు. అందుకే ఎంతగా
ఆశ్చర్యందామనుకున్నా కన్నీరు
అగలేదు. క్షమించండి.

I. ఏనండి-సంభాషించండి.

- 1) వ్యక్తాలకు మనకు గల సంబంధమేమి?
- 2) వ్యక్తాలు లేకుండా మనము జీవించగలమా?

II. చదవండి-ఆలోచించండి-రాయండి.

పదబూలం పెంపాందిచుకుందాం.

మనోహరమైన = అందమైన;

అన్యేషించుట = వెతకుట;

పసివాడుతున్న = వాడిపోయిన

III. కృత్యం.

కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనామసారం కృత్యాలు చేయండి.

a) కింది అల్లికము పూరించండి.

అ) 1) బాలుడు ఎందుకు కన్నీళ్ళు పెట్టుకున్నాడు? 2) పుష్టం పూర్వం ఉన్న స్థలం _____

ఇ) i) కింది పదాలకు వ్యతిరేక పదాలు రాయండి.

1) సంతోషం x

2) సౌభాగ్యం x

ii) స్వీయస్పందన:

బాలునిదుఃఖానికి బుద్ధుడు చలించిన విధంపై నీ స్పందన.

IV. విసండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ) ప్రశ్నలు

- 1) బుద్ధుడేవుడు అడిగిన ప్రశ్నకు కరుణాకర్ ఏమని జవాబిచ్చాడు?
- 2) కరుణాకర్ తండ్రి ఎందుకు సంతోషించాడు?
- 3) బుద్ధుడు రాజుకు ఏమని తెలిపాడు?

ఆ) లర్ణవంతమైన పదాలతో పూరించి వాక్యాన్ని తిరిగి రాయండి.

- 1) నాన్న _____ కోసం ఆ పుప్పును త్రుంచకు.
- 2) మన సౌభాగ్యం కోసం _____ గా ఉండే ప్రకృతిని నాశనం చేయకూడదు.
- 3) మన ఉండికి ఎవరో _____ వస్తున్నారట.

ఇ) ఎవరు ఎవరితో పలికిరి.

- 1) ‘ఈపుప్పు ఇక్కడ కనబడడం మన అదృష్టం.’
- 2) “బుద్ధ భగవానుని దర్శనార్థ అన్ని సిద్ధమేనా?”
- 3) “బాలకా! నీ వెందుకు కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటున్నాపు?
- 4) “అతనికి కోరిన ధనాన్నిచ్చి పుష్టిన్ని గైకొని తక్షణమే బయల్దేరుదామా”

ఈ) కింది వాక్యాలలో తప్పాప్పులను గుర్తించండి.

- 1) మన ఉండికి ఎవరో గోప్య మహారాజు వస్తున్నాడట. ()
- 2) మన సౌభాగ్యం కొరకు ఆహోరంగా ఉండే ప్రకృతిని వినాశనం చేయరాదు. ()
- 3) మన మనస్సులో మాట గ్రహించి రక్షక భట్టుడు దివ్యమైన పండును చేకొని వస్తున్నాడు. ()

V. స్వీయస్పందనకరణ

బుద్ధుడేవుడు రాజునకు చెప్పిన విషయాలను మీ సాంతమాటలలో రాయండి.

VI. భాషావగాహన

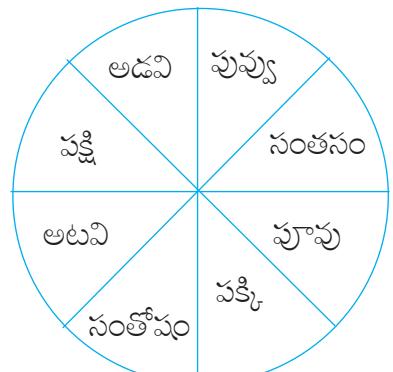
అ) కింది వాక్యాలలో గీతగీసిన పదాలు ఏ భాషాభాగాలో గుర్తించండి.

- 1) మన ఉండికి ఎవరో మహానుభావుడు వస్తున్నారట.
- 2) కరుణాకర్ నీవిక్కడేం చూస్తున్నాపు?

ఆ) సామాన్య, సంయుక్త వాక్యాలను గుర్తించండి.

- 1) ధనం కోసం ఆపువ్వును త్రుంచకు.
- 2) పక్షుల కిలకిలలు, అందమైన పూలు చూస్తుంటే ఇక్కడే ఉండాలనిపిస్తుంది.
- 3) అన్ని సిద్ధంగా పున్యాయి కానీ అతనికి ఇవ్వదగింది దొరకలేదు.

ఇ) కింది వ్యక్తంలో గల ప్రకృతి, వికృతి పదాలను గుర్తించి రాయండి.

ప్రకృతి - వికృతి

- 1) _____ - _____
- 2) _____ - _____
- 3) _____ - _____
- 4) _____ - _____

ఈ.) కింది పదాలను సాంతవక్యాలలో రాయండి.

- 1) అదృష్టం
- 2) మనోహరం
- 3) కాసుకలు
- 4) అన్యేషించు

VII. సృజనాత్మకత

- 1) ప్రకృతి వనరులను నాశనము చేసినట్టే ఎలాంటి పరిణామాలు కలుగునో మీ సాంత మాటలలో రాయండి.
- 2) నీను లోటను పెంచితే అందులో ఏయే మొక్కలను పెంచుతావో, ఎలాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకుంటావో ఊహించి రాయి.

VIII. లేఖనసైపుణ్యాలు

కింది అంశాల ఆధారంగా చక్కని కథను రాయండి.
 అంశాలు:- టోపీల వర్తకుడు - తలపైటోపీ - అడవిలో ప్రయాణం - చెట్టు మీద కోతులు - వర్తకుడు నిద్ర - సంచిలో టోపీలు - వర్తకుడు నిద్రలేచుట - కోతుల చేతుల్లో టోపీలు - ఆలోచించుట - టోపీ నేలమీద విసరుట - కోతులు టోపీలు విసరివేయుట - వర్తకుని తిరుగుప్రయాణం.

IX. నేనిని నేర్చుకున్నా:-

ప్రకృతిలోని అందాలను నాశనం చేయక వాటిని కాపాడుకుంటూ ముందు తరాలకు జాగ్రత్తగా అందించాలని.

జట్టువని :

- తరగతిలోని విద్యార్థులు రెండు జట్టుగా ఏర్పడండి.
- ఒక జట్టువారు 'కొలనులోని తాజా తామరపువ్వు'గా భావించి మీ భావనలను రాయండి.
- రెండవ జట్టువారు 'తెంపిన తామర రెబ్బులు/పత్రాలు మనుషులే బలవంతంగా విప్పి మడవగా వాడి పోయి, వెలబడిన తామరపువ్వుగా భావించి మీ భావనలను రాయండి.

అట్టులోపలి పుట్టై గల చిరునామాకు పంపండి

- రెండు జట్టువారు వంతులవారిగా నాటకీకరణ చేయండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

- ప్రకృతికి హని చేయరాదు
- ప్రకృతిని రక్షించాలి.

లాటానుప్రాసము

ఒకే అర్థము గల పదములను తాత్పర్య భేదముతో మరల మరల జెప్పుట.

ఉదా: కమలాక్షు సర్పించు కరములు కరములు

అంతానుప్రాసము

పదాంతములందు కానీ, పాదాంతము లందు కానీ, వాక్యాంతములందు కానీ వర్ణములు పునరుక్తమగుట

ఉదా: విశ్వదాభిరామ! వినురవేమ.

యమకము:

ఉపయోగించిన పదములనే అర్థభేదము కలుగునట్టు మరల ప్రయోగించుట.

ఉదా: ఆ సైనిక నికాయంబులో కాయంబు గాయంబు గాని వాడు కానరాదు.

ముక్త పదగ్రహము:

విడిచిన పదములనే అవ్యాప్తానముగా మరల మరల గ్రహించి ప్రయోగించుట.

ఉదా:- సుదతీ సూతన మదనా

మదనా తురంగ పూర్ణ మణిమయ సదనా
 సదనా మయ గజ రదనా
 రదనా గేంద్ర నిభ కీర్త రస సరసింహా

ఉ.సూ : ప్రకృతి వనరులను మనము ఎలా సంరక్షించుకోనపెనో నేర్చపటెను.

వి.సూ : మీకు దగ్గరలో నున్న సరస్వతిను సందర్శించి, అందులో నున్న నీని రకాల నీటి మొక్కల పేర్లను తెలుసుకొనండి.

ఒత్తిడి తగ్గించుకునే విద్య

శారీరకంగా ఆరోగ్యంగా ఉన్నా మానసికంగా అనారోగ్య లక్షణాలను అనుభవించే స్థితిని ఒత్తిడి అంటారు. ఆ సమయంలో ఏదో తెలియని అందోళన, భయం, చికాకు లేదా శరీరంలో మార్పులు కలుగుతాయి. రు ఒత్తిడి అనే Stress విద్యార్థులకు కూడా కలుగుచుట్టు. ఒత్తిడి కలగడానికి నాలుగు ముఖ్యమైన కారణాలు ఉంటాయి. అవి. 1. వ్యక్తిగతం 2. పారశాల 3. శారీరక/మానసిక ఆరోగ్యం 4. సమాజం. అవి ఎలా ఉంటాయో పరిశీలించాం.

1. వ్యక్తిగతం : కుటుంబంలో జరిగే పరిణామం.

ఉదా: ఆర్థిక ఇబ్బందులు, బంధువులు కలిగించే సమయాలు, సూటిపోటి మాటలు, పోట్టాటలు వంటివి.

2. పారశాల : బాగా చదివేవారికి తాము ఇంతకుముందు తెచ్చుకుస్తున్ని మార్పులు మరలా తెచ్చుకోగలమో లేదో అనే ఒత్తిడి. శ్రమపడి చదవని వారికి వెనుకబడుతున్నామని ఒత్తిడి.

3. శారీరక / మానసిక ఆరోగ్యం : అనారోగ్యం, అర్థంలేని భయాలు, ఆందోళనలు, లేదా ఫలితాలకు భయపడటం.

4. సమాజం: చెడు స్నేహితులు, సినిమాలు, తిరుగుళ్ళు, వ్యసనాల బారిసపడటం, హింసకు ప్రాధాన్యతనిచేచు సినిమాలు, టీవీ సీరియల్స్ చూడటం.

ఇవే కాకుండా ప్రతి ఒక్కరికి వేర్యేరు సందర్భాలలో కూడా అందోళన అధికమై ఒత్తిడి జోటు చేసుకోవచ్చు. ఆ సమయంలో చేతులు చల్గా అవడం,

సదుటి మీద చెమట పట్టడం, గుండె వేగంగా కొట్టుకోవడం. ఇలా శారీరక మార్పులు జరగుచుట్టు. అటువంటి పరిస్థితులలో పెద్దలు, టీచర్లు, స్నేహితులు వారికి దైర్యం చెప్పాలి. జరగబోయే దానికి భయపడవద్దని, జరగబోయేది ఎలాగైనా ఎదుర్కొనుక తప్పదని సచ్చచెప్పాలి. సమయము సునాయాసంగా ఎదుర్కొనువచ్చని దైర్యం చెప్పాలి. ఈ సమయం కూడా గడిచిపోతుంది' అని ఊరట కల్గించారు.

ఒత్తిడి తగ్గించుకోటానికి కొన్ని చిట్టాలు చూడండి:

పాచిటిం థింకింగ్

పరిస్థితులు అనుకూలంగా లేనప్పుడు నిరుత్సాహ పడకూడదు. మంచి రోజులు పస్తాయనుకోవాలి. ఆర్థిక ఇబ్బందులు, ఇంటా బయటగొడవలు ఇప్పుడ్ని తాత్కాలికమే అనుకోవాలి. ఎట్టి పరిశ్శతిలో వాటి గురించి బాధపడకూడదు. దానివల్ల చెడు ప్రభావం ఉంటుంది. దైర్యంగా ఉండాలి.

పోషకాహారం

సరైన ఆహారం తీసుకోకపోవడం వల్ల కూడా ఒత్తిడి పెరుగుతుంది. అన్నింటికన్నా ముఖ్యంగా రోజూ కనీసం 2 నుంచి 4 లీటర్ల మంచినీళ్ళు తాగాలి (పయసును బట్టి) పాలు, పెరుగు, ప్రోటీన్లు, మినరల్స్, విటమిన్లు పీచు పదార్థాలు ఉండే ఆహార పదార్థాలు, పశ్చు, కాయగూరలు బాగా తీసాలి.

ఈ చిట్టాలు పాటిస్తే చాలు. ఒత్తిడి అనేది మీ దరికి చేరదు. జీవితం చాలా నిలువైనది. దాన్ని ఆనందంగా జీవించండి

కవి పరిచయం:-

డా. బి.వి పట్టాభిరామ్ గారు అంతర్జాతీయంగా పేరు పాందిస హిప్పుటిస్టు, మెజిస్టరు మరియు ఫిలాసఫీలో నిష్ఠాతులు. రుయన ఉన్నానియూ విశ్వ విద్యాలయం నుండి యోగ - హిప్పుటిస్టు' అనే అంశంపై పి.పాచ్చడి. పాందారు. హిప్పుటిస్టుపై భారత దేశంలో డాక్టరేట్ పాందిన మొట్టమొదటి పరిశోధకులు డా..పట్టాభిరామ్. ప్రస్తుత పార్యాఫాగం రుయన గారి 'పాష్ట్ స్కూల్స్' నుండి స్నేకరించబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

1. నీకు ఏమే విషయాలలో చిరాకు కలుగుతుంది?
2. చిరాకు కలిగినపుడు నీ మనస్సు ఏ విధంగా వుంటుంది?
3. ఒత్తిడి ఎప్పుడెప్పుడు కలుగుతుంది?

II. చదపండి-ఆలోచించండి-రాయండి.

A. పదజాలం పెంపాందించుకుండా.

ఒత్తిడి = రాపిడి, పీడనం, బలవంతం, నిర్వంధం;

అందోళన = సంశయం, గడబిడు;

చికాకు = విసుగు, కలత;

వ్యసనం = దురలవాటు;

ఊరట = ఓదార్పు, మన శ్యాంతి;

చిట్ట = ఉపాయం;

ఉత్సాహం = సంతోషం, కోరిక;

సునాయాసం = చాలా సులభమైన.

III. కృత్యం:

కింది పరిచేధాన్ని చదివి, సూచనాసుసారం కృత్యాలు చేయండి.

A. కింది లిటీకను పూరించండి.

ఒత్తిడి కలగడానికి ముఖ్యమైన కారణాలు

పరిచేధం: పుట సంఖ్య 55లో “శారీరకంగా ఆరోగ్యంగా... సుండి.... ఒత్తిడి చేటు చేసుకోవచ్చు” పరకు

A. సమాజంలో ఒత్తిడిని కలిగించు రెండు కారణాలు (లంశాలు)

- 1) _____
- 2) _____

A. i) పచనం మార్పి రాయండి.

- 1) స్నేహాతుడు = _____
- 2) ఫలితము = _____

ii) స్వీయస్వందన

ఒత్తిడి తగ్గించుకొనేటందుకు నీవేమి చేస్తావో నీ సాంతమాటల్లో రాయుము.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి.

A. జవాబులు రాయండి.

1. ఒత్తిడి అనగానేమి?
2. ఒత్తిడి కలిగినపుడు శరీరంలో కలుగు మార్పులు.
3. ఒత్తిడిని తగ్గించుకోచూనికి లీసుకోవాలిన పోషకాహారం.
4. ఒత్తిడి కలిగిన వ్యక్తులకు ఎవరెవరు, ఏ విధంగా నచ్చజెప్పాలి?

A. కింది వాక్యాల తప్పాపులను గుర్తించి రాయండి.

1. ఒత్తిడి అధికమైనపుడు చేతులు వేడెక్కుతాయి. ()
2. వజ్రాననం వల్ల ఆహారం బాగా జీర్ణమవుతుంది. ()
3. టెన్స్స్ ఎక్కువయినపుడు శరీరంలో ఏ మార్పులు కలుగపు. ()
4. మంచి పని చేసిన వారిని అభిసందించాలి. ()

ఇ. కింది వాటని జతవరచండి.

'క' పద్ధము 1) ప్రాణాయామం 2) అవసరమైన వారికి 3) చాలావరకు ఒత్తిడి 4) జీవితం	'చ' పద్ధము అ) సహాయం చేయటం మంచిది ఆ) చాలా నిలువైనది ఇ) చాలా సింపుల్ ఈ) తాత్కాలికమే

ఈ. స్వీయమస్యందవ:

- ఆసనాలు చేయుటవలన కలుగు లాభాలను గూర్చి నీ సాంత మాటల్లో రాయుము.
- బత్తిడిలో ఉన్న నీ స్నేహితున్ని ఎలా ఆదుకుంటావు?

V. భాషావగాహన:

అ. కింది పదాలను విడచిసి, రాయండి.

- వజ్రాసనం =
 +
- శరీరమంతా =
 +
- విద్యార్థులు =
 +

అ. కింది పదములను సరియైన సమాసములతో జతవరచండి

'క' పద్ధము 1) అనారోగ్యము 2) ఆర్థిక ఇబ్బందులు 3) రెండు నిమిషాలు 4) పాలుపెరుగు	'చ' పద్ధము అ) ద్వాంద్వ సమాసము ఆ) ద్విగు సమాసము ఇ) విశేషణపూర్వపద కర్మధార్య ఈ) సమాసము ఈ) నష్ట తత్త్వరుపు సమాసము ఉ) పష్టి తత్త్వరుపు సమాసము

ఇ. కింది వాక్యాలు సామాన్య/సంయుక్తములలో

ఏరకమునకు చెందినవో రాయండి.

- ఈ చిట్టాలు పాటిస్తే చాలు.
- ఇంటి సమస్యలు, పారశాల సమస్యలు ఒకరికొకరు చెప్పుకోవడం వల్ల కొంత ఒత్తిడి తగ్గుతుంది.
- కొంత సహజ వ్యాయామం కూడా అవసరం.
- సేదవారికి, అవసరమైన వారికి చేతనయినంత సహాయం చేయటం మంచిది.

ఈ. కింది వాక్యంలోని వాక్యాలను గుర్తించి రాయండి.

- బౌద్ధులు మూడు చిట్టాలు చెప్పారు.

కర్త	కర్మ	క్రియ

ఉ. కింది వాక్యములు ఏకాలమునకు చెందినవో గుర్తించి రాయండి.

- బత్తిడి గొన్న వారికి పెద్దలు, టీచర్లు, స్నేహితులు ఛైర్యం చెప్పాలి.
- బౌద్ధులు మూడు చిట్టాలు చెప్పారు.

ఊ. కింది పదాలకు వ్యాతిరేకార్థకములు రాయండి.

- తాత్కాలికము X
- నిరుత్సాహము X
- అవసరం X
- ఛైర్యం X

VI. సృజనాత్మకత

మీ పారశాల గ్రంథాలయమునకు వెళ్ళి, వివిధ మేధావులు రచించిన ఒత్తిడి తగ్గించే పుస్తకాలు చదిని, ముఖ్యాంశాలను 'నోట్ బుక్'లో రాయండి.

లేఖన సైపుణ్యాలు: వార్తా లేఖనం

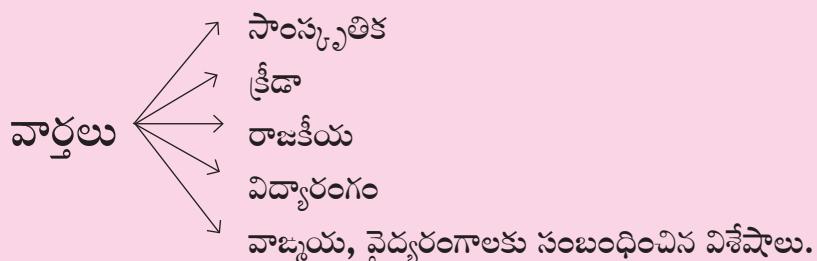
నేటియుగం సమాచార యుగం. సాంకేతిక సమాచార మాధ్యమాల వలన ప్రపంచం చాలా ఎంతో దగ్గరైంది. ప్రపంచంలో ఎక్కడ ఏ సంఘటన జరిగినా ఇంట్లో కూర్చునే మనం ఈ సమాచార మాధ్యమాల ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు. వార్తలు నేటి జీవనంలో అవిభాజ్య అంశం. కాబట్టి వార్తా లేఖనం ముఖ్యమైన సైపుణ్యంగా భావించబడుతుంది. విమర్శనాత్మక, తర్వాతధమైన ఆలోచనలతో సమాచారాన్ని యథాతథంగా విశేషించి రాయాలి. ఇట్టి సృజనాత్మక లేఖన సైపుణ్యాన్ని అలవరచుకోవడం ఉత్తమ వార్తా లేఖనానికి ఎంతో అవసరం.

వ్యాపక రాయస్టాపుకు కింది విషయాలను తప్పక పాటించవలెను.

- సంఘటనలోని నిజానిజాలు.
- నిష్పక్షసాతంగా రాయడం.
- సంఘటన యొక్క యథాతథమైన, సత్యమైన వివరాలు.
- ప్రత్యేకంగా సంభవించిన సంఘటన గూర్చి రాయడం.
- వైయక్తిక అంశాలను చేర్చకుండటం. - వ్యక్తిగత/స్వంత అభిప్రాయాలను చేర్చకూడదు.

వ్యాపక రాయస్టాపుకు సాధనాలు:

1. శీర్షిక : వార్తల పతాక శీర్షిక సంపూర్ణ వార్తకు అధ్యంలాంటిది.
2. తేది, స్థలం, సమయం, సంబంధిత వ్యక్తులను గూర్చి యథాతథంగా పీర్సొనాలి.
3. వార్త అనునది సంఘటన జరిగిన తరువాత రాయబడుతుంది. కాబట్టి ఎల్లప్పుడూ భూతకాలంలోనే రాయాలి.
4. ఎవరిమనోభావాలను దెబ్బతియునట్లుగా రాయరాదు. ప్రజలను ఆవేశపరచే విధంగాను, ఉద్దేశ్యపరచే విధంగాను రాయరాదు.

వ్యాపక రాయస్టాపుకు సాధనాలు

1) ఇచ్చిన విషయంపై	3) ఇచ్చిన అంశాలను బట్టి
2) ఇచ్చిన సంఘటనను బట్టి	4) కార్యక్రమాలకు సంబంధించిన వివరాలు

నేనిని నేర్చుకున్నా.

- ఒత్తిడి తగ్గించే పద్ధతులను గురించి.
- పాశిటివ్ థింకింగ్ గురించి.
- తీసుకోవాలిన పోఫ్కాపోరాన్ని గురించి.

ఉ.సూ : ఒత్తిడిని తగ్గించే అనేక మార్గాలను విద్యార్థులకు సూచించవలెను.

వి.సూ : ఎంతటి కరిన సమస్య వచ్చినను ఒత్తిడికి లోసుగాకుండా, దానని సాధించు మార్గాన్ని అన్వేషించవలెను.

తలుపులు బద్రం!

నేపథ్యం:

కంప్యూటర్లో పని చెయ్యాలంటే కంప్యూటర్కి కొన్ని ఆజ్ఞలు (Commands) ఇప్పపలసి పుంటుంది. దానిలో ఏ చిన్న పారపాటు జరిగినా అది Bad Command అవుతుంది. పని జరగదు. అలాగే మానవ భాషలో కూడా చాలా సార్లు వాక్యంలోని ఏ పదానికి ఆ పదం విడివిడిగా అర్థం చేసుకొంటే అనలు అర్థం గ్రహించలేము. వాడుకలో ఆ వాక్యానికి గల అనలు అర్థాన్ని పాటించాలి.

ఉదాహరణకు నిఘ్నమించేటపుడు 'పోతాను' అనడం శుభసూచకంగా భావించరు. అందుకే 'వెళ్లిస్తూ' అని అంటారు. కానీ దీని అర్థం తిరిగి వెంటనే వస్తూ అనికాదు. 'వెళ్లి పోతున్నా' అనే అర్థం. ఈ విధమైన ప్రయోగం ఇతర భాషల్లో కూడా కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణ: జూడ్సెన్ యేతే-మరాల్, పోయిట్టు వరెన్ - తమిశం, కౌబట్టి ఒక భాషము కూలంకప్పగా అభ్యసించాలంటే ఇలాంటి పలుకుబఱ్ఱను తెలుసు కోవడం ఎంతైనా ఆవశ్యకం.

ఇది తెలియకే ఈ పారంలోని హీరో ఏం చేశాడో చూడండి.

ఒకుట్టే ఒక దనవంతుడుండేటోడు. ఆయిన మన్న పైపుముచ్చేడు. పాపుల కర్ను వెడ్డందుకు పదిసార్లు ఆలోచించేటోడు. యేది జాడు వుత్తి పున్యానికన్న, లేకపోతే అగ్నివలనన్న వోస్తే బాగుండుననుకునేటోడు.

దనవంతుడు అల్ల యింట్ల పనిజేస్తందుకు ఒక మనిషిని పెట్టుకోవాలనుకున్నడు. మన్న మంది పని జేస్తమని వొచ్చిరు. కని ఆయిన జెప్పిన తక్కువ జీతానికి యెషాలు ఒప్పుకోలే. యిగ దనవంతుడు, యెవడో ఒకడు తక్కువల దొర్కపోతడా అని సూసుంట గూసుండు.

ఆ వూల్లే ఒక బిత్తిరోడు పుండేటోడు. ఆడు పుకేనే వూల్లే అటూయిటు దిరుగుతుండేటోడు. ఒగొడు ఆడు దనవంతుని కంట్లే పడ్డడు. దనవంతుడు అన్ని విల్చి “అరేయ్! నీకు రోజు పొద్దుగాల గంజివోస్త, ఒక పూరు అన్నం బెడ్డ, పండుగకు, పబ్బానికి శిల్లర పైసలిస్త, యేడాడికోసారి నా పాత బట్టలిస్త! మా యింట్ల పని జేస్తవా?” అని అడిగిండు. దానికి బిత్తిరోడు సరేనన్నడు. యిగ దనవంతుడు శాన అగ్నివల జీతగాడు దొరికిండని మన్న సంబూరపడ్డడు.

యిగ బిత్తిరోని తోటియిది అది అని గాకుంట సగులం పని జేయించుకుండు దనవంతుడు. ఆకిలి వూకుడు, సాన్ని జల్లుడు, బాసండ్లు దోముడు, బట్టలుతుకుడు యిట్ల అన్ని పనులు జేయించుకుండు. అప్పుడపుడు బిత్తిరోడు ఒక పని జెప్పే యింకో పని జేశేటోడు. ఐనాగని అగ్నివల దొరికిండు గాబట్టి అన్ని యేవనకుంట నిమ్మలంగ జెప్పి జేయించుకునేటోడు దనవంతుడు.

యిగ గిది గిట్లుండంగ ఒకసారి దనవంతుని కుటుంబమంత పక్కారికి పెండ్లికి బోపల్స్టోచ్చింది. పొయ్యెటపుడు దనవంతుడు బిత్తిరోనితోటి “అరేయ్! మేము రేపు పొద్దుగాల లేవంగనే వెస్తం! వూల్లే దొంగల బయం యెక్కుమంది. యిల్లు జెర మంచిగ కావలిగాంయి. పండుకుంటపుడు తలుపులు బద్రం!” అస్టేప్పిండు. అందుకు బిత్తిరోడు “సరే సరే! మీరు నిమ్మలంగ వొయ్యరారి! అంత నేను జాసుంటగా!” అన్నడు. యిగ దనవంతుని కుటుంబమంత పెండ్లికి పయనమైపోయ్యారు.

తెల్లారంగనే యింటికి దిరిగొచ్చిన దనవంతునికి యిల్లంత దొంగలు దోస్కపోయ్య కనవడ్డది. పైసలు, బం గారం, సామాన్లు యేం లేకుంట యెత్తుపోయ్యారు. సూస్టే యింటికి తలుపులు లేపు! దనవంతుడు లబ్బలబ్బ మొత్తుంట బిత్తిరోని కోసం జాశిండు.

అంతల్సే బిత్తిరోడు అట్ల మీదికెల్లి గుఖిక్కున దుంకిండు. “యేందిరా యిది! యిల్లంత దొంగలు దోస్కపోతుంట నువ్వేం జేశినవ్రా?” అనడిగిండు దనవంతుడు నెత్తినోరు గొట్టుంట. అందుకు బిత్తిరోడు “సువ పోతపుడు ఏవస్వన్? తలుపులు బద్రం అస్వన్ గద! అందుకని ఆటికి కావలిగ నేను గూడ మీదనే పండున్న. యిగ జాడు తలుపులెంత బద్రంగ పున్యయో!” అన్నడు యిగిలిచ్చుకుంట.

ఆ మాటలిన్న దనవంతుడు “పైసలకు కక్కర్రిపడి తెల్పిదక్కువోన్ని పనిల వెట్టుని నిండ మునిగితి గదా!” అని లబ్బలబ్బ మొత్తుండు.

కవి పరిచయం:-

శ్రీ పెండం జగదీశ్వర్ గారు పెండం సత్యమ్మ, నరసింహ అను పుణ్యచంపతులకు తెలంగాణ రాష్ట్రం నల్గొండ జిల్లా రామన్నపేట మండలంలోని మునిపంచుల గ్రామంలో 1976 జూన్ 28న జన్మించారు. ప్రస్తుతం ఉపాధ్యాయులుగా పనిచేస్తున్నారు. బాలజ్యోతి, బాలమిత్ర, బుజ్యాయి, ఆనంద పృష్ఠం, విడ్జురాల బుడ్డీడు, గజ్జల దయ్యం, బడిపెల్లగాల్ల కథలు, గమ్ముతి గమ్ముతి కథలు మొదలగునవి పేరి ఇతర రచనలు. ప్రస్తుత పార్యాభాగం ‘గమ్ముతి గమ్ముతి కథలు’ నుండి గ్రిహించబడినది.

I. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

- 1) దనవంతుడు సంబురపడటానికి కారణం.
- 2) దనవంతుడు ఊరికి వెళుతూ బిత్తిరోనికి ఏమని జాగ్రత్తలు చెప్పాడు.
- 3) దనవంతుడు ఎందుకు మొత్తుకున్నాడు.
- 4) బిత్తిరోడు దనవంతునికి ఏమని సమాధానమిచ్చాడు.

II. లఘుటీక రాయండి.

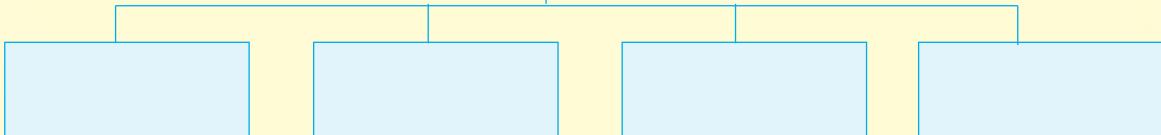
- 1) బిత్తిరోడిని దనవంతుడు పనిలో పెట్టుకోవడానికి కారణం.
- 2) బిత్తిరోడు తలుపులు ఊడదీనిన విధం.
- 3) నిండా మునిగిన దనవంతుడు.

III. కృత్యం

కింది గద్యమును చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ.

దనవంతుడు బిత్తిరోనికి ఇస్తానన్నవి.

పుటసంఖ్య 59లోని ‘ఆ పూర్తి ఒక బిత్తిరోడు శేయించుకునేబోడు దనవంతుడు’ పరకు

అ. అభిప్రాయప్రక్రికరణ :

దనవంతుండు బిత్తిరోడిని పనిలో పెట్టుకున్న కారణం.

ఇ. స్వీయస్వందన

దనవంతుని ప్రవర్తన ఎంతవరకు సమంజసం

IV. లేఖన సైవుళ్యాలు : సామేత

పెద్దలు అనుభవంతో అలంకారికంగా చెప్పిన మాటలే సామేతలు. విషయాన్ని తక్కువ మాటలలో చమత్కారంగా మనస్సుకు సూటిగా తాకేలా చెబుతుంది సామేత.

ఇప్పుడు ఇచ్చిన సామేతను సూచనల అధారంగా సోదాహరణంగా ఎలా వివరించి రాయాలో చూద్దామా!

“బీపమున్నపుడే ఇల్లు చక్కచెట్టుకొలి”.

ఈ సామేత సమయ పాలనను గురించి తెలియ చేస్తుంది. సమయాన్ని వృథా చేయకుండా సకాలంలో వసులు పూర్తి చేయాలని ఈ సామేతకు అర్థం.

1) నిద్వసమే త్రఫోనము

3) కష్టప్రీతి

2) ఐకమత్యమే మహాబలం

4) అందని త్రోఙ్క పండ్లు పుల్లన

పై సామేతలను గురించి తెలుసుకోండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

- ఒకే భాషలోకూడా రకరకాల మాండలికాలు, యాసలు ఉంటాయి.
ప్రతిదానికి తనదైన ప్రత్యేకత, తియదనం ఉంటుంది.

పల్లెకు పోదాం!

నేపథ్యం:

‘పల్లెకు గల పర్యాయ పదాలు, అలాగే ఇతర భాషలలో పల్లెను ఏమంటారు. ఆ పదాలతో ఆక్షతిని పూరించండి.

ఆంగ్లం -	
మరాటి -	
హింది -	
ఇతర భాషలు -	

ఆరాధ్య ఆ రోజు చాలా ఆనందంగా ఉంది. అందుక్కారణం తమ్ముడు వాసుతో కలసి మొదటి సారిగా తమ అమ్మమ్మ తాతయ్య వాళ్ళ ఊరికి వెళుతోంది. వాళ్ళను తీసుకువెళ్ళడానికి వూరి నుండి వాళ్ళ మామయ్య వేణు వచ్చాడు.

ఆరాధ్య ఎనిమిదో తరగతి చదువుతోంది. వాసు ఆరో తరగతి చదువుతున్నాడు. ఆరాధ్య వాళ్ళ తెలుగు వాచకంలో పల్లెకు పోదాం అనే పాఠం ఉంది. వాళ్ళ టీచర్ ఆ పాఠం చెప్పి రేపటి నుండి దసరా సెలపులు కాబట్టి ఏదైనా పల్లెటూరుకు వెళ్లి ఈ వారం రోజులు అక్కడ ఏమేం చూశారో, ఏమేం చేశారో ఒక వ్యాపం లాగ రాసి తీసుకురండి అన్నది.

మొదట ఆరాధ్య అమ్ము నాన్న అమ్మమ్మ వాళ్ళ ఊరు వెంకటాపురం వెళ్ళటానికి ఒప్పుకోలేదు. అది ఏమాత్రం సౌకర్యాలు లేని మారుమూల పల్లెటూరు. పిల్లలు అక్కడికి వెళితే అన్నింటికి బాగా ఇబ్బంది పడతారని వాళ్ళ భయం. అమ్మమ్మ తాతయ్యలు ఎప్పుడైనా ఏదో వైద్యం కోసం సిటీ పస్తే చూట్టం తప్ప ఆరాధ్య ఎప్పుడూ వాళ్ళ పూరు వెళ్ళలేదు. తమ్ముడితో కలసి చాలా సేపు బతిమిలాడి, ప్రాజెక్టు గురించి చెప్పిన తర్వాత అందుకు ఒప్పుకున్నారు. ఆరాధ్య తండ్రి వెంటనే బావమరది వేణుకు ఫోన్ చేసి వచ్చి పిల్లలను తీసుకువెళ్ళమని చెప్పాడు. వెంటనే వేణు రెక్కలు కట్టుకొని వాలాడు.

వెంకటాపురం నిజంగానే మారుమూల పల్లెటూరు. రాత్రంతా రైలు ప్రయాణం, ఆ తర్వాత బస్సు ప్రయాణం. బస్సు దిగగానే వేణు ఇంట్లో పనిచేసే సామన్లు ఎద్దుల బండితో సిద్ధంగా ఉన్నాడు. పచ్చని పంట పొలాల మధ్య పంట కాలువలను దాటుకుంటూ బండి ప్రయాణం. వాసు అప్పుడే ఎద్దుల బండి తోలడం మొదలు పెట్టాడు. కనుచూపు మేరంతా కంటికి అహోదం కలిగించే పచ్చదనం. తమ ఇల్లా, సూలు, పోపింగ్ మాల్స్ తప్పించి ఏదీ చూసి ఎరుగని ఆ పిల్లలకు ఏదో కొత్త ప్రపంచంలోనికి అడుగు పెడుతున్నట్టుగా

ఉంది. పరిసరాలను తస్యమత్తుంతో చూడసాగారు.

అరగంటలో పూరు చేరుకున్నారు. ఇంటిముందు బండి ఆగగానే అమ్మమ్మ తాతయ్య ఎదురు వచ్చారు. ఆరాధ్యని, వాసును చూడగానే వాళ్ళమొఖాల్లో కనబడ్డ సంతోషం తాలూకు మెరుపును ఒక్క ఆరాధ్య మాత్రమే గమనించింది. అమ్మమ్మ ఆరాధ్యని ఆర్తగా దగ్గరకు తీసుకుంది. ఆ ఆనందంలో ఆమె కళ్ళల్లోంచి నీళ్ళు వచ్చాయి. మనుమడు, మనమరాలు వచ్చినందుకు వాళ్ళు చేసిన హదావుడి అంతాఖంతా కాదు.

వేణు అగ్రికల్చరల్ బీ.ఎస్సి. చదివి ఉన్న ఊళ్లోనే వ్యవసాయం చేస్తూ, అందులో ప్రయోగాలు చేస్తున్నాడు. వాళ్ళకు ఇద్దరు పిల్లలు. మంజుల ఏడో తరగతి, శీను ఐదో తరగతి. శీను పరుగున వెళ్లి పూళ్లో ఈ విషయం టాంటాం చేసి వచ్చాడు. వాళ్ళను చూట్టానికి బిలబిలమంటూ వచ్చిన పిల్లలతో ఇంటి ముందు పందిరి నిండి పోయింది. ఆరాధ్య, వాసు ఆ పిల్లలతో యిట్టే కలసి పోయారు. వాళ్ళతో కబుర్లతో కాలమే తెలీలేదు.

మధ్యహన్మం భోజనాల దగ్గర వంటలన్నీ చాలా రుచిగా ఉన్నాయంటూ తిన్నారు. ముఖ్యంగా ముంతలో తోడు పెట్టిన గడ్డ పెరుగు రుచి చూసి అబ్బా, పెరుగు ఎంత కమ్మగా ఉందో అన్నది ఆరాధ్య, వాసు అయితే ఉట్టిదే జెర్రెస్తూ, ఇలాంటి పెరుగు నేను ఎప్పుడూ తినలేదు అన్నాడు.

అదంతా పాల మహిమ, మీకు సిటీలో ఇలాంటి పాలు దొకపు. అన్ని కల్తిపాలు అన్నాడు వేణు.

సాయంత్రం నాలుగు గంటలకు మంజుల, శీను, ఆరాధ్యవాళ్ళను ఆటలాడునికి బడి దగ్గరకి తీసుకుపోయారు. వాళ్ళ బడి చాలా విశాలంగా ఉంది. ప్రహరీ గోడ చుట్టూతా పెద్ద పెద్ద చెట్లున్నాయి. క్రొండ్ మొత్తం కోలాహలంగా ఉంది. దాదాపు పూళ్లో పిల్లలంతా అక్కడే ఉన్నారా అన్నట్టుంది.

పెద్ద పిల్లలంతా వారీబాల్ ఆడుతూంటే, తను ఈడు పిల్లలంతా, కబడ్డి, కోతికొమ్మచ్చి, వంగిదూకుల్ల, తొక్కుడు బిల్ల, గోలీలాటలు, భోభో ఆడ్డున్నారు. ఆ ఆటల పేరు వినడమే గానీ ఎప్పుడూ చూడలేదు. ఆడలేదు. మంజుల వాళ్ళకు ఒక్కే ఆట గురించి వివరించి చెప్పింది. ఆడపిల్లలు, మగపిల్లలతో సమానంగా కబడ్డి ఆడటం చాలా ఆశ్చర్యం కలిగించింది. శీను, వాసును గోలీలు ఆడటానికి లీసుకుపోయాడు. ఆరాధ్య, మంజుల కలసి తొక్కుడు బిళ్ల ఆడేవాళ్లతో కలసిపోయారు.

రాత్రి భోజనాలయ్యాక డాబా మీద అందరికి సరిపడా నవారు మంచాలు, నులక మంచాలు, మడత మంచాలు ఇలా రకరకాల మంచాలేశారు. నాకు ఈ పల్లెటూరు బాగా నచ్చింది మామయ్య అస్వది ఆరాధ్య. అప్పుడే ఏం చూశాపు రేపు చూద్దాంలే పడుకోండి అన్నాడు వేణు. తాతయ్యతో కబుర్లు చెప్పాలని ఉన్నా బాగా అలసి పోవడం వలన పిల్లలు ఒళ్లెరక్కుండా నిదురపోయారు.

ఇంకా చీకటిగా ఉండగానే మేడకింది పనుల అలికిడికి ఆరాధ్య, వాసు ఇద్దరు మేడ నుండి కిందికి దిగారు.

ఇంటి వెనుక ఉన్న పశువుల కొట్టంలో వాళ్ల

అమ్ముమ్ము ఆపుపాలు పిండుతోంది. మామయ్య గాట్లో మేత వేస్తున్నాడు. ఇద్దరు మనుషులు పౌలం వెళ్డానికి నాగళ్లు కట్టిన కాడిమాస్తను ఎద్దులకు ఎత్తుకుంటున్నారు. పరిసరాలన్ని ఆశ్చర్యంగా చూస్తున్న ఆరాధ్య ఇంట్లోంచి వాసు కేక వెయ్యడంతో లోపలికి వెళ్చింది. అక్కా, అత్తయ్య చూశావా జిమ్ ఎక్కుర్చెబ్బోంది అన్నాడు వాసు.

అది ఎక్కుర్చెబ్బో కాదు మీ అత్త మజ్జిగ చిలుకుతోంది. దాన్ని మజ్జిగ కవ్వం అంటారు. అంతేకాదు. తను రోజూ తిరుగలితో పిండి విసురుతుంది. రోకలితో రోట్లో వడ్డు దంచుతుంది. అందుకే మీ అత్త అంత నాజూగ్గా ఉంది నప్పుతూ అన్నాడు వేణు. అప్పుడే అక్కడికి వచ్చిన పిల్లలు కవ్వం పంకా, మజ్జిగ పంకా అదే పనిగా చూడనాగారు. రమ ఆ తర్వాత వెన్న లీసి ఉట్టిమీద భద్రపరచింది. అక్కడ పెడితే ఇక పిల్లల బాధ ఉండదన్నమాట అస్వది ఆరాధ్య.

శీను గంప తెరువగానే కోడి పిల్లలు బిలబిలమంటూ ఇవతలికి వచ్చాయి. పిల్లలు వాటితో కాసేపు ఆడుకున్నారు. ఇంటివుందు శుభ్రం చేయడంలో, కల్గాపి చల్లి ముగ్గులేయడంలో మంజుల వాళ్ళమ్మకు సాయం చేసింది. అంతపరకు అక్కడే అరుగు మీద కూర్చొని, వచ్చిపోయే వాళ్ళను

చూడసాగారు. గడెలు తోలుకొని, పాలాలకు వెళ్ళేవాళ్ళు, పట్టానికి వెళ్తున్న చిరు వ్యాపారస్తలు, నీళ్ళ కావళ్ళు మౌనీ వాళ్ళతో ఏధి హదావుడిగా పల్లెలో త్వరగా తెల్లవారుతుంది అన్నట్టుగా ఉంది.

పిల్లలూ త్వరగా మొఖాలు కడుకోండి. బాయల్లర్లో నీళ్ళు మరుగుతున్నాయి. అమ్మమ్మ గొంతు వినబడటంతో పిల్లలు లోపలికి ఉరికారు. బాయలర్ గమ్మత్తుగా ఉంది. వేన్నెళ్ళు ఎన్నివాడుకున్న ఇంకా పస్తునే ఉన్నాయి. తాతయ్య పండ్లు తోముతున్నాడు. అదేమిటి తాతయ్య అడిగాడు వాసు. ఇది తుమ్మపుల్ల. తుమ్మపుల్ల, పందుంపుల్లలు పండ్లకు మంచిని. అపునవును అలాంటి యాడ్ నేను చూశాను అన్నాడు వాసు. అందరూ నవ్వారు.

ఆరాధ్య వంట ఇంట్లోకి వచ్చింది. ఇల్లంతా కలయజూసింది. ఎక్కుడ చూసినా మట్టిని పెద్ద పెద్ద నీళ్ళ కాగులు, గంగాళాలు, రాగి బిందెలు, కంచు చెంబులు, రాగి కంచాలు, లోటాలు, అంతేకాక వంట పాతలన్నీ మట్టినో, రాగినో, ఇత్తడినో ఉన్నాయి.

అత్తయ్య వంట చేస్తోంది. పొయ్య మీద మట్టి కుండలో అస్వం కుతకుత ఉడుకుతోంది. ఆరాధ్య ఆళ్ళర్యంగా గనునించి చూసిన వేణు నీన్న మీరు వంటలు చాలా కమ్మగా ఉన్నాయంటూ మెచ్చుకుంటూ తిన్నారుగా. ఆ కమ్ముడనం వంటలకు ఎలా వచ్చిందనుకుంటున్నారు. అందంతా ఈ కట్టెల పొయ్య, మట్టికుండల మహాత్మ్యమే అంటూ అక్కడున్న రాగి మరచెంబులో నీళ్ళు గటగటా తాగేశాడు. మట్టి కుండలూ, రాగి, కంచు, ఇత్తడి పాతల వాడకం మనిషి ఆరోగ్యానికి చాలా మంచిది. పల్లెల్లో ఇంకా అవే వాడుతున్నారు. అందుకే ఇక్కడ డిస్ట్రిబ్యూటర్లు చెత్త అంతగా చేరడంలేదు.

ఆరాధ్య ఇల్లంతా కలయ తిరుగుతూ ఏవేవో ప్రశ్నలు అడుగుతోంది. ఏ ప్రశ్న అడిగినా మామయ్య సశాస్త్రయంగా విడమరచి సమాధానాలు చెప్పడంతో ఆరాధ్యకు చాలా అనందం కలిగింది.

ఆరోజు మధ్యహ్నం వేణు ఆరాధ్యకు వూరు చూపించడానికి తీసుకెళ్ళాడు. ముందుగా కుమ్మరి ఏధికి వెళ్ళారు. వేగంగా తిరుగుతున్న సారె మీద కుండలు చేసే విధానం, నగిసీ పనిచేయడం, ఆరబెట్టి ఆములో కాల్పుడం వంటి వివిధ స్థాయిలు చూశారు. తర్వాత కమ్మరి కొలిమి దగ్గరికి, వడంగి దగ్గరికి, కంసాలి దగ్గరికి, చీరలు నేనె మగ్గాల దగ్గరికి వెళ్ళారు. ఆరాధ్య అడిగే సందేహాలన్నింటికి వేణు ఓపికగా సమాధానాలు చెప్పున్నాడు. ఇంటికి వచ్చే దారిలో నూనె గానుగను చూశారు. దీనినే సిటీలో 'కోల్డ్ ఫ్రెస్ట్ నూనె' అంటారు అన్నాడు వేణు.

సాయంత్రం అందరూ కలసి చెరువుకట్ట కింద జరుగుతున్న సంతకు వెళ్ళారు. శీమ మిగతా పిల్లలతో కలసి చెరువులో ఈత కొట్టాడు. నీళ్ళలోకి వంగిన చెట్టు కొమ్మ మీద సుంచి నీళ్ళలోకి పల్లీకొట్టి దూకే తర్వాత అదే చెట్టు మీద దొంగ పోలీసు ఆట ఆడారు. పిల్లలంతా సంత చూసుకొని ఇంటికి వచ్చారు.

రాత్రి భోజనాలయ్యక డాబా మీద తాతయ్య బోల్లు కబుర్లు చెప్పాడు. రోజు ఒక కథ చెప్పాల్సిందే.

రోజులు గడుస్తున్నాయి. పిల్లలు తేదీలు, వారాలు మరచిపోయారు. సమయం ఎలా గడుస్తోందో తెలియడం లేదు. ఒకరోజు అమ్మమ్మ గాజల వాడికి పిలిపించి ఆడపిల్లలిద్దరికీ, గాజలు తోడిగించింది. గాజలు తొడుగుతున్నంత సేపూ అదో వేడుక.

దసరా పండుగ రానే వచ్చింది. దానికే విజయ దశమి అని మరో పేరు. పాయ్యన్నే పిల్లలు వేణుతో కలసి మామిడి తోటకు వెళ్లి మామిడి ఆకులు తెచ్చి, అన్ని గుమ్మాలకు నిండుగా కట్టారు. పిల్లలు అందరు పాలాలకు వెళ్లి జొన్న, సజ్జ కంకులున్న దంటల్లు తీసుకువచ్చారు. వాటిని ఊరేగింపుగా వెళ్లి అన్ని ఒక కట్టగా జమ్మిచెట్టు మీద కట్టారు. అని పట్టుల కోసం అని తాతయ్య చెప్పాడు. ఆ ఆచారం లో భూతదయ ఇమిడి ఉంది.

పండుగ అయిపోయింది సెలపులూ అయిపోయాయి. సిటీకి వెళ్ళాలంచే ఎందుకో బాధగా ఉంది. అందరికి బాధగానే ఉంది. అమ్మమ్మ అయితే పిల్లలను దగ్గరకు తీసుకొని మళ్ళీ కంటతడి పెట్టింది. మీకు రావాలనిపించినపుడ్లా కబురు చేయండి, మీ మామయ్యము పంపుతాను అస్వది. ఆరాధ్య అమ్మమ్మ కళ్ళలోకి చూస్తూ తల ఊపుతుంటే, తన కంట్లోనూ నీళ్ళు ఉంచికాయి.

ఆరాధ్యనీ, వాసును తీసుకొని, వేణు బయలుదేరాడు.

ఆరాధ్యకి తిరుగు ప్రయాణం ఏమూత్రం ఉత్సాహంగా లేదు. అనుక్కణం ఆ పదిరోజుల జ్ఞాపకాలు వెంటాడుతున్నాయి.

సిటీకి వచ్చాక ఒక రోజు కూర్చొని తన పూర్తి ప్రయాణం, పదిరోజులు తను అక్కడ గడిపిన వివరాలు అన్ని రాసి చివరగా ఇలా రాసి వాళ్ళ టీచర్కు అందజేసింది.

పట్టానికి, పల్లెకు తేడా నాకు చాలా స్పృష్టంగా తెలుస్తోంది. నగరంలోని పిల్లలు, బాల్యాన్ని అనుభవించడం లేదనిపిస్తోంది. తీరిక దొరికితే టీపీ, ఇంటర్వెట్, అంతే చాలా బళ్ళల్లో, ఆటలు లేపు, ఆట స్ఫలాలు లేపు. శారీరక శ్రమకు దూరమౌతున్నారు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంచే ఈ పదిరోజులు పల్లెకు వెళ్ళచ్చినట్టుగా లేదు. స్వగ్గనికెళ్ళచ్చినట్టుగా ఉంది అంటూ ముగించింది.

కవి పరిచయం:-

శ్రీ దాసరి వెంకటరమణగారు దాసరి వెంకటరమణమై, రంగయ్య అను పుణ్యదంపతులకు 1965 మార్చి 22న అంధ్రప్రదేశ్‌లోని కర్నాట జిల్లా ఉయ్యాలవాడలో జన్మించారు. పీరి బాలసాహిత్య రచనలు ఎన్నో తెలుగు పత్రికలలో ప్రచురితమయ్యాయి. అంతేగాక ఎన్నో నాటికలు, లఘుచిత్రాలు రచనలు చేసి, ఆకాశవాణిలో దర్శకత్వం వహించి ప్రసారం చేశారు. ఎం.ఎ (తెలుగు), పిజి డిప్టీ మా ఇన్, 'ఫీల్డ్ డైరక్టన్' చేశారు. పీరు రచించిన 'ఆనందం' కథల సంపుటికి కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి అవార్డు, 'అమ్మ మనసు' కథల సంపుటికి పాటిస్తి శ్రీరాములు తెలుగు విష్ణువిద్యాలయం నుండి 'ఉత్తమ బాలసాహిత్యం' పురస్కారం లభించాయి. ప్రస్తుతం రంగం ప్రైదరాబాద్లో రిజిస్ట్రేషన్ శాఖలో సబరిజిస్ట్రార్ అండ్ రిజిస్ట్రార్ అఫ్ మేరేజెన్స్‌లో పనిచేస్తున్నారు.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీరెప్పుడైనా పల్లెటూరిని సందర్శించారా?
- 2) పల్లెటూరు ఎలా ఉంటుందో చెప్పండి.
- 3) పల్లెకు, పల్లొనికి గల తేడాలు చెప్పండి.

II. చదవండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలం పెంపాందించుకుందాం.

బలిమిలాడుట = అనుసయింతో అర్థించుట;
అఫ్సోదం = సంతోషం; తస్యయత్వం = పరమానందం;
డాబా = చదువైన పైకపు ఉన్న ఇల్లు;
కబుర్లు = మాటలు, కొత్త సంగతులు;
తిరుగలి = విషువ్రాత, పిండి విసిరే రాతిపనిముట్టు
గోట్లో = పశుపులకు మేతవేయు స్థలము.

III. కృత్యం

కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ. తమ పిల్లల్ని వెంకటాపురం వంపించబానికి ఆరాధ్య అమ్మా, నాన్న మొదట ఒప్పుకోక పోవడానికి గల రెండు కారణాలు.

1. _____ 2. _____

పుట సంఖ్య: 62లోని “ఆరాధ్య ఎనిమిదో తరగతి చదువుతోంది” నుండి

అరగంటలో వూరు చేరుకున్నారు” పరకు

అ. 1. వైద్యం కోసం సిటీకి పచ్చేవారు

2. వెంకటాపురం చేరుకోవడానికి ఆరాధ్య, వాసు ప్రయాణించిన వాహనాలు-

అ. i) కింది వాక్యాలు ఏ కాలమో రాయండి.

- 1) ఆరాధ్య ఎనిమిదో తరగతి చదువుతోంది.
- 2) ఆరాధ్య తండ్రి వేణు పిల్లలను తీసుకెళ్ళమని చెప్పారు.

ii) స్వీయస్వందన

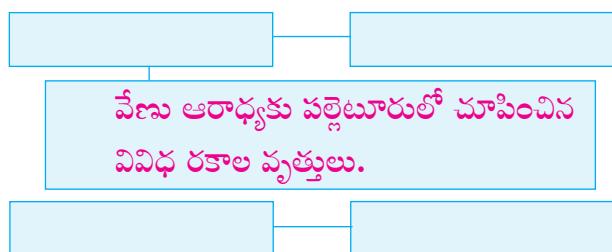
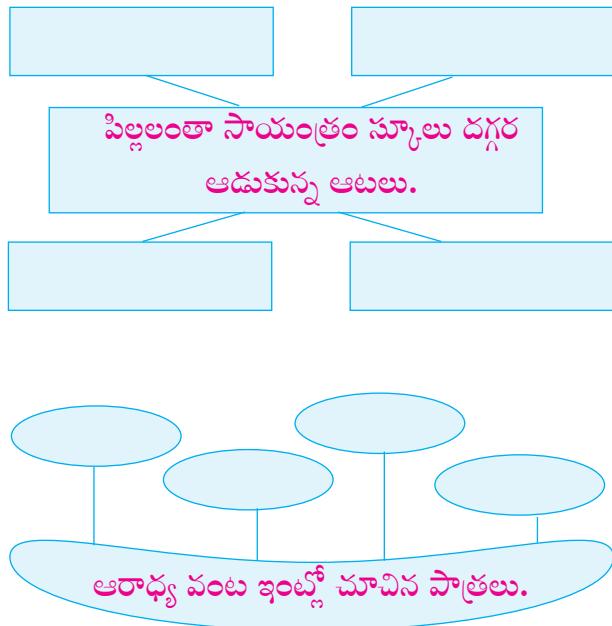
ఊరి ప్రయాణాల్లో మీ అనుభవాలు.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి.

A. కింది కృత్యాలు చేయండి.

కింది ఆల్లికలను పూరించండి.

B. కింది భాషీలను కుండలీకరణంలోని సరైన పదాలతో పూరించండి.

(ఆపుపాలు, పల్లెటూరు, బాల్యాన్ని, వూమిఁడి ఆకులు)

1. వెంకటాపురం నిజంగానే మారుమూల _____
2. పశువుల కొట్టంలో వాళ్ళ అమ్మమ్మ పిండుతోంది.
3. _____ తెచ్చి అన్ని గుమ్మాలకు నిండుగా కట్టారు.
4. నగరంలోని పిల్లలు _____ అనుభవించడం లేదు.

ఇ. ఎపరు ఎపరితో పలికిరో రాయండి.

- 1) “మీకు సిటీలో ఇలాంటి పాలు దొరకపు, అన్ని కల్పిపాలు” _____ - _____
- 2) “నాకు ఈ పల్లెటూరు బాగా నచ్చింది మామయ్య!” _____ - _____
- 3) “అక్కా! అత్తయ్య చూశావా జిమ్ ఎక్కర్చెబ్బేజ్ చేస్తోంది -” _____ - _____
- 4) “పిల్లలూ! త్వరగా మొఖాలు కడుక్కోండి” _____ - _____

ఇ. కింది వాక్యాల తప్పాప్పులను గుర్తించండి.

- 1) వాను అప్పుడే ఎద్దుల బండిని తోలడం మొదలుపెట్టాడు. ()
- 2) వేణు బి.ఎస్.సి. చదివాడు. ()
- 3) పెద్ద పిల్లలంతా పుటబాల్ ఆడుతున్నారు. ()
- 4) అది ఎక్కర్చెబ్బేజ్ కాదు మీ అత్త మజ్జిగ చిలుకుతోంది. ()

ఉ. కింది వాటిని జతపరచండి.

‘క’ పదము	‘చ’ పదము
1) వెంకటాపురం	అ) వేణు
2) ఆరాధ్య, వానుల మామయ్య	అ) ఆరోగ్యానికి మంచిది
3) రాగి, కంచు, ఇత్తడి పాత్రల వాడకం	ఇ) ‘కోల్డ్ ప్రెస్స్’, నూనె
4) నూనె గానుగ	ఈ) పల్లెటూరు

ఊ. స్వీయస్సందన

- 1) మీకు తెలిసిన పల్లెటూరిని సందర్శించి, అందలి విశేషాలను వివరంగా మీ సాంత మాటల్లో రాయండి.
- 2) ‘గ్రామాలు దేశానికి పట్టుకొమ్మల వంటివి’ అని చెప్పడంలో మీ అభిప్రాయాన్ని రాయండి.

V. భాషావగాహన.

అ. కెంది వాటిని పూరించండి.

పదము	విడదీయుట	సంధి పేరు
	తాత + అయ్య	
రాత్రంతా		
	భోజనాలు + అయ్యక	
	అది + అంతా	

ఆ. కెంది పదాలను వాటి సమాస నామములతో

జతపరచండి

‘క’ పద్దము	‘చ’ పద్దము
1) వారం రోజులు	అ) విశేషణ పూర్వపద కర్మ ధారయ సమాసము
2) అమ్ముమ్మ తాతయ్యలు	ఆ) ద్విగు సమాసము
3) పాల మహిమ	ఇ) ద్వారంద్వ సమాసము
4) పెద్ద నీళ్ళకాగు	ఈ) పష్టి తత్తురుష సమాసము

ఇ. కెంది గుర్తింపబడిన పదాలు ఏ భాషాభాగములకు చెందినవో రాయండి.

అరాధ్య తను అక్కడ గడిపిన వివరాలు అన్ని రాసి చివరగా ఇలా రాసి వాళ్ళ టీచర్కు అందచేసింది.

అరాధ్య

తను

అక్కడ

చివరగా

అందచేసింది

ఈ. కెంది వాక్యములు సామాన్య/సంస్కృతి/

సంయుక్తములలో ఏ రకమునకు చెందినవో రాయండి.

1) ఆరాధ్య ఎనిమిదో తరగతి చదువుతోంది.

2) పిల్లలు అక్కడికి వెళితే అన్నింటికి బాగా ఇఖ్యంది పడతారని వాళ్ళ భయం

ఉ.సూ : దీపావళి సెలవులందు లేదా వేసవికాలపు సెలవులందు విద్యార్థులను గ్రామాలకు వెళ్ళమని చెప్పి, అక్కడి విశేషములను తెలుసుకోని ఒక వ్యాసముగా రాయమని చెప్పండి.

వి.సూ : వివిధ రకాల గ్రామాలను, పట్టణాలను సందర్శించి వాటి మధ్యగాల తేడాలను తెలుసుకోండి.

3) మనుమడు, మనుమరాలు వచ్చినందుకు వాళ్ళ చేసిన హడొవుడి అంతా ఇంతా కాదు.

4) వాళ్ళ బడి చాలా విశాలంగా ఉంది.

ఉ. కెంది గుర్తింపబడిన ప్రత్యయాలు ఏ విభక్తులకు చెందినవో రాయండి.

1) అరగంటలో పూరు చేరుకున్నారు.

(అ) ప్రథమ విభక్తి

(అ) ద్వితీయ విభక్తి (ఇ) పష్టి విభక్తి

2) ఆరాధ్య, మంజుల తొక్కుడుబిళ్ళ ఆడేవాళ్ళతో కలని పోయారు.

(అ) తృతీయ విభక్తి (అ) చతుర్థ విభక్తి

(ఇ) పంచమీ విభక్తి

3) పిల్లలు కాసేపు వాటితో అడుకున్నారు.

(అ) ద్వితీయ విభక్తి

(అ) ప్రథమ విభక్తి (ఇ) సప్తమీ విభక్తి

4) పంట పొలాల మధ్య పంట కాలువలను దాటుకుంటూ బండి ప్రయాణం

(అ) పష్టి విభక్తి (అ) చతుర్థ విభక్తి

(ఇ) ద్వితీయ విభక్తి

ఊ. కెంది వాక్యంలోని వాక్యాంగాలను గుర్తించి రాయండి.

1) పెద్ద పిల్లలంతా వాలీబాల్ అడుతున్నారు.

2) వేఱు ఆరాధ్యకు ఊరు చూపించాడు.

VI. స్వజనాత్మకత.

పల్లె వాతావరణాన్ని గురించి మిత్రులతో చర్చించి, రాయండి.

నేనివి నేర్చుకున్నా:

1) గ్రామ జీవనము గురించి.

2) పల్లెకు, పట్టానికి గల తేడాలను గురించి.

మహాభారతాన్ని మొట్టమొదటటిగా సంస్కృతంలో రచించినది వేదవ్యాసుడు. ఇది పంచమవేదంగా కీర్తి గాంచింది. ఈ మహాభారతం తెలుగులో చంపూకావ్యంగా అంటే పద్యగద్యాలతో కూడిన కావ్యంగా ముగ్గురు క్షులవే అంధ్రీకరించబడింది. వారు “కవిత్రయము”గా ప్రసిద్ధిగాంచిన నన్నయ, తిక్కన, ఎళ్ళొ ప్రగడలు. ఈ మహాభారతములో 18 పర్వాలు ఉన్నాయి. అవి

1. ఆఖపర్వం	5. ఉన్నోగ్గపర్వం	9. శల్వపర్వం	13. అనుశాసనికపర్వం	17. మహాప్రస్తావపర్వం
2. సుఖపర్వం	6. భీషమపర్వం	10. సామ్రాజ్యికపర్వం	14. అష్వమేధపర్వం	18. స్వర్గార్థహాషపర్వం
3. అరణ్యపర్వం	7. ద్రోణపర్వం	11. త్రైపర్వం	15. ఆశ్రమవైసపర్వం	
4. విరాటపర్వం	8. కర్తృపర్వం	12. సాంతిషపర్వం	16. మౌసిలపర్వం	

నన్నయ: సంస్కృత భారతాన్ని తెలుగులో ఆంధ్రీకరించిన కవిత్రయములో మొదటి కవి నన్నయ. ఆయన 11వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. నన్నయ్య ఆది, సభాపర్వములు మరియు అరణ్య పర్వములో దాదాపు రెండున్నర పర్వాలు ఆంధ్రీకరించారు. ఆయన తెలుగు సాహిత్యానికి అద్భుతుడు. ఆదికవి, శబ్దశాసనముడు, వాగసుసనుడు అను బిరుదులు పొందారు. రాజరాజసరేంద్రుని ఆస్థాన కవి. నన్నయ రచన స్వేచ్ఛానువాదముగా సాగినది. ప్రసన్నకథాకలితార్థయుక్తి, అక్షరరమ్యత, నానారుచిరార్థ సూక్తానిధిత్వము అనే శైలీ లక్షణాలతో కూడినది.

తిక్కన: కవిత్రయములో రెండవ కవి తిక్కన. ఆయన 13వ శతాబ్దికి చెందినవాడు. ఆదికవి నన్నయ అసంపూర్ణముగా వదిలిన అరణ్యపర్వాన్ని అలాగే విడిచిపెట్టి తరువాత 15 పర్వాలు అనగా విరాట పర్వము నుండి స్వర్గార్థహాషపర్వము వరకు అనువదించాడు. ఆయన మనుమసిద్ధి ఆస్థానకవి కాక మంత్రిత్వం కూడ వహించాడు. యజ్ఞము చేసి సోమయాజిగా మారాడు. తిక్కన కవిత్వము తేట తెలుగు

పదాలతో జాతీయత ఉట్టిపడుతూ ఉంటుంది. తెలుగు జాతి జీవన విధానం చక్కగా ప్రతిబింబించునట్లు చిన్న చిన్న పదాలతో మహాత్మరమైన భావాలను ఇమిడ్జ్ రాశాడు. ఈయనకు కవిత్రయ్యా ఉభయకవిమిత్రుడు అనే బిరుదులు కలవు.

ఎళ్ళొప్రగడ: కవిత్రయములో మూడవ కవి ఎళ్ళొ. ఆయన 14 శతాబ్దానికి చెందిన కవి. అధ్యంకిని పాలించిన ప్రోలయ వేమారెడ్డి ఆస్థాన కవి. నన్నయ అసంపూర్ణముగా వదిలిన అరణ్యపర్వాన్ని తెలుగులోనికి అనువదించాడు. ఎళ్ళొ రచనలో నన్నయ ఆఖ్యానశైలి (కథాకథనం), తిక్కన నాటకీయత మరియు వర్ణనాత్మకతలను గమనించగలము. ఎళ్ళొనకు ప్రబంధపరమేశ్వరుడు, శంఖుదాసుడు అను బిరుదులుగలవు.

‘తించే గారెలు తినాలి – వించే భారతం వినాలి’ అనే విధంగా ప్రజల మనస్సులో నాటుకుపోయేలా తెలుగు మహాభారతాన్ని మనకందించినందుకు ఈ కవిత్రయానికి ధన్యవాదములు తెలుగుకుండాం.

నేపథ్యం:

పుస్తకాలలో ఉంటోయి
రాకెట్ల రాజ్యాలు
విజ్ఞానపు సుభ్యాసోలు
సాంకేతిక పరిజ్ఞానాలు
ఎంతో గొప్పతీ పుస్తకాల ప్రపంచం

ఈ పుస్తకాలకు నిలయాలే గ్రంథాలయాలు.

స్వాతంత్యానికి పూర్వమే గ్రామగ్రామమున గ్రంథాలయాలు స్థాపించాలనే ఉద్యమాన్ని చేపట్టరు కీ.శ. గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరాఘవగారు. ప్రస్తుత కాలంలో ఇలాంటి సత్కార్యాన్ని ఎవరు ఎందుకు ఎలా చేపట్టారో చూద్దామా!

మాది మధ్య తరగతి ఉపాధ్యాయ కుటుంబం. చాలా మంది ఉపాధ్యాయుల ఇళ్ళలోలాగే మా ఇంట్లోనూ చాలా పుస్తకాలుండేవి. పుస్తకాలు, విజ్ఞానం డబ్బు కంటే చాలా ఎక్కువ విలువైనవిగా భావించేవాళ్ళు.

ఆపూరి మనుషులు మా తాతగార్చౌంత గొరవించేవాళ్లో నాకిపుటికి జ్ఞాపకమే. ఆయన ధనవంతుడు కాదు. మా ఇంటి ముందరి మరిచెట్టు క్రింద చాపేసుకొని కూచునేవాడు. పుస్తకం ఆయన నిరంతర హస్తభూషణం. సాయంకాలాల్లో, సలహాల కోసం ఎందరో ఆయన దగ్గర కొచ్చేవాళ్ళు. లఙ్గాధికారైనా త్రోవనపోతూ ఆయన్నెంతో గొరవంగా పలకరించేవాడు.

ఒకసారి “ఉపాధ్యాయుణ్ణిందుకు గొరవించాలి?” అని అడిగాను.

ఆయన నవ్వి ఓ కథ చెప్పాడు.

“మహాభారతపీరుడు అర్థానుడు. అతనికి స్నేహితులున్నారు. ఒకసారి వాళ్ళు అతన్నడిగారట. “మీ గురువు ద్రోణాచార్యులవారిని అంతగా గొరవిస్తావెందుకు?” అని. ద్రోణుడు ముసలివాడు. పైగా అర్థానుడంతటి ధనవంతుడు కాదు. ఏ రాజ్యాన్నీ పరిపాలించలేదు. అర్థానుడు ఆయన పాదాలు వదలకుండా కూచునేవాడట మహాగొరవంగా. అర్థానుడు చెప్పాడట, ‘ప్రపంచంలో ప్రతిది ఏదో ఒకనాటికి నశించిపోయేదే. అందం, వజ్రాలు, బంగారం, భూమి-ప్రతిదీ. ఎప్పటికీ నశించనిది విజ్ఞానం మాత్రమే. దాన్ని ఎంత ఎక్కువగా యిస్తే అంత ఎక్కువగా తిరిగి వస్తుంది.’”

ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలకు విజ్ఞానాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. నా దృష్టిలో అతను చాలా ఐశ్వర్యవంతుడు. అందుకే

అతన్ని గొరవిస్తాము. అతని ఐశ్వర్యాన్ని చూచికాదు. అతను విజ్ఞానానికి మూలం అందుపల్ల.

పసితనంలో మొట్టమొదటటిసారి ఇంటి సుంచి బైటికొచ్చి ఆయనతోబాటు వెళ్ళింది గ్రంథాలయానికి.

చిన్న రెండంతస్తుల భవనంలో పుంది గ్రంథాలయం. క్రింది ఇంట్లో అంగడి పుండేది. పై అంతస్తులో గ్రంథాలయం. భవనం పక్కన ఓ మరిచెట్టుంది. దాని క్రింద ఓ సిముంటు నేదిక పుంది. కన్నడంలో దాన్ని ‘కట్ట’ అంటారు. సాయంత్రం ఊరిపెద్దలక్కడ కూచుంటారు. వాళ్లలో మా తాతయ్యుకడు. ఆయనతోబాటు నేనూ వెళ్లేదాన్ని. నన్నాయన మొదటి అంతస్తులో వదిలి ‘కట్ట’ మీద కూచునేవాడు.

నేను చూచిన గ్రంథాలయాల్లో అది మొదటిది. అద్దాల తలుపుల బీరువాలుండేవి. పుస్తకాలు తేలిగ్గా తీసుకొని చదవోచ్చు. వార్తాపత్రికలు, వారపత్రికలు ఒకదాని మీదొకటి జ్ఞాగ్రత్తగా పెట్టేవాళ్ళు. హయిగా చదువుకునేందుకు కుర్చీలు, టేబుళ్ళు ఉండేవి; చాలా నిశ్శబ్దంగా పుందేది. నేను చిన్న పిల్లల పుస్తకాలు చదవడం ఆరంభించింది అక్కడే. చదువుతూ నన్ను నేను మరచిపోయేదాన్ని. తాతయ్య ఇంటికి వెళదామని పిలిచేంత వరకు చదివేదాన్ని.

సంవత్సరాలు గడిచాయి. నాకు పన్నెండేళ్లోచ్చాయి. ఆ చిన్న పల్లెటూరి గ్రంథాలయంలో పున్న పుస్తకాలన్నీ చదివేశాను. కొత్త పుస్తకాల్లోపు. గ్రంథాలయానికి పోవాలంటే నిసుగ్గిపించేది. తాతయ్యకు తేడుగా మరిచెట్టు క్రింద కూచునేదాన్ని.

ఒక సాయంత్రం ఇంటికి పోతున్నాం. చీకటిపడ్డది. నీధిదీపాలు మినుకు మంటున్నాయి. తాతయ్యకు సరిగా కళ్ళ కనిపించపు. చెయ్యిపట్టుకొని తీసుకుపోతున్నాను.

ఉన్నట్లుండి ఆగిపోయాడు తాతయ్య. “నేనోక పద్యం సగం చెబుతాను. నువ్వు పూర్తి చెయ్యగలవా? ఇది అందరికీ తెలిసిన పద్యమే!” అన్నాడు.

ఈ ఆట మేము చాలాసార్లు ఆడాము. అలా చాలా పద్యాలు నేర్చుకున్నాను. “ప్రయత్నిస్తాను” అన్నాను.

“నాకు రెక్కలుంటే” ప్రారంభించాడాయన.

కళ్ళార్పకుండా వెంటనే ఇలా అన్నాను. “ప్రక్కవూరి గ్రంథాలయాన్ని కెగిరిపోతాను- మరిన్ని పుస్తకాలు చదివేందుకు.”

అచ్చెరువుతో తాతయ్య నిల్చున్నాడు. “మళ్ళీ చెప్పు” అన్నాడు. “ప్రక్క వూరి గ్రంథాలయానికెగిరిపోతాను - మరిన్ని పుస్తకాలు చదివేందుకు.”

ఆయన నవ్వి “పద్యాన్ని బలే తెలివిగా పూరించావే! అసలు పద్యం తెలుసునా! అన్నాడు.

**“ఓ తెలుసు, నోకే రెక్కలుంటే
తీణికానంతోకెగిలిషాతను
అందుమైన చోట్టున్న ఉస్తాము
గొప్పవోలి కలుస్తాము
గుప్పునధులు వెతుకుతాను.”**

తాతగారు వూట్లాడలేదు. ఇంటికి చేరాము. చాపపరుచుకొని కూచున్నాడాయన. నన్ను పిలిచాడు. అలిసినా సంతోషంగా పున్నాడాయన. నా చిన్న చెయ్య తన చేతిలోకి తీసుకుని అడిగాడు.

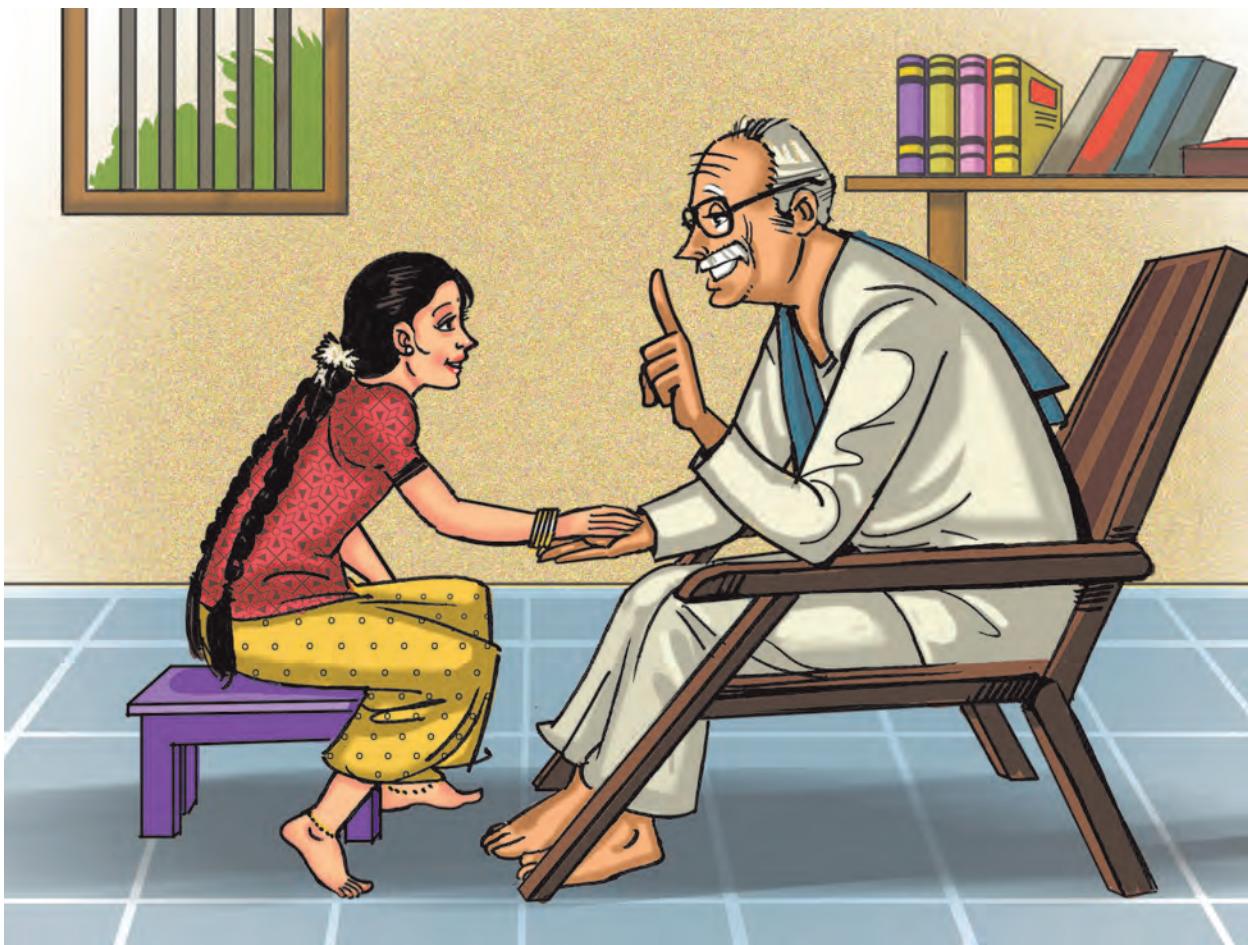
“పంద సంపత్తురాలకు ముందు అమెరికాలో ఆంధ్రా కార్బోజీ అనే అతసుండేవాడు. నువ్వు విన్నావా? ఆయన కోటీశ్వరుడు. చనిపోయేటప్పుడు తన ఆస్తి తన పిల్లలకు చెందాలని రాయలేదు. ఆ డబ్బుతో వీలయినన్ని ఎక్కువ గ్రామాల్లో గ్రంథాలయాలు కట్టించాలని రాశాడు. నేను అమెరికా వెళ్లి చూడలేదుగాని అక్కడి గ్రామాల్లో కనిపించే ప్రతి గ్రంథాలయం ఆయన డబ్బుతో కట్టించిందేనంటారు.

“ఇంకా ఎంతకాలం పుంటానో తెలీదు. నీకు పుస్తకాలంటే ఎంతిప్పమో పద్యాన్ని పూరించడంబట్టి తెలిసింది. నాకు మాటివ్వు. పెద్దదానివైన తరువాత, నీ దగ్గర అవ సరానికి మించిన డబ్బుంటే కనీసం ఒక్క గ్రంథాలయానికైనా పుస్తకాలు కొనిస్తానని ప్రమాణం చెయ్య.”

అది చలికాలం. ఆయన తన పెద్దచేతిలోకి నాచిన్నచేతిని తీసుకోవటం నాకిపుటికీ జ్ఞాపకం సుంది. ప్రతిరోజూ నల్లబల్ల మీద సుడ్డముక్కతో అనేక వేల పంక్కలు రాసిన ఆయన చెయ్య గట్టిగా పుంది. వృద్ధాప్యంతో శరీరం ముడుతలు పడ్డది. కార్బోజీలాగా మేము ధనవంతులంకాదు. కానీ తాతయ్య అనుభవ సంపన్ముడు, జ్ఞాన సంపన్ముడు.

పెద్దదాన్నయి, చాలా డబ్బు సంపాదించిన తరువాత, గ్రంథాలయానికి పుస్తకాలు కొనిస్తానని తాతగారికిచ్చిన వాగ్దానం గుర్తుంది.

ఇన్ఫోస్టేషన్ ఫౌండేషను ద్వారా పదివేల గ్రంథాలయాలకు పుస్తకాలు కొనిచ్చాము.

రచయిత్రి పరిచయం:-

శ్రీమతి సుధామూర్తిగారు కర్రాటుక రాష్ట్రంలోనే పిగ్గాన్లో విమలా కులక్కా, అర్.హాచ్ కులక్కా లను పుణ్యదంపతులకు 1950 అగస్టు 19న జన్మించారు. ఎలక్ట్రిక్లెన్ ఇంజనీరింగ్ వచ్చారు, కంప్యూటర్ సైన్స్‌లో మాస్టర్ డిగ్రీని సాధించారు. అటో పరిశ్రమమైన 'వెల్కు'లో మొట్టమొదటి మహిళా ఇంజనీరుగా బాధ్యతలు స్వీకరించారు. ఇన్నోసిప్ ఫౌండేషన్ అధినేతగా భూరి విరాళాలను అందజేస్తారు. ప్రతి పారశాలకు ఒక గ్రంథాలయం అన్న అమె లక్ష్మణాధనలో ఇప్పటిపుటకు 50,000 గ్రంథాలయాలను నెలకొల్చారు. చిన్న నాటి వాగ్దానాన్ని నెరువొర్చు కుంటున్నారు. ఎన్నో సామాజిక కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నారు. 2006లో భారత ప్రభుత్వం నుండి 'పద్మశ్రీ' పురస్కారం పొందారు. బాల్యంలో తాతయ్య, నానమ్మల అనుభవాలతో పెద్దయ్యాక How I taught my grandmother to read and other stories అనే పుస్తకాన్ని రచించారు. ఆ పుస్తకం దాదాపు పదిహేను భాషలలో తర్వాత చేయబడింది. తెలుగు భాషలో 'అమృమ్మ చదువు' పేరుతో తర్వాత చేయబడింది. ప్రస్తుత పార్యాఫాగం రః పాత్రపుస్తకం నుండియే గ్రహించబడింది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) మీకు తెలిసిన ప్రసిద్ధ గ్రంథాలయాల పేర్లను చెప్పండి.
- 2) గ్రంథాలయాల పునర్ లాభాలు గూర్చి చర్చించండి.

II. చదపండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలం పెంపొందించుకుందాం.

నిరంతరం = ఎల్లప్పుడూ;

పాస్త్రభూపణం = చేతిలో ఆభరణం;

ఐశ్వర్యం = సంపద; అంగడి = దుకాణం;

అచ్చెరువు = ఆశ్వర్యం;

గుప్త నిధులు = రహస్యంగా దాచిన సంపదలు;

పూరించండి = పూర్తి చేయండి;

పంక్తులు = వరుసలు; వృద్ధావ్యం = ముసలితనం;

వాగ్గానం = మాట.

III. కృత్యం

కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనాసుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ. కింది ప్రశ్నలకు సరియైన జవాబులను ఎంచుకోండి.

1) అర్జునుని గురువు

(అ) విశ్వామిత్రుడు (ఆ) వశిష్ఠుడు

(ఇ) ద్రోణుడు (ఈ) వాలీకి

2) మహాభారత వీరుడు

(అ) ధుర్యోధనుడు (ఆ) కర్ణుడు

(ఇ) అర్జునుడు (ఈ) ధర్మరాజు

3) అర్జునుడు ఇది నశించదని చెప్పాడట.

(అ) విజ్ఞానం (ఆ) వజ్రాలు, అందం

(ఇ) పేదరికం (ఈ) రాజ్యం

4) ఉపాధ్యాయుడు విజ్ఞానాన్ని వీరికి ప్రసాదిస్తాడు.

(అ) చెట్టుచేమలకు (ఆ) జంతువులకు

(ఇ) పిల్లలకు (ఈ) క్రిమికీటకాలకు

పుట సంఖ్య: 69లోని “మహాభారత వీరుడు. నుంచి విజ్ఞానానికి మూలం అందువల్ల” పరకు

అ. ఎవరు ఎవరితో అన్నారు.

1. ద్రోణాచార్యుల వారిని అంతగా గౌరవిస్తావెందుకు. →

2. ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలకు విజ్ఞానాన్ని ప్రసాదిస్తాడు. →

ఇ. i) ప్యతిరేక పదాలు రాయండి.

1) స్నేహితులు x 2) గౌరవము x

ii) స్వీయస్వరందన.

విద్యను నేర్చించే గురువుపట్ల నీ అభిప్రాయం తెలియజేయుము.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ. జవాబులు రాయండి.

- 1) మహాభారతాన్ని సంస్కరితంలో ఎవరు రచించారు?
- 2) ద్రోణాచార్యుని అర్జునుడు గౌరవించడానికి కారణం ?
- 3) రచయిత్రిని గ్రంథాలయానికి ఎవరు తీసుకొని వెళ్ళారు ?
- 4) తనకే రెక్కలుంటే రచయిత్రి ఏం చెయ్యాలనుకున్నారు?
- 5) రచయిత్రి చూచిన గ్రంథాలయం.
- 6) ఆంధ్రా కార్యాచిల్డ్ అభిలాష.
- 7) తాతగారు రచయిత్రి దగ్గర తీసుకున్న ప్రమాణం.

అ. ఎవరు ఎవరితో అనిరి.

- 1) ఉపాధ్యాయుడైందుకు గౌరవించారి.
- 2) ఎప్పటికీ నశించనిది విజ్ఞానం మాత్రమే.
- 3) నేనోక పద్యం సగం చెబుతాను.
- 4) మరిన్ని పుస్తకాలు చదివేందుకు.

అ. భాషీలను పూరించండి.

- 1) ఉపాధ్యాయుడు పిల్లలకు _____ ప్రసాదిస్తాడు.
- 2) చిన్న రెండంతస్థల భవనంలో ఉంది _____
- 3) తాతయ్యతో _____ క్షింద కూర్చునేడాన్ని.
- 4) అమెరికాలో _____ అనే అతసుండేవాడు.

V. స్వియసుందర

- 1) గ్రంథాలయాల ఉపయోగాలు నీ సాంత మాటల్లో రాయుము.
- 2) నీకు సచ్చిన కథను సాంతవాక్యాల్లో రాయుము.

VI. భాషాపగాహన.

అ. సరియైన సంధి పేరును గుర్తించి రాయండి.

	పదం	విడదీయండి	సంధి పేరు
1	లజ్జాధికారి	_____ + _____	_____
	వృధిసంధి	సవళ్లదీర్ఘసంధి	గుణసంధి
2	విలువైనవి	_____ + _____	_____
	గుణసంధి	వృధిసంధి	అకారసంధి
3	రెక్కలుంటే	_____ + _____	_____
	అకార సంధి	ఉకారసంధి	ఇకారసంధి
4	కొనిస్తానని	_____ + _____	_____
	ఇకారసంధి	గుణసంధి	యడాగమ సంధి

అ. కింది విగ్రహవాక్యములను సరియగు సమాస నామంతో జతపరచండి.

‘క’ వర్ణం	‘చ’ వర్ణం
1. మరి అను పేరుగల చెట్టు	అ) ప్రోత్సహిస్తున్న సమాసము
2. గ్రంథాలకు ఆలయం	ఆ) విశేషణ వూర్పువద కర్మధారయ సమాసము
3. నల్లదైన బల్ల	ఇ) సంభావనపూర్వవద కర్మధారయ సమాసము

నేనివి నేర్చుకున్నా:

- నిస్సార్థమైన పనులతో ఇతరులను సంతోషపెట్టువచ్చు. త్వాం పొందవచ్చు.
- జ్ఞానం పెంచుకొనేందుకు గ్రంథాలయాలకు వెళ్లి చదువుకోవాలి.

ఇ. సామాన్య, సంయుక్త, సంఖీషణవాక్యాలను గుర్తించుము.

- 1) మా ఇంటి ముందరి మరిచెట్టు క్రింద చాపవేసుకొని కూచునేవాడు. _____
- 2) నా దృష్టిలో అతను ఐశ్వర్యవంతుడు అందుకే అతన్ని గౌరవిస్తారు. _____
- 3) హాయిగా చదువుకునేందుకు కుర్చీలు, చేబుళ్ళు ఉండేవి. _____
- 4) గ్రంథాలయంలో ఉన్న పుస్తకాలన్నీ చదివేశాను. _____

ఈ. కింది పదాలను సాంతవాక్యాలలో ఉపయోగించండి.

- 1) మినుకు మినుకుమను: _____
- 2) ముడుతలు పడు : _____
- 3) నశించిపోవు : _____
- 4) వాగ్గానం చేయు : _____

VII. స్పృజనాత్మకత.

ప్రభుత్వ గ్రంథాలయం, సంచార గ్రంథాలయం వీటిని గూర్చి ఉపాధ్యాయులనడిగి తెలుసుకోండి.

VII. లేఖన సైప్పుల్స్యాలు.

కింద ఇచ్చిన అంశాల ఆధారంతో కొబ్బరిచెట్టు “అత్మకథ” రాయండి

రచన ఉత్తమ పురుషలో ఉండాలి. కొబ్బరి చెట్టు - పెరిగే స్థలం - కల్పవృక్షము - ఉపయోగాలు - అలంకరణ - సామాగ్రి - నూనె - చీపిరి.

ఉ.మా : ప్రపంచంలోని ప్రసిద్ధ గ్రంథాలయాలు అంతర్జాలం ద్వారా తెలుసుకొని పట్టిక తయారు చేయండి.

వి.మా : ‘పరన దినోత్సవం’ సందర్భంగా పుస్తక పరసం ఆవశ్యకతను తెలుసుకోండి. గ్రంథాలయం కెళ్ళి గ్రంథాలు చదవండి.

సాయంత్రం ఐదు గంటలైంది. పాఠశాల నుంచి వచ్చిన చైతు, 'అమ్మా.... ఏం చేస్తున్నావు?' అని బిగ్గరగా అరుస్తూ ఇంటోకి అడుగుపెట్టాడు.

'మెల్లగా రా' తల్లి రూప గొంతు వినబడింది.

చైతు ఎనిమిదోతరగతి చదువుతున్నాడు. వాడు లోపలికి పస్తునే, రేపు మమ్మల్ని ఎరమల అడవిలోకి సఫారీకి తీసుకెళతామన్నారు.

'అప్పునా?'

'ఉదయం వెళ్లి సాయంత్రం రావడమే. జంగల్ సఫారీ కొరకు ప్రత్యేకంగా ఒక వాహనం కూడా చేయించామని అటవీశాఖవారు చెప్పారు.' దాని బొమ్మను కూడా చూపించారు. జంతువులు దాడి చేసినా లోపలున్నవారికి ఎలాంటి ప్రమాదం జరగదన్నారు. వాహనంలో నుండే ప్రకృతిని, వస్యప్రాణులను చూడవచ్చట.

ఇంతలో చైతు తండ్రి వినోద ఆఫీస్ నుంచి ఇంటికి వచ్చాడు. తల్లికి చెప్పిన విషయాన్నే చైతు తండ్రికి కూడా చెప్పాడు.

'ప్రకృతి పర్యటనలు ఆసక్తికరంగా, జ్ఞానదాయకంగా ఉంటాయి. తప్పక వెళ్లుపులే.. అయితే ఉపాధ్యాయులు, అటవీ అధికారులు ఇచ్చే సూచనలు జాగ్రత్తగా పాటించు.' అని వినోద జాగ్రత్త చెప్పాడు.

మరుసటిరోజు ఉదయాన్నే వీపున బ్యాగ్, మెడలో డిజిటల్ కెమెరాతో చైతు నల్లుమల యాత్రకు సిద్ధమయ్యాడు. కాసిపటికి పక్కింటి టీంకు కూడా చైతు దగ్గరకు వచ్చాడు. ఇధ్వరిదీ ఒకే తరగతి! టీంకు వీపున బ్యాగ్, మెడలో బైనాక్యులర్స్ ఉన్నాయి. వినోద వారిద్వరిని తన టైక్ మీద వారి పాఠశాల వద్దకు తీసుకెళ్లాడు. అప్పటికే అక్కడ ఉపాధ్యాయులు, కొందరు విద్యార్థులు వచ్చి ఉన్నారు. విద్యార్థులంతా వచ్చాక స్కూల్ వ్యాస్ బయలుదేరింది. పిల్లలంతా అల్లరి మొదలుపెట్టారు.

కొంచెంసేపటి తర్వాత అశోక్ అనే ఉపాధ్యాయుడు వ్యాస్లో నిల్చుని, 'మీరు అల్లరి చేస్తుంటే రహదారికి అటూ ఇటూ ఉన్న ప్రకృతి దృశ్యాలను చూడలేరు, నిశ్శబ్దంగా ఉండండి.' అని వారించాడు. పిల్లలు అల్లరి మాని కిటికీలపైపు

కళ్పుగించారు. పాములా మెలితిరిగి ఉన్న రహదారి, ఒకపైపు ఎత్తైన కొండలు, మరొకపైపు లోయలు... వారిని ఆశ్చర్యంలో నుంచివేయసాగాయి. చైతు కెమెరాతో ఫాటోలు తీసేందుకు ప్రయత్నించసాగాడు. టీంకు అయితే బైనాక్యులర్స్కు కళ్పను అతికించేశాడు.

ఒక గంట ప్రయాణం తర్వాత వ్యాస్ సఫారీ ప్రారంభస్తలానికి చేరింది. అక్కడ వారికి అటవీ అధికారులు స్వాగతం పలికారు. పిల్లలందరినీ ఒక చెట్లు క్రిందకు చేర్చారు. అచ్చట అసిస్టెంట్ కష్టర్సేటర్ ఆఫ్ ఫారెస్ట్ (ఎస్.ఎఫ్.) శైలజ అడవిలో తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలన్నీ చెప్పారు. అలాగే సఫారీ కొరకు తయారు చేయించిన వాహనాన్ని చూపారు. దాని టైవర్ శేషయ్యను, సహాయకుడు రాంబాబును పరిచయం చేశారు. ఉపాధ్యాయులు ముందు సీటులో టైవర్ పక్కన కూర్చున్నారు. పిల్లలు, రాంబాబు వాహనంలో వెనుకపైపు ఎక్కారు. అంతకుముందే భోజనం, నీరు వాహనంలోకి చేర్చారు. ఇక అడవిలోకి వారి ప్రయాణం మొదలైంది.

పదినముషోల తర్వాత వాహనం ఒక విశాలమైన గడ్డి వైదానంలో ఆగింది. టీంకు బైనాక్యులర్స్తో చిటారుకొమ్మల్లోని పక్కలను చూడసాగాడు. చైతు కెమెరాతో ఫాటోలు తీసుకోగాడు. రాంబాబు పిల్లలకు రకరకాల పక్కలను చూడాడు. వాటిలో పాలపిట్ట, లకుముకిపిట్ట, పసుపుపిట్ట... ఇంకా పలురకాలున్నాయి. పాలపిట్ట గాలిలో వేసిన పట్టిలు పిల్లలను అబ్బురపరిచాయి. అక్కడ ఒక గంట గడిపిపోయింది. "రాంబాబు అంకుల్.... అవేంటి?" వెదురు పొదలను చూపుతూ సోము అడిగాడు. 'అని వెదురు పొదలు వాటిలో రకరకాల పసుపులు చేయపచ్చ' "అయితేవీటిని నరికి తీసుకుని వెళ్లాచ్చా?" ఇదంతా రక్షిత అరణ్యం. ఇక్కడ చెట్లు నరకటం, వేటాడటం నిపిధ్ఘం. అలాంటి పనులు చేసిన వారికి జైలుశీక్ష పడుతుంది. రాంబాబు విపరించాడు.

'సమయం మించిపోతోంది. అందరూ రండి. ఇంకొంత ప్రయాణం తర్వాత మిమ్మల్ని ఒక అధ్యాత్మమైన ప్రదేశానికి తీసుకెళతాను' అని శేషయ్య కేకేశాడు.

అందరు వచ్చి ఎక్కువ ప్రయాణం మళ్ళీ మొదలైంది. వాహనం మధ్యమధ్యలో ఎండిపోయిన వాగులలోకి దిగి, పైకి ఎక్కుల్ని వచ్చింది. ఆ వాగులనిండా గుండ్రచి రాళ్ళు, బండిలోని పిల్లలంతా అటూ ఇటూ ఉండిపోయారు.

కానేపు ప్రయాణించాక శేషయ్య ఒక పెద్ద కొలను వద్ద వాహనాన్ని అపాడు. దిగి చుట్టూ చూసిన పిల్లలకు ఆశ్చర్యంతో నోటపాటరాలేదు. ఆ కొలను నిండా కలుపలు, తామరలు ఉన్నాయి. తుమ్మెదలు రుమ్మంటూ ఎగురుతూ కనిపించాయి. పూల సువాసన ఆ ప్రాంతమంతా నిండిపోయింది.

‘ఇది భీముని కొలను. అందరం ఇక్కడే భోంచేద్దాం’ అని చెప్పాడు రాంబాబు. వాహనం నుంచి నీళ్ళ సీపాలు, భోజనం ప్యాకెట్లు క్రిందకు దించారు. కానేపు అందరూ ప్రకృతిని ఆస్వాదిస్తూ భోంచేశారు. భోజనం పూర్తయ్యక, ఒక పొదపై వాలిన సీతాకోకచిలుక చైతును ఆకర్షించింది. దాని రెక్కలు ఇంధధనుస్య రంగుల్లో ఉన్నాయి. దాన్ని ఫోటో తీసేందుకు వెంటపడ్డాడు. అది కూడా పూలమీద అటు ఇటు వాలుతూ, ఫోటో తీసుకునే అవకాశం ఏవరాత్రం ఇవ్వలేదు. అలా దానిని వెంబడించుకుంటూ చైతు అడవిలోకి చాలా దూరం వెళ్లాడు. అక్కడ అతనికి పలురంగుల పూలు కనిపించాలి. వాటిని ఏకాగ్రతతో ఫోటోలు తీసున్న సమయంలో....

‘ఇటురా... తోందరగా సెట్టెక్కు... పుల్లోస్తుంది.’ అనే మాటలు బిగ్గరగా వినిపించాయి.

చైతు తలెత్తి పైకి చూశాడు. అక్కడ గుబురుగా ఉన్న మరిచెట్లు కొమ్మలో ఒకపలచగా ఉన్న ఒక గిరిజన బాలుడు కనిపించాడు. చైతు వెంటనే చెట్టెక్కాడు. గిరిజన బాలుడు దూరాన పొదల చాటు నుంచి వస్తోన్న పెద్దపులిని చూపాడు. అది ఆ పరిసరాల నుంచి వెళ్ళిపోయేదాకా ఇధరూ నిశ్శబ్దంగా ఉండిపోయారు. చైతు తాను దారితప్పానని గ్రహించాడు. పులి వెళ్లక చైతు తన వివరాలు చెప్పాడు.

‘నాను (నేను) బైనా.. మాది సింతలగూడెం అని చెప్పాడు ఆ గిరిజన బాలుడు.

నాకోసం మా ఉపాధ్యాయులు వెతుకుతూ ఉంటారు. నేను ఎలాగైనా సఫారీ వాహనం దగ్గరకు వెళ్లాలి.’

బైనా చెట్లు పైకొమ్మ దాకా ఎక్కి చుట్టూ చూశాడు. అతనికి ఏ వాహనం కూడా కనిపించలేదు.

‘మా గూడేనికి బోదాం. ఆడ్మించి నువ్వు మీ ఊరికి బస్సులో బోవోచ్చు’ అని చెప్పాడు బైనా.

ఆ మాటలు వైతుకు కాస్త ఊరటనిచ్చాయి. బైనా నీపున వెదురుబద్ధతో చేసిన నిల్లు, చేలిలో కొన్ని బాణాలు ఉన్నాయి.

ఇదరు చెట్లు దిగబోయారు. ఇంతలో గుసగుసగా మనుషుల మాటలు వినిపించాయి. తమ ప్రయత్నం మానుకుని కొమ్మల్లోకి సర్పుకుని చూడసాగారు. నలుగురు మనుషులు వలలు, ఇనుప ఉచ్చులతో చెట్లు క్రిందకు

వచ్చారు. వారి మాటలు, వేపభాషలు గమనించాక వారంతా జంతువుల వేటగాళ్లని స్నగ్గర్లని చైతుకు అర్థమైంది. బైనాకు వారి సంగతి ముందే తెలుసు. వేటగాళ్లు చెట్టుకేందనే తిష్ణ వేశారు. అయితే చెట్టుపైకి చూడలేదు. బైనాకు మాత్రం వాళ్లనుంచి తప్పిచుకొని గూడేనికి త్వరగా వెళ్లాలని ఉంది. అవకాశం కొరకు ఎదురుచూడసాగాడు.

ఇంతలో బైనాకు దూరాన వెళుతోన్న అడవిపంది కనిపించింది. అది గుస్స ఏనుగంత ఉంది! వెంటనే ఒక ఉపాయం తేచింది. బాణాన్ని లాగి అడవిపంది వెళ్లే దారిలో, దానికి ఎదురుగా నేలపై గుచ్ఛుకునేటట్లు వదిలాడు. బాణాన్ని చూచి పంది బెదిరి తన దిశను మార్చుకుంది. దాని ముఖం ఇప్పుడు మరిచెట్టు వైపీ ఉంది. ఆలస్యం చేయకుండా మరో బాణాన్ని వదిలాడు. అది వెళ్లి పంది పక్కనే ఉన్న చెట్టుకు బలంగా తాకింది. పంది తననెవరో చంపబోతున్నారని అనుకుంది. వెంటనే నేరుగా దూసుకొచ్చి చెట్టు క్రింద ఉన్న ఒక వేటగాడిని ‘ధీ’ కొట్టింది. క్షణాల్లో వేటగాళ్లు తమ సామాగ్రిని వదిలేసి అక్కణ్ణుంచి పరారయ్యారు.

కొద్ది నిముపోల తర్వాత ఇర్ధరూ చెట్టు దిగారు. వేటగాళ్లనుంచి తప్పించుకున్నందుకు సంతోషంగా ఉంది. బైనా చైతును తమ గూడేనికి తీసుకెళ్లసాగాడు.

కాసేపు నడిచాక, ‘బైనా.. నాకు బాగా ఆకలివేస్తోంది. మధ్యహౌం కూడా సరిగా భోంచేయలేదు.’ నీరసంగా చెప్పాడు చైతు.

బైనా చుట్టూ చూశాడు. విరగకాసిన ఓ వెలగచెట్టు కనిపించింది. కాయలు చేతికి అందేంత ఎత్తులో లేసు. దాంతో బైనా ఒక వెలగపండు వైపు గురిచూసి బాణాన్ని వదిలాడు. గురితప్పలేదు. బాణం పండును తెంసింది. బైనా ఆ వెలగపండును పగులగొట్టి చైతు చేతిలో పెట్టాడు. ఆ పండులోని గుజ్జ వాసన మధురంగా ఉంది. ఇంతలో బైనా దృష్టి దూరాన ఉన్న వేపచెట్టువైని తేనెపట్టువై పడింది.

ఆగాగు.. నేను బోయి తేనె తీసుకొస్తా’ అని వేపచెట్టు దగ్గరకు వెళ్లాడు.

దాని పక్కనే ఉన్న టేకుచెట్టు ఆకులు కొన్ని తెంపి పెట్టి, బాణంతో తేనెపట్టును కొట్టాడు. బాణం వెళ్లి తేనెపట్టులో ఇరుక్కుంది. తేనె బాణం వెంట క్రిందకు కారసాగింది. బైనా వెంటనే తన దగ్గర ఉన్న టేకు ఆకులను మడిచి దేనెలాగా చేసి తేనెను ఒడిసిపట్టాడు.

దీనే నిండాక చైతు దగ్గరకు వచ్చి, ‘ఆ ఎలక్కాయ గుజ్జలో ఇది కలుపుకోని తిసు’ అన్నాడు. బైనా చెప్పినట్టే చైతు తేనెను గుజ్జలో కలిపి తిన్నాడు. అంత కమ్మటి రుచిని తను ఎన్నడూ ఎరుగడు. ఆబగా గుజ్జంతా తినేశాడు.

ఈలోపు బైనా పక్కనే ఉన్న నాలుగు కలబంద కొమ్మలు కోసి, చెక్కుతీసి లోపలి తెల్లటి గుజ్జను చైతు చేతిలో పెడుతూ, ‘ఈడ నీళ్లుండపు. ఇది తిసు... సల్లగుంటది.’ అన్నాడు.

అక్కణ్ణుంచి ఒక గంట నడిచాక... బైనా వాళ్ల చింతలగూడెం వచ్చింది. అక్కడున్న చెంచుల నివాసాలు చైతుకు కొత్తగా ఉన్నాయి. వెదురుబొంగులను చీల్చి ఆ బద్దలతో గుడిసెలు కట్టుకున్నారు. పైన ఎండుగడ్డి కమ్మలాగా వేసి ఉంది. వాళ్లిద్దరూ గూడెంలోకి వెళ్లిన కాసేపటికే సఫారీ వాహనం అక్కడికి వచ్చింది. దగ్గర్లోని గూడెం అదొక్కటే కాబట్టి... చైతు అక్కడికి చేరుకోవచ్చని శేషయ్య, రాంబాబు ఉపాంచారు. అందుకే చుట్టూ తిరిగి అక్కడికి వచ్చారు. వారి ఉపాంచ తప్పు కాలేదు. తప్పిపోయాడనుకున్న చైతు తిరిగి దొరికాడు. జట్టు నుండి విడిపోయినందుకు చైతు ముందుగా క్షమాపణలు చెప్పుకున్నాడు. తర్వాత చైతు, బైనాలు అడవిలో వాళ్లు చూసిన స్నగ్గర్ల అనవాలు అడవి అధికారులకు చెప్పారు. చైతు బైనాకు బైబై చెప్పి పాతళాల బ్యందంతో అనందంగా తిరుగు ప్రయాణమయ్యాడు.

ఈ సంఘటన జరిగి వదేళ్ల దాటింది. చైతు, బైనా ఇప్పుడు ఏం చేస్తున్నారో తెలుసా?

చైతు వైల్ లైల్ ఫోబోగ్రాఫర్గా, బైనా అంతర్జాతీయ నిలుకాడిగా (అర్పర్) స్థిరపడ్డారు. తమకు ఆసక్తి ఉన్న అంశాన్ని వృత్తిగా చేసుకుని అనందంగా జీవిస్తున్నారు. దీనికంతటకీ ముఖ్య కారణం వినోది!

ఎర్రమల యాత్ర తర్వాత చైతు తీసిన ఫోబోలన్నీ వినోద పరిశీలించాడు. కొన్ని ఫోబోలైతే అత్యద్యుతంగా ఉన్నాయి! చైతుకు ఫోబోలు తీయడంపై అనుత్మేష ఆసక్తి ఉందని ఆయన గుర్తుంచాడు. అసలు ఫోబోలు తీసేందుకు వెళ్లడం వల్లనే చైతు అడవిలో తప్పిపోయాడు కదా! దాంతో చదువుతో పాటు ఫోబోగ్రఫీలో కూడా శిక్షణ ఇప్పించాడు. అలాగే బైనా నిలువిద్య వైపుణ్యం తనను ఎలా కాపాడిందో చైతు తండ్రికి చెప్పాడు. నిలువిద్యలో శిక్షణ ఇప్పిస్తే బైనా మంచి నిలుకాడిగా మారుతాడని వినోద భావించాడు.

శిక్షణకు అయ్యే భర్యంతా తాను పెట్టుకుంటానని, అతని తల్లిదండ్రులను ఒప్పించమని వినోద అటవీ అధికారులను కోరాడు. తొలుత బైనా తల్లిదండ్రులు ఒప్పుకోలేదు. ఎన్నో రోజులు నచ్చజెప్పాక ఒప్పుకున్నారు. దాంతే బైనాను విలువిద్య శిక్షణసంస్థలో చేర్చించాడు వినోద.

అతను తీసుకున్న నిర్ణయాలు ఇద్దరి ప్రతిభావంతులకు సరైన దార్లను చూపాయి.

చైతు, బైనాలు ఏ స్థాయిలో ఉన్నా ఎరువులను ఎన్నటికీ మరువలేదు.

కవి పరిచయం:-

శ్రీ శాఖమూరి శ్రీనివాస్ గారు శాఖమూరి శంకరయ్య, రత్నమ్మ పుణ్యదంపతులకు 1975 డిసెంబర్ 7వ అంధ్రప్రదేశ్‌లోని ప్రకాశం జిల్లాలో నల్గొండ గ్రామంలో జన్మించారు. జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాలలో ఉపాధ్యాయులిగా పనిచేస్తున్నారు. ఇతని బాలసాహిత్య రచనలు ఎన్నో పత్రికలలో ప్రచురితమయ్యాయి. ఈయన రచనలు కనుడు భాషలోకి కూడా తర్వాత మాచేయబడ్డాయి. ‘రంగురంగుల కోడిపిల్లలు, వెన్నెల పూలు, తెలివి, ముందుచూపు, నల్గొండ తాలు ఇతర రచనలు. బాలసాహిత్య పరిషత్ రాష్ట్రవ్యాప్తంగా నిర్వహించిన బాలల గ్రంథాల పోటీలలో ‘రంగురంగుల కోడి పిల్లలు’ కథల సంపుటికి ప్రత్యేక ఒప్పుమతి పొందారు. ప్రస్తుత పార్శ్వభాగం ‘నల్గొండ మార్కెట్లలో’, మండి గ్రహించబడినది.

I. చర్చించండి-రాయండి.

- 1) పార్శవాల నుంచి వచ్చిన చైతు తల్లికి ఏమని చెప్పాడు?
- 2) సఫారీ చేరిన విద్యార్థులకు అటవీ అధికారులు ఏం చెప్పారు. ఎవరిని పరిచయం చేశారు.
- 3) రాంబాబు పిల్లలకు ఏనీ చూపించాడు?

II. అఫ్ముటీక రాయండి.

- 1) చైతు దారి తప్పటానికి కారణం.
- 2) బైనా చైతుకి చేసిన సహాయం.
- 3) వేటగాళ్ళ నుండి బైనా, చైతు తప్పించుకున్న విధం.
- 4) చైతు, బైనా ఇప్పుడు ఏం చేస్తున్నారు?
- 5) వినోద వారి అభివృద్ధికి కారకుడు- ఎవరించండి.
- 6) బైనా అడవి పంది దిశను మార్చిన విధం.

III. కృత్యం

కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

A. కింది ఖాళీలను సరైన పదాలతో పూరించండి.

- 1) బాలుడు దూరాన పొదల చాటునుంచి వస్తున్న _____ చూపాడు.
- 2) చైతు తాను _____ గ్రహించాడు.
- 3) నా కోసం మా _____ వెతుకుతూ ఉంటారు.
- 4) నువ్వు మీ ఉరికి _____లో బోపచ్చ.

పుటసంఖ్య: 75లోని ‘ఇటురా తోందరగా కొన్ని బాణాలున్నాయి’ వరకు

అ) అభిప్రాయ వ్యక్తికరణ

చైతు, బైనాలు పులిసుండి తప్పించుకొన్న విధంపై మీ అభిప్రాయాన్ని రాయండి.

ఇ) స్వియంపుండన

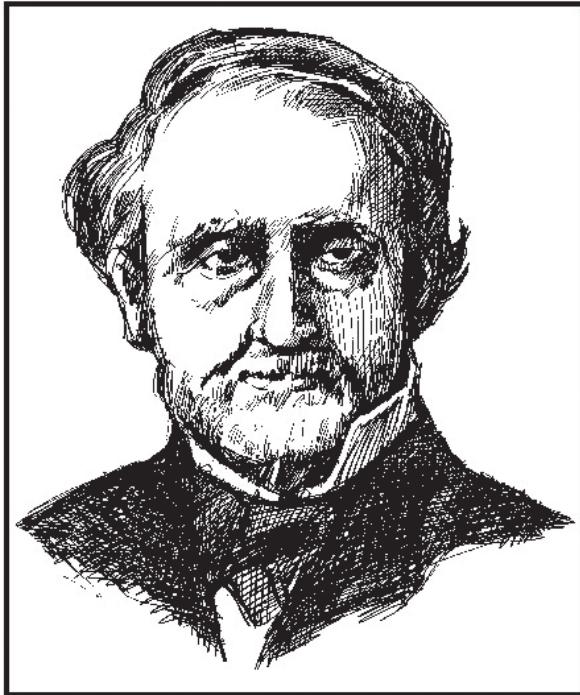
నీవు నీ మిత్రునికి సహాయపడిన విధము ఎవరించు.

సర్ ఆర్థర్ కాటన్

నేపథ్యం

కర్కుభూమినే జన్మభూమిగా భావించి, చేపట్టిన వృత్తినే ప్రవుత్తిగా మార్పుకొని ప్రజాసేవ చేసినమహానుభావులు అనేకమంది. విదేశీడ్డపై పుట్టి భారతదేశంలో తమ జీవితాలను ప్రజాసేవకు అంకితమిచ్చిన వారిలో మదర్ థెరిసా, సర్ ఆర్థర్ కాటన్, అనీబిసింట్ వంటి వారు ఎందరో కలరు. నీరిలో సర్ ఆర్థర్ కాటన్ దక్కిణ భారతదేశానికి ముఖ్యంగా తెలుగు ప్రాంతానికి ఎనలేని సేవనందించారు.

ఆర్థర్ థామస్ కాటన్ ట్రీ.ఐ. 1803వ సంవత్సరంమే-15వ తేదీన ఇంగ్లాండులో హాస్ట్ కౌర్స్ కాటన్ దంపతులకు జన్మించాడు. ఆర్థర్ జీవితంపై తల్లి యొక్క ప్రభావం ఎక్కువగా కానవస్తుంది. క్రమశిక్షణ, పట్టుదల, సూక్ష్మగ్రహాత ఆర్థర్కు తల్లి నుండి సంక్రమించాయనవచ్చు. పుప్పు పుట్టగానే పరిమళిస్తుందన్నట్లు అతడు భవిష్యత్తులో కనబరచిన ప్రతిభ బాల్యంలోని అతని ప్రవర్తనలో ప్రస్తుటంగా గోచరించేది. చిన్నతనంలో తల్లి తినడానికి ఇచ్చిన రోట్టె, పాలతోనే కాలువలు చేస్తూ ఆడేవాడు. అలాగే రోడ్డుపై బడి పాయలుగా చీలి, పారే వాస నీటి పాయలను చేతి కరతో జోడించి, బయలకు మళ్ళీస్తూ ఆనందించేవాడు. ఈ అటలే భవిష్యత్తులో పంట కొల్పులను అనుసంధానం చేసి రవాణా జల మార్కులుగా ఉపయోగించాలన్న కాటన్ సంకలనానికి పునాది అయ్యాయేమో అనిపిస్తుంది.

1833-34 నందననామ సంవత్సరమంలో సంభవించిన ఝ్యామంలో అప్పటి ఉభయ గోదావరి జిల్లాల్లో నాలుగవ వంతు తుడిచిపెట్టుకుపోయింది. జనాలు జీవచ్ఛవాలై పోయారు. రాజమండ్రి నుండి మదరాసు వరకు, ఇటు మైసూరు వరకు అన్నార్థుల ఆర్థనాదాలే. క్షుద్రార్థుల శహారే. అట్టి పరిస్థితులలో కాటన్ దొర అప్పటి ఆంధ్రదేశంలో అడుగుపెట్టాడు. వరదలతో ముంచెత్తుతున్న గోదావరి పరవళ్ళను గమనించాడు. “ఒక్క రోజు సముద్రంలో కలుస్తున్న గోదావరి ప్రవాహం, సంవత్సరమంతా లండన్లో ప్రవహిస్తున్న ఫేమ్ నదితో సమానం” అని అప్పటి బ్రిటిష్ ఇండియా ప్రభుత్వంతో పోట్లాడి ఎన్నోసార్లు ఎన్నో కమీషన్ల ముందు నించుని ఒప్పించాడు. ఆంధ్రదేశాన్ని ‘నిత్య కళ్యాణం పచ్చ తోరణం’గా మార్చివేశాడు. ఆంధ్రుల ఆరాధ్య దైవమయ్యాడు.

మద్రాసు ఈస్టిండియా కంపెనీలో ఇంజనీరుగా పనిచేస్తున్న సర్ ఆర్థర్ కాటన్ ను గోదావరి నదికి అడ్డుకట్ట వేయడానికి 1847లో ముఖ్య ఇంజనీరుగా నియమించారు. ఈ అడ్డుకట్టనే ఆనకట్ట అంటారు.

గోదావరి నది పరివాహక ప్రాంతంలోని ప్రజల అవసరమ గమనించిన ఆయన గుండె ద్రవించింది. ఒక ఉద్యోగిగా కాకుండా ప్రజాసేవకునిగా తనను భావించుకుని, ఆ ప్రాంతంలో రాజమహాంద్రవరం సమీపంలోని ధనజేయరం ఆనకట్ట నిర్మాణానికి అనువైనదని నిర్ణయించాడు.

ఇతర ఆంగ్ల అధికారులవలె, ప్రభుత్వ బంగళాలలో విలాస జీవితాన్ని గడవక సామాన్యానివలె, ఆనకట్ట నిర్మాణ స్థలానికి సమీపంగా గోదావరి నదిబడ్డన ఒక తాటి తోపులో తాటాకులతో పాకను నిర్మించుకొని భార్యాభిడ్డలతో అక్కడే నివాసమేర్పురుచుకున్నాడు. ఇదే కాలంలో రోగాల బారినబడి ఆయన రెండవ కుమారై మరణించింది.

ఇంకోకరయితే పెట్టే బేడా సర్పుకొని స్వదేశానికి వెళ్ళి ఉండేవారు. కానీ కాటన్ గుండె రాయి చేసుకుని తలపెట్టిన కార్యం కొరకు అహోరాత్రులు శ్రమించాడు. ఆనకట్ట నిర్మాణానికై నడుంబిగించాడు. ప్రణాళిక రచించిన ఐదేండ్ల కాలంలో గోదావరి నదిపై నాలుగు కిలోమీటర్ల పొడవు 175 గేట్లు గల ధవళేశ్వరం బేరేజ్(ఆనకట్ట) నిర్మాణం పూర్తి చేయడం జరిగింది. దానితో ఉధృతంగా ప్రవహించే గోదావరి తల్లి ప్రశాంతంగా ప్రవహించసాగింది. నదికిరువైపుల వందల, వేల మైళ్ళ పొడవుకు పెద్ద కాలువలు, పిల్లకాలువలు త్రవ్యించాడు.

సముద్రం పాలయ్య వరద సీటిని పంట పాలాలకు తరలించాడు. ఆ ప్రాంత ప్రజలచేత ‘అపరభగీరథుడు’ అని కొనియాడబడ్డాడు. ఆ తరువాత గన్నవరం వద్ద ‘అక్కాడ్క్ష’ నిర్మాణం, కృష్ణా నదిపై ఆనకట్ట నిర్మాణం ఆయన

అధ్యర్థంలోనే జరిగాయి. ఈ నిర్మాణాలవల్ల అంధ్రప్రదేశ్లో వరదనీరు-సాగునీరు, త్రాగునీరుగా మారింది. అంధ్రప్రదేశ్ ధాన్యారంగా మారింది. అంతేగాక ఆర్థర్ కాటన్ శ్రీలంక, భారతదేశాల మధ్యగల పంచన కాలువను వెడల్పు చేయడం, మద్రాసులో రైలు మార్గం, కావేరి నదిపై ‘కోల్డ్రెరూన్’ ఆనకట్ట నిర్మాణం వంటి మహత్కూర్యాలనెన్నింటినో నెరవేర్చాడు. దీనిని గుర్తించిన ల్యిటీవ్ ప్రభుత్వం ఆయనను అభిసందిస్తూ “వైట్ హుడ్” బిరుదును ప్రసాదించి సత్కరించింది. ఆప్పటినుండి ఆయన ‘సర్’ ఆర్థర్ కాటన్గా పిలువబడ్డాడు.

సర్ ఆర్థర్ కాటన్ అంధ్రప్రదేశ్కు అందించిన సేవలకు చిరస్కృతి చిప్పుంగా కాటన్ యొక్క పాలరాతి విగ్రహాన్ని , ధవళేశ్వరం ఆనకట్టకు ఎదురుగట్టున ప్రతిష్ఠించారు. ఆ ప్రక్కనే ఆయన పేరున పురావస్తు ప్రదర్శనశాల’ (మూర్జియం) కూడా నిర్మింపబడింది.

రచయిత పరిచయం:-

శ్రీ భాగవతుల ఉమామహిష్మార శర్వగారు శ్రీ భాగవతుల అదినారాయణ, శ్రీమతి భాగవతుల ముబ్బుగార్లకు 12.9.1921న తెనాలిలో జన్మించారు. వీరు జంపెడ్ పూర్వ సంచలిటాటా పరస్ అండ్ ఫీల్ కంపెనీ లిమిటెడ్ (TISCO) సందు అనేక సంపత్తులు సీవలందించి 1981లో “మేనేజర్ కంట్లోర్ మరియు ఆడిట్స్”గా పడవి విరమణ పొందారు. శర్వగారు తెలుగు సాహిత్యప్రశ్నలో మరుకుగా పాల్గొంటూ, జంపెడ్ పూర్వ సంఘానికి ప్రధాన కార్యదర్శిగా కూడా విశిష్ట సీవలందించారు. తరువాతపెక్క సంపత్తురములు పుణులో ఉంటూ మహారాష్ట్రరాష్ట్రపూర్వపురుషకసంస్కృతు కూడా తమ సాహిత్య సీవలనందించారు. కొన్ని పుష్టకాలు, నాటకలు కూడా రచించారు. వాటిలో ముఖ్యమైనది ‘గౌతమీషుత శాతకర్మ’. తెలుగు అకాడమి వారి ‘తెలుగు’ సాహిత్య పత్రిక, ఏసిమి మొదలగు అనేక ప్రభ్యతీగాంచిన పత్రికలలో వీరు ప్రాసిన సాహిత్య, సాంస్కృతిక, పరిశోధన భాషాపరమైన వ్యాసాలు ప్రమరింపబడ్డాయి. వీరు 25.8.2015న పుణులో పరమపదించారు.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) తను జీవితాన్ని ధారహోసి ప్రజాసేవ కొరకు పాటుబడిన మహానీయుల పేర్లను తెలుపుము.
- 2) విదేశాలలో జన్మించి మన దేశాభివృద్ధికి పాటుబడిన వ్యక్తుల పేర్లను తెలుపుము.

3) మదర్ థెరీసా ఏ దేశానికి చెందినవారు?

II. చదపండి-ఆలోచించండి-రాయండి.

పదబూలం పెంపాందించుకుందాం.

అవస్థ = కష్టం, బాధ; ఉధృతంగా = తీవ్రంగా;
ధాన్యాగారం = ధాన్యం నిలువ చేసే ప్రదేశం.

III. కృత్యం

కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ) కింది అల్లికము వూరించండి.

సర్ ఆర్థర్ కాటన్ నెరవేర్సిస్ మహాత్మారాయాలు

పుటసంఖ్య 78, 79లోని ‘ఇతర ఆంగ్ల నుండి పిలుపబడ్డాడు పరకు’

A. తప్పామ్మలను గుర్తించండి.

- 1) నది కిరువైపుల పెద్ద కాలువలు, పిల్లకాలువలు త్రవ్యించలేదు. ()
- 2) కాటన్ తలపెట్టిన కార్యం కొరకు అహోరాత్రులు కృషిచేశాడు. ()
- 3) కాటన్ ప్రభుత్వబంగళాలో విలాసజీవితం గడిపాడు. ()
- 4) బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం కాటన్కు ‘షైట్ హాడ్’ బిరుదును ప్రసాదించింది. ()

ఇ.ఐ.i) కింది పదాలు ఏ వాచకములో రాయండి.

1) గుడిసె - 2) ఆర్థర్ కాటన్ -

ii) స్వీయస్పందన:

ఆనకట్టల నిర్మాణ ఆవ్యకతను మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి.

A. జవాబులు రాయండి.

- 1) సర్ ఆర్థర్ కాటన్ అంధపదేశీలో అడుగుపెట్టినపుడు ఉన్న పరిస్థితులను చర్చించండి.
- 2) సర్ ఆర్థర్ కాటన్ బాల్యమును గురించి తెలుపండి.
- 3) సముద్రం పాలయ్యే పరద నీటిని ఆర్థర్ కాటన్ ఏనిధంగా పంట పొలాలకు తరలించాడు?

4) బ్రిటీష్ ప్రభుత్వం ఆర్థర్ కాటన్కు ఇచ్చిన బిరుదేది?

అ. కుండలీకరణాలో ఇచ్చిన పదాలతో ఖాళీలను వూరించండి.

(1847, అపరభగీరథుడు, తల్లి, ధవళేశ్వరం)

- 1) ఆర్థర్ కాటన్ జీవితంపై _____ యొక్క ప్రభావం ఎక్కువగా కానవస్తుంది.
2. రాజమహోందవరం సమీపంలోని _____ ఆనకట్ట నిర్మాణానికి అనువైనదని నిర్ణయించేశాడు.

3. సర్ ఆర్థర్ కాటన్ ను _____లో ముఖ్య ఇంజనీరుగా నియమించారు.
4. ప్రజలచేత _____ అని కొనియాడబడ్డాడు.

ఇ. కింది వాక్యాలలో తప్పు, ఒప్పులను గుర్తించండి.

- 1) అంధదేశాన్ని “నిత్యకళ్యాణం పచ్చ తోరణం”గా మార్చివేశాడు. ()
2. గోదావరి నది ఒడ్డున పెద్ద బంగళాలలో భార్యాభిడ్డలతో నివాసమేర్పరుచుకొన్నాడు.()
3. ఏడేండ్ల కాలంలో గోదావరి నదిపై ఆనకట్ట నిర్మాణం పూర్తి చేయడం జరిగింది. ()
4. మద్రాస్ రాష్ట్రంలో సహాయ ఇంజనీర్లు పదవిని చేపట్టాడు. ()

V. స్వియస్ఫుందన

సర్ ఆర్థర్ కాటన్ చేసిన ప్రజాసేవ.

VI. భాషాపగాహన

అ. కింది పట్టికను పూరించండి, (పదాన్ని విడదీసి సంధి నామం రాయండి)

పదం	విడదీయుట	సంధి నామం
1. ధవళేశ్వరం	+	
2. అన్నార్థులు	+	
3. అంకితమిచ్చు	+	
4. సేవలందించారు	+	

ప్రాజెక్టువని:

అంతర్జాలంలో జలసాక్షరత (Water Literacy) గురించిన సమాచారాన్ని, చిత్రాలను సేకరించి ఒక చక్కని గోడ పత్రికను తయారు చేయండి. గోడపత్రిక - ప్రదర్శన (Poster Presentation) నిర్వహించండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

ఆర్థర్ కాటన్ గారు భారతదేశానికి చేసిన ఎనలేని సేవ- ఆనకట్టల ప్రయోజనం- నీటిని వృధా చేయక పంట పొలాలకు పంపే విధానం.

ఆ. కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి,

సమాసనామం రాయండి.

పదం	విగ్రహ వాక్యం	సమాస నామం
1. ప్రజాసేవ		
2. భార్యాభిడ్డలు		
3. ఐదేండ్లు		
4. పచ్చ తోరణం		

ఇ. కింది వాక్యాలు ఏ కాలంలో ఉన్నాయో రాయండి.

- 1) అంధదేశాన్ని ‘నిత్యకళ్యాణం’

పచ్చతోరణంగా మార్చాడు. []

2. తెలుగు ప్రాంతానికి ఎనలేని

సేవలందించారు. []

VII. ప్రాజెక్టుకు

విదేశాలనుండి మన దేశానికి వచ్చి మన దేశానికి సేవలందించిన ఇతర వ్యక్తుల సమాచారాన్ని అంతర్జాలం నుండి సేకరించి మీ మాటలలో రాయండి.

VIII. చదపండి-అనుపదించండి.

1. // పయావిరణ చే కరా జటన తరచ హోఇల దేశ మహాన
2. // పరిసర స్వచ్ఛ ఠేవాల తర నిరోగీ వ్హాల.

ఉ.మా : సర్ ఆర్థర్ కాటన్ లాంటి ఇతర ప్రముఖులను గురించి (ఉదా: సి.పి. బ్రోన్) విద్యార్థులకు వివరించవలెను.

వ.మా : వివిధ రాష్ట్రాలలోని వివిధ నదులపై కట్టిన అనకట్టలను గురించి అంతర్జాలము ద్వారా తెలిసికొనండి.

లలితకళలు

మనస్సునకు ఆనందాన్ని కలిగించడం ‘కళ’ యొక్క ప్రధాన ధర్మం. భారతీయులు కళలు అరువది నాలుగు అని పేర్కొన్నారు. ఈ అరువది నాలుగు కళలలో క్రియా లాలిత్యము గలవి ‘లలితకళలు’. శిల్పము, చిత్రమేళనము, నాట్యము, గాసము, కవిత్వము ఈ ఐదింటిని లలితకళలు అంటారు. మానవుడు అన్ని మరచి తస్యయత్వం పొందునట్లు చేయు శక్తి ఈ లలితకళలకు ఉన్నది.

శిల, లోహము, చెక్కమధ్య మున్నగు పదార్థములతో విగ్రహములను, మందిరములను నిర్మించు విద్య శిల్పకళ. శిల్పకళ అనేది పొడవు, వెడల్పు, ఎత్తు మూడు కొలతల్లో (3డి) ఉంటుంది. శిల్పుల చేతుల్లో రాతిబండలు వెన్న ముద్దల్లా కరిగి కోరిన రూపాన్ని పొందుతాయి. అమరావతి, హంపి, అజంతా గుహలలో శిల్పులు బండరాళ్ళను పూర్ణ కుంభాలుగా, పద్మశాలలుగా, ధర్మచక్రాలుగా రూపొందించారు. ఎల్లోరా యందలి కైలాస దేవాలయం, విగ్రహాలు, ధ్వజస్థంభము అన్ని ఒకే శిలలో తోలుబడినవి. లేపాక్షి దేవాలయంలోని నందిశ్వరుని విగ్రహం సంచారం చాలించి విశాంతి తీసుకుంటున్నట్లు సజీవంగా కనిపిస్తుంది. అందుకే కీ.శే. అడవి బాపిరాజగారు “లేపాక్షి బసవయ్య! లేవిరావయ్య!” అన్న అద్భుత గీతాన్ని రచించారు.

చిత్రకారుడు రేఖల ద్వారాగాని, వర్ణ చిత్రముల ద్వారాగాని చేయు మనోల్సనక సృష్టిని చిత్రకళ అంటారు. చిత్రకళ అనగానే అందరికి గుర్తుకు వచ్చేని మహారాష్ట్రపందలి అజంతా గుహలలోని చిత్రములు. ఇన్ని ప్రపంచ ప్రసిద్ధములు. అజంతా, ఎల్లోరా గుహలలోని చిత్రములు రెండువేల సంవత్సరముల నాటివైనను నిన్న, మొన్న వేసినట్లు జీవకళ

ఉట్టిపడుతు అద్భుతంగా కనిపిస్తాయి.

పాటకు, వాద్యమునకు అనుగుణంగా అభినయించుటనే నాట్యము అంటారు. ఇందులో సంగీతము, సాహిత్యము కూడా ఉంటాయి. కాబట్టి ఇది సమాచారకళ, కూచిపూడి, భరత నాట్యం, కథకళి, మణిపురి, కథక్, ఒడిస్సి మొదలగునవి పేరెన్నికగన్న నాట్యకళారీతులు.

గాసము యొక్క గొప్పదనాన్ని పర్మింపశక్యముకాదు. “శిశుర్వేత్తి, పశుర్వేత్తి, వేత్తిగాన రసం ఫణి” అని ప్రశస్తి. ఎంత ఏడుసుస్న పసిపాప అయినా తల్లి జోలపాట విసగానే అదమమరచి నిద్రపోతాడు. అంతేకాదు రాళ్ళను కరిగించు శక్తి, మ్రోడులను చిగురింపచేయు శక్తి సంగీతానికి ఉన్నది. అంతటి ఉండాత్తుమయినది గానమహిమ. త్యగరాజు, రామదాసు, అన్నమయ్య, క్షేత్రయ్య పాటలు విని తస్యయత్వం చెందనివారు ఉండరు.

ఊహకు రూపకల్పన చేసి పర్మించుటయే కవిత్వము. కనిత్వము ఆలోచనామృతము. ఇటువంటి కవిత్వమునకు శ్రీకారము చుట్టినవారు సంస్కృతంలో వాల్మీకి, వ్యాసుడు, కాళిదాసు. తెలుగులో నన్నయు, తిక్కన, శ్రీనాథుడు వంటి మహాకవులు. వారు తమ కవిత్వంలో ప్రజలను ఆనందపరవశులను చేశారు. ఒక జాతి యొక్క సంస్కృతి, విజ్ఞానం కపుల కార్యములవల్ల తెలిసినట్లుగా వేరొక దానివల్ల తెలియదు. కనుకనే ఏన్ కవితాశక్తి కంటే మించిన శక్తి లేదంటారు. కళలను ఆరాధించి, ఆసందించి, తరియుట సర్వమానవధర్మం. కళాకారులను ప్రోత్సహించటం అందరి కర్తృవ్యం.

నేపథ్యం:

ఏ వృత్తిని చేపట్టాలని నిర్ణయించుకున్నా, ఆ వృత్తికి - చదువుకు ప్రత్యక్షంగా సంబంధం లేకపోయినా చదువు అనేది చాలా ముఖ్యం. చదువుకున్న వ్యక్తి ఏ వృత్తి లేదా పనినయినా ప్రభావంతంగా చేయగలడనుటలో సందేహం లేదు.

ఈ ప్రతిపాదనకు, పాతానికి గల సంబంధమేంటో చదివి తెలుసుకుండాం.

ఉదయం ఎనిమిది గంటలు అయ్యంది.

మట్టిరోడ్డు మీద సడిచి వెళుతూ పరుసగా ఉన్న గుడిశెలు దాటి సూర్యాభాషాలు ఇంటి ముందుకొచ్చేసరికి వాళ్ళనాన్న అరుపులు వినిపిస్తున్నాయి. మధ్య మధ్యలో సూర్యాభాషాలు నసుగుడు, వాళ్ళమ్మ ముక్కు చీదడాలు వినబడుతున్నాయి. ఉండబట్టలేక వుందు గుమ్మం దాటి వాళ్ళ దొడ్డోకి ప్రవేశించాను. అది విశాలమైన దొడ్డి. చుట్టూ ప్రహరిగోడ మధ్యలో పెంకుటిల్ల. ఓ వారగా గేదెలపాక, గుమ్మానికెదురుగా పెద్ద అరుగు. దానికి కొంచెం అవతల గడ్డిమేటు. దాని మీద పచ్చగా ఉన్న అసప్పాదు. అసప్పాదు నిండా చిన్న చిన్న పిందెలు, మంచుకు తడిసి

మెరుస్తున్నాయి. పాలేరు పాలు పితుకుతున్నాడు.

సూర్యాభాషాల్ని పొయిరాజేస్తోంది. వాళ్ళనాన్న గుమ్మం పక్క పడక కుర్చోలో కూర్చోని మధ్య మధ్యలో సూర్యాభాషాలు కేసి చూసి మళ్ళీ ఏదో గొఱక్కుంటున్నాడు.

సూర్యాభాషాలు సన్నచూసి “రండి మాప్పారు” అని లేచి మంచున్నాడు. ఆ మాట విని సూర్యాభాషాలనాన్న శ్రీరాములు ఇటువైపు తిరిగి రండి రండి మేట్టారు! ఇయ్యాలప్పుడు ఇలా వోచ్చేరేటి? ఏవన్నా ఇశేసమా అన్నాడు.

“నిజమే మరి! చదువుకున్నాడు కాబట్టి ఉద్యోగం వెతుక్కేవాలి కదా” అన్నాను.

“ఏం ఉజ్జోగవండి! సదువైన కాడ్చించి సూత్రానే

పున్నా.. ఎల్లం, రాటం నా కాడ డబ్బులట్టు కెల్లం అంతే కదా! ఇంత వరకూ ఏమీ పనప్పులేదు పోనీ నాతో పొలం రారా అంటే రాడు.” అని ఉక్కోపంగా అన్నాడు.

అప్పుడాయన ముఖంలో చూశాను. ఎన్నాళ్ళనుంచో బాధను దాచుకొని, అది బాగా ఆత్మీయులైన వారికి చెప్పిన తరువాత ఎంత ప్రశాంతంగా తేలికపడ్డట్లుగా ఉంటుందో అలా ఉంది.

నిజంగా నేనూ ఆయన ఆత్మీయులమే.

పద్ధిహేనేళ్ళ క్రితం నేను ఈ ఊరు ఉద్యోగానికి వచ్చిసపుడు మొదట నాకు కలిసింది ఆయనే. అప్పట్టుంచీ ఇప్పటి వరకూ మా కష్టాలు, సుఖాలు పంచుకుంటూ వచ్చాం. వ్యక్తిగా అతను మంచివాడు, చదువు లేదన్నమాటేగానీ చాలా తెలివైన వాడు. ఎలాగ ఈ పల్లెలో గడవటం అనుకుంటూ వచ్చిపు వాణ్ణి అదే మండలంలో ఊళ్ళు మారినా నివాసం మాత్రం మార్కుండా అక్కడే ఉండిపోయాను. కాలంతోపాటు, వయసుతోపాటు మా స్నేహం కూడా పెరుగుతూ వచ్చింది.

ఒకరోజు శ్రీరాములుగారు తనకొడుకు సూరిభాబుని స్నేహంకి తీసుకొచ్చారు. అప్పుడు వాడికి ఏడు సంపత్తురాలుంటాయి.

“మేట్టారు, ఈణ్ణి బళ్ళో ఎయ్యమని మా ఇంట్లో వాళ్ళందరూ పోరెడతన్నారండీ. మనకా... సదుపులేదు. ఈణ్ణి మీ సేతుల్లో పెడుతున్నాను. ఈణ్ణి మారాజునే సేత్తారో, మట్టిబెడ్డనే సేత్తారో మీ ఇట్టం” అని బళ్ళో పేరేయించి వెళ్ళిపోయారు. అప్పట్టుంచి సూరిభాబుకి గైడు, ఫిలాసఫర్ అన్ని నేనే. సూరిభాబు బాగానే చదివాడు. మంచి కురాడు. ఇప్పుడీ విషయం విన్నాక ఉద్యోగం లేకుండా ఉండటం ఎంత లోకువో.... అనుకున్నాను.

తెల్లవారుజామున గంటసేపు సడవటం అలవాటు నాకు. ఒకరోజు పొద్దున్నే శితాకాలపు ప్రత్యాఘవేళల సౌందర్యాన్ని అస్వాదినస్తూ రోడ్డుకి మీద నడుస్తున్నాను. రోడ్డుకి అటు ఇటు చెట్లు, దాని వెనక వరిచేలు, అరటి, మిరపతోటలు ఉన్నాయి. డిశంబరు నెల మంచు పడుతోంది. మంచు బిందువులు అకులు మీద నుంచి కిందపడ్డం లయబద్ధంగా విసబడుతోంది. చేలమీంచి చలిగాలి నెమ్ముదిగా నన్ను చుట్టి రోడ్డుకి అటువైపున్న చేలోకి పోయింది. ఆకుల చివర వేలాడుతున్న మంచు బిందువులు లేత ఎండలో ముత్యాల్లా మెరుస్తున్నాయి. అలా సదున్నా

శ్రీరాములుగారి పొలం వచ్చాను. పొలంలో శ్రీరాములు, సూరిభాబు కనిపించారు.

“ఏమిటి శ్రీరాములు గారూ! సూరిభాబును కూడా పొలంలోకి దింపేశారే”. అని పలకరించాను.

శ్రీరాములుగారు నన్ను చూసి తలపాగా విష్ణుకుంటూ వచ్చి “ఇయ్యాల చేలో ఎరువులు సల్లాల. మదునుల్ని ఇద్దర్ని పెట్టాను. సూరీదు రాకుండా రమ్మన్నాను. ఇంకా వచ్చారు కాదు. ఇప్పుడు సేద్యం ఖర్పులు కూడా బాగా పెరిగాయి. ఇంట్లోకి కూడా ఇప్పుడెన్ని ఖర్పులు. మావాళ్ళి సదినించాం కదా. ఉజ్జోగుం దొరకడానికి ఆడికి పట్టుకి రెండంతలు ఇవ్వాలి. ఇస్త్రి బట్టలు నలక్కుడదు. టీ.వి.లో సూపించే బూట్లు కావాల. బట్టలు కావాలి. ఇంకా ఏటేటో కావాలి. ఏణ్ణుంచోస్తాయండీ డబ్బులు? ఇయ్యన్నీ అలా వుండని నా బాధేటంటే ఇప్పుడు మా నాస్తుయెపసాయం నేనందుకున్నాను. చెట్లు పెంచాను, పిట్లుల్ని పెంచాను, కుటుంబాన్ని పెంచాను. నా తరువాత ఏటపుద్దో.... నా కొడుకు యెపసాయంలోకి రాడు కదా” అన్నాడు, నిర్లిప్తంగా, నిరాశగా.

నా గుండెల్లో ఏదో కలుక్కుమంది. శ్రీరాములు అనలు బాధ తరతరాలు జీవించి తమని పెంచిన భూమి తల్లిని తన తరంతోనే వదిలేయడం చూడాల్సినస్తుందని అతను కుమిలి పోతున్నాడు. సూరిభాబు వంక చూసాను. అతడు పల్లెలో పుట్టి పెరిగినవాడే కానీ పొలంలో ఈ ఉదయాన ఏమీ తోచనివాడిలా ఆ ప్రాంతానికి అపరిచితుడిలా ఉన్నాడు. శ్రీరాములు మళ్ళీ అన్నాడు. “మా సూరిగాళ్ళి సూడండి, మీకు గుర్తుండా, సరిగ్గా నేను ఈడి వయస్సులో ఉండగానే మీరీ ఊరు వోచ్చారు. ఆ పాటికి నాకు మా పొలంలో ఏమూలేముందో అన్ని తెలుసు. ఈడికి కనీసం పొలం ఎలా ఎళ్ళాలో, ఎప్పుడెళ్ళాలో, ఎందుకెళ్ళాలో కూడా తెల్లు సరే కాదా! కానీ ఆడు సదినిన సదుపు ఆణ్ణి ఈ పూరికి, ఈ భూతల్లికి దూరం చేసినిందండి.

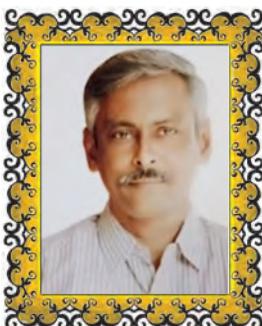
మట్టి, నేలా, బోదా, చెట్లు, చేనూ, పిట్లులు, దూడలు ఈటి ఇలువ ఆడికి తెల్లండి. రోజులో వేపరు చూత్తాడు, కాయితా లెడతాడు. ఊళ్ళో తిరుగుతాడు. ఎవర్కొవర్కో కలుత్తాడు. ఏం సేత్తాడు, ఏపనీ దొరకడం లేదు. ఇంత యెపసాయం ఎట్లుకొని కాలుమీద కాలేసుకొని ఆయిగా, ఒకరి దగ్గర తలొంచకుండా బతికే బతుకు వోదులుకుని దేనికోసమండీ ఆడి పరుగు? సదువంటే బతకడానికి కదండి. మరి

అలాంటప్పుడు సదువుకున్నాగాని యెవసాయం సేత్తే తప్పేటండి.” శ్రీరాములు మాటలకి నేను నిశ్చేష్టడియ్యాను నిజమే! వృత్తుల్ని నేర్చుకోవడం, ఆచరించడం చిన్నతనంగా, వెనుకబాటుతనంగా భావిస్తున్నామా! వృత్తిని విద్యగా, విద్యని వృత్తిగా మార్చిస్త దేశంలో ఇలాంటి పరాయితనం ఎలా ప్రవేశించి మనల్ని చెడగొట్టగలిగింది. వృత్తుల ప్రాధాన్యతను మనం పిల్లలకి చక్కగా తెలియజెప్పడంలేదా? పది రోజుల తర్వాత ఒక ఆదివారం ఇంట్లో ఉండగా నూరిబాబు వచ్చాడు. మనిషి కొంచెం అలిసినట్లుగా ఉన్నాడు. కానీ అతని కళ్ళు

అత్మవిశ్వాసంతో మెరుస్తున్నాయి. కూర్చున్నాక అన్నాడు. “మొన్న మా నాన్న చెప్పిన విషయాలు నన్న తీవ్రంగా కదిలించాయి మాప్పేరూ... మనెదురుగా ఉన్న జీవితాన్ని పదిలిపెట్టి మనం అక్కలైని జీవితంలోకి వెళ్లాలనే వెంపర్లాట దేనికి? వ్యప్పాయం చేయడంలో వెనుకపోటుతనుమా లేదు, చెడి పోవడమూ లేదు. ఇది కూడా అద్భుతమైన కెరీర్ అని చేలోకి దిగాక అర్థమైంది. ఇందులో సాధించడానికి చాలా ఉంది.” అన్నాడు.

అతని స్వరంలోని పదును నన్న ఆకట్టుకుంది.

కవి పరిచయం:-

శ్రీ మంత్రిపగడ వెంకట శ్రీధరరావు గారు 25 ఏప్రిల్ 1972న శ్రీ మొహన రాఘవ శ్రీమతి విజయలక్ష్మీ అను పుణ్యాదంపతులకు అంధ్రప్రదేశ్. తూర్పుగోదావరి జిల్లాలోని కాకినాడలో జన్మించారు. ఏరు విశాఖపట్టం, రాజమహేంద్ర పరంలలో విద్యాభ్యాసం పూర్తిచేసుకొని ప్రస్తుతం కాకినాడలో భూతికశాస్త్రం ఉపయోగిసుకులుగా పనిచేయుచున్నారు. పుస్తక పరసం, కవితారచన, రచనావ్యాసంగం ఏరి ప్రమృతి. ప్రస్తుత పార్యభాగం ‘బహమతి కథలు’ అను గ్రంథము నుండి గ్రహింపబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) నిరుద్యోగం అంటే ఏమిటి ?
- 2) నిరుద్యోగ సమస్యకు కారణం.
- 3) నిరుద్యోగ సమస్య తీరే విధము.
- 4) వృత్తి విద్యలు అని వేటని అంటారు ?

II. చదవండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలం పెంపాందించుకుందాం.

నుగుడు = అస్పటిగా చేపేమాట;

పాలేరు = సేపుడు, జీతగాడు; ఉక్కోపం = కోపం;

ఆత్మీయులు = అత్యంత సన్నిహితులు;

లోకువ = చులకన భావం, తక్కువ అభిప్రాయం;

ప్రత్యాపవేళ = వేకువ, ప్రభాతం;

నీర్లిపుత = ఏమి పట్టించుకోనితనం, సంబంధంలేని;

నిశ్చేష్టడు = చేప్పలు లేనివాడు;

అత్మవిశ్వాసం = తనపై తనకు గల సమ్మకం,

తీవ్రం = వాడి, తీక్షణాం,

వెంపర్లాడు = ఆరాటపడు,

గొణగటం = మెల్లగా విసుక్కేవటం,

రాజేయటం = వెలిగించడం,

గుమ్మం = వాకిలి, ద్వారం, కడవ.

III. కృత్యం

కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

అ) కింది వాక్యాలను ఎవరు ఎవరితో అనిరి.

1) “రండి మాప్పేరు”- అని లేచినుంచున్నాడు-

2) ఇయ్యాలప్పుడు ఇలా వోచ్చారేటి-

పుటసంఖ్య: 83, 84లోని “సూర్యిబాబు వాత్సల్యా పొయ్యి..... మా స్నేహం కూడా పెరుగుతూ పచ్చింది” వరకు

అ) కింది వాక్యాల తప్పాములను గుర్తించి రాయండి.

- 1) నిజంగా నేను ఆయన ఆత్మియులమే. ()
- 2) వ్యక్తిగా అతడు చెడ్డవాడు ()
- 3) కాలంతోపాటు, వయసుతోపాటు మా స్నేహం కూడా తగ్గుతూ వచ్చింది. ()
- 4) అప్పట్టుంచీ ఇప్పటివరకూ మా కష్టాలు, సుఖాలు పంచుకుంటూ వచ్చాం. ()

ఇ. i) కింది పదాలకు సరైన అర్థాలను రాయండి.

- 1) గొణగటం =
- 2) ఉక్కోపం =

ii) స్వీయస్వందన.

శ్రీరాములు, మాప్షోరుల స్నేహం గురించి మీ సాంతమాటల్లో రాయండి.

IV. విసండి-చర్చించండి-రాయండి.

అ. జవాబులు రాయండి.

- 1) సూరిబాబు తండ్రి గొణకోప్పటానికి కారణం.
- 2) శ్రీరాములు తన కొడుకును పొలానికి తీసుకుని వెళ్ళటానికి కారణం.
- 3) శ్రీరాములు గారి అసలు బాధ.
- 4) సూరిబాబు తీసుకున్న నిర్ణయం.

ఆ. భాషీలను సరియైన సమాధానాలతో పూరించండి.

- 1) సూరిబాబు వాళ్ళమ్మ _____ రాజేస్తుంది (పొయ్యి/కుంపటి)
- 2) చదువు లేదన్న మాటేగాని చాలా _____ (తెల్పిపెనవాడు/చురుక్కెనవాడు)
- 3) తెల్లవారుజూమున గంటసేపు _____ అలవాటు నాకు. (పరిగెత్తటం/సడవటం)
- 4) టి.వీ.లో సూపించే _____ కావాలి. (చెప్పులు/బూట్లు)
- 5) శ్రీరాములు అసలు _____ ఇదా. (బాధ/వ్యధ)
6. ఆడు సదివిన సదువు ఆణ్ణి ఈ పూరికి ఈ _____ కి దూరం సేనేసింది. (భూతల్లి/భూమాత)
- 7) ఇది అద్భుతమైన కేరీర్ అని ____ లోకి దిగాక అర్థమైంది. (బావి/చేమ)

V. అల్లిక పూరించండి.

- 1) రోడ్డుకి ఇరువైపులా చెట్లకు వెనుకాల పున్నవి.

- 4) సూరిగాడికి పొలం విషయంలో తెలియంది.

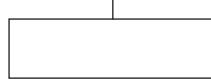
VI. స్వీయస్వందన.

- 1) ఏమే రకమైన నేలల్లో ఎటువంటి పంటలు పండుతాయో రాయండి. లేదా అంతర్జాలం ద్వారా తెలుసుకోండి.
- 2) మానవ జీవితంలో పంటల ప్రాముఖ్యత.
- 3) పంటలు పండకపోవటానికి వివిధ కారణాలు.
- 4) పంటలు లేకపోతే ఏర్పడే పరిణామాలు.

VII. భాషాపగాహః:

అ. గుర్తింపబడిన పదాలు ఏ భాషాభాగాలో రాయండి.

- 1) నిజంగా నేనూ, ఆయన ఆత్మియులమే

- 2) మా నాన్న చెప్పిన విషయాలు సన్ను శీఘ్రంగా కదిలించాయి.

అ. కేంది వాటని పూరించండి.

పదము	విడదీయుట	సంధి పేరు
వినిపిస్తున్నాయి	+	
	వచ్చిన + అప్పుడు	
రఘునాథు	+	

ఇ. కేంది సమాసాలను జతపరచండి.

'క' పదము	'చ' పదము
1. రెండేళ్ళు	అ. విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసము
2. మిరపతోట	ఆ. ద్విగు సమాసము
3. చలిగాలి	ఇ. సంభాషన పూర్వపద కర్మధారయ సమాసము
4. మంచు బిందువులు	ఈ. బహుధీహి సమాసము ఉ. పష్టి తత్త్వరుష సమాసము

ఈ. కేంది వాక్యములు సామాన్య/సంఖీషింపు/ సంయుక్తములలో ఏ రకమునకు చెందినవో రాయండి.

- 1) గుమ్మందాటి వాళ్ళ దొడ్డోకి ప్రవేశించాను.
- 2) పాలేరు పాలు పితుకుతున్నాడు.

3) చదువుకున్నాడు కాబట్టి ఉద్దేశ్యం

వెతుకోవాలి కదా.

4) మేము కష్టాలు, సుఖాలు పంచుకుంటూ
వచ్చాము.

ఉ. కేంది వాక్యాలు ఏ కాలమునకు చెందినవో రాయండి.

1) వాళ్ళనాన్న అరుపులు వినిపిస్తున్నాయి.

2) ఒక రోజు సూర్యిభాబుని స్కాలుకి
తీసుకోచ్చారు.

3) మంచు బిందువులు లేత ఎండలో
ముత్యాల్లా మెరుస్తున్నాయి.

4) నా తరువాత ఏటపుద్దో.

ఊ. వ్యతిరేకపదాలు రాయండి.

1) కష్టాలు X

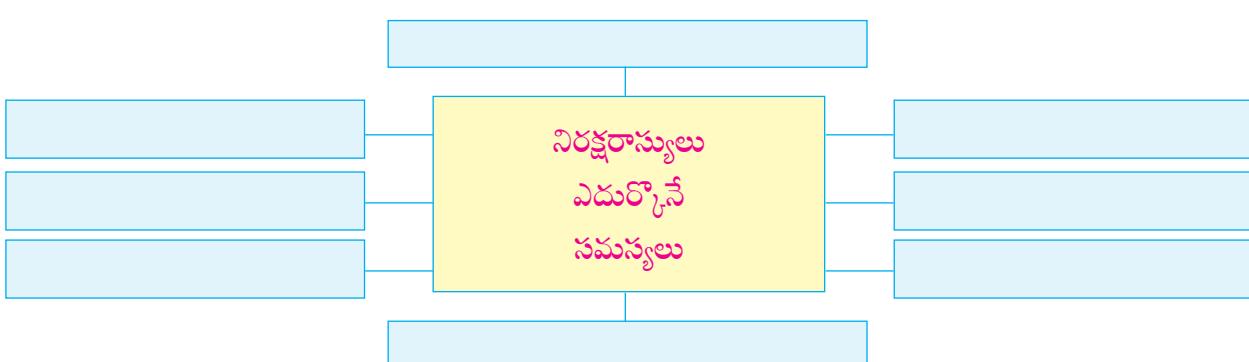
2) మంచివాడు X

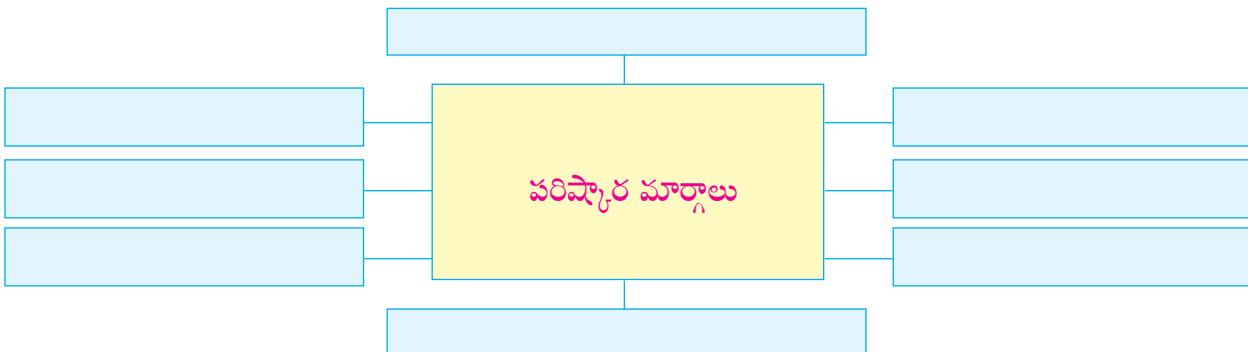
3) నిజము X

4) పరిచితులు X

VIII. జట్టువని:

‘నిరక్షరాస్యత’ ఒక పెద్ద సాంఖ్యిక సమస్య రా
విషయమై కూలంకషంగా ఆలోచించండి-చర్చించండి.
కేంది ఆకృతి పూరించండి.

IX. లేఖన నైపుణ్యాలు:

“నిరుద్యోగ సమయ”పై కింది అంశాల ఆధారంగా ఒక వరిష్టేదం రాయండి.

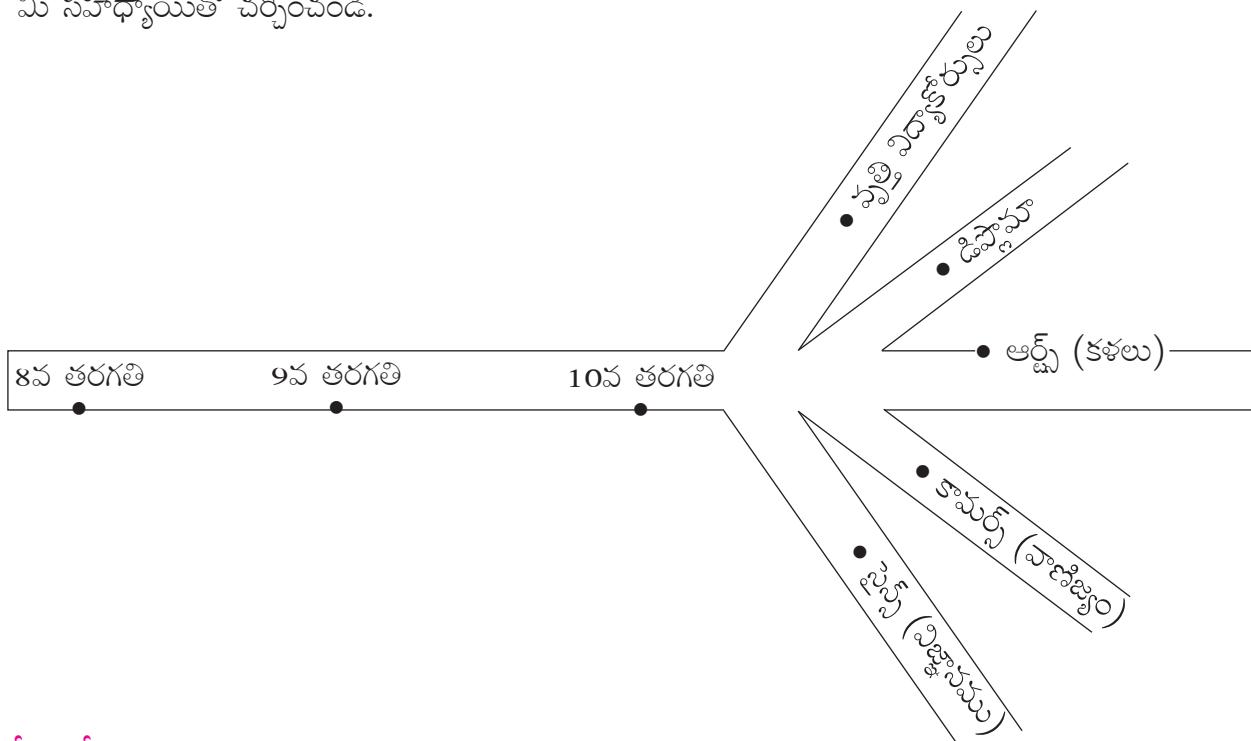
అంశాలు

- ఉపోద్ధాతము
- ప్రభుత్వం చేస్తున్న కృష్ణ
- సమయానుకు కారణాలు
- నివారణ చర్యలు

సృజనాత్మకత : -

కింది ఆకృతిలోని దారులు, వాటి గమ్యస్థానాలను గమనించండి.

భవిష్యత్తులో మీరు ఏ మార్గంలో పయనించి,
ఎచటికి చేరాలనుకుంటున్నారు? కారణాలేంటే?
మీ సహాయ్యాయితో చర్చించండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

- చదువుకు చాలా ప్రాముఖ్యత కలదు.
- చదువుకున్న వ్యక్తులు ఏ ప్రతి ఉద్యోగాన్నినా నేర్చుతో చేసి రాశించగలరు.

ఉ.సూ : ప్రత్తి విద్యాకోర్సులు, వాటి ప్రాముఖ్యత గురించి విద్యార్థులకు తెలియజేయండి.

వి.సూ : వివిధ ప్రత్తుల వారి వద్దకు వెళ్లి ‘ముఖాముఖి’ జరిపి, ఒక నివేదిక తయారు చేయండి.

మన మనోరంజనం కొరకు సినిమా, టీ.వి., విడియో, నాటికలు చూడడము, ఆడియో, రేడియో పాటలు వినడం చేస్తుంటాము. ఇవైని లేని రోజులలో ప్రజలను ముఖ్యంగా పట్లే ప్రజలను అలరించి, అనందపర్చి వారిని ఆనందడ్డిలికలలో ఊగిసులాడించిని “జానపద కళలు”. ఆనాడు ఈ ప్రదర్శనలను రాత్రి తెల్లవార్లూ ప్రజలు కూర్చుని చూచి ఆనందించేవారు. ఈ జానపద కళారూపాలు దేశానికి, జాతికి, విజ్ఞాన, వినోద, వికాసాలను కలిగించేవి.

జనపదం అంటేపట్లే. అందులో నిపసించేవారు జానపదులు. తరతరాలుగా జానపదులు పాడుకునే పాటలు, గేయాలు, నాటకాలు, రూపకాలు ఈ కళలన్నింటిని ‘జానపద కళలు’ అంటారు. వీటిలో బుర్రకథ, యక్కానం, హరికథ, వీధి నాటకాలు, పగటివేషాలు, తోలుబోమృలాటలు మున్సుగునవి ప్రసిద్ధిచెందినవి. అందులో ఆబాలగోపాలాన్ని ఆనందింపజేసి దీర్ఘకాలం దివ్యంగా వర్ధిల్లిన జానపద కళారూపం తోలుబోమృలాట. ఇని సకల కళాసున్నితం. అనగా లలిత కళలైన సంగీతం, నాట్యం, సాహాత్యం, చిత్రకళా శిల్పాలతో కలిసిన కళారూపం. ఈ తోలుబోమృలాటలు ప్రదర్శనలు ఎంతో కన్మరల సంమగగా ఉంటాయి. ఆ కాలంలో తోలుబోమృల్ని బజారులలో, దుకాణాలలో కొనేవారు కాదు. ఈ ప్రదర్శనలలో బోమృలను తయారు చేసే చిత్రకారులు అవసరాన్నిబట్టి అప్పబికప్పుడే వాటిని తయారు చేసేవారు. వారికి కావలసిన బోమృల ఆకారాలను చక్కగా గీతగీసి దానిని సాంపుగా కత్తిరించి చిత్రవిచిత్ర రంగులను అధ్వేవారు. రంగులు వేసిన బోమృలలో భీవకళ ఉట్టిపడుతూ ఉంటుంది. ఈ రంగులను అద్వడంలో కూడా ప్రత్యేకత ఉంటుంది. పాత్ర చెచిత్యాన్నిబట్టి రంగుల్ని చిత్రిస్తారు.

ప్రదర్శనం ప్రారంభానికి ముందురోజే పందిరివేసి దానిని మూడు ప్రక్కల తెల్లుని తెర కడతారు. దాని వెనక వరుసగా ఆముదపు దీపాలను అమరుస్తారు. రంగురంగులతో చిత్రించిన తోలుబోమృలను ఆముదపు దీపాల వెలుగుతో తెరవెనుక నుంచి కథ చెప్పుతూ ఆడిస్తాడు. ఈ కాంతిలో బోమృల అందచందాలు చక్కగా కనిపిస్తాయి. మధ్య మధ్యలో జూట్లు పోలిగాడు, బంగారక్క, కేతిగాడు వంటి హస్యపొత్రల సంభాషణలు ప్రేక్షకులను కడుపుబ్య నవ్విస్తుంటాయి. ఈ ప్రదర్శనలో సూత్రధారుని పాత్ర కీలకమైనది. సూత్రధారుడు కథను వివరంగాను, చాకచక్కంగాను చెపుతాడు. శ్లోకాలనూ, పద్యాలను, గేయాలను అతిమృదుమధురంగా పాడుతూ తన బృందంచేత కూడా ఆలపింపజేస్తాడు. వచనాన్ని కూడా రాగయుక్తంగా, ఆయపాత్రల చౌచిత్యానికి భంగం కలుగకుండా గొంతును మారుస్తూ ప్రేక్షకులను ఆనందపరుస్తూ కథను సాగిస్తూ విజయం పొందుతాడు. ఈ తోలుబోమృలాట ప్రదర్శనలోని కథా ఇతివృత్తాలు ముఖ్యంగా భారత, రామాయణ, గాథలకు సంబంధించినవిగా ఉంటాయి. దేశీయ కథలైన పల్నాటి నీరచరిత మున్సుగునవి కూడా ప్రదర్శిస్తారు.

తోలుబోమృలాట మహారష్ట్రానుంచి సంక్రమించినది. ఈ తెలుగు రాష్ట్రాలలోనే కాకుండా కేరళ, తమిళనాడు, బెంగాల్ మొదలగు రాష్ట్రాలలోనూ వ్యాపించింది. ఈ తోలుబోమృలాటలు ఉత్తర ప్రాంతంలో ‘కల్పత్రీ’ అనే కొయ్యబోమృలాటలుగానూ, దక్షిణ దేశంలో ‘కీలుగుళ్లపు’ బోమృలాటలుగానూ ప్రచారంలో ఉన్నాయి.

నేడు ఈ తోలుబోమృలతోపాటు గ్లోళా బోమృల

(గ్లో ఈ పశెట్స్)ను ప్రదర్శిస్తున్నారు. ఎన్నో రకరకాల అట్టముక్కలతో, హస్కీమ్ పుల్లలతో, రంగురంగుల వస్త్రాలతో రకరకాల పష్కల, జంతుపుల, మనుష్యోకరాలను తయారు చేస్తూ ఈ ప్రదర్శనలు జరుపుతున్నారు. నిద్యాభిప్రాధిలోను, చదువు విలువలను తెలుపుతూ జసజాగ్పుతి కొరకు ఎన్నో చిన్న చిన్న కథలతో ఈ బోమ్మలాటలను ప్రదర్శించవచ్చును. ఆధునికంగా నీటితో ప్రకటనలు కూడా చూపడం జరుగుతుంది. మన చేతివైశ్వాపై కూడా రకరకాల చిత్రాలను

వేసి తద్వారా ఈ బోమ్మలాటను ప్రదర్శించవచ్చును.

వివిధ కళలకు నిలయమైన మన భారతదేశంలో నాటి తరంలో ప్రాముఖ్యత గడించిన జానపద కళా సంపద అంతరించి పోకుండా నేటితరంవారు నీటిని కొనసాగిస్తూ ప్రజలను ఉత్సేజిసారచాలి.

మనకు నిజ్ఞాన, వికాస, వినోదాన్ని కలిగించే సకల కళా సమన్వితమైన తోలుబోమ్మలాటలను కొనసాగిద్దమా!!

I. చదపండి-ఆలోచించండి-రాయిండి.

- 1) జానపద కళలని వేటినంటారు?
- 2) తోలుబోమ్మలాట సకల కళారూపం అని ఎట్లు చెప్పగలవు?
- 3) తోలుబోమ్మలాటలలో నవ్వించే పాత్రాలు.

4) తోలుబోమ్మలాటలకు ఉన్న ఇతర పేర్లు.

అ. లఘుటీక రాయిండి.

- 1) తోలుబోమ్మలాటలో నూత్రధారుని పాత్ర.
- 2) ప్రదర్శనా విధానం.
- 3) గ్లోఈ బోమ్మల ప్రదర్శన.

II. కృత్యం

పార్యాభాగంలోని కింది పరిచేధాన్ని చదివి సూచనానుసారంగా కృత్యాలు చేయిండి.

అ. కింది వాక్యాలను పరిచ్యున పరుసక్రమంలో అమర్యండి.

- 1) రంగులు వేసిన బోమ్మలలో జీవకళ ఉట్టిపడుతుంది.
- 2) ఇది సకల కళా సమన్వితం.
- 3) ఆ కాలంలో తోలుబోమ్మలను బజారులో దుకాణాలలో కొనేవారు కాదు.
- 4) పత్రెలో నివసించేవారు జానపదులు.

పుటసంఖ్య: 89లోని “జనపదం అంటే పత్రె, మంచి రంగుల్ని చిత్రిస్తారు” పరకు

అ. అభిప్రాయప్రాయోకరణ :

‘జనపదులను అనందపరచేది తోలుబోమ్మలాట’ ప్రాయోకరించండి.

ఇ. స్వీయస్వందన:

‘తోలుబోమ్మలాటలు లలిత కళల సమాపోరం’ - స్వందించండి.

III. సృజనాత్మకథ:

పూర్వోకలంలో పేరుపొందిన కురవంజి, యక్కగానాల గురించి అంతర్జాలం ద్వారా సేకరించి మీ సాంతమాటల్లో రాయిండి.

నేనిని నేర్చుకున్నా:

జానపద కళలు - వానిలో ప్రసిద్ధి చెందిన తోలుబోమ్మలాట - వాటిని తయారుచేసి ప్రదర్శించే విధం - ఉత్తర, దక్షిణ ప్రాంతాలలో వేరువేరు పేర్లతో ప్రదర్శింపబడటం - ఇటువంటి కళలు నశించి పోకుండా మనం లీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు.

ఉ.మా : తోలుబోమ్మలాటలు నేడు అంతరించిపోవుటకుగల కారణాలను వివరించి,
వాటిని మరల ఎట్లు వికసింపజేయవలెనో నిద్యార్థాలకు సూచించండి.

వ.మా : మీ పారశాల వార్తాకోత్సవం నాడు తోలుబోమ్మలాటను ప్రదర్శించండి.

నేను సావిత్రీ బాయిని

సమస్కరం!
ఇవాళ మీ అందరితో
మాటల్డాడటనికి వచ్చాను.

మొదట్టెంచి చెప్పా
నినండి. నేను పుట్టిందేమో
నైగావ. అయ్య! అడక్కడుండో
మీకు తెలుసు గదూ!
మహరోష్ట్రో సతారా జిల్లాలో
ఖండాలా తాలుకాలో ఉంది.

నేనా? పాటిల్ గారింట్లో
పెద్ద కూతుర్ను చింతకాయలు కొట్టుకొని తినటం, రేగుపట్లు
కోసుకొని తినటంలోనన్న మించినవాళ్లు లేరు. ఒక రోజు
యేషైందో తెలుసా? నేనెకిన సీముచింత చెట్టు కొమ్ము
విరిగింది. నేనాకొమ్ము పట్టుకొని ఉయ్యాల ఊగుతున్న- సీము
చింతకాయలు నా పరికిణీలోంచి కిందపడిపోతున్నాయి.
‘అవ్యా నా సీము చింతకాయలు. నేను పడిపోతున్నా,
కొమ్ము విరిగింది. నేను పడిపోతున్నా. నా అల్లరికి అమ్ము
పరిగెత్తుకొచ్చింది. పచ్చింది నన్ను దించోచ్చుకదా! ఊహా,
వెళ్లి మా నాస్నము పిల్చుకొచ్చింది. ‘చూడండి మీ ముద్దుల

కూతురు ఏం చేసిందో’ అంటూ అమ్ము నావైపు చూపిస్తూ,
నేనేమో కొమ్మకు వేలాడుతూ, మా నాస్న విరగబడి నప్పుతూ
- ఎంత బాగుంది... కదా!

నాస్న నన్ను కిందికి దించాడు. అమ్ము మాత్రం ఆపలేదు.
‘ఈ పిల్లకు తొందరగా పెండ్లి చేసి పంపించాలి. అప్పుడు ఇదిగో
ఈ సీమ చింతకాయ చూడు ఎంత తియ్యగా పుండో అని
నోట్లో కుక్కుకుంటూ అమ్మకు ఒకటిచ్చి మళ్ళీ పరుగుతీశాను.

నాస్న పూనాలో పుండేపులేకుటుంబంలో ఒక అభ్యాయితో
నా పెళ్లి నిశ్చయించాడు. ‘ఈ సీర్టెబీ ఎట్లా ఉంటాడబ్యా
అనుకునేదాన్ని! చింత చెట్టుక్కుతాడా? బావిలో ఈతగొడుతాడా?
రాత్రిచ్చు అరుబైట పడుకుని చుక్కలు లెక్కచెడుతాడా? ఏమో!
ఎవరికి తెలుసు? బళ్లో చదువుకుంటున్నాడని చెప్పారుగా!
పుస్తకాలు చదువగలడేమో! అనుకున్నా. అతనితో పెళ్లయింది.
ఇప్పుడు పిల్లలు రెండో తరగతి చదుపుతుంటే, బుజ్జిగిస్తుంటారే,
ఆ పయసులో మేం అత్తగారింట్లో ఉండేవాళ్లం.

ఒకరోజు నేను ఇల్లు సర్వతున్నా. పుస్తకాల
గుట్టమీద పున్న దుమ్ము దులుపుతున్నా. ఇల్లు శుభంగా
ఉండాలిగదా. అదుగో అప్పుడే ఆయనోచ్చాడు. ‘నా పుస్తకాలనేం
చేస్తున్నాన్నపు!’ అవన్నీ జీవిత చరిత్రలు. ఇదిగో చూడు. ఇది శివాబీ

గురించి రాసింది. అయిన ఫోటో ఇది. ఇక్కడ వాపింగ్టన్ గురించి రాసింది. ఇది ఆయిన ఫోటో ఇది భామన్ పెన్ రాసిన ‘మాసవుని హక్కులు అన్న పుష్టకం. మనిషికున్న హక్కు లేమిటో బాధ్యతలేమిటో అన్ని ఈ పుష్టకంలో రాసి వున్నాయి’ అని చూపించాడు సేర్టిషీ.

ఇట్లా ప్రతిరోజు సేర్టిషీ నాకు యేదో వోకటి చదిని విన్నించేవాడు. మర్యాలో ప్రపంచం గురించి, మన చుట్టూ ఉండే ప్రపంచం గురించి నాకర్ధవుయేటట్లు చెప్పటం కోసం ఆపీవాడు. సేర్టిషీ నిరంతరం చదినేవాడు. కబీర్, తుకారాం, జ్ఞానేశ్వర్ వంటి భక్తుల సాహిత్యం, భక్తి మార్గాన్ని గురించి, బుద్ధుడు, బసవేశ్వరుడు, తీర్థంకరుడు మొదలైన మతసంస్కర్తల రచనల్ని చదివాడు. అవన్ని నాతో చెప్పివాడు. ‘ఇదంతా చదినితే నీకేమెన్నుంది? అపుకోలేక ఒకరోజు అడిగాను. ఒకప్పుడు మంచిగా ఉండే వుతం, మూర్ఖపు ఆచారాలతో, సంప్రదాయాలతో చిక్కుకుపోయింది. వీటన్నిటిని రూపుమాపాలి. మామూలు మనుషులందరికి చదువు ఎందుకుండకూడదు? అయినట్లా చెప్పుకుపోతున్నాడు.

అయిన బుర్రలో ఒకే ఒక్క విషయం తిరుగుతున్నది. చదువు, చదువు, చదువు. సదాశివ గోవింద్ ఆ రోజుల్లో సాగర్లో ఉండేవారు. అయిన సేర్టిషీని పరార్ అనే ఆమె నడినే బడికి తీసుకెళ్ళడు. ఆమె తెల్లజాతి మనిషి, వీళ్లిద్దరూ బడిలో ఏం నేర్చాలి, ఎట్లా నేర్చాలి అని ఆమె నడగట్టానికి వెళ్ళాడు. ఆమె అన్నదిగదా. “ఇంటికి కేంద్రం ఆడమనిషి, ఆమె చదువుకుంటేనే కుటుంబం బాగుపడుతుంది. లేకపోతే లేదు. మీరు మీ అడవాళ్ళకు చదువు చెప్పించకపోవడం అన్యాయం, ఘూరం” అన్నది. అంతే, సేర్టిషీ తలలో తొలుస్తున్న పురుగు తన దారి కాస్త మార్పుకున్నది. ప్రతి మగవాడూ తన భార్యకు చదువు నేర్చాలి. అక్కణ్ణంచి రావడం రావడమే పలక, బలపం, పుస్తకాలతో వచ్చాడు.

అప్పట్టున్నిండి నా చదువు మొదలైంది. సేర్టిషీ పలక మీద పరసగా అచ్చులు, హల్లులు రాసి దిద్దుమన్నాడు. అనే మళ్ళీ మళ్ళీ వేళ్ళు నొప్పిదుతున్నాయి. విసుగు పుట్టేది. సేర్టిషీ ప్రతిక్షణం నా చదువుపై శ్రద్ధిపెట్టాడు. నాకిప్పుడు చదవడం వచ్చింది. ఇప్పుడేమానేను మాటలు గుర్తుపడుతున్నా. అక్కరాలు, మాటలు, వాక్యలూ నాముందు నాట్యం చేస్తున్నాయి. నావేరు రాయాలనీ, దాన్ని నా వేళ్ళతో తాకి చూసుకోవాలని అనిపించేది. నెమ్ముదిగా నాకు చదవటమంటే చాలా ఇష్టం కలిగింది.

ఇదంతా ఒకవైపు జరుగుతున్డగానే సేర్టిషీ ఆడపిల్లల కోసం ఒక బడి పెట్టాడు. అన్నా సాహాబ్ చివ్ లూంకర్ భపంలో ఆడపిల్లల కోసం రెండో బడి కూడా మొదలైంది ఒక రోజు సాయంత్రం సేర్టిషీ మఱిథం వేలాడేసుకుని

వచ్చాడు. ఏం జరిగిందని అడిగాను. “సూర్యులు నడిపే పంతులుగారు బడి మానివేశారు. ఇప్పుడేం చెయ్యాలి?” అన్నారు. “మనమేం చెయ్యగలం?” అన్నాను. కొత్త పంతులుగారు దొరికేవరకు నస్సు బడికి రమ్మన్నాడు. “ఆ పిల్లలకు పుస్తకాలు చదిని వినిపించుదువుగాని” అన్నాడు. “నేనా చదువు చెప్పటమా? నావల్లగాదు.” “నేనెట్లా చెప్పాను? ఏం చెప్పాను అని అన్నా. “సుప్పు చెప్పాను అంతే, ఎట్లా చెప్పాలో నేను నేర్చిప్పా” అన్నాడు బడిలో పాతాలు చెప్పడానికి ఒప్పుకోక తప్పదేదు.

నేను బడికి పోతుంటే జనం కిటకీల వెనుక నిలబడి తిట్టేవారు. శాపనారాలు పెట్టేవారు. బడికి వెళ్లంగానే పిల్లలకు నీతిపద్యాలు, కూడికలు, తీసివేతలూ, భూగోళశస్త్రం, మరాతా చరిత ఇప్పనీ చెప్పేదాన్ని. మేము ఒక బిడ్డను దత్తత చేసుకున్నాం. మా స్వంత కొడుకు వలె అతన్ని పెంచాము. మనిషి మనిషి కట్టి వేసేది రక్తసుంభంధం మాత్రమే కాదు. మానవత్వం మరింత బలమైన బంధం.

జ్యోతిర్వా పులే మొదటి బాలికల పాతశాల ప్రారంభించాడంటారు. శి శు హత్యలకు వ్యతిరేకంగా మొదటి ఆశ్రయం స్థాపించాడంటారు. సౌవిత్రిబాయి మొదటి పంతులమ్మ అని కూడా అంటారు. ఇదంతా నిజమే కావచ్చు. కాని ఆ పని అక్కడితో ముగిసిపోకూడదు. అని ఆయిన అనేవాడు, నిజమే, ఈ పని నేను మొదలుపెట్టాను. కాని మనం మాత్రమే ఈ పని చెయ్యాలి అని అనుకోకూడదు. యింకొకళ్ళ ఇట్లాంటి పని చేస్తున్టే మనం ఇంకొకొత్త పని ప్రారంభించడానికి సంకోచించకూడదు.

మా మసుల్లో ఒకసారి ఆ ఆలోచనకు బీజం పడించంటే ఇక అది కార్యరూపం దాల్చలసిందే. ఆలోచన ఆచరణగా పెంటనే మారవలసిందే. మా ఆలోచనలు అన్నిచోట్లా విస్తరించేటందుకు సంఘం పెట్టాలని అనుకున్నా. 1873 సెప్టెంబరు 23వ తారీకున సత్యశోధక సమాజాన్ని ఆవిష్కరించుకున్నాం. ఆ సమాజం ఒక వొరిక సూత్రం మీద ఆధారపడింది. దేశుడు ఒక్కడే. మనం దరం ఆయిన పిల్లలం. సేర్టిషీ పక్కావాతం వచ్చి కోలుకున్నారు కాని ఎప్పుడూ ఇతరమైన జబ్బులేవో చేసుకొనే ఉన్నాయి. అభింద పాటను వింటూనే సేర్టిషీ యాత్ర ముగిసింది. హృదయ విదారక రోదనలు మిస్సుముట్టాయి.

1897 పూనాలో ప్లేగు వ్యాధి ప్రబలింది. పట్టణం ఎడారి అయిపోయింది. నేను నా కొడుకు యశ్శంత్. సమాజం సభ్యులు వ్యాధిగ్రస్తులకు సాయంగా వెళ్ళాం. ఒక గుడిసెలో రెండేళ్ళ పసిపాడు బాధతో లుంగలు చుట్టుకుపోతూ కనిపించాడు. ఆ పిల్లవాడిని యెత్తుకుని డాక్టర్ దగ్గరకు పరుగెత్తాను. నాకు కూడా ప్లేగు వ్యాధి సోకింది. నా ప్రయాణం పరిసమ్మానుయింది.

నేను పనిలో పుండగా మృత్యుపు నస్సు పరించటం నా అద్భుం.

రచయిత్రి పరిచయం:-

శ్రీమతి పోపూరి లలిత కుమారిగారు నవంబర్ 27, 1950వ సంవత్సరంలో శ్రీ పోపూరి వెంకట సుబ్రాహమ్య పోపూరి వెంకట సుబ్రాహమ్య దంపతులకు జన్మించారు. వీరి జన్మస్థలం గుంటూరు. వీరు అంధ విష్ణువిద్యాలయం నుండి ఎమ్.ఎ. వట్టసు పొందారు. వీరు వోల్లా అను కలంపేరుతో “స్వేచ్ఛ”, “ఆకాశంలో సగం”, “మాసవి” మొదలైన నవలను, “రాజకీయ కథలు”, “ప్రయోగం”, “విముక్త” మొదలైన కథా సంకలనాలను రచించారు. వీరికి విముక్త అనే కథా సంపుటికి 2015లో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ అవార్డు లభించింది. అంతేగాక తెలుగు విష్ణువిద్యాలయం నుండి ఉత్తమ రచయిత్రి అవార్డు, అజోవిపో జీవితసాఫల్య పురస్కారం మొదలగునని ఎన్నో లభించాయి. ప్రస్తుత పాఠ్యభాగం శ్రీమతి సుష్మా, దేశ్మాండేగారు మరాలీలో రచించిన “మీ... సావిత్రీ బాయి” అను రచనకు వోల్లాగారి తెలుగు అనువాదం “నేను... సావిత్రీ బాయిని” నుండి గ్రహించబడినది.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- కొందరి సంఘనం స్వర్ంల పేర్లను చెప్పండి.
- బాల్యవివాహాలను గూర్చి చర్చించండి.
- ‘విద్య ప్రతి వారికి అవసరం’ - చర్చించండి.

II. చదవండి-అలోచించండి-రాయండి.

పదజాలం పెంపొందించుకుందాం.

ఆరుబైట = బహిరంగ ప్రదేశం;

నిరంతరం = ఎడతెరపిలేని;

ఆచారం = నడవడి, వాడుక;

సంప్రదాయం = పాదుకొన్న ఆచారం;

ఖూరం = భయంకరం;

సంకోచించు = జంకు, భయపడు, అనుమానించు;

అవిష్కరించు = ప్రకటించు, బయలుపరచు, మొదలుపెట్టు;

ప్రబలు = వ్యాపించు,

మృత్యును = చాపు, మరణం.

లుంగలు = మెలికిలు

III. కృత్యం

కింది పరిచ్ఛేదమును చదివి, సూచనానుసారం కృత్యాలు చేయండి.

A. కింది ఆకృతిని పూరించండి.

సావిత్రీబాయి పిల్లలకు బోధించిన విషయాలు

పుట సంఖ్య: 92లో “నేను బడికి పోతుంటే జనం నుండి సత్యశోధక సమాజాన్ని అవిష్కరించుకున్నాం” పరకు.

B. కింది వాటిని జతపరచండి.

‘క’ పరము	‘చ’ పరము
1. సావిత్రీబాయి	అ. మొదటి బాలికల పాఠశాల ప్రారంభించారు
2. జ్యోతిరావ్ పూలే	అ. 1873 సెప్టెంబరు 23వ తారీకు
3. సత్యశోధక సమాజం అవిష్కరణ	ఇ. రక్త సంబంధం
4. మనిషిని మనిషినీ కట్టివేసేది.	ఈ. మొదటి పంతులమ్మ
	ఉ. 1883 నవంబరు 23వ తారీకు

III. కృత్యం

ఇ. i) కింది పదాలకు వ్యుతిరేక పదములను రాయండి.

1) మాసవత్వం X

2) ఆలోచన X

ii) స్వియస్సందన.

సంఘనేవ కూడా దేశభక్తిలో భాగమే.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయండి:

అ. జవాబులు రాయండి:

- 1) సావిత్రిబాయి బాల్యమును గూర్చి రాయండి.
2. సేర్టిచీ చదివే పుష్టకాలు.
3. సావిత్రిబాయి చదువు మొదలైన విధము.
4. సావిత్రిబాయి బడిలో పాతాలు చెప్పడానికి ఒప్పుకున్న విధము.
5. సావిత్రిబాయి పూనా స్లైగు వ్యాధి ప్రబలిసపుడు చేసిన సేవ.

అ. కింది భాషీలను సరియైన పదములతో పూరించండి:

1. ఆమె చదువుకుంటేనే _____ బాగుపడుతుంది.
2. _____ మరింత బలమైన బంధం.
3. 1897 లో పూనాలో _____ ప్రబలింది.

ఇ. కింది వాక్యాలను ఎవరు ఎవరితో పలికిలో రాయండి.

1. “కొమ్మ విరిగింది, నేను పడిపోతున్నా”
2. “నా పుష్టకాలనేం చేస్తున్నావు?”
3. “నేనాచదువు చెప్పటమా? నావల్లగాదు”

ఈ. కింది వాక్యాల తప్పొప్పులను గుర్తించి రాయండి:

1. నాన్న నన్ను కిందికి దించాడు. ()
2. ఇది గాంధీజీ గురించి రాసింది. ఆయన ఫోటో ఇది. ()
3. సేర్టిచీ నా చదువుపై శథ్థ పెట్టలేదు. ()
4. నేను బడికి పోతుంటే జనం శాపనార్థాలు పెట్టేవారు. ()

ఉ. కింది వాటిని జతపరచండి.

‘క’ పద్గము ‘చ’ పద్గము

1. సావిత్రిబాయి () అ. థామస్ పెన్
2. మాసవుని () ఆ. ఆడమనిషి హక్కులు
3. ఇంటికి కేంద్రం () ఇ. జ్యోతిరావు పులే
4. సత్యశోధక () ఈ. పాటిల్ గారి సమాజం పెద్ద కుతురు

ఊ. స్వియస్సందన:

- 1) మదర్ థేరీసా చేసిన సంఘనేవను గూర్చి నీ సాంతమాటల్లో రాయి.
- 2) ‘స్వాచ్ఛ భారత్’, కార్యకమాన్ని మీ పాతశాలలో ఏ విధంగా నిర్వహిస్తారో నీ సాంతమాటల్లో రాయి.

V. భాషాపగాహన:

అ. కింది పదాలను విడదీసి, సంధి పేరు రాయండి:

1. అత్తగారింట్లో = _____
2. ఇప్పుడేమో = _____
3. నీకేమి = _____
4. రాయాలనీ = _____

ఆ. కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యములు రాసి, అవి ఏ సమాపములకు చెందినవో రాయండి.

1. సతారా జిల్లా = _____
2. ప్రతిరోజు = _____
3. భక్తి మార్గము = _____
4. అన్యాయం = _____
5. రెండేళ్ళు = _____

ఇ. ఈ కింది వాక్యంలో గుర్తింపబడిన పదములు ఏ భాషాభాగములకు చెందినవో రాయండి.
నిజమే ఈ పని నేను మొదలుపెట్టసు.

ఇ. కింది వాక్యములు సామాన్య/సంఖీషణ/ సంయుక్తములలో ఏ రకమునకు చెందినవో రాయండి.

1. ఆ పిల్లవాడిని యెత్తుకొని డాక్టరు దగ్గరకు వరుగొత్తాసు.
2. సేర్టిఫికెట్ పలక మీద వరసగా అచ్చులు, హాల్యూలు రాసి దిద్దుమన్నాడు.
3. నాకెప్పుడు చదపడం వచ్చింది.

ఉ. కింది వాక్యాలలోని వాక్యాంగాలన్నింటిని గుర్తించి రాయండి.

1. జ్యోతిరాపు పులే బాలికల పారశాల ప్రారంభించారు.
2. మేము ఒక బిడ్డను దత్తత చేసుకున్నాం.

ఊ. కింది వాక్యములు ఏ కాలములకు చెందినవో రాయండి.

1. పుస్తకాల గుట్ట మీద పున్న దుమ్ము దులుపుతున్నా.
2. నాన్న నన్న కిందికి దించాడు.
3. వీటన్నిటిని రూపు వూపాలి.

VI. సృజనాత్మకత:

కందుకూరి వీరేశలింగం పంతులు, రాజారామ మోహన్ రాయ్, మదర్ థెరీసా మొదలగు సంఘనంస్కర్తల గురించి అంతర్జాలం ద్వారా తెలుసుకోండి.

VII. లేఖన సైపుణ్యాలు:

నీకు సచ్చిన సంఘనంస్కర్తను గూర్చి లేఖ రాయండి.

భాష-సాంఘర్యం

జాతీయాలు

భాషయ్యేకరణకు పదును పెట్టే వాటిని జాతీయాలు అంటారు.

జాతీయాలు భాషాను సుసంపన్నం చేస్తాయి. సాధారణంగా ఒకే చిన్న వాక్యంలో విపులార్థాన్ని వ్యక్తం చేయటం.

1) “పాటు చెక్కలగు”

- అర్థం : మిక్కిలి సంతోషంగా నవ్వటం.
ఉదా : హాస్కుకారుని మాటలకు ప్రేక్షకులు పాటు చెక్కలయేట్లు నవ్వారు.

2) చేదోడు వాదోడు

- అర్థం : మాట విషయంలోనూ, పని విషయంలోను సహాయ సహకారాలు అందించటం
ఉదా : నువ్వు చేదోడు వాదోడుగా లేకపోతే ఈ పనిని నేను చేయగలిగే వాడిని కానేమో.

“అరంభ శూరత్వం”

అర్థం: “పనిని ప్రారంభించేప్పుడు ఉన్న ఉత్సాహము చివరి వరకు లేకపోవుట.”

నేని నేర్చుకున్నా :

- స్త్రీవిద్య ప్రాముఖ్యత
- సంఘ సంస్కర్తలు
- జాతీయాలు - ప్రయోగం

ఉ.సూ : వివిధ సంఘనంస్కర్తలను విద్యార్థులకు పరిచయం చేయండి.

వ.సూ : మీరు బాల్యము నుండే సంఘనేవా పరాయణత్వమును అలపరచుకోవలేను.

నేపథ్యం:

పై చిత్రాలను గమనించండి. వాటిని గురించి చర్చించండి. పాఠంలో తాతగారు ఏం చెప్పారో అలిడ్చాం - ఆచరించాం

ఎనిమిదవ తరగతి చదువుతోన్న సమీన్ ఓ సెలవురోజున తాతయ్య దామోదరంతో కలిసి సూపర్ మార్కెట్‌కు బయలుదేరాడు. ఇద్దరూ రహదారి పక్కనే ఉన్న పుట్ పాల్ (కాలిబాటు) పై నడవసాగారు. రహదారి వాహనాలతో కిక్కిరిసి ఉంది. వెళ్ళాల్సిన సూపర్ మార్కెట్ రహదారికి అవతలివైపు ఉంది.

అవతలివైపు సూపర్ మార్కెట్ కనిపించగానే, “తాతయ్య.... రోడ్సు దాటి వెళదాం పద.” అంటూ సమీన్ కాలిబాట దిగబోయాడు. అయితే దామోదరం అతని చేయి పట్టుకుని వెనక్కిలాగి, “సమీన్... ఇలా ఎక్కడంటే అక్కడ

రహదారిని దాటకూడదు. ఇంకొంచెం ముందుకు వెళదాం పద.” అని వారించాడు.

కాస్తదూరం వెళ్ళాక రహదారిపై నిలుపుగా ముద్దించిన తెల్లరంగు పట్లు (బీబ్రా చారలు) కనిపించాయి. అక్కడ మరికొంతమంది గుమికూడి ఉన్నారు. వారంతా కూడలిలో ఉన్న ట్రాఫీక్ లైట్ వైపు చూస్తున్నారు. ఆ లైట్లలో ఆకుపచ్చ ఆగిపోయి ఎరురంగు లైట్ వెలిగింది. అలాగే ‘నడుస్తున్న మనిషి’ గుర్తున్న లైట్ కూడా ఆకుపచ్చరంగులో వెలిగింది. ఎప్రమాదం చూడగానే వాహనాలన్నీ ఆగిపోయాయి. అలాగే ‘నడుస్తున్న మనిషి గుర్తు’ లైట్ వెలగగానే వేచి చూస్తున్న

వాళ్ళంతా. తెల్లపట్టీలను దాటుకుని వడివడిగా నడుస్తూ రహదారి అవతలివైపుకు చేరుకోసాగారు. వారితో పాటు తాతమనవళ్ళు కూడా రహదారిని దాటారు.

“ఇలా జీబ్రాక్రాసింగ్ వద్దనే రహదారిని దాటడం క్షేమం లేకుంటే వేగంగా వచ్చే వాహనాల మర్యాద చిక్కుకుని ప్రమాదాల బారిన పడతాం”. తాతయ్య మాటలకు అడ్డుపడుతూ, “అత్యవసరంగా రోడ్సు దాటవలసి ఉన్నప్పుడు ఈ ట్రాఫిక్ లైట్లు, జీబ్రాక్రాసింగ్లు ఎంతో ఇబ్బందికదా! ఉన్నచోటనే అటువైపు, ఇటువైపు జాగ్రత్తగా చూసుకుంటూ దాటేస్తే సరి.” సప్పుతూ అన్నాడు సవీన్.

“ఎక్కువమంది నీలాగే ఆలోచించి ప్రమాదాలకు గుర్తుతున్నారు. రహదారి నియమాలను ప్రతి ఒక్కరూ పాటిస్తే ప్రమాదాలు లేని ప్రయాణం సాధ్యమవుతుంది. కాసింత నిర్ణయం కూడా ప్రాణాలతో చెలగాటమాడుతుంది.” సవీన్ భుజంపై ఆప్యాయంగా చేయి వేస్తూ చెప్పాడు దామోదరం. ఇద్దరూ సూపర్ మార్కెట్ వద్దకు వచ్చేశారు.

“రోడ్సుకు ఎడమవైపునే నడవాలి లేదా వాహనాన్ని నడపాలి... అనే ఒక్కనియమమే నాకు తెలుసు. ఇంకా వేరే నియమాలు ఏమైనా ఉన్నాయా? వాహనంలో వెళ్ళేటప్పుడు ఎలాంటి జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలి.” సవీన్ ఆసక్తిగా అడిగాడు.

“నియమాలు ఉన్నాయి... వాహనంలో వెళ్ళేటప్పుడు రహదారి పక్కన ఏర్పరిచిన హాచ్చరిక ఫలకాలను గమనిస్తుండాలి. దానివలన రాబోయే రహదారిస్థితి తెలుస్తుంది. అలాగే ట్రాఫిక్ లైట్లకు అనుగుణంగా వాహనాన్ని ఆపడం. కదిలించడం చేయాలి. నుఖ్యంగా నుండు వెళ్ళే వాహనాన్ని అధికవేగంతో దాటడానికి ప్రయత్నించ కూడదు. అధికవేగం ప్రాణానికి ముప్పు తెచ్చిపెడుతుంది.” అలా మాట్లాడుతూనే దామోదరం సవీన్ను సూపర్ మార్కెట్లోకి తీసుకొళ్ళాడు.

అవసరమైన సరుకులు తీసుకుని బిల్ కట్టేందుకు కోంటర్ దగ్గరకు వచ్చారు. దామోదరం డబ్బుతీసి ఇస్తున్న సమయంలోనే బయట రహదారిపై పెద్దశబ్దం వినబడింది. అది విసగానే అక్కడున్న వాళ్ళంతా బయటకు చూశారు.

అక్కడ ఒక మోటార్ సైకిల్ సుజ్జనుజ్జగా మారి ఉంది. పక్కనే ఒక అబ్బాయి రక్కపుమడుగులో కనిపించాడు. కంగారుగా డబ్బు ఇచ్చేసి దామోదరం, సవీన్లు బయటకు వచ్చారు. దామోదరం వెంటనే అత్యవసర విభాగం వారికి ఫోన్ చేసి ప్రమాదం నివరాలు చెప్పాడు.

ప్రమాదం జరిగిన ప్రదేశం చుట్టూ జసం గుమికూడి ఉన్నారు. ప్రమాదస్థలిలోని అబ్బాయి ఎవరోకాదు సవీన్ స్నేహితుడు రమేష్! ఐదు నిమిషాల్లో అత్యవసర విభాగ అంబులెన్స్ అక్కడికి వచ్చింది. సిబ్బంది ఆ బాలుడిని ప్రైచర్చపై అంబులెన్స్లోకి ఎక్కిస్తున్నప్పుడు సవీన్ కళ్ళనెంట నీళ్ళు జలజలా రాలాయి. సిబ్బంది మాటల ద్వారా రమేష్కు ప్రాణాపాయం లేదని తెలిసింది.

“చిన్న పిల్లలకు వాహనాలు అందుబాటులో ఉంచడం తప్ప” జనంలో ఎవరో అన్నారు.

“హాలైట్ కూడా లేకుండా నడిపాడు.”

“అపును.. అతి వేగంతో వెళుతున్నట్లుంది.”

“చట్టప్రకారం పద్ధెనిమిదేళ్ళు దాటాక నడిపి ఉంటే బైట్ పై కాస్త పట్టు దోర్కేది.

ఇలా తలా ఒక మాట మాట్లాడుకుంటూ అక్కణ్ణుంచి వెళ్ళిపోయారు. ఇంతలో అక్కడికి పోలీసులు వచ్చారు. సవీన్ వారికి రమేష్ గురించిన విపరాలు చెప్పాడు.

ఇంటికి తిరిగి వచ్చేటప్పుడు, “రహదారిపై ఎంత జాగ్రత్తగా, బాధ్యతగా ఉండాలో ఈ సంఘటన మనకు నేర్చింది. మనం ప్రతిరోజూ ఇలాంటి ప్రమాదాల వార్తలు ఎన్నిటినో టెలివిజన్లో, దినపత్రికల్లో చూస్తుంటాము. ప్రత్యక్షంగా చూడడం ఇదే! రహదారిపై ఎదురుగా వచ్చేశాడు తప్పుచేసినా, మనం ప్రమాదంలో చిక్కుకోవచ్చు. అందుకే రక్కణాచర్యలు తీసుకున్నాకే వాహనం నడుపాలి. శిక్షణ లేకుండా ఏ వాహనాన్ని నడిపినా ప్రమాదంలో మునిగినట్టే...” దామోదరం మాట్లాడుతూనే ఉన్నాడు.

అయిన మాటలకు అడ్డువస్తూ, “తాతయ్య.. ఇదిగో..” అంటూ సవీన్ తన జేబులోంచి ఒక తాళంచెని తీసి దామోదరానికి ఇచ్చాడు.

“ఏమిటిది?”

“ఇది నాన్న బైట్ తాళంచెని. ఈరోజు నాన్న ఆఫీస్ పని మీద క్యాంప్ కు వెళ్ళాడు కదా! ఆయన బైట్ పైవేపైకి తీసుకెళ్ళి సడుపుదామని, ఎవరికి తెలియకుండా తాళంచెని తీసిపెట్టుకున్నాను. అలా నడవడం ఎంత ప్రమాదమో నాకిపుడు అర్థమయ్యాంది. సన్న క్లించండి.” కళ్ళలో నీళ్ళు సుడులు తిరుగుతుండగా చెప్పాడు సవీన్.

“నీలో మార్పు కలిగింది... అంతే చాలు. క్లించండం దేనికి?” అని దామోదరం నవ్వేసి, ఆ తాళంచెనిని తన జేబులో వేసుకున్నాడు.

I. వినండి-సంభాషించండి.

- 1) రహదారి నియమాలు అనగానేమి ?
- 2) రహదారి నియమాలను గూర్చి చర్చించండి.

II. ఉదపండి-అలోచించండి-రాయిండి.

పదజాలం పెంపాందించుకుండాం.

రహదారి = రోడ్స్;

నిర్ద్ధ్యం = కావాలని పట్టించుకోకపోవు;

చెలగాటం = నిర్ద్ధ్యంగా వ్యపహరించుట;

ఆప్యాయం = ప్రైమ, అభిమానం;

కంగారు = కలవరం, అందోళనం కలత;

జనం = ప్రజలు, గుమిగూడు = గుంపుగూడు,

చాలామంది ఒకచోటచేరు;

వడివడిగా = వేగముగా.

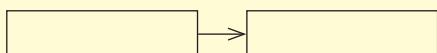
III. కృత్యం:

పార్యభాగంలోని కింది పరిచేధాన్ని చదివి, సూచనామసారం

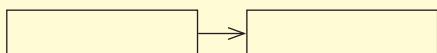
కృత్యాలు చేయండి:

అ) కింది వాక్యాలను ఎవరు ఎవరితో పలికిరో రాయిండి:

(1) “తాతయ్య..... రోడ్స్ దాటి వెళదాం పద.”

(2) “ఇలా ఎక్కడంటే అక్కడ రహదారిని దాటకూడదు.”

పుటసంఖ్య 96 లో “ఎనిమిదవ తరగతి చదువుతోన్న సహిన్, నుండి రహదారిని దాటారు”
..... వరకు.

అ) కింది వాక్యాలను సరైన క్రమంలో అమర్చి రాయిండి

- (1) ఎర్రలైట్సు చూడగానే వాహనాలన్నీ ఆగిపోయాయి.
- (2) రహదారిపై నిలువుగా ముద్దించిన తెల్లరంగు పట్టీలు కనిపించాయి.
- (3) అక్కడ మరికొంత మంది గుమికూడి ఉన్నారు.
- (4) ఆ లైట్లలో ఆకుపచ్చ ఆగిపోయి, ఎర్రరంగు లైట్ వెలిగింది.

ఇ) i. కింది పదాలకు సమానర్థకములను రాయిండి.

(1) రహదారి =

(2) వడివడిగా =

ii. స్వీయస్పందన:

రహదారి నియమాలను గూర్చి మీ సొంతమాటల్లో రాయిండి.

IV. వినండి-చర్చించండి-రాయిండి.

జవాబులు రాయిండి.

- (1) వాహనంలో వెళ్ళేటప్పుడు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు

- (2) రహదారిపై సహిన్ స్వీయాతునికి జరిగిన సంఘటన.

V. స్వీయస్పందన:

“నీలో మార్పు కలిగింది. అంతేచాలు.

క్షమించండం దేనికి?” వివరించండి.

VI. భాషావగాహన:

కింది పదాలకు వ్యతిరేకపదాలు రాయండి.

(1) అలోచన X

(2) అసాధ్యము X

(4) అస్తికి X

(3) లక్ష్యం X

(5) అనధికము X

VI. లేఖన శైఫ్ట్‌ఎంపీల్స్:

కింది గద్యమును చదివి, ఐదు ప్రశ్నలను తయారు చేయండి.

ఎవరికైనా ‘స్వేచ్ఛ’ అనేది చాలా అవసరం. కానీ ఆ స్వేచ్ఛను సురక్షితంగా అనుభవించటానికి నియమాలు పాటించటం కూడా ముఖ్యమే. నియమాలు అనేవి మన మంచి కొరకు ఏర్పరచబడినవే. అట్టివే రహదారి నియమాలు. రహదారిని ఉపయోగించే వారందరు ఈ నియమాలను తప్పక పాటించాలి. ఎందుకంటే అని మనందరి సురక్షతను దృష్టిలో సుంచుకొని ఏర్పరచబడిపుట్టిని. కానీ మనలో కొందరు ఈ విషయాన్ని గుర్తించక శ్రాఫీక్ పోలీసుల దృష్టిలో పడని విధంగా ప్రయత్నించి నియమాలను ఉల్లంఘిస్తుంటారు. ఆపదల పాలవుతుంటారు. ఇతరులను కూడా ఆపదలకు గురిచేస్తారు. కావున.... రహదారి నియమాలను పాటిద్దాం. రక్షణాప్త పయనిద్దాం.

ప్రశ్నలు:

- (1) _____ (2) _____
 (3) _____ (4) _____
 (5) _____

భాష-సమత్వం:

ఒకే పదం వేర్చేరు అర్థాలు :

చేయి : ఇది నా చేయి

చేయి : నీవు ఈ పని చేయి

వాడు : వాడు ఇంటికి వెళ్ళడు.

వాడు : నేను గుడ్డ సంచినే వాడుతాను

కుట్టి : పిల్లవానికి చీము కుట్టింది.

కుట్టి : అమ్మ చెల్లి కోసం గౌను కుట్టింది.

కాలు : వేడిగా ఉంది జాగ్రత్త! కాలు కాలు తుంది.

నేని నేర్చుకున్నా:

- రహదారి నియమాలు.
- వాహనంలో వెళ్ళేటపుడు తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తలు.

వ్యక్తరణము

అచ్చులు:

‘అ’ నుండి ‘ఓ’ వరకు గల అక్షరములను స్వరములు అందురు. పీనినే ప్రాణములు అని కూడా అందురు.

హల్లులు :

‘క’ నుండి ‘క్క’ వరకు గల అక్షరములను వ్యంజనములు అందురు. పీనిని ప్రాణములు అని కూడా అందురు.

ప్రతి హల్లు నందు అచ్చు తప్పనిసరిగా ఘుండును. ప్రాణము లేనిచో ప్రాణిగా గుర్తింపబడదు.

అట్లే అచ్చులేనిచో హల్లు ఉచ్చరింపబడదు.

అందు ‘క’ నుండి ‘మ’ వరకు గల అక్షరములను 5 వర్ధములుగా విభజింపవచ్చు

1. క వర్ధము - క ఖ గ ఘ జ
2. చ వర్ధము - చ ఛ ఝ ర్మ ఝ్
3. ట వర్ధము - ట ఱ డ ఢ ణ
4. త వర్ధము - త థ ద ధ న
5. ప పర్ధము - ప ఫ బ భ మ

1. వరుషములు:

వర్గాక్షరములోని మొదటి అక్షరములు, ఇని కలిసముగా పలుకబడును.

‘కచటతప’.

2. సరళములు:

వర్గాక్షరములలోని మూడు అక్షరములు, ఇని తేలికగా పలుకబడును.

‘గ జ డ ద బ’

3. స్థిరములు:

వరుష సరళములు కానిని స్థిరములు.

పదము: కొన్ని అర్థవంతమైన అక్షరములు కలియగా ఏర్పడినది పదము.

ఉదా : కమల

క + అ = క, మ్ + అ = మ, ల్ + అ = ల = కమల అయినది.

వాక్యము : అర్థవంతమైన పదము లేదా పదాల సముదాయము వాక్యము.

ఉదా: నేను పారము చదువుచున్నాను.

వాక్యంగములు : కర్త, కర్మ, క్రియ అను వానిని వాక్యం గములందురు.

కర్త : పని చేయువాడు కర్త.

ఉదా: పాపని పాటను పాడెను.

పాడెనది పాపని, క్రియను చేసినది పాపని, కనుక, పాపని కర్త అయ్యంది.

కర్మ: ఫలితము పొందువాడు కర్మ ఎవరిని, దేనిని ప్రశ్నించుకొనగా పచ్చ సమాధానము కర్మ. దేనిని పాడెను అనగా పచ్చ సమాధానము ‘పాట’ కనుక పాట అనునది కర్మ.

క్రియ: పనిని తెలియ జేయునది క్రియ.

‘పాటు’ అనునది పని, పనిని తెలియజేయునది క్రియ, కావున ‘పాటు’ అన్నది క్రియ.

పచనము: పచనములు రెండు.

ఏక పచనము, బహుపచనము.

1. ఏకపచనము : ఒకే వస్తువును తెలియజేయు పదములు.

ఉదా: కుర్చీ, బల్ల.

2. బహుపచనము : ఒకటి కంటే ఎక్కువ వస్తువులను తెలియజేయు పదములు.

ఉదా: కుర్చీలు, బల్లలు

కాలములు: కాలములు నాలుగు

1. భూతకాలము 2. వర్ధమాన కాలము

3. భవిష్యత్తులము 4. తద్దర్శకాలము

1. భూతకాలము : జరిగిపోయిన విషయములను తెలియజేయునది.

2. వర్ధమానకాలము : జరుగుచున్న విషయములను తెలియజేయునది.

3. భవిష్యత్తులము : జరుగబోవు విషయములను తెలియజేయునది.

4. తథ్యర్కాలము : ఎప్పుడూ జరిగే పనులను గురించి తెలియజేయునది.

ఉదా : సూర్యుడు ఉదయించును. గాలి వీచును.

పురుషులు: పురుషులు మూడు.

1. ఉత్తమ పురుష 2. మధ్యమ పురుష

3. ప్రథమ పురుష

1. ఉత్తమ పురుష : తనను గురించి తెలియజేయునది.

ఉదా: నేను, మేము.
మేము బజారుకు వెళ్ళితిమి.

2. మధ్యమ పురుష : ఎదుటి వారిని గురించి తెలియజేయునది.

ఉదా: సీపు, మీరు.
నీపు ఎచ్చబేకి వెళ్ళుచున్నాపు?

3. ప్రథమ పురుష : ఇతరులను గురించి తెలియజేయునది.

ఉదా: అతడు, వారు, అమె.
అమె పూలను కొనెను.

వాచకము (లింగము) : వాచకములు మూడు విధములు.

1. మహాద్వాచకము : పురుషులను తెలియజేయు పదాలు.

ఉదా: వాడు, అతడు, రాముడు.

2. మహాతీవాచకము : శ్రీలను తెలియజేయు పదాలు.

ఉదా : అమె, రాధ, పౌప.

3. అమహాద్వాచకము : జడ వాచకములను తెలియజేయు పదాలు.

ఉదా: పుస్తకము, సల్లబల్ల

భాషాభాగాలు: ఇవి ఐదు

1. నామ వాచకము 2. సర్వనామము 3. విశేషణము

4. క్రియ 5. అవ్యయము

ఈ ఐదింటిని భాషాభాగములు అంటారు.

1. నామవాచకము : పేర్లను తెలియజేయునది.

ఉదా: కమల, కలువ.

2. సర్వనామము : నామవాచకమునకు ఒడులుగా వాడబడునది.

ఉదా: అతడు, అమె, వాడు.

3. క్రియ : పనిని తెలుపునవి. ఇవి రెండు రకములు.

అ) సమాపక క్రియ : వాక్యము యొక్క అర్థమును పూర్తిచేయు క్రియలు.

ఉదా: బాలురు ఆడుకొనుచున్నారు.

అ) అసమాపక క్రియ : వాక్యము యొక్క అర్థమును పూర్తిచేయని క్రియాసదము.

ఉదా: కమల పారమును విని.

సమాపక క్రియలు రెండు విధములు:

- సకర్కత క్రియ :** కర్తృతో కూడిన క్రియలు.

ఉదా: వాడు పారమును ఫ్రాసిను.

- అకర్కత క్రియ :** కర్తృతేని క్రియలు.

ఉదా: వాడు ఫ్రాసిను.

4. విశేషణము:

నామవాచకము, సర్వనామములలోని విశేష విషయమును (రంగును, స్వరూపమును, గుణమును) తెలియజేయునది.

అ) గుణ విశేషణము : గుణమును తెలుపునది.

ఉదా : మంచి బాలుడు.

ఆ) క్రియ విశేషణము : క్రియ యొక్క విశేష విషయమును తెలియజేయునది.

ఉదా. వేగముగా పరిగెత్తెను.

5. అవ్యయము :

లింగ, వచన, విభక్తులు లేని పదవులను అవ్యయములు అందురు.

ఉదా : ఆహో! ఔరా! అక్కడ, అప్పుడు.

వాక్య రకములు: వాక్యములు మూడు రకములు

సామాన్య వాక్యము, సంశోష్ట వాక్యము, సంయుక్త వాక్యము.

1. సామాన్య వాక్యము : ఒక సమాపక క్రియ కలిగిన వాక్యము.

ఉదా : దీప పూలను కోసెను.

2. సంశోష్ట వాక్యము : అసమాపక క్రియతో కూడి యుండు వాక్యము.

ఉదా : దీప పూలను కోసి, దండను కూర్చెను.

3. సంయుక్త వాక్యము :

రెండు లేక అంతకంటే ఎక్కువ వాక్యములు కలిసి ఏక వాక్యముగా ఏర్పడునది. సౌమయ్య వాక్యములను సంయుక్త వాక్యములుగా మార్చుపుడు ‘కాని, కాబట్టి, అందునలన, అయితే వంటి ప్రత్యయాలను నడుపు చేర్చవలెను.

ఉదా: దీప పూలను కోసమ కాని రండను కూర్చలేదు.

విభక్తి-ప్రత్యయములు:

వాక్యములోని పదములకు పరస్పర సంబంధమును కలిగించునని విభక్తులు. ఆ విభక్తులను తెలుపునని ప్రత్యయములు.

1. ప్రథమా విభక్తి - డు, ము, పు, లు
2. ద్వితీయా విభక్తి - నిన్, నున్, లన్, కూర్చ్, గుటెంచి
3. తృతీయా విభక్తి - చేతన్, చేన్, తోడన్, తోన్
4. చతుర్థి విభక్తి - కొఱకున్, కై
5. పంచమీ విభక్తి - వలనన్, కంటెన్, పట్టి
6. షష్ఠీ విభక్తి - కిన్, కున్, యొక్క, లోన్, లోపలన్
7. సప్తమీ విభక్తి - అందున్, నన్
8. సంబోధన ప్రథమా విభక్తి - ఓ, ఓయి, ఓరి, ఓసి.

శబ్దమునందలి భేదములను బట్టి పదములను నాలుగు రకములుగా విభజింపవచ్చు.

1. తత్ప్రమము :- సంస్కృత, ప్రాకృతములతో

సమానమైనది తత్ప్రమము.

ఉదా : రాముడు, నిద్య, ఆకాశము, పుస్తకము మొ.నని

2. తద్వమము :- సంస్కృత, ప్రాకృత భాషల నుండి పుట్టినది తద్వమము.

ఉదా : విద్య, ఆకసము, పొత్తుము ఈ తద్వమ పదములను ‘విక్రతులుగా’ వ్యవహారించును.

3. దేశములు :- తెలుగు దేశములో అనాదిగా వాడుకలో ఉన్న శబ్దములు.

ఉదా : ఊరు, పేరు మొదలగునని.

4. అస్యాచ్యములు :- ఇతర భాషలనుండి మనభాషలో వచ్చి చేరిన పదములు.

ఉదా : రోడ్సు, పెన్సు, బస్సు, రైలు మొ.నని.

సంఘలు

రెండు పదములు కలిసి ఏక పదమగుటను సంధి అందురు. పూర్వ పరస్పరములకు పరస్పరము ఏకాదేశమగుట సంధి.

స్వరము అనగా అచ్చు.

ఏకాదేశమగుట అనగా పూర్వపదములోని చివరి అచ్చునకు, పరపదములోని మొదటి అచ్చునకు సంధి జరుగునపుడు రెండు అచ్చులకు బదులుగా పరపదములోని మొదటి అచ్చు మాత్రమే మిగులుట. నీపు + ఎక్కడ = నీవెక్కడ.

తెలుగు సంఘలు

1. ఉత్సార సంధి :

ఉత్తునకు సంధి నిత్యము. నిత్యము అనగా సంధి తప్పక జరుగును. రాముడు + అతడు = రాముడతడు. అతడు + ఎవరు = అతడెవరు.

2. యండాగమ సంధి : సంధిలేని చేట స్వరంబు కంటే పరంబయిన స్వరంబునకు యండాగమంబగు. మీ + ఇల్లు = పూర్వ పరస్పరములు మధ్య సంధి జరిగిన ‘మీల్లు’ అను రూపమువచ్చును. కాని అది సరియగు రూపము కాదు కనుక రెండు అచ్చుల మధ్య సంధి జరుగుట లేదని తెలిసి కొనవచ్చు. ఈ విభముగా పూర్వ పరస్పరముల మధ్య ఎప్పుడైతే సంధి జరుగదో అప్పుడు ‘య్’ అనునది ఆగమముగా వచ్చును.

అప్పుడు మీ + య్ + ఇల్లు = మీ ఇల్లు అను రూపము వచ్చును.

3. ఇత్తునకు సంధి :

ఇత్తునకు అచ్చు పరమగునపుడు సంధి వైకల్పికముగా నగును. వైకల్పికము అనగా సంధి జరుగవచ్చు లేదా సంధి జరుగక పోవచ్చు. రెండు స్వరముల మధ్య సంధి జరుగునపుడు ‘య్’ ఆగమముగా వచ్చును.

ఏమి + అంటివి = ఏమంటివి.

ఏమి + య్ + అంటివి = ఏమియంటివి.

4. అతూర సంధి :

అతునకు సంధి బహుళము. బహుళము అనగా నిత్య, నిపేధ, వైకల్పిక, అస్యకౌర్యములు.

1. సంధి తప్పక జరుగుట (నిత్యము)

ఉదా: రామయ్ = రామ + అయ్ (అ + అ)

2. సంధి జరుగుండుట (నీధిము)

ఉదా : అమ్మయిచెపు = అమ్మ + య్ + ఇచ్చెపు.

3. సంధి వికల్పకముగా జరుగుట (వైకల్పికము)

ఉదా : మేనత్త = మేన + అత్త (అ + అ)

మేనయత్త - మేన + య్ + అత్త (య్ + అ = య)

4. సంధి వేరు విధంగా జరుగుట (అన్వక్యము)

ఉదా. ఒక + ఒక = ఒకోనోక

రెండు అచ్చుల మధ్య సంధి జరుగుసపుడు 'య్' అనుసది

ఆగమముగా రాపలసియుండగా ఇక్కడ 'న్' అనుసది

ఆగమముగా వచ్చి చేరినది. ఈ విధముగా 'ల్' కార

సంధిలో సంధి వేరు విధముగా కూడా జరుగవచ్చు.

5. గురుదరువాదేశము: పుట సంఖ్య - 5 చూడుము.

6. సరళాచేశము: పుట సంఖ్య - 5 చూడుము.

సంశ్కరణ సంఘలు:

1. సప్తాదీశ్వర సంఘి: 'ల్', 'ఇ', 'ఊ', 'బు' లకు అవియే అచ్చులు పరమైన దీర్ఘము ఏకాదేశముగును.

ఉదా: రామాలయము (అ + ఆ = ఆ) రామ + ఆలయము

కీంద్రుడు (ఇ + ఇ = ఈ) కి + ఇంద్రుడు

గురూపదేశము (ఊ + ఊ = ఊ) గురు + ఊపదేశము.

పితృణము (బు + బు = బుంబు) పితృ + బుణము

2. గుణసంఘి:- అకారమునకు 'ఇ' ఊ, బు' లు పరమైన క్రమముగా 'ఏ, ఓ, ఆర్, అల్' లు ఆదేశముగును. ఏ, ఓ, ఆర్, అల్ లను గుణము లందురు. గుణములు ఆదేశముగా వచ్చును కావున ఇది గుణసంఘి.

ఆదేశము అనగా సంధి జరుగుసపుడు ఉన్న అక్షరమును తొలగించి దాని స్థానమున వేరొక అక్షరము వచ్చి చేరుట.

ఉదా: దేవ + ఇంద్రుడు : ఇచట సంధి సూత్రము ప్రకారము పూర్వస్ఫురంబయిన అకారము

తొలగిపోయి దేవ + ఇంద్రుడు = దేవింద్రుడు అని రావలిను. కాని గుణసంఘి ప్రకారము రెండవ పదములోని మొదటి అచ్చు 'ఇ' స్థానములో 'ఏ' వచ్చి చేరును.

అప్పుడు. దేవ + ఏంద్రుడు = దేవేంద్రుడు అను రూపము వచ్చును. ఇట్లే

ఉదా: 1. మహో + ఇంద్రుడు = మహోంద్రుడు

2. మహో + ఊకారము = మహోఊకారము

3. దేవ + బుమి = దేవర్భు

3. యుణాచేశసంఘి: పుట సంఖ్య - 10 చూడుము.

4. పృథివి సంఘి : పుట సంఖ్య - 10 చూడుము.

సమాసములు

సమర్థ వంతమయిన రెండు లేక అంతకు మించిన పదములు కలిసి ఏక పదముగా ఏర్పడుటను సమాసము అందురు.

సామాన్యముగా సమాసమున రెండు పదములు పుండును.

మొదటి పదమును పూర్వస్ఫురమని, రెండవ పదమును ఉత్తరస్ఫురమని అందురు.

సమాసము నందిలకు పదములకు విభక్తులను చేర్చి అర్థమును వివరించుటను 'విగ్రహవాక్యము' అందురు.

సమాసము చేసినపుడు విభక్తులు లోపించును.

ఉదా:- రాముని యొక్క బాణము = రామ బాణము.

సమర్థవంతమైన పదములు అనగా వేరు వేరు అర్థములు గల రెండు పదములను ఒకే అర్థము వచ్చునట్లు చేయుట.

1. తత్త్వరుష సమాసము : ఉత్తర పదము యొక్క అర్థము ప్రధానముగా కలది తత్త్వరుష విభక్తయంతములైన పూర్వస్ఫురములు ఉత్తర పదముతో కలిసి సమాసముగా నేర్చడును. ఈ తత్త్వరుష సమాసము ఎనిమిది రకములు: అవి

ప్రథమా తత్త్వరుష:

మధ్యాప్యము : అహ్వాము యొక్క మధ్యభాగము. ప్రథమా విభక్తి ప్రత్యయమును పూర్వస్ఫురము చివరన కలిపి విగ్రహవాక్యమును చెపుతూ సమాసము చేసినచో అది ప్రథమా తత్త్వరుష సమాసముగును.

ద్వాతీయా తత్త్వరుష : రాజుశితుడు = రాజును ఆశ్రయించినవాడు.

తృతీయా తత్త్వరుష : రాజుపూజితుడు = రాజుచేత పూజింపబడినవాడు.

చతుర్థి తత్త్వరుష : గ్రంథాలయము = గ్రంథముల కొఱకు అలయము.

పంచమీ తత్త్వరుష : దొంగ భయము = దొంగ వలన భయము.

షష్ఠి తత్త్వరుష : రాజసుతుడు = రాజు యొక్క నుతుడు.

సప్తమీ తత్త్వరుష : శాస్త్ర నిపుణుడు = శాస్త్రములందు నిపుణుడు.

సప్తమీ తత్త్వరుష : 'న' అనగా లేదు, కాదు అని అర్థము వచ్చును. ఇట్లు వ్యతిరేకార్ధమునిచ్చు పదము పూర్వ పదము చేసి విగ్రహ వాక్యము చెప్పినచో ఆ సమాసమును సప్తమీ తత్త్వరుష సమాసము అందురు.

ఉండా : అధర్మము = ధర్మము కానెది.

2. ద్విగు సమాసము : సమాసములోని మొదటి పదము సంఖ్యావాచక మయినచో దానిని ద్విగు సమాసము అందురు.

ఉండా : త్రిమూర్తులు = ముగ్గురు మూర్తులు

3. ద్వంద్య సమాసము : ఉభయపద ప్రాధాన్యత కలది ద్వంద్యము. సమాసములోని రెండు పదములకు సమానమైన ప్రాముఖ్యత ఉన్నచో దానిని ద్వంద్య సమాసము అందురు.

ఉండా: తల్లిదండ్రులు- తల్లియును, తండ్రియును.

4. బహుపద ద్వంద్యము : రెండు కంటే ఎక్కువ పదములతో సమాసము ఏర్పడినచో దానిని బహుపద ద్వంద్య సమాసము అందురు.

ఉండా : సీతారామ లక్ష్మీనలు = సీతయును, రాముడును, లక్ష్మీనలును.

5. కర్మధారయ సమాసం : విశేష్య, విశేషణముతో ఏర్పడు సమాసం కర్మధారయ సమాసం. ఇందు విశేషణము మొదటి పదముగానుస్నచో విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసమని, విశేషణము రెండవ పదముగా నున్న యొడల విశేషణ ఉత్తరపద కర్మధారయము అని అందురు.

కరకు బాణము - 'కరకు' అను విశేషణము సమాసమునందు మొదటి పదముగా నున్నది, కనుక విశేషణ పూర్వపద కర్మధారయ సమాసము.

తెల్లగుర్రము, వీరబాలుడు, సరసపు వచనము మున్గునవియునిట్టే.

కపోత పృథము - ఈ సమాసమున పృథము అను విశేషణము సమాసమునందు రెండవ పదముగానుస్నది, కనుక విశేషణ ఉత్తరపద కర్మధారయ సమాసము.

సమాసము నందు రెండు పదములు విశేషణములయినచో విశేషణ ఉభయపద కర్మధారయమందురు.

ఉండా :- శీతోష్ణము, ఎత్తుపల్లములు, మృధుమధురము మొదలగునవి.

అవ్యంయాభావ సమాసము

యథా, ఆ, ప్రతి, అవ, అధి, పరి మొ..నవి అవ్యంయములు. వీటితో కూడిన సమాసములను 'అవ్యంయాభావ సమాసములు, అందురు.

ఉండా :- యథాశక్తి - శక్తిని అనుసరించి.

ప్రతిరోజు - రోజు రోజు.

చందస్సు - గురు, లఘు, వివరణ - పుట సంఖ్య 15, 16 చూడుము.

ఉత్పులమాల, చంపకమల - పుట సంఖ్య - 21, 22 చూడుము.

మత్తేభము, శార్హాలము - పుట సంఖ్య -29 చూడుము.

శబ్దాలంకారములు : పృత్యును ప్రాసము, చేకాను ప్రాసము - పుటసంఖ్య - 47 చూడుము.

లాటాను ప్రాసము, అంత్యాను ప్రాసము, యమకము,

ముక్క పదగ్రస్తము - పుట సంఖ్య 52 చూడుము.

किशोर

**कथा, कविता, कादंबरीका, एकांकिका,
दीर्घकथा, गंमतगाणी, ललित, छंद, चटित्र,
विज्ञान, देश-देशांतर, लोककथा**

**लोकप्रिय व अभिकृचिक्षांपन्न किशोर
मार्गिकातील चाळीस्स वर्षांतील
निवडक साहित्यांवर आधारित
'निवडक किशोर'चे १४ खंड**

**किंमत प्रत्येकी
₹ १६३/-
(३०% सूट)**

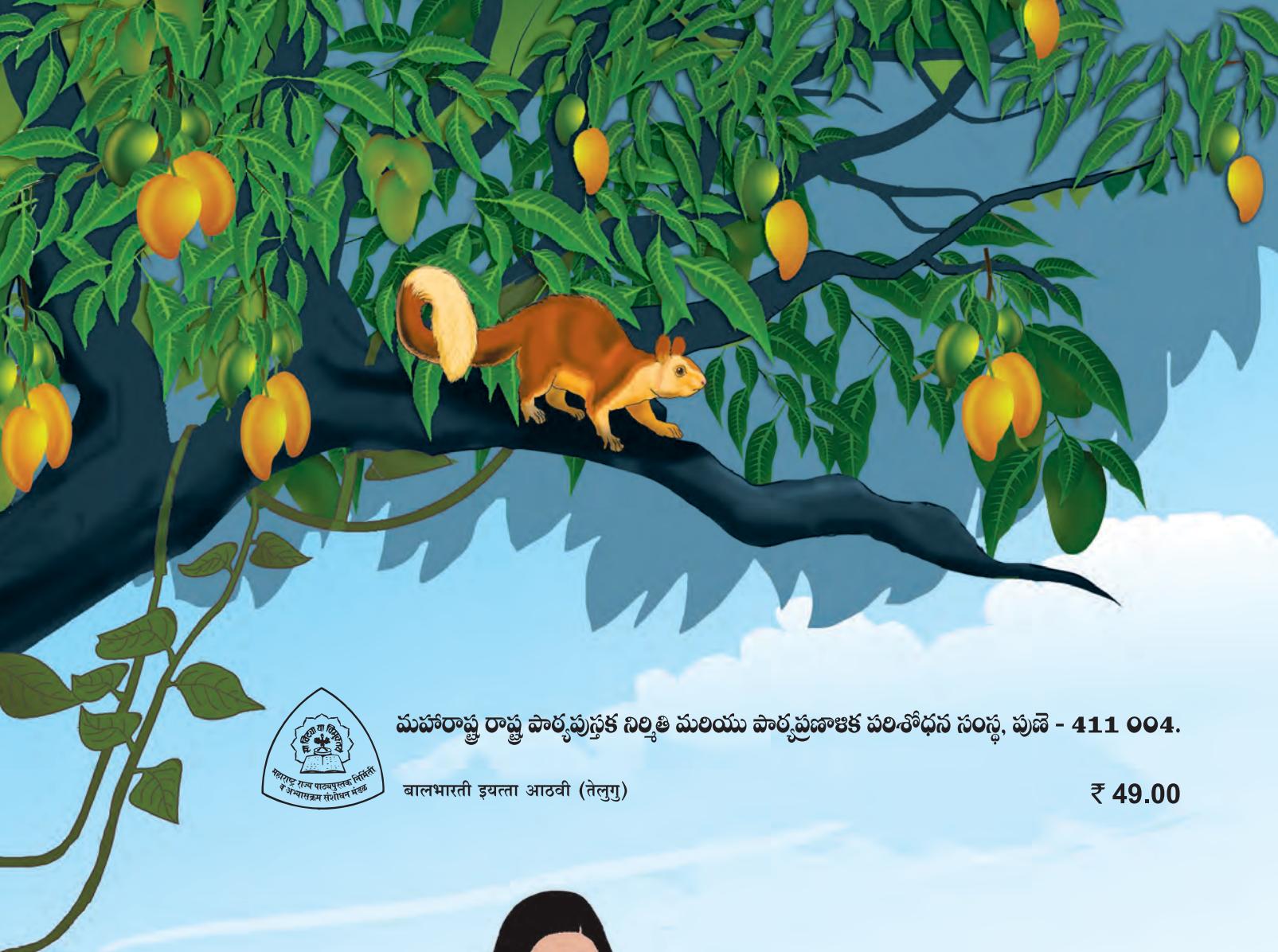
वरील खंड पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या सर्व भांडारांत विक्रीसाठी
उपलब्ध आहेत. १४ खंडांची एकूम किंमत ₹ १६००/-

किशोर

वरील खंडांच्या खण्डेदीसाठी मंडळाच्या पुढील विभागीय भांडारांशी संपर्क साधा.

पुणे (०२०- २५६५९४६५), मुंबई (गोरेगाव) (०२२-२८७७९८४२), औरंगाबाद (०२४०- २३३२९७१),
नागपूर (०७१२-२५२३०७८/ २५४७७९६), नाशिक (०२५३- २३९९५११), लातूर (०२३८२- २२०९३०),
कोल्हापूर (०२३०- २४६८५७६), अमरावती (०७२१-२५३०९६५), पनवेल (०२२- २७४६२६४५)

महाराष्ट्र राष्ट्रीय शिक्षण बोर्ड के नियुक्ति में लिये जाने वाले प्रौद्योगिक परिवेदन संस्था, पुणे - 411 004.

बालभारती इयत्ता आठवी (तेलुगु)

₹ 49.00

